gemeente harderwijk

Begroting 2026 - 2029

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**
Algemeen **5**
Voorwoord 5
Financiële positie 5
Leeswijzer 9
Programma 0 Bestuur en Ondersteuning **11**
Algemeen Programma 0 11
Taakvelden Programma 0 12
0.1 Bestuur 12
0.2 Burgerzaken 13
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden 16
0.4 Overhead 17
0.5 Treasury 23
0.61 en 0.62 OZB woningen en niet-woningen 23
0.63 Parkeerbelasting 24
0.64 Belastingen overig 24
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds 26
0.8 Overige baten en lasten 26
0.9 Vennootschapsbelasting 27
0.10 Mutaties reserves 27
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten 27
Totaaloverzicht Programma 0 28
Programma 1 Veiligheid **33**
Algemeen Programma 1 33
Taakvelden Programma 1 33
1.1 Crisisbeheersing en brandweer 33
1.2 Openbare orde en veiligheid 35
Totaaloverzicht Programma 1 42
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat **44**
Algemeen Programma 2 44
Taakvelden Programma 2 44
2.1 Verkeer en vervoer 45
2.2 Parkeren 47
2.3 Recreatieve havens 48
2.4 Economische havens en waterwegen 49
2.5 Openbaar vervoer 50
Totaaloverzicht Programma 2 50
Programma 3 Economie **54**
Algemeen Programma 3 54
Taakvelden Programma 3 55

3.1 Economische ontwikkeling 55
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur 57
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen 59
3.4 Economische promotie 60
Totaaloverzicht Programma 3 61
Programma 4 Onderwijs 64
Algemeen Programma 4 64
Taakvelden Programma 4 66
4.1 Openbaar basisonderwijs 66
4.2 Onderhuisvesting 67
4.3 Onderwijsbeleid en leerling zaken 68
Totaaloverzicht Programma 4 73
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie 76
Algemeen Programma 5 76
Taakvelden Programma 5 78
5.1 Sportbeleid en activering 78
5.2 Sportaccommodaties 79
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie 80
5.4 Musea 82
5.5 Cultureel erfgoed 83
5.6 Media 85
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie 85
Totaaloverzicht Programma 5 86
Programma 6 Sociaal domein 90
Algemeen Programma 6 90
Taakvelden Programma 6 92
6.1 Voorveld, Samenkracht en burgerparticipatie 92
6.2 Participatie 98
6.3 WMO 105
6.4 Jeugdhulp 109
Totaaloverzicht Programma 6 118
Programma 7 Volksgezondheid en milieu 124
Algemeen Programma 7 124
Taakvelden Programma 7 125
7.1 Volksgezondheid 125
7.2 Riolering 127
7.3 Afval 128
7.4 Milieubeheer 130
7.5 Begraafplaatsen en crematoria 133
Totaaloverzicht Programma 7 133
Programma 8 Ruimte en wonen 136

Algemeen Programma 8 136
Taakvelden Programma 8 136
8.1 Ruimtelijke ordening 136
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) 138
8.3 Wonen en bouwen 141
Totaaloverzicht Programma 8 146
Paragrafen 149
Lokale Heffingen 149
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 157
Onderhoud kapitaalgoederen 170
Financiering 172
Bedrijfsvoering 179
Verbonden partijen 181
Grondbeleid 210
Wet Open Overheid (WOO) 216
Subsidies 217
Ombuigingen 219
Financiële begroting 223
Resultaatbepaling en -bestemming 223
Totaaloverzicht baten, lasten en resultaatbestemming 225
Toelichting baten en lasten 230
Toelichting op reserves en voorzieningen 230
Bijlagen 234
Meerjareninvesteringsplan 234
Overzicht baten en lasten per taakveld naar indeling Iv3 237
Kerngegevens 240
Totaaloverzicht voorgesteld nieuw beleid 242
Afkortingenlijst 244
Beleidsindicatoren 249

Algemeen

Voorwoord

Voor u ligt de Begroting 2026-2029. Met deze begroting sluit ons college deze collegeperiode af. Het is onze laatste, en we zijn trots om te zeggen dat het een sluitende meerjarenbegroting is met een positief resultaat voor de komende jaren. De afgelopen vier jaar hebben we niet stilgezeten. We hebben hard gewerkt om onze gemeentelijke financiën op orde te houden. Dat vroeg vorig jaar om lastige keuzes en ombuigingen, maar die keuzes hebben ons nu rust en ruimte gegeven in ons huishoudboekje.

Terugbuigen
Het mooie is dat de financiële rust nu ook toelaat om wat 'terug te buigen'. Een van de meest in het oog springende maatregelen is dat de eerder voorgenomen verhoging van de Onroerende Zaak Belasting (OZB) met 5% vanaf 2026 niet wordt doorgevoerd. Dit betekent een directe verlichting voor onze inwoners en ondernemers. De OZB voor een gemiddelde woning daalt zelfs licht met -0,65%. Ook konden we de scherpste randen van bezuinigingen op onze culturele instellingen weghalen en de tariefsverhoging voor zwemlessen en recreatief zwemmen dempen.

Aan het begin van deze collegeperiode hebben we gezegd dat we regie zouden pakken op dossiers en vraagstukken. We hebben ons de afgelopen jaren enorm ingezet voor - en resultaat geboekt op uitdagende dossiers, zoals afval, theater, intercity, beschermd wonen en onderwijshuisvesting. Door de inzet en focus op deze onderwerpen, is er een stevige basis gelegd om met vertrouwen de blik te richten op wat écht nodig is: blijven investeren in de toekomst van Harderwijk en Hierden.

Vandaag bouwen aan morgen
Onze gemeente groeit en ontwikkelt zich en daarom blijven we volop investeren in projecten die bijdragen aan een duurzame en leefbare omgeving. We zetten in op klimaatadaptatie om onze gemeente weerbaarder te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering. Daarnaast investeren we aanzienlijk in schoolgebouwen via het Integraal Huisvestingsplan (IHP), de realisatie van nieuwe woningen (zoals in Waterfront, Harderweide, Weiburg en Kranenburg) en zetten we stevig in op preventie in het sociaal domein (met aandacht voor de opgave Samenredzaamheid). Daarnaast blijven we inzetten op onze bereikbaarheid. Zo hebben we bijvoorbeeld een aanvraag gedaan bij het Rijk voor het realiseren van een keervoorziening. Onze bereikbaarheid per spoor wordt daarmee aanzienlijk verbeterd.

De professionele en toegewijde inzet van de ambtelijke organisatie en de scherpe blik van onze gemeenteraad hebben gezorgd voor deze solide financiële basis. Daarvoor wil ik iedereen vanaf deze plek hartelijk danken.

Het is een geruststellende gedachte dat wij met dit beleid, de resultaten die we hebben behaald en een overschot van €17,3 miljoen in de algemene reserve, middelen beschikbaar hebben voor belangrijke toekomstige ontwikkelingen. Zoals bijvoorbeeld de eerder genoemde keervoorziening, maar ook de realisatie van woonwagenstandplaatsen en meer parkeergelegenheid rondom de binnenstad. Met deze meerjarenbegroting laten we een gezonde financiële situatie na aan het volgende college. Zodat zij ruimte hebben om met hun plannen en ambities voor Harderwijk en Hierden aan de slag te gaan.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Wilco Mazier
Wethouder Financiën

Financiële positie

Actualisatie

Het vertrekpunt in de actualisatie van ons meerjarenperspectief wordt bepaald door de lopende begroting 2025-2028, aangevuld met de uitkomsten van de meicirculaire 2025 en de Kadernota 2026-2029.

Ontwikkeling begrotingssaldo

(bedragen x € 1.000,-)

	Jaarschijf	2026	2027	2028	2029
	Begrotingssaldo (boekwerk begroting 2025-2028)	-6.196	-6.791	-4.725	-4.443
a.	Besluit begroting - Ombuigingen categorie B	5.501	6.396	6.362	6.006
b.	Div. begrotingswijzigingen (kostprijsonderzoek Jeugd, turap 2024, 1e turap 2025)	-1.072	-1.220	-1.508	-1.667
	Startpunt Begrotingsaldo 2026-2029	**-1.767**	**-1.615**	**129**	**-104**
c.	Kadernota 2026-2029 aanmeldingen	-3.601	-2.594	-2.288	-2.423
d.	Dekking vanuit algemene reserve van incidentele aanmeldingen Kadernota 2026-2029	2.186	907	9	30
e.	Terugdraaien/niet effectueren ombuigingen	-814	-835	-850	-850
f.	Effecten meicirculaire gemeentefonds 2025, incl. verlaging ombuiging stelpost BCF	5.361	5.320	2.776	2.874
g.	Indexatie budgetten	-584	-554	-553	-545
h.	OZB opbrengsten en overige belastingen	637	562	600	420
i.	Verbonden partijen	-1.006	-997	-979	-1.005
j.	Salarisbegroting gemeente Harderwijk	-437	-361	-411	-421
k.	Inzet stelpost loon- en prijsontwikkeling en stelpost volumeontwikkeling vanuit meicirculaire 2025	6.370	6.280	6.199	6.257
l.	Zorgkosten sociaal domein / rijksbijdrage BUIG	-2.888	-2.888	-2.888	-2.888
m.	Kapitaallasten en effect liquiditeitsprognose	781	70	-518	-295
n.	Diversen	119	-284	-296	-338
	Begrotingssaldo Begroting 2026-2029	**4.357**	**3.011**	**930**	**712**

De opbouw van het begrotingsresultaat 2026 - 2029 is als volgt te verklaren:

	Toelichting
a. Ombuigingen categorie B	Bij de begroting 2025-2028 is besloten de ombuigingen categorie B te effectueren.
b. Diverse begrotingswijzigingen	Het effect vanuit begrotingswijzigingen bestaat voornamelijk uit de meerjarige effecten van het kostprijsonderzoek jeugd, de tussentijdse rapportage 2024 en de 1e tussentijdse rapportage 2025.
c. Kadernota 2026-2029 aanmeldingen	De structurele en incidentele aanmeldingen van de vastgestelde kadernota 2026-2029 zijn verwerkt in de begroting. Een totaaloverzicht van nieuw beleid wordt weergegeven in de bijlage 'Totaaloverzicht voorgesteld nieuw beleid'.
d. Dekking algemene reserve	Bij de kadernota 2026-2029 is voorgesteld de incidentele aanmeldingen en het incidentele budget voor onvoorzien te dekken uit de algemene reserve.
e. Terugdraaien / niet effectueren ombuigingen	Bij de kadernota 2026-2029 is voorgesteld om een aantal ombuigingen terug te draaien / niet te effectueren. Dit betreft het niet effectueren van de boventrendmatige verhoging van de OZB met 5% vanaf 2026, het verlagen van de ombuiging op de grote culturele instellingen en het dempen van de tariefverhoging voor zwemlessen en recreatief zwemmen.
f. Effecten meicirculaire 2025	Conform advisering is het effect van de meicirculaire 2025 verwerkt in de begroting. In de advisering van de meicirculaire is een stelpost

	opgenomen voor loon-, prijs- en volumeontwikkeling. Deze wordt nu ingezet onder punt k. Met het verschijnen van de meicirculaire wordt ook bekend hoeveel de gemeente in de begroting op mag nemen voor de stelpost BCF (BTW Compensatiefonds). Op basis van de definitieve afrekening 2024 dient is begroting 2026-2029 structureel aangepast met een lagere inkomst van € 520.000,-. Hiermee is dit deel van de ombuiging niet ingevuld. Bovenstaande is verwerkt in de voorliggende begroting.
g. Indexatie budgetten	De algemene budgetten, inclusief de overdrachten aan gesubsidieerde instellingen, zijn conform het indexatiepercentage in de meicirculaire 2025 (2,7%) geïndexeerd.
h. OZB opbrengsten en overige belastingen	De opbrengsten van de OZB stijgen met het trendpercentage van 2,7%. Daarnaast resulteert een hogere WOZ-waarde, inclusief areaal uitbreiding, van met name niet-woningen in een hogere OZB opbrengst.
i. Verbonden partijen	De hogere kosten van de begrotingen van de diverse verbonden partijen zijn voornamelijk het gevolg van de cao ontwikkelingen. De individuele begrotingen van de verbonden partijen en de ontwikkelingen daarin zijn separaat in advisering gebracht aan de raad waarna de raad een zienswijze in heeft kunnen dienen. Voor een totaaloverzicht wordt verwezen naar de paragraaf 'Verbonden partijen'.
j. Salarisbegroting gemeente Harderwijk	De salarisbegroting gemeente Harderwijk is geactualiseerd, inclusief de effecten van de CAO 2025. De CAO loopt tot en met 31 maart 2027.
k. Inzet stelpost loon- en prijsontwikkeling en stelpost volumeontwikkeling	Voor het opvangen van indexeringen en het CAO effect wordt de stelpost loon- en prijscompensatie vanuit de meicirculaire 2025 ingezet. Daarnaast is de stelpost volumeontwikkeling ingezet. In de Kadernota 2026-2029 was het effect van de begroting zorgkosten nog niet bekend. De nieuwe begroting zorgkosten is verwerkt in de begroting en daarmee kan de stelpost volumeontwikkeling ingezet worden.
l. Zorgkosten sociaal domein / rijksbijdrage BUIG	De hogere lasten voor de zorgkosten zijn onder andere het gevolg van loon-, prijs- en volumeontwikkelingen. Bij de Wmo is het effect van het kostprijsonderzoek verwerkt. Op basis van de begroting 2025 van de zorgkosten en vervoerskosten had de begroting voor 2026 uitgekomen op een bijstelling van € 3,9 miljoen. De nieuwe begroting 2026 van de zorgkosten en vervoerskosten laat een werkelijk effect zien van € 2,9 miljoen. Hierdoor kunnen ombuigingen binnen het sociaal domein (deels) ingevuld worden voor een bedrag van afgerond € 1 miljoen. In programma 6 wordt een uitgebreide toelichting gegeven.
m. Kapitaallasten en effect liquiditeitsprognose	Het voordeel op de kapitaallasten in 2026 wordt veroorzaakt door het later opleveren en in gebruik nemen van investeringen. Dit betreft onder andere ondergrondse containers en IHP. In de begroting is rekening gehouden, op basis van de liquiditeitsprognose, dat er in 2028 een lening aangetrokken moet worden. Dit leidt tot hogere rentelasten.

n. Diversen	Dit betreffen verschillende bijstellingen en correcties van de begroting. Onder de programma's zijn de verschillen ten opzichte van 2025 meer in detail toegelicht.

Weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is de geprognosticeerde weerstandscapaciteit weergegeven. In deze stand is rekening gehouden met de besluitvorming over de jaarrekening 2024, de inzet bij de Kadernota 2026-2029 en de claims op de algemene reserve.

Het vrij besteedbare bedrag binnen de algemene reserve was bij de jaarrekening 2024 € 21,3 miljoen. Bij de kadernota 2026-2029 is voorgesteld de incidentele aanmeldingen (€ 3.132.000) en de aanvulling van de reserve 800 jaar Harderwijk (€ 500.000) te dekken uit de algemene reserve. Daarmee komt het surplus van de algemene reserve op € 17,3 miljoen en de weerstandsratio op 1,9.

Beschikbare weerstandscapaciteit	Stand 31-12-2024 incl. rekeningresultaat	Claims op reserve	Ingezet bij Kadernota 2026	Prognose stand na verwerking resultaat / claims
Verloop Algemene Reserve	26.782	12.991	-3.632	36.141
Berekening weerstandsvermogen	**Prognose stand na verwerking resultaat / claims**	**Geïndentificeerde risico's n.a.v. actualisatie eind 2024**	**Overschot**	**Ratio weerstandsvermogen**
Berekening weerstandsvermogen	36.141	-18.840	17.301	1,9

Lokale lastendruk

De gemeentelijke woonlasten worden gevormd door het gemiddelde bedrag dat een huishouden betaalt aan onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing. In de volgende tabel wordt de ontwikkeling van de belangrijkste heffingen voor een huishouden met een gemiddelde woningwaarde van € 405.000,- weergegeven. De belastingcapaciteit in gemeente Harderwijk is in 2026 83% (zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing).

Woonlasten woning met gemiddelde WOZ-waarde	Begroting 2025	Begroting 2026	% stijging
WOZ-waarde	374.500	405.000	
Rekentarief OZB	0,09960	0,09150	
OZB	373,00	370,58	-0,65%
Afvalstoffenheffing (bruto)	288,00	305,00	5,90%
Riool- en waterzorgheffing	177,00	198,00	11,86%
Totaal	**838,00**	**873,58**	**4,24%**

Begrote lasten 2026

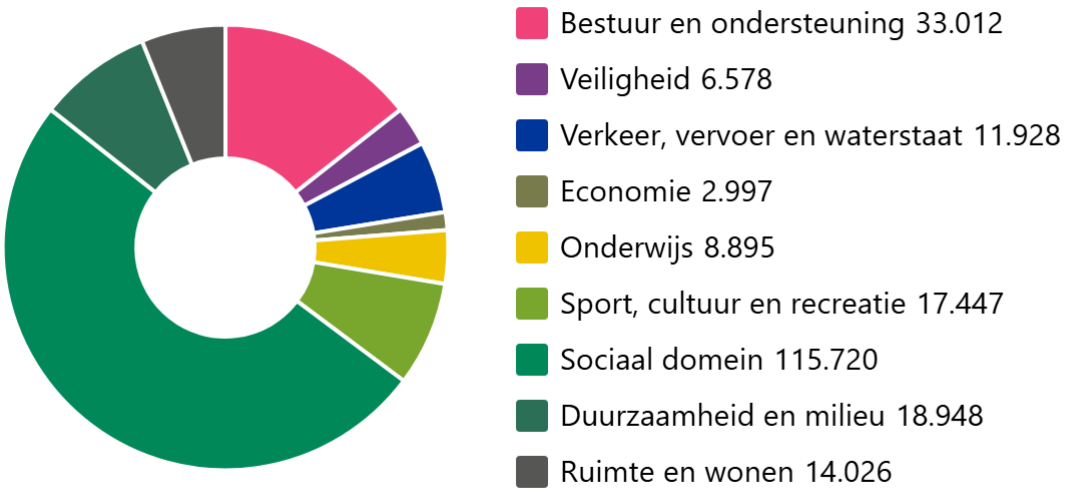

2026

Begrote baten 2026

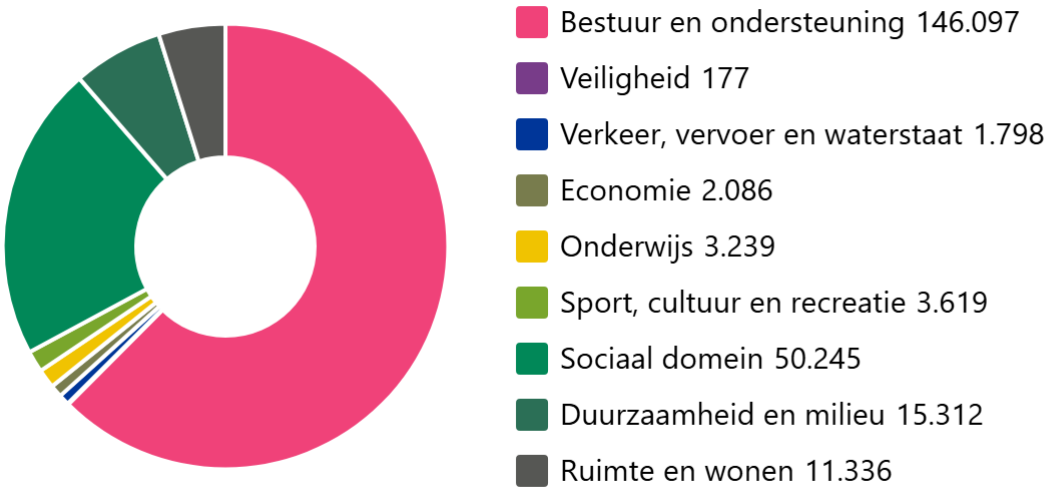

2026

Leeswijzer

Leeswijzer

De begroting is conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Algemeen
Een algemeen deel waarin het voorwoord is opgenomen en de financiële positie van de gemeente.

Programmaplan
Een programma plan met daarin de negen begrotingsprogramma's.
We hanteren de volgende uitgangspunten voor vorm en inhoud van het programmaplan:

- Al ons werk brengen we in beeld, dus zowel de 'going concern' als de projectmatige activiteiten.
- We gaan pragmatisch om met indicatoren. In nieuwe, en te actualiseren beleidsnota's, zullen indicatoren en streefwaarden worden opgenomen. In deze begroting zijn, naast de verplichte indicatoren, bij een aantal programma's een aantal facultatieve indicatoren opgenomen. Dit laatste in nauw overleg met de auditcommissie.
- We geven inzicht in alles waar de gemeente geld aan uitgeeft door budgetten aan prestaties te koppelen.
- Per begrotingsprogramma verwijzen we duidelijk naar financiële informatie in de bijlagen en geven we een samenvatting van die informatie in het programma.

De opbouw per programma is als volgt:

- Algemeen deel
    - Inhoud programma
    - Ontwikkelingen
    - Verbonden Partijen: aangegeven wordt per programma welke verbonden partij bijdraagt aan het behalen van de doelstellingen van de gemeente. Uitgebreide informatie over de verbonden partijen is opgenomen in de afzonderlijke paragraaf hierover.
    - Beleidskaders.
- Taakvelden
    - Bij de programma's geven we antwoord op de twee W-vragen, dit doen we per taakveld:
        - Wat willen we bereiken?
        - Wat gaan we daarvoor doen?
- Indicatoren per taakveld: per indicator worden realisatiewaarden vermeld over de laatste vier jaar (wanneer voorhanden). In de toekomst willen we hier ook realistische streefwaarden aan koppelen. Ook is de bron vermeld. Naast de verplichte indicatoren worden hier de door de gemeenteraad gekozen (facultatieve) indicatoren opgenomen.
- Totaaloverzicht
    - Financieel overzicht per programma
    - Analyse huidige begroting ten opzichte van vorige begroting

Paragrafen
In het programmaplan staat niet alles over de begrotingsprogramma's. Programma overstijgende informatie over bijvoorbeeld verbonden partijen, lokale heffingen en het weerstandsvermogen is apart in paragrafen samengebracht.

Financiële begroting
In de financiële begroting is voornamelijk het cijfermatige onderdeel van de begroting opgenomen, zoals het totaaloverzicht baten, lasten en resultaatbestemming en een meerjarig overzicht van de reserves en voorzieningen.

Bijlagen
Er zijn diverse bijlagen, waaronder een overzicht van het meerjarig investeringsplan, een taakveldenoverzicht IV3, een overzicht van de kerngegevens en een totaal overzicht van het voorgestelde nieuwe beleid.

Vergelijkende cijfers
Als vergelijkende cijfers zijn de jaarrekening 2024 en de begroting 2025 (de primitieve begroting, aangevuld met de begrotingswijzigingen tot en met juli 2025) opgenomen. Ook zijn de uitkomsten van de meicirculaire 2025 verwerkt in de voorliggende begroting om een zo actueel mogelijk overzicht van de begrotingssaldi te krijgen. Door afronding kunnen in de financiële tabellen geringe verschillen ontstaan.

Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Algemeen Programma 0

Doelstelling

De gemeente Harderwijk heeft een open cultuur. Het kwaliteitsniveau van onze dienstverlening aan klanten is excellent. De klant staat centraal in alles wat wij doen. De ambtelijke ondersteuning is professioneel en werkt op basis van de uitgangspunten: Open, Ontspannen en Ondernemend. Onze partners zijn inwoners, het maatschappelijk middenveld, ondernemers, onderwijs en overheden. Er wordt samengewerkt in wisselende samenstellingen, passend bij de opgave.

Doelstelling Bestuurskracht en Samenwerking

- Het versterken van onze positie, het partnerschap en de samenwerking.
- Het verbeteren van de samenwerking met onze partners.
- Het verbeteren van de samenwerking met het maatschappelijk middenveld.

Doelstelling Dienstverlening
In alles wat we doen streven we naar de beste kwaliteit van dienstverlening. We laten dat zien door gastvrij, enthousiast en gedreven op vragen uit de Harderwijker samenleving in te spelen. Door samen te werken met onze samenleving, regiogemeenten en andere partners maken we het verschil.

Doelstelling Samenwerking in Meerinzicht

- Meerinzicht is de samenwerking van de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Deze gemeenten werken samen op het gebied van zorg, werk en inkomen, jeugdhulp en leerlingzaken (domein sociaal), belastingen, facilitaire dienstverlening, financiën, gebouwenbeheer, HRM, informatisering & automatisering, communicatie, juridische zaken en geo-informatie (domein bedrijfsvoering).

Doelstelling Bestuur & organisatie

- De gemeenteraad stelt kaders en controleert.
- Het college van burgemeester en wethouders (B&W), is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur van de gemeente en voert alle besluiten van de gemeenteraad uit.

Inhoud

Het programma omvat de taken van de gemeenteraad en college. Daarnaast wordt ingegaan op Burgerzaken, de Basisregistratie Personen en de dienstverlening door de gemeentelijke organisatie. Tot dit programma behoren ook de belastingen, uitkeringen gemeentefonds en Treasury.

Bestuurskracht en Samenwerking

- Perspectief op EHZ-samenwerking: Dit betreft een traject over mogelijkheden van intensivering van de samenwerking (bestuurlijk en ambtelijk) voor grensoverstijgende vraagstukken, zoals wonen en bereikbaarheid.
- VeluweAgenda 2030: Samen met de VeluweAlliantie werken wij aan de VeluweAgenda 2030. De ontwikkelingen rondom de VeluweAgenda 2030 zijn in programma 3 Economie beschreven.
- Samenwerking Gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde: Deze samenwerking speelt langs twee sporen:
    - De gemeenschappelijke regeling Meerinzicht. Meerinzicht voert de bedrijfsvoeringstaken en de sociaal domein-taken uit.
    - De strategische en beleidsmatige samenwerking. Dit vindt onder andere plaats aan de hand van de volgende inhoudelijke thema's:
        - Dienstverlening: Er is een programma Dienstverlening opgestart voor de drie gemeenten en Meerinzicht. Dit programma heeft tot doel om de dienstverlening te verbeteren in de vier organisaties, waarbij harmonisatie en standaardisatie uitgangspunten zijn;

- Regioarrangement EHPZ: de gemeenten Ermelo, Harderwijk, Putten en Zeewolde, de provincies Flevoland en Gelderland en de waterschappen Vallei en Veluwe en Zuiderzeeland werken samen om gezamenlijke vraagstukken in het fysieke domein op te pakken.

Dienstverlening

De gemeente Harderwijk streeft ernaar om in alle contacten met inwoners, ondernemers en partners de hoogst mogelijke kwaliteit van dienstverlening te bieden. Dit betekent dat we niet alleen processen goed inrichten en afstemmen, maar ook zorgen voor een persoonlijke benadering waarbij inwoners zich gehoord en serieus genomen voelen.

We laten dit zien door onze manier van werken: gastvrij, enthousiast en gedreven. Medewerkers reageren proactief op vragen en signalen uit de samenleving, met aandacht voor de mens achter de vraag. Deze houding zorgt voor een betrouwbare en toegankelijke overheid.

Daarnaast maken we het verschil door samenwerking centraal te stellen. Niet alleen binnen de gemeentelijke organisatie, maar ook met inwoners, regiogemeenten en andere partners. Zo zorgen we ervoor dat onze dienstverlening blijft aansluiten op de veranderende behoeften van de samenleving, en dragen we bij aan een gemeente waarin iedereen zich thuis voelt en mee kan doen.

Verbonden partijen

- Alliander
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
- Meerinzicht (MIZ)
- Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Beleidskaders

- Collegeprogramma
- Harderwijk zijn wij samen, visie op burgerschap
- Regioarrangement EHPZ.

Taakvelden Programma 0

0.1 Bestuur	
Portefeuillehouder(s):	J. Joon & W. Mazier
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Bestuurskracht en samenwerking

Op basis van artikel 6 van de gemeentewet is het voor een gemeente verplicht om een gemeenteraad, een college en een burgemeester te hebben. Daarnaast verplicht de gemeentewet iedere gemeente om een rekenkamer of een rekenkamerfunctie vorm te geven (artikel 81a t/m 81k en artikel 182 t/m 185). Verder is het in de gemeentewet de verplichting een griffie te hebben (artikel 107 t/m 107e gemeentewet).
In dit taakveld zijn de lasten opgenomen die direct verband houden met de gemeentelijke bestuursorganen en de directe ondersteuning daarvan:

- Het college van burgemeester en wethouders;
- De gemeenteraad en de raadscommissies;
- De ondersteuning en advisering van de raad in de vorm van een griffie;
- De lokale rekenkamer;

- Landelijke- en regionale bestuurlijke samenwerkingsverbanden

Gestreefd naar een open en constructieve bestuurscultuur, waarbij er ruimte is om elkaar aan te spreken op houding en gedrag. Bestuurders en gekozen volksvertegenwoordigers van een gemeente dienen het algemeen belang en zijn er voor alle inwoners van de stad. Bestuurlijke integriteit houdt in dat de verantwoordelijkheid die met de functie samenhangt wordt aanvaard en dat de bereidheid er is daarover verantwoording af te leggen.

Wat gaan we ervoor doen?

De afstand tussen raad en inwoner verkleinen

De gemeenteraad wil de inwoners van Harderwijk en Hierden nog meer betrekken bij en nog meer laten participeren in het bestuur van de gemeente. De raadsgriffie ondersteunt deze behoefte door:

1. Laagdrempelige informatie t.b.v. de beeldvorming van en kennis over de raad bij inwoners
2. Verbeteren van proces kaderstellen / participatie
3. Onderzoek naar het inzetten van loting bij participatie
4. Advisering over de inzet en begeleiding van een raadsklankbordgroep van inwoners
5. Versterking van de strategische adviesfunctie van de raadsgriffie

Regulier

Samenwerken in de gebiedsagenda Veluwe

De ontwikkelingen rondom de VeluweAgenda 2030 zijn in programma 3 Economie beschreven.

Regulier

Uitvoering regioarrangement EHPZ

Samen met de gemeenten Ermelo, Putten en Zeewolde, de provincies Flevoland en Gelderland en de waterschappen Vallei en Veluwe en Zuiderzeeland werken we aan de uitvoering van het Regioarrangement 2023. Voor 2026 staat het opstellen van een toekomstperspectief voor de regio EHPZ, inclusief ruimtelijke puzzel, op de rol. Daarnaast werken we de governance (onder andere betrokkenheid raden, staten en algemeen besturen) verder uit.

Regulier

Onderzoeken versterken EHZ-samenwerking

Samen met Ermelo en Zeewolde onderzoeken we naar mogelijkheden om grensoverstijgende vraagstukken, zoals wonen en bereikbaarheid, op te pakken

Regulier

Adviseur Participatie

Rekenkamer Ermelo-Harderwijk heeft de praktijk van inwonersparticipatie onderzocht. De centrale vraag in het onderzoek luidde: ¨Hoe is in de gemeente Harderwijk inwoners- en overheidsparticipatie vormgegeven en welke effecten heeft dit op de besluitvorming?¨ De Rekenkamer heeft in het rapport ´Participatie in Harderwijk´ een aantal concrete aanbevelingen gedaan aan het college van B&W over (de inbedding van) participatie in de gemeentelijke organisatie. Het zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt binnen de organisatie voor participatietrajecten is een van de aanbevelingen vanuit de rekenkamer. In 2026 adviseert, coacht, betrekt en ondersteunt de participatieadviseur de ambtelijke organisatie en het bestuur met betrekking tot participatie. De adviseur weet wat er speelt in de samenleving en in de projectgroepen.

Nieuw beleid

0.2 Burgerzaken

Portefeuillehouder(s):	J. Joon & Maarten Reckman
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Burgerschap

Bij de uitvoering van het programma komen de woorden meedoen, meedenken en meeleven terug. Ook in de komende jaren willen we vanuit het programma Burgerschap ruimte geven aan inwoners voor initiatieven en ook verbinding maken tussen inwoners maar ook verschillende beleidsdocumenten en beleidsterreinen van de gemeente Harderwijk.

Nota Sociaal Domein - Samenredzaamheid
Burgerschap speelt een belangrijke rol om tot een samenredzamere samenleving te komen. Het programma zal dan ook in de komende jaren op verschillende manieren werken aan deze opgave. Hierin is ook extra aandacht voor de verbinding in de wijk. Dit willen we blijven doorontwikkelen in samenwerking met inwoners, de wijkmanagers en uitvoeringspartners. Er wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de opgave Samenredzaamheid.

Harderwijk Zijn Wij Samen
De slogan 'Harderwijk Zijn Wij Samen' is geen optelsom maar een slogan en missie voor iedereen in Harderwijk en Hierden. Harderwijk Zijn Wij Samen moet (gaan/ blijven) resoneren, vanuit inwoners, bedrijfsleven, -maatschappelijke- organisaties, kerken en gemeentelijke organisatie.

Om aan deze missie vorm te geven zal vanuit het programma Burgerschap, de Opgave Samenredzaamheid (nota Sociaal Domein) en vanuit inclusie eenduidiger worden gecommuniceerd. Dat wil zeggen dat naar buiten toe Harderwijk Zijn Wij Samen prominenter wordt gecommuniceerd en dat daar vanuit de genoemde beleidsterreinen invulling aan gegeven wordt. Het is mogelijk dat dit in de toekomst nog verbreed wordt met andere beleidsterreinen. Vanuit Burgerschap wordt deze beweging om integraler te werken en te communiceren intern aangejaagd en extern uitgedragen.

(Jongeren)participatie & onderwijs
Na de oplevering van het adviesrapport over jongerenparticipatie wil het programma Burgerschap in samenwerking met de raad en de griffie ook op dit gebied doorontwikkelen. Het streven is om contact tussen (jonge) inwoners en de gemeenteraad te verduurzamen. Omdat de gemeente enkel de facilitator is op dit gebied zijn natuurlijk ook het (blijvend) commitment van zowel jongeren als de gemeenteraad een voorwaarde.

Wat gaan we ervoor doen?

Inwoners de kans geven andere inwoners te inspireren

We creëren momenten dat inwoners elkaar kunnen inspireren, bijvoorbeeld over wijkinitiatieven. Dit wordt vanuit programma Burgerschap en Samenredzaamheid gezamenlijk opgepakt.

Regulier

Faciliteren dat inwoners zelf regie kunnen nemen

We sturen op meer samenredzaamheid in de wijken. Door betere informatievoorziening kunnen inwoners beter regie nemen en elkaar ondersteunen om dit te doen.

Regulier

Betere ontsluiting informatie voorzieningen

Met en voor inwoners bijeenkomsten organiseren

Nieuwe inwonersbijeenkomsten in de wijk organiseren samen met inwoners, vanuit programma Burgerschap en de opgave Samenredzaamheid.

Regulier

Op een integrale manier Harderwijk Zijn Wij Samen weer positioneren

Harderwijk Zijn Wij Samen centraal positioneren als overkoepelende beweging die raakt aan burgerschap, inclusie, regenboogbeleid en samenredzaamheid.

Nieuw beleid

Wat willen we bereiken?

Burgerzaken

Basistaken
De gemeente is verantwoordelijk voor het verlenen van diensten, zoals de aanvraag en uitgifte van rijbewijzen en reisdocumenten, aanvragen Nederlanderschap, voltrekken van huwelijken en partnerschapsregistraties. Op basis van artikel 229 van de Gemeentewet heeft de gemeente de bevoegdheid om kosten hiervoor in rekening te brengen als tegenprestatie voor deze door de gemeente geleverde diensten, de zogeheten leges. De beïnvloedbaarheid van de lasten en baten binnen dit taakveld is vrij beperkt, aangezien het de uitvoering van wettelijke taken betreft en een aantal legesopbrengsten worden gemaximeerd door wettelijke bepalingen.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren publieke dienstverlening

Persoonsgebonden documenten
Inwoners denken bij de gemeente vaak als eerste aan het aanvragen van een paspoort, rijbewijs of uittreksel. De meeste bezoekers aan het Huis van de Stad komen ook om een van deze producten aan te vragen.

Een Nederlands paspoort of -identiteitskaart wordt zowel nationaal als internationaal als zeer betrouwbaar gezien. Een zorgvuldige identiteitsvaststelling, naast een nauwgezette aanvraag- en uitreikprocedure is cruciaal voor de betrouwbaarheid van het document. Het reisdocumentenstelsel wordt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken in de aankomende periode verbeterd, naar aanleiding van een aantal incidenten die landelijk hebben plaatsgevonden.

De volgende werkzaamheden worden gedaan met betrekking tot 'Persoonsgebonden documenten':

- Verstrekken van diverse uittreksels en het innen van leges hiervan;
- Het op grond van specifieke privacywetgeving verstrekken van informatie uit de Basisregistratie Personen;
- Vaststellen identiteit voor afgifte van een identiteitsbewijs;
- Tegengaan identiteitsfraude;
- Verwerken van aanvragen om een reisdocument of rijbewijs en het innen van leges hiervan;
- Het uitreiken van reisdocumenten en rijbewijzen.

Verkiezingen, referenda
De kenmerk van een democratie is een gekozen volksvertegenwoordiging. Om volksvertegenwoordigers te kunnen kiezen worden transparante, landelijke en lokale verkiezingen georganiseerd door een kernteam van een vaste groep medewerkers. Hierbij wordt de samenwerking gezocht met taakvelden die zijn ondergebracht bij Meerinzicht. De bezetting van de stembureaus is een combinatie van vrijwilligers en medewerkers van de gemeente Harderwijk en Meerinzicht.

Verkiezingen in gemeente Harderwijk
Over het verloop van een verkiezing en de uitslag daarvan mag geen twijfel zijn over de juistheid. Daarom zijn stembureauleden en tellers verplicht een e-learning te volgen en zijn er mogelijkheden voor klassikale (tel)trainingen. Daarnaast worden de stembureauleden op het stembureau ondersteund met een app op een iPad. Een checklist voor het opstarten en afsluiten moet worden gevolg. In de app zijn een aantal controles ingebouwd, ondersteunen bij de voorlopige telling op lijstniveau, bevat naslagwerk en maakt het mogelijk snel met het verkiezingsteam contact op te nemen. Voor het verkiezingsteam is het mogelijk snel met meerdere stembureaus te communiceren, maar ook om zaken in de gaten te houden zoals de drukte op de stembureaus, het moeten brengen van nieuwe blanco stembiljetten, inzet van extra tellers, of navraag te doen waarom er vertraging is bij een bepaalde stap in het proces.

Burgerlijke stand
De burgerlijke stand regelt belangrijke persoonlijke gebeurtenissen in iemands leven. Ambtenaren van de burgerlijke stand maken akten op en houden diverse registers bij, zoals die van geboorte, huwelijk, overlijden en erkenning. Dit doen ze volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek en de Wet op de lijkbezorging.

De werkzaamheden van een ambtenaar burgerlijke stand zijn:

- Het opmaken van authentieke akten op gebied van geboorte, overlijden en huwelijk;
- Het op grond van specifieke privacywetgeving verstrekken van informatie uit de registers van de Burgerlijke Stand en het innen van leges hiervoor;
- Voltrekken van huwelijken en partnerschapsregistraties en het innen van leges hiervoor.

Basisregistratie Personen
De Basisregistratie Personen (Brp) is een basisregistratie met informatie over inwoners van Nederland. Overheden en andere instanties gebruiken deze gegevens voor het uitvoeren van hun taak. De gegevens worden automatisch gedeeld met meer dan 1000 organisaties, waaronder afdelingen binnen onze eigen organisatie. Het college zorgt ervoor dat de gegevens correct en actueel zijn. Dat is belangrijk, want gebruikers vertrouwen op de juistheid van de gegevens. Omdat het verplicht is om Brp-gegevens te gebruiken, is een goede inschrijving erg belangrijk. Als gegevens niet kloppen, kan een inwoner problemen krijgen: iemand verliest misschien het recht op bepaalde voorzieningen of krijgt juist wel voorzieningen waar diegene geen recht op heeft. Een goede inschrijving is dus belangrijk voor zowel inwoners als organisaties.

Daarvoor worden de volgende werkzaamheden gedaan:

- Verwerken van mutaties zoals verhuismutaties;
- Actualiseren en corrigeren van persoonsgegevens in de Brp, op grond van (internationale) wet- en regelgeving;
- Uitvoeren van adresonderzoeken door meldingen van burgers of instanties:
- Tegengaan adresgerelateerde fraude;
- Opleggen bestuurlijke boete als iemand zich niet aan zijn wettelijke verplichting houdt;
- Het behandelen van verzoeken om gegevens uit de Brp op grond van specifieke privacywetgeving;
- Uitvoering verplichte jaarlijks zelfevaluatie Brp en reisdocumenten.

Naturalisatie
Iemand die geen Nederlandse nationaliteit heeft kan onder voorwaarden Nederlander worden door naturalisatie of optie.

De volgende werkzaamheden worden gedaan:

- Aanvragen om het Nederlanderschap door naturalisatie worden in behandeling genomen. De beslissing ligt bij de Immigratie en Naturalisatiedienst;
- Aanvragen om het Nederlanderschap door optie worden in behandeling genomen. De beslissing ligt bij de burgemeester;
- Voor aanvragen om het Nederlanderschap worden leges geïnd;
- Organisatie van een naturalisatieceremonie, om het besluit tot Nederlanderschap uit te reiken waarmee iemand daadwerkelijk Nederlander wordt;

Overig
Beheren van gevonden en verloren voorwerpen.

Regulier

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Beheren gemeentelijk vastgoed

Het gemeentelijk vastgoed van de gemeente Harderwijk beheren voor de functie waar het voor bedoeld is, waarbij wordt gestreefd naar een evenwicht tussen de opbrengsten uit verhuur en verpachting enerzijds en de daaraan gekoppelde beheerlasten anderzijds. Vanuit de kaders uit het in 2024 vastgestelde vastgoed- en accommodatiebeleid voor onze vastgoedportefeuille streven wij naar een een strategische en doelmatige omgang met ons vastgoed mogelijk.

Wat gaan we ervoor doen?

Opstellen en uitvoeren meerjarenonderhoudsplannen

Opstellen en uitvoering geven aan meerjarenonderhoudsplannen en jaarlijkse werkplannen, waaronder ook de verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed (DMJOP)

Regulier

Uitvoeren beleid

Het binnen de kaders van het in 2024 door de gemeenteraad vastgestelde 'Vastgoed- en accommodatiebeleid Kaders en spelregels' uitvoering geven aan het gemeentelijk vastgoed en accommodatiebeleid

Regulier

Beheren dagelijks en contractonderhoud

Het (laten) uitvoeren van dagelijks-en contractonderhoud aan gemeentelijke gebouwen, conform het door de gemeenteraad vastgestelde Meerjarenonderhoudsplan en Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan en de op basis daarvan opgestelde jaarlijkse werkplannen.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Zorgen voor voldoende bouwgrond

Het in bezit hebben van (bouw)gronden is ingegeven vanuit strategisch oogpunt of omdat ontwikkeling pas op de langere termijn is voorzien.

- Bouwgrond: om zorg te dragen voor voldoende bouwlocaties t.b.v. woningen en gebouwen voor openbare en maatschappelijke doelen afgestemd op behoeften en verkoopbaarheid;
- Industrie- en bedrijventerrein: waardoor bedrijven met een lokale en regionale binding kunnen uitbreiden en/of er nieuwe bedrijven gevestigd kunnen worden met als doel handhaving en uitbreiding van de werkgelegenheid.

Wat gaan we ervoor doen?

Adviseren bij grond- en bouw gerelateerde werkzaamheden

Adviseren en ondersteunen van diverse afdelingen bij de aan- en verkoop van gronden en het begeleiden van nieuwbouw, verbouw en onderhoud van gebouwen, passend binnen onze beleidskaders.

Regulier

0.4 Overhead

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Ondersteuning bieden voor primaire (beleids) processen en medewerkers

De kosten voor overhead (ook wel Bedrijfsvoeringskosten) zijn de kosten die niet direct zijn toe te rekenen aan de overige taakvelden binnen de gemeentebegroting. Het gaat hierbij om alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces en medewerkers. De sturing van het primaire proces vindt plaats binnen de gemeente zelf (directie en teamleiders). Het doel is om de ondersteuning te kunnen bieden tegen een zo hoog mogelijke kwaliteit en tegen zo laag mogelijke kosten waarbij voortdurend wordt gestreefd naar verbetering van de werkprocessen en routines, met daarin het belang van de inwoners als uitgangspunt.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren reguliere taken

Taken op het gebied van:

- managementondersteuning binnen het primair proces (directie, teamleiders).

- financiën, administratie, beheer, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- juridische zaken
- concerncontrol
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering (I&A);
- facilitaire zaken en huisvesting;
- documentaire informatievoorziening (DIV).

Regulier

Versnelde afschrijving applicatie Unit4

Voor de financiële bedrijfsvoering maakt Meerinzicht gebruik van de applicatie Unit4 Financials. Deze applicatie is in 2020 aangekocht vanuit een Europese aanbesteding. Deze applicatie is momenteel on-premise beschikbaar, hierbij is de applicatie geïnstalleerd binnen het serverpark van Meerinzicht. De leverancier Unit4 van de applicatie Unit4 Financials, heeft aangekondigd dat de applicatie vanaf 2026 enkel als SaaS (Software as a Service) beschikbaar wordt gesteld. Dit betekent dat de applicatie wordt 'verhuisd' van de interne systemen naar een Cloud dienst van de leverancier.

Nieuw beleid

Formatie applicatiebeheer Centric LeefOmgeving (CLO)

Voor de VTH (Vergunning, Toezicht en Handhaving) processen maakt EHZ gebruikt van de applicatie Centric LeefOmgeving. Vanuit eerdere besluitvorming is 2019 is hiervoor 0,5 fte applicatiebeheer beschikbaar. Met de beperkte formatie was het destijds afdoende om de beperkte werkzaamheden uit te voeren. Door de nieuwe omgevingswet is er een uitgebreidere en complexere applicatie die nu door de gemeenten Harderwijk, Ermelo en Zeewolde wordt gebruikt. Dit vraagt om een nieuwe werkwijze met aangepaste documenten, wettelijke behandeltermijnen en meer beheerwerk. Naast wekelijkse updates en leverancier-notities moeten ook wensen van gebruikers en koppelingen worden geïmplementeerd, mede door extra wettelijke eisen vanuit de omgevingswet en de Woo.

Vanwege de nieuwe omgevingswet en het implementeren van deze nieuwe applicatie, is er een Stuurgroep CLO samengesteld. In de overleggen met de Stuurgroep CLO wordt onder andere gesproken over de harmonisatie van de werkprocessen. De Stuurgroep CLO heeft gezamenlijk onderkend dat de huidige beheersituatie van de applicatie CLO onvoldoende is. Die conclusie heeft ertoe geleid dat met de stuurgroep CLO een voorstel is gemaakt om intensiever in te zetten op de capaciteit van het applicatiebeheer om de stabiliteit en continuïteit te waarborgen en uit te bouwen.

Nieuw beleid

SROI-Coördinator

Onderdeel van het regionale inkoopbeleid van de deelnemende gemeenten van de ISNV is om Social Return on Investment (SROI) bij inkoop en aanbestedingen toe te passen. Hierbij stelt de gemeente als aanbestedende dienst als eis dat de gegunde partij een bepaald percentage (meestal 5%) van de opdrachtsom besteedt aan SROI.

De colleges van de gemeente Ermelo, Harderwijk en Zeewolde hebben op basis van het college advies Social Return (maart 2022) besloten in te stemmen met het aanstellen van een 0,5 fte coördinator SROI (schaal 10) in 2022. Deze functionaris fungeert als eerste aanspreekpunt en trekker voor SROI projecten in de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Daarnaast wordt er bijgedragen aan de inbedding van SROI bij deze gemeenten. Tot slot heeft de SROI coördinator een verbindende rol bij inkooptrajecten en heeft verbinding met het expertisepunt SROI in de arbeidsmarktregio. Aangezien SROI uitvoering een onderdeel is van het vastgestelde inkoopbeleid, wordt voorgesteld dit structureel in de begroting te verwerken.

Nieuw beleid

Aanbesteding Wmo 2026

De aanbesteding zelf is regulier werk van zowel inkoop als CM/CB als beleid. Mede vanwege de nieuwe aanbesteding voor vervoer is het goed om het vervoersbestand te actualiseren.

De routekaart heeft o.a. als doel om de gedachte van de nota Sociaal Domein meer naar voren te brengen. Door een routekaart te ontwikkelen die toegankelijk is voor alle inwoners willen we inwoners in eerste instantie wijzen op eigen kracht, samenkracht en vervolgens op voorliggende voorzieningen. Wanneer uit het doorlopen van de route blijkt dat de klant mogelijk echt aangewezen is op een Wmo voorziening wordt de inwoner uiteraard doorgezet naar de intake en gaan we onderzoeken in hoeverre de inwoner gecompenseerd dient te worden. In de huidige situatie zien we dat veel inwoners al direct een melding doen.

Nieuw beleid

Accountmanager werkgeversdienstverlening

In 2024 is met behulp van de ESF middelen een accountmanager werkgeversdienstverlening aangesteld bij Meerinzicht. De accountmanager werkt vanuit het Werkgevers Service Punt (WSP) Noord Veluwe, maar is gericht op de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Uit de evaluatie blijkt dat de accountmanager de doelen bereikt die vooraf opgesteld zijn:

- Meer bekendheid bij werkgevers
- Een groter netwerk van betrokken werkgevers
- Meer verbinding tussen het WSP en de interne organisaties van EHZM

Ook voorziet de accountmanager in beter inzicht bij de betrokken medewerkers over wat de vragen en behoeften van werkgevers zijn. Deze aanvraag beoogt de functie structureel te borgen. Hiermee is een structurele invulling van een contactpersoon tussen de gemeenten en de werkgevers gegarandeerd en kan de functie doorontwikkelen.

Nieuw beleid

Arbeidsdeskundigen

De arbeidsdeskundigen adviseren onder meer over het plaatsen van een klant naar werk of een traject en bij het aanvragen van een medisch advies of beoordeling van het arbeidsvermogen. Naast deze adviseringstaken, die verbonden zijn aan de wettelijke taken, verrichten ze in dat kader de loonwaardemetingen. Daarnaast zal deze adviseur de WMO klantmanager ondersteunen bij de vraag of dagbesteding passend is of ondersteuning bieden bij complexe trajecten. Tot slot geven ze input aan beleidsadviseurs over aanpassingen en/of verbeteringen van gemeentelijk sociaal Beleid. Met name als het gaat over Arbeidsmatige dagbesteding, Beschut Werk en Doelgroep register. Dit betekent dat bij met name Participatie, maar ook bij de Wmo en Jeugd de arbeidsdeskundigen een overstijgende adviseursrol vervullen.

Gelet op het huidige takenpakket, is het nodig om de formatie uit te breiden met 1 fte. Alternatief is om de loonwaardemetingen uit te besteden. De arbeidsdeskundigen van Meerinzicht controleren hierbij wel de uitvoering hiervan. Dit alternatief vraagt financieel dezelfde investering.

Nieuw beleid

Budget advies, bezwaar beroep Belastingen

In verband met de stijging van het aantal inwoners van circa 10.000 in het verzorgingsgebied EHZ en het aantal objecten (woningen) en bedrijven (niet-woningen) van circa 4.000 ten opzichte van de start van Meerinzicht in 2015, zien we het aantal bezwaarschiften, beroepschriften en kostenvergoedingen zeker de laatste jaren toenemen. Ook zien we de tendens dat er steeds makkelijker en meer in beroep wordt gegaan o.a. omdat de proceskostenvergoeding nog steeds hoog is. De toename van de bezwaarschriften is de afgelopen jaren zelfs vertwee-/drievoudigd. Deze vervoudiging komt ook deels door de landelijke trend voor het indienen van WOZ-bezwaren en beroepen. De afhandeling van belastingbezwaren is gebonden aan een wettelijke termijn. Om tijdig aan de wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen wordt de formatie met 1 fte uitgebreid. Daarnaast wordt het reguliere werkbudget advies, bezwaar en beroep in evenredigheid met € 8.000,- verhoogd.

Nieuw beleid

CyberBeveiligingsWet

Binnen EHZM zijn belangrijke stappen gezet op het gebied van cyberbeveiliging. De BIO2 (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en de Cyberbeveiligingswet (Cbw) stellen steeds strengere eisen aan de cyberveiligheid. Dit zal naar verwachting in de tweede helft van 2025 zijn beslag gaan krijgen in wetgeving. EHZM is zich bewust van deze verplichtingen en heeft al diverse acties ondernomen, denk hierbij o.a. projecten zoals BCM (BedrijfsContinuïteitsManagement) en de zeven minimale eisen, maar erkent ook dat bepaalde aspecten complex zijn.

In de loop van 2025 wordt een Gap-analyse verricht waaruit zal blijken welke aanvullende maatregelen genomen moeten worden om aan de regelgeving te voldoen. Die analyse is er nu nog niet, maar de reële verwachting is dat EHZM een tekort aan capaciteit en/of specifieke inhoudelijke kennis heeft om volledig te kunnen voldoen aan de genoemde regelgeving. Dit vereist de inzet van externe expertise, kwalitatief en kwantitatief. Er is momenteel geen budget gereserveerd voor de inhuur van externe deskundigheid. De incidentele investering hiervoor is berekend op gemiddeld 1 fte inhuur voor de periode van een jaar. Op dit moment is er geen duidelijkheid of er een eventuele financiële tegemoetkoming richting gemeenten vanuit de Rijksoverheid zal komen.

Nieuw beleid

Kwijtschelding Belastingen

Door de stijging ten opzichte van de start van Meerinzicht in 2015 van het aantal inwoners van +/- 10.000 binnen het verzorgingsgebied Ermelo, Harderwijk en Zeewolde en maatschappelijke/sociale ontwikkelingen in de genoemde gemeenten zien we door de jaren heen een geleidelijke toename van het aantal kwijtscheldingsverzoeken voor de
gemeentelijke belastingen. De laatste jaren is het aantal toegenomen tot circa 2.100 aanvragen in 2024. Tevens is er door wijzigingen in wet- en regelgeving minder sprake van een piekmoment maar worden verzoeken steeds meer verspreid over het hele jaar ingediend. Door de formatie structureel aan te passen verwacht Meerinzicht aan haar verplichtingen te kunnen voldoen en krijgen de inwoners/belastingplichtige tijdig een beslissing op hun verzoek.

Nieuw beleid

Optimalisatie uitvoering wet WOZ

Om verschillende redenen waaronder met name een toename van het aantal inwoners (circa 10.000) en het aantal woningen/niet-woningen (circa 4.000) ten opzichte van de start van Meerinzicht is de druk op de capaciteit en de beschikbare middelen van het team Belastingen de laatste jaren verder toegenomen. Daarnaast worden er steeds meer eisen gesteld aan de volledigheid, tijdigheid en juistheid van de verschillende (basis)registraties waaronder die van de uitvoering van de Wet WOZ. In 2024 heeft deze situatie mede toe geleid dat het oordeel van toezichthouder de Waarderingskamer neerwaarts is bijgesteld van goed naar voldoende. Uiteraard willen wij de kwaliteit minimaal terugbrengen op het eerdere niveau dat als goed werd bestempeld.

Om te voorkomen dat wij onze wettelijke verplichtingen voor een tijdige, volledige en juiste uitvoering van de Wet WOZ niet kunnen nakomen en dit ten koste gaat van de kwaliteit van onze dienstverlening met o.a. als gevolg extra bezwaren, beroepen, kostenvergoedingen e.d. is er een noodzaak tot uitbreiding van de formatie.

Met extra middelen voor structurele inzet van formatie kunnen we voldoen aan de wettelijke verplichtingen en is er ruimte om de kwaliteit verder te optimaliseren met de verwachting dat we verder oplopende kosten voor inhuur voor bezwaar- en beroepschriftenafhandeling en/of kostenvergoeding als gevolg van niet tijdigheid, juistheid of volledigheid van onze data van onze kant zo veel als mogelijk reduceren.

Nieuw beleid

Personele verzekeringen

Binnen Meerinzicht is een budget 'verzekering personeel' aanwezig. Hieruit wordt o.a. de aansprakelijkheidsverzekering, en goed werkgeverschapverzekering. We zien dat de afgelopen jaren de premie harder gestegen is dan het beschikbaar gestelde budget. De premie is mede afhankelijk van het aantal medewerkers. Doordat er steeds meer medewerkers parttime werken zien we het medewerkersbestand toenemen waardoor de premie ook stijgt. Daarnaast heeft er enkele jaren geleden een aanbesteding plaatsgevonden waardoor de premie destijds fors is gestegen. Door het budget in lijn te brengen met de te betalen premie, is er voldoende dekking voor het bestaande contract.

Nieuw beleid

Kosten arbeidsmarktcommunicatie

Een sterk werkgeversmerk / arbeidsmarktpropositie is het fundament waarop recruitment bouwt. Dit vraagt om een doorlopende investering. Het tijdig vervullen van vacatures draagt onder andere bij aan de continuïteit van de dienstverlening van EHZM aan de inwoners van de gemeenten en de continuïteit van de bedrijfsvoering (in brede zin) van EHZM.

Nieuw beleid

Verplichte beleidsindicatoren 0.4 Overhead

Formatie, fte per 1.000 inwoners

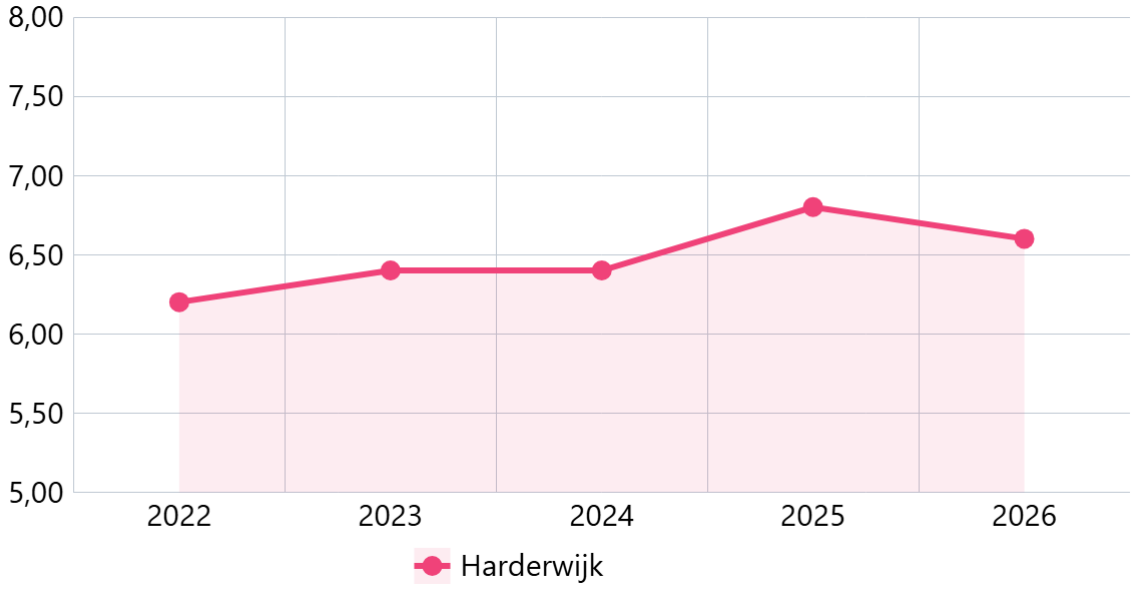

Bron: 2020-2024 jaarrekening en 2025-2026 begroting

Tot 2025 is er een lichte stijging te zien. Steeds meer taken worden decentraal bij gemeenten belegd, wat om extra inzet vraagt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan Oekraïne opvang, klimaatakkoordgelden en decentralisatie vraagstuk Jeugdzorg. In 2026 zien we een lichte daling aangezien daar de ombuigingen op de bedrijfsvoering zijn doorgevoerd. De bezetting van deze formatieplekken is te zien in de onderstaande grafiek.

Bezetting, fte per 1.000 inwoners

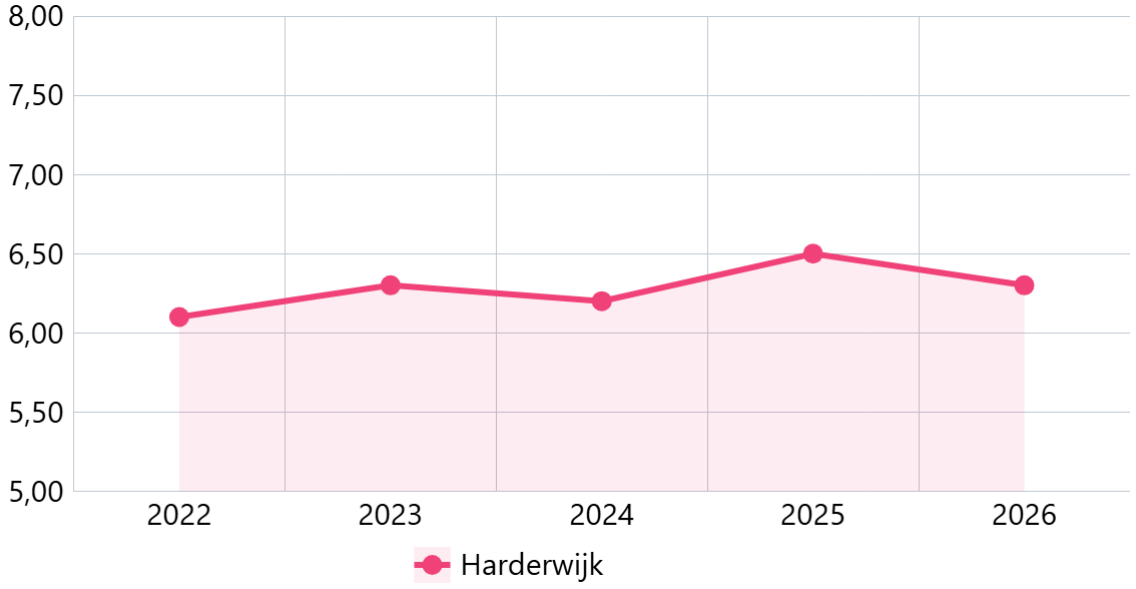

Bron: 2020-2024 jaarrekening en 2025-2026 begroting

Apparaatskosten per inwoner

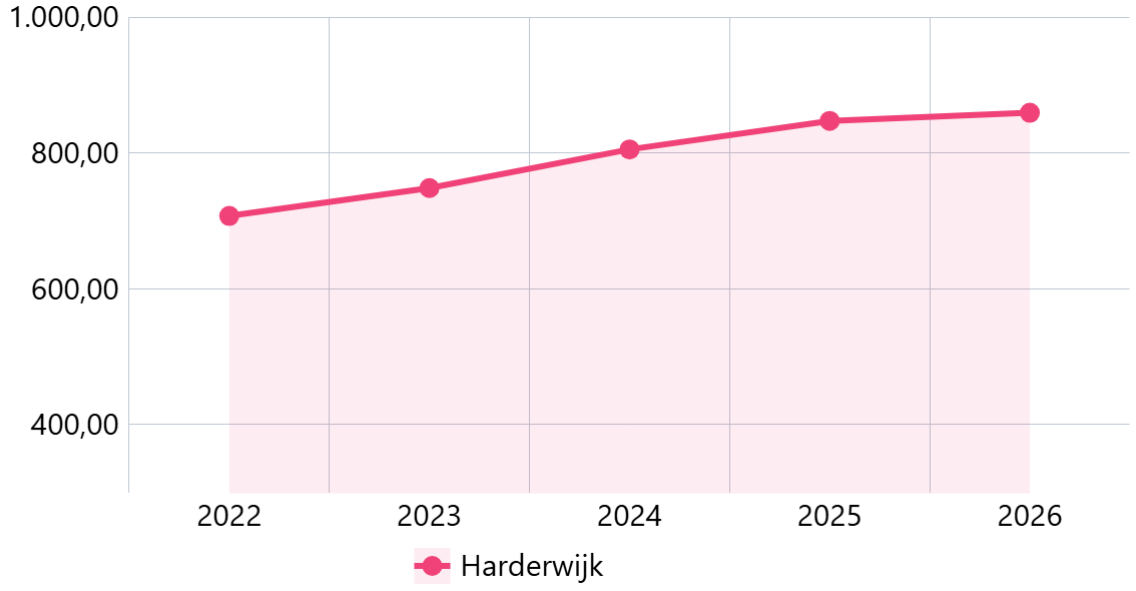

Bron: eigen gemeente. Incl. de PIOFACH taken die ondergebracht zijn bij Meerinzicht.

De stijging die te zien is, is inclusief index. Dit betekent dat een gedeelte van de stijgende lijn te verklaren is door indexatie van budgetten en cao-ontwikkelingen. Daarnaast zijn er de laatste jaren meer dan gemiddeld Kadernota aanmeldingen geweest voor bedrijfsvoering, bijvoorbeeld op het gebied van informatiebeveiliging.

Externe inhuur, kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur

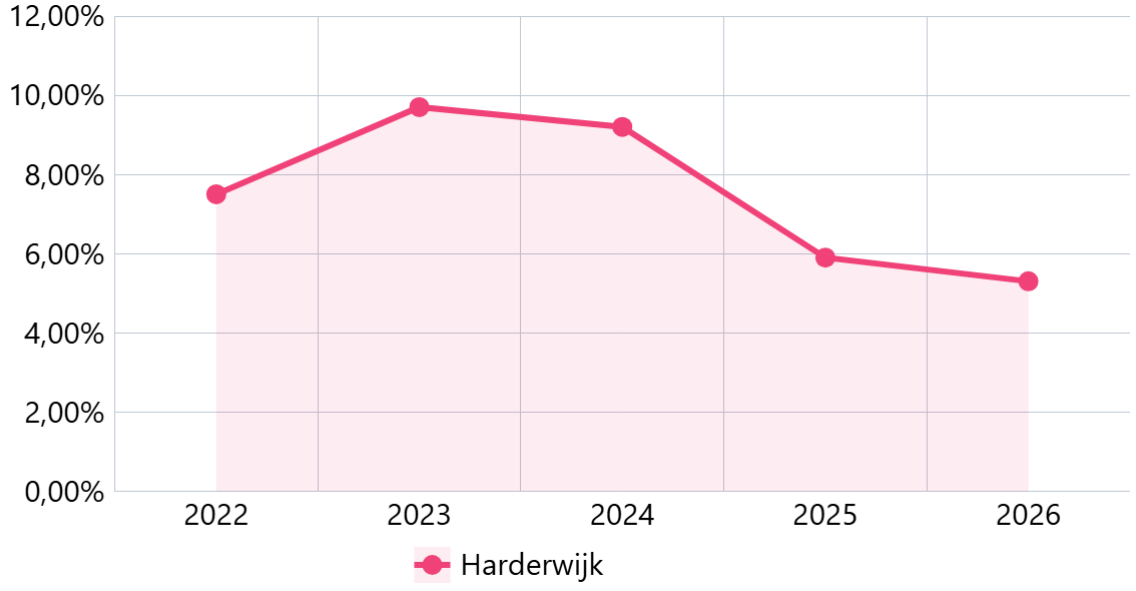

Bron: 2020-2024 jaarrekening en 2025-2026 begroting

Overhead, % van de totale lasten

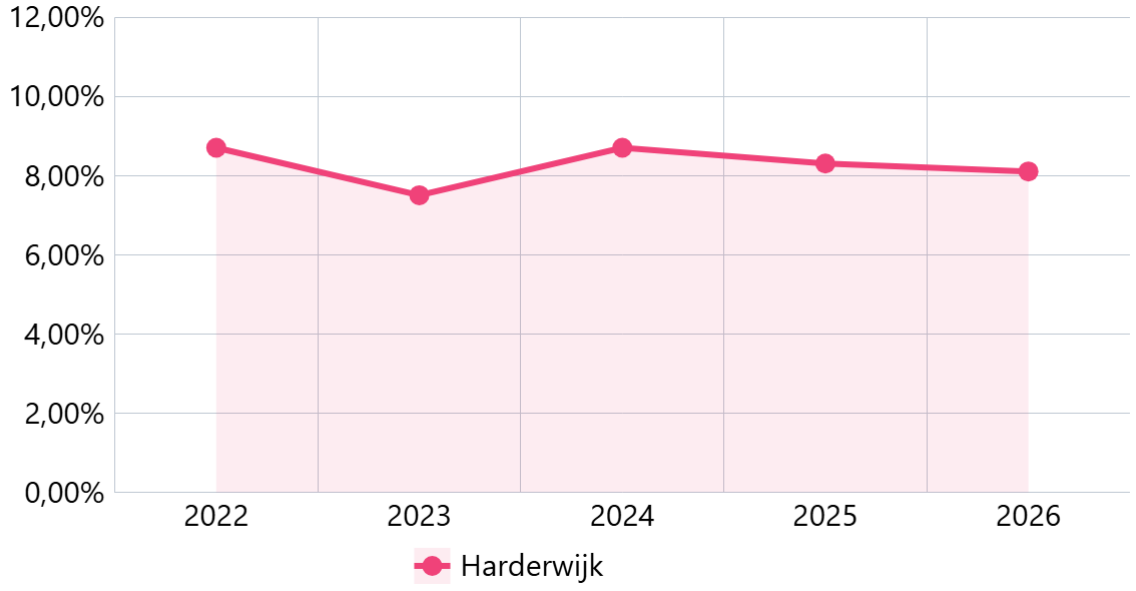

Bron: 2020-2024 jaarrekening en 2025-2026 begroting

0.5 Treasury

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens & Maatschappij

Tot dit taakveld behoren de activiteiten van de gemeente met betrekking tot de treasuryfunctie. Dit houdt o.a. de periodieke controle van de liquiditeitsbehoefte met het mogelijk aantrekken of uitzetten van gelden tot gevolg. De risico's hierbij, zoals omschreven in het Treasurystatuut, moeten aanvaardbaar en beheersbaar zijn. Binnen dit taakveld wordt ook dividend en rente geraamd. In de Paragraaf Financiering wordt ingegaan op o.a. de liquiditeitspositie, renteschema, financieringspositie en de kaders van de wet Fido (kasgeldlimiet en renterisiconorm).

0.61 en 0.62 OZB woningen en niet-woningen

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Vaststellen juiste WOZ-waarden

De gemeente draagt zorg voor het leveren van WOZ-waarden van goede kwaliteit, waarbij alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoen aan de door de Waarderingskamer gestelde kwaliteitseisen. Over de vastgestelde WOZ-waarden wordt overeenkomstig de verordening OZB-belasting geheven.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren wettelijke taken

In taakveld 0.61 zijn de lasten opgenomen die horen bij de uitvoering van de Wet WOZ. De uitvoering hiervan is overgedragen aan Meerinzicht. Het gaat hierbij om zaken als de waardering, de heffing en het uitvoering geven aan bezwaar en beroep. De Waarderingskamer controleert en beoordeelt gemeenten op de uitvoering en het Kadaster beheert het landelijke register van de door gemeenten vastgestelde WOZ-waarden, als onderdeel van de Basisregistratie Waardering Onroerende Zaken.
In taakveld 0.61 zijn tevens de baten opgenomen vanuit de onroerendezaakbelasting (ozb) op woningen. In paragraaf 3.1 Lokale heffingen wordt uitgebreid ingegaan op de ozb.

Regulier

0.63 Parkeerbelasting

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Mobiliteit bevorderen volgens het STOMP principe en, ter bevordering van de gezondheid, toewerken naar autoluwe, liefst autovrije wijken en buurten

Een marktconform parkeertarief waarbij vanuit de ombuigingsopgave en het STOMP-principe, het gratis parkeren gefaseerd wordt teruggebracht.

Wat gaan we ervoor doen?

Reguleren parkeeropbrengsten

In dit taakveld zijn de baten met betrekking tot de parkeerbelasting opgenomen. Naast de opbrengst uit de verkoop van parkeertijd in de garages, terreinen en het straat parkeren biedt de gemeente ook vergunningen aan. Daarnaast worden opbrengsten gerealiseerd vanuit opgelegde boetes (naheffingsaanslagen) op de locaties waar vooraf betaald parkeren van toepassing is.

Regulier

0.64 Belastingen overig

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Ook de overige belastingen heffen

Naast de belastingen die in de taakvelden hierboven worden genoemd biedt de Gemeentewet de ruimte om een drietal overige belastingen te heffen. Deze belastingen zijn: hondenbelasting, reclamebelasting en precariobelasting (artikel 228).
De inkomsten voor toeristenbelasting, afvalstoffenheffing en rioolrechten worden verantwoord onder respectievelijk de taakvelden economische promotie, afval en riool.

Wat gaan we ervoor doen?

Zorg dragen voor de inning gemeentelijke belastingen

Binnen de wettelijke kaders zorgdragen voor een tijdige heffing en inning van de gemeentelijke belastingen. Heffing en inning van de gemeentelijke belastingen wordt uitgevoerd door Meerinzicht.

Regulier

Gemeentelijke woonlasten, éénpersoonshuishouden

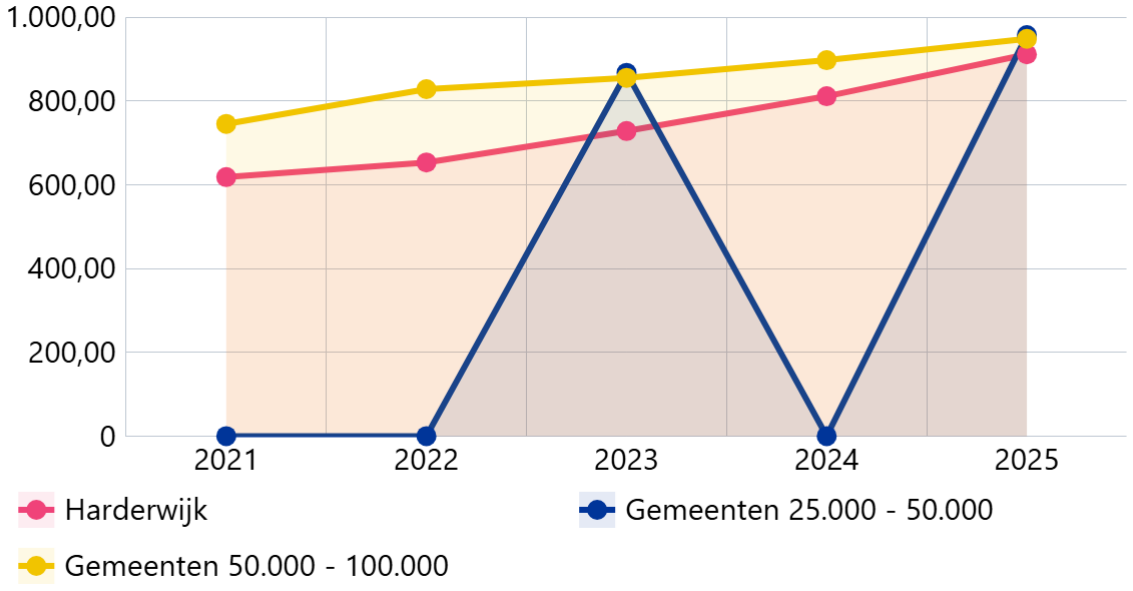

Bron: COELO. Voor de jaren 2021, 2022 en 2024 hebben we bij het segment Gemeenten 25.000 - 50.000 geen data beschikbaar.

Gemeentelijke woonlasten, meerpersoonshuishouden

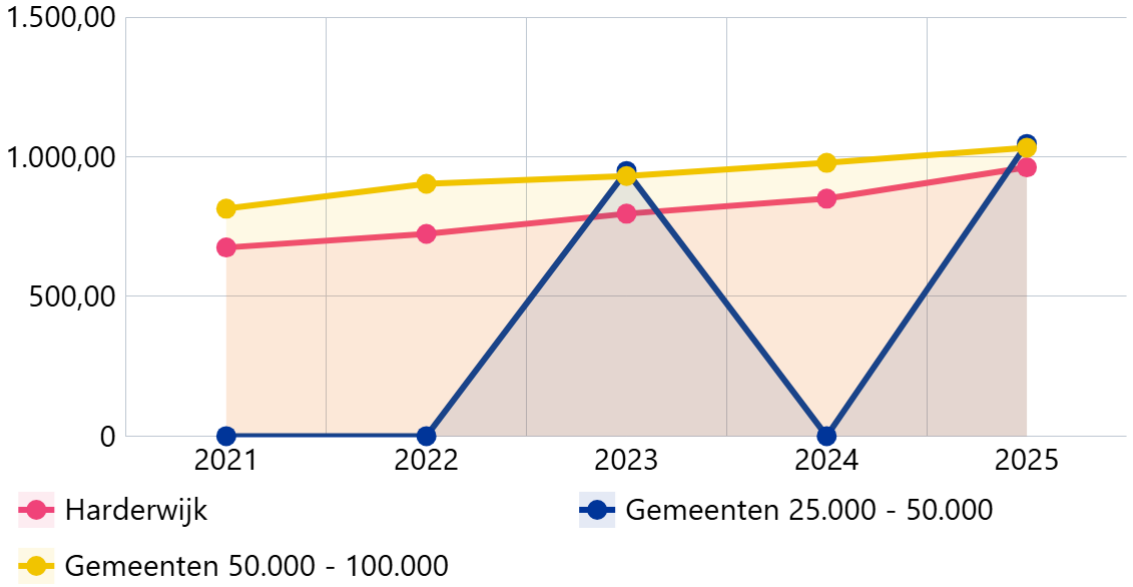

Bron: COELO. Voor de jaren 2021, 2022 en 2024 hebben we bij het segment Gemeenten 25.000 - 50.000 geen data beschikbaar.

Facultatieve beleidsindicatoren 0.64 Belastingen overig

Woonlasten woning met gemiddelde WOZ-waarde	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
WOZ-waarde	296.000	331.000	366.500	374.500	405.000
Rekentarief OZB	0,10050	0,09181	0,09173	0,09960	0,09150
OZB	297,48	303,89	335,20	373,00	370,58
Afvalstoffenheffing (bruto)	230,00	277,00	281,00	288,00	305,00
Riool- en waterzorgheffing	144,75	147,25	155,50	177,00	198,00
Totaal	**672,23**	**728,14**	**771,70**	**838,00**	**873,58**
Korting door demping	-	-12,00	-	-	-
Totaal	**672,23**	**716,14**	**771,70**	**838,00**	**873,58**

Overzicht COELO Lokale lastendruk 2025 provincie Gelderland:

De gepresenteerd gemiddelde woonlasten in de COELO wijken af van de berekening van de 'facultatieve beleidsindicator woonlasten met gemiddelde WOZ-waarde'. Dit wordt onder meer veroorzaakt door andere uitgangspunten te nemen. Denk hierbij aan de gemiddelde WOZ-waarde, maar ook de gemiddelde aantal ledigingen per huishouden. In de facultatieve beleidsindicator wordt gebruik gemaakt van actuele lokale gegevens i.p.v. landelijke gemiddelden.

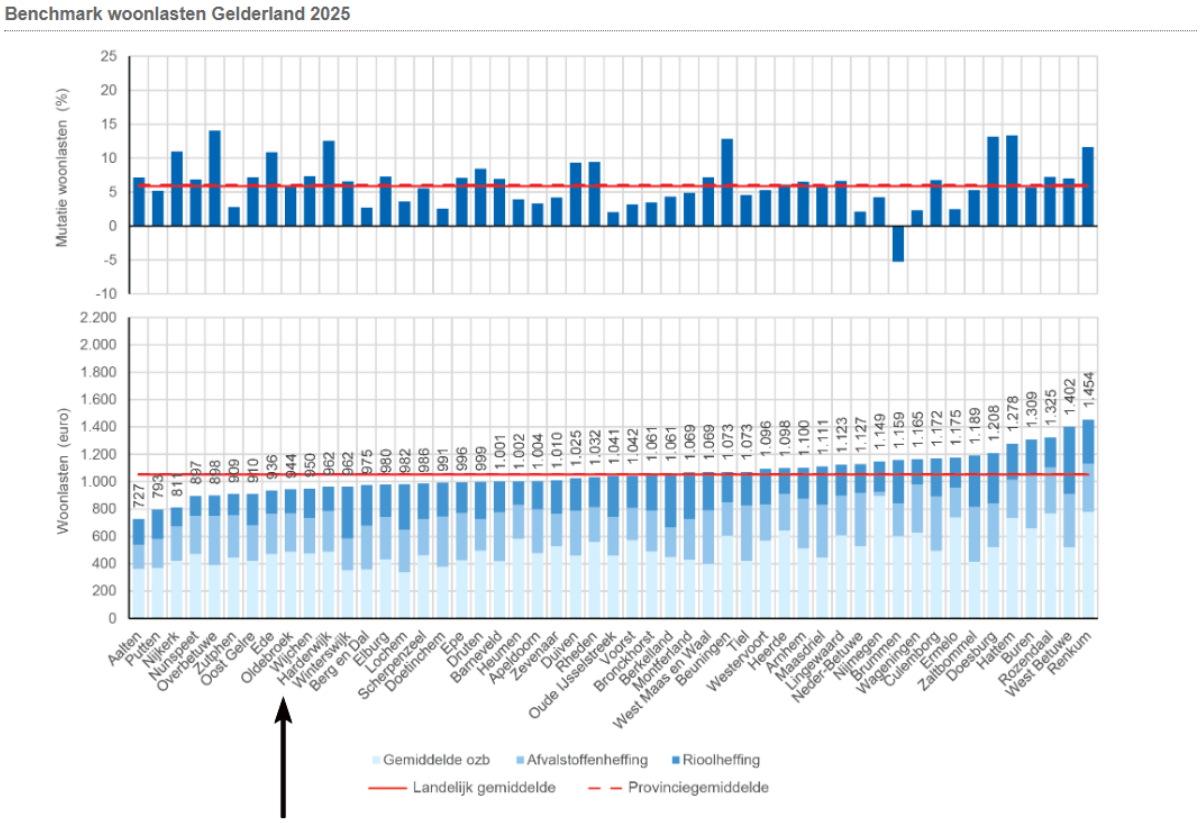

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Portefeuillehouder(s): W. Mazier

Domein: Mens & Maatschappij

De algemene uitkering vormt de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente. Het gaat om vrij besteedbare middelen die het Rijk aan de gemeenten beschikbaar stelt.
Jaarlijks worden binnen de algemene uitkering ook middelen ontvangen voor de uitvoering van specifieke taakmutaties. In lijn met het huidig beleid worden deze middelen in afwachting van nadere advisering voor een periode van maximaal 1 jaar geparkeerd op de ‘stelpost taakmutaties Gemeentefonds’.

0.8 Overige baten en lasten

Portefeuillehouder(s): W. Mazier

Domein:	Mens & Maatschappij

Dit taakveld heeft een technisch karakter en bevat alle baten en lasten die niet toe te rekenen zijn aan de overige specifieke taakvelden in de gemeentebegroting.

Stelposten zijn reserveringen die in een later stadium worden doorvertaald naar de overige taakvelden, in afwachting van nadere informatie. Taakstellingen zijn nog te concretiseren bezuinigingen, die niet rechtstreeks te koppelen zijn aan één of meerdere taakvelden en om die reden centraal worden geadministreerd.

Onvoorzien
Voor het opvangen van onvoorziene, onvermijdbare en onuitstelbare lasten, die ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet waren voorzien is er een incidenteel budget beschikbaar zoals toegekend in de Kadernota. Deze dekking kan alleen worden ingezet op basis van een collegebesluit

0.9 Vennootschapsbelasting

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens & Maatschappij

Sinds 1 januari 2016 zijn gemeenten belastingplichtig voor de heffing van vennootschapsbelasting (VPB).

Gemeente Harderwijk is voor een deel van haar activiteiten VPB-plichtig.

Volgens de Belastingdienst is gemeente Harderwijk belastingplichtig voor de inkomsten uit reclame. Naar onze is mening is gemeente Harderwijk niet belastingplichtig voor de inkomsten uit reclame. In de aangiften vennootschapsbelasting zijn de inkomsten opgenomen conform het standpunt van de Belastingdienst. Na het opleggen van de aanslagen vennootschapsbelasting is tegen het aanmerken van de inkomsten uit reclame als belastingplichtige activiteit bezwaar gemaakt. Indien de bezwaren gehonoreerd worden, volgt er een belastingteruggave aangezien de vennootschapsbelasting reeds voldaan is conform het standpunt van de Belastingdienst. In verband met elders in het land lopende procedures bij de rechtbank en het gerechtshof zijn deze bezwaren aangehouden door de Belastingdienst.

De winst welke voortvloeit uit de verwerking van papier, kleding, glas en wit- en bruingoed is onderworpen aan de heffing van vennootschapsbelasting. De winst uit de verwerking van afval wordt berekend conform een landelijke, vastgestelde forfaitaire methode.

Tot op heden heeft gemeente Harderwijk geen VPB-plichtige grondexploitatie omdat er geen sprake is van fiscale winst. De verschuldigde vennootschapsbelasting bedraagt op dit moment ongeveer € 7.200,- per jaar.

0.10 Mutaties reserves

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens & Maatschappij

Op dit taakveld worden toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves begroot- en vervolgens geboekt, op basis van genomen raadsbesluiten. Het betreft hier de technische verwerking van de reservemutaties binnen andere taakvelden.

0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Mens & Maatschappij

Op dit taakveld wordt het begrotingssaldo van alle andere taakvelden begroot- en geboekt, inclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Het betreft hier de technische verwerking van het begrote resultaat over de gehele gemeentebegroting.

Totaaloverzicht Programma 0

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
Baten							
TV01	**TV01 Bestuur**	**496**	**340**	**312**	**312**	**312**	**312**
TV02	**TV02 Burgerzaken**	**1.160**	**1.272**	**1.385**	**1.396**	**1.307**	**859**
TV03	**TV03 Beheer overige gebouwen en gronden**	**1.973**	**1.280**	**971**	**982**	**982**	**1.372**
TV04	**TV04 Overhead**	**932**	**1.158**	**1.117**	**1.089**	**1.061**	**1.061**
TV05	**TV05 Treasury**	**2.496**	**2.315**	**2.356**	**2.168**	**2.182**	**2.246**
TV061	**TV061 OZB woningen**	**7.794**	**8.820**	**9.261**	**9.371**	**9.525**	**9.603**
TV062	**TV062 OZB niet-woningen**	**5.355**	**6.255**	**6.560**	**6.560**	**6.560**	**6.560**
TV063	**TV063 Parkeerbelasting**	**2.583**	**2.905**	**3.912**	**3.912**	**4.019**	**4.019**
TV064	**TV064 Belastingen overig**	**591**	**678**	**696**	**696**	**696**	**696**
TV07	**TV07 Alg. uitk. en ov. uitk. gemeentefonds**	**107.533**	**108.656**	**115.583**	**116.190**	**115.235**	**117.515**
TV08	**TV08 Overige baten en lasten**	**35**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten		**130.949**	**133.678**	**142.153**	**142.677**	**141.879**	**144.243**
Lasten							
TV01	**TV01 Bestuur**	**-4.434**	**-3.374**	**-3.408**	**-3.084**	**-3.018**	**-3.018**
TV011	**TV011 Resultaat van de rek. baten en lasten**	**0**	**-957**	**-4.358**	**-3.011**	**-930**	**-712**
TV02	**TV02 Burgerzaken**	**-3.062**	**-3.220**	**-3.471**	**-3.344**	**-3.337**	**-2.906**
TV03	**TV03 Beheer overige gebouwen en gronden**	**-2.290**	**-2.365**	**-2.329**	**-2.330**	**-2.349**	**-2.349**
TV04	**TV04 Overhead**	**-16.858**	**-19.929**	**-20.016**	**-19.378**	**-19.027**	**-19.013**
TV05	**TV05 Treasury**	**-1.424**	**-1.492**	**-1.456**	**-1.812**	**-1.722**	**-1.605**
TV064	**TV064 Belastingen overig**	**-948**	**-792**	**-917**	**-917**	**-917**	**-917**
TV07	**TV07 Alg. uitk. en ov. uitk. gemeentefonds**	**0**	**-530**	**-1.253**	**-2.979**	**-5.398**	**-7.987**
TV08	**TV08 Overige baten en lasten**	**-97**	**206**	**-150**	**-133**	**-248**	**-451**
TV09	**TV09 Vennootschasbelastingen (VpB)**	**-5**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten		**-29.117**	**-32.452**	**-37.358**	**-36.989**	**-36.946**	**-38.958**
Onttrekkingen							
TV01	**TV01 Bestuur**	**14**	**14**	**14**	**14**	**0**	**0**
TV02	**TV02 Burgerzaken**	**66**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV03	**TV03 Beheer overige gebouwen en gronden**	**20**	**20**	**20**	**20**	**20**	**20**
TV04	**TV04 Overhead**	**277**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV08	**TV08 Overige baten en lasten**	**7.494**	**9.654**	**3.910**	**1.566**	**156**	**122**
Totaal Onttrekkingen		**7.871**	**9.688**	**3.944**	**1.600**	**175**	**141**
Stortingen							
TV011	**TV011 Resultaat van de rek. baten en lasten**	**-23.030**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV03	**TV03 Beheer overige gebouwen en gronden**	**-728**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV08	**TV08 Overige baten en lasten**	**-2.583**	**-2.382**	**-12**	**-12**	**-12**	**-12**
Totaal Stortingen		**-26.342**	**-2.382**	**-12**	**-12**	**-12**	**-12**
Gerealiseerd resultaat		**83.362**	**108.532**	**108.728**	**107.276**	**105.097**	**105.415**

Financiële analyse begroting 2026 ten opzichte van begroting 2025

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitief 2026 - Totaal 2025
Baten	133.678	142.153	8.475
Lasten	-31.496	-33.000	-1.504
Onttrekkingen	9.688	3.944	-5.744
Stortingen	-2.382	-12	2.370
Verschil	**109.488**	**113.086**	**3.597**

Het resultaat van programma 0 is als volgt te verklaren

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Ondewerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	-580	1
	Ombuigingen	914	2
	Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	458	3
	Kapitaallasten	18	4
	Doorberekende salariskosten	-166	5
	Overige doorbelastingen	112	6
0.2	Reisdocumentenpiek	64	7
0.3	Incidentele verkoop bouwkavel	-315	8
0.4	Meerinzicht	-578	9
0.6	OZB woningen en niet-woningen	747	10
0.63	Parkeeropbrengsten	108	11
0.7	Algemene uitkering en taakmutaties	6.290	12
0.8	Mutaties reserves	-3.480	13
	Diversen	7	14
	Totaal	**3.597**	

Toelichting op de financiële analyse

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Naam aanmelding	I / S	2026	2027	2028	2029
0.1 Bestuur	Uitvoeringskosten Regioarrangement EHPZ	S	-17	-15	-95	-95
0.1 Bestuur	Adviseur Participatie	S	-97	-97	-97	-97
0.2 Burgerzaken	Strategisch adviseur dienstverlening en contentbeheerder	S	-59	-59	-115	-115
0.2 Burgerzaken	Budget verkiezingen	S	-31	-46	-31	-31
0.4 Overhead	Versnelde afschrijving applicatie Unit4	S	-	8	6	2
0.4 Overhead	Versnelde afschrijving applicatie Unit4	I	-33	-91	-	-
0.4 Overhead	Formatie applicatiebeheer Centric LeefOmgeving (CLO)	S	-19	-19	-19	-19
0.4 Overhead	SROI-Coördinator	S	-	-20	-20	-20
0.4 Overhead	Aanbesteding Wmo 2026	I	-34	-	-	-
0.4 Overhead	Accountmanager werkgeversdienstverlening	S	-61	-61	-61	-61
0.4 Overhead	Arbeidsdeskundigen	S	-	-50	-50	-50
0.4 Overhead	Budget advies, bezwaar beroep Belastingen	S	-41	-41	-41	-41
0.4 Overhead	CyberBeveiligingsWet	I	-79	-	-	-
0.4 Overhead	Kwijtschelding Belastingen	S	-27	-27	-27	-27
0.4 Overhead	Optimalisatie uitvoering wet WOZ	S	-33	-33	-33	-33
0.4 Overhead	Personele verzekeringen	S	-11	-11	-11	-11
0.4 Overhead	Incidentele kosten arbeidsmarktcommunicatie	I	-8	-	-	-
0.4 Overhead	Structurele kosten arbeidsmarktcommunicatie	S	-30	-30	-30	-30
	Totaal programma 0		**-580**	**-592**	**-624**	**-628**

1. Nieuw beleid

In bovenstaande tabel zijn de posten opgenomen die gerelateerd zijn aan nieuw beleid in 2026. Ten opzichte van 2025 geeft dit een nadelig effect.

	* Met de Kadernota 2026-2029 is een ophoging aangevraagd van het budget voor de uitvoering van het regioarrangement. Deze aanmelding is oorspronkelijk opgenomen geweest onder programma 0 omdat dit veelal formatie betreft. Echter heeft technische uitwerking in de begroting plaatsgevonden binnen programma 0 en programma 8. Binnen programma 8 is de bijstelling €12.725,- ten opzichte van de begroting 2025. De bijstelling binnen programma 0 is € 4.275,-. Per saldo is dit gelijk aan de Kadernota aanmelding voor 2026 van € 17.000,-.
2. Ombuigingen	Met de behandeling van de begroting 2025-2028 is door de raad besloten om de ombuigingen categorie B te effectueren. In 2026 levert dit ten opzichte van 2025 een begroot voordeel op.
3. Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	Bepaalde budgetten die in 2024 niet (volledig) zijn benut, zijn vanuit de Jaarrekening 2024 meegenomen naar de Begroting 2025. In de Begroting 2026 komen deze budgetten te vervallen en ontstaat een voordelig effect.
4. Kapitaallasten	Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden/programma's en hebben voor dit programma een voordelig effect.
5. Doorberekende salariskosten	jaarlijks wordt de verwachte urenbesteding per taakveld opgevraagd. De geraamde salariskosten worden op basis van deze urenbesteding doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een nadelig effect.
6. Overige doorbelastingen	Naast salariskosten zijn er ook overige kostenposten die aan verschillende taakvelden worden doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een voordelig effect.
7. Reisdocumentenpiek	Als gevolg van de reisdocumentenpiek is met de 1e tussentijdse rapportage 2025 de begroting bijgesteld. In 2026 levert dit ten opzichte van de begroting 2025 een voordeel op van afgerond € 64.000,-.
8. Incidentele verkoop bouwkavel	De begroting 2025 was de incidentele verkoop geraamd van de bouwkavel Tubadreef. Deze incidentele inkomst zit niet meer in de begroting 2026, waardoor er een nadeel ontstaat bij het vergelijken van de begroting 2026 ten opzicht van de begroting 2025 op taakveld 0.3 beheer overige gebouwen en gronden.
9. Meerinzicht	De begroting 2026-2029 van Meerinzicht wordt uitgewerkt over een groot deel van de gemeentelijke begroting. Binnen met name taakveld 0.4 leidt dit tot een nadeel van afgerond € 578.000,- ten opzichte van de primitieve begroting 2025. De raad heeft op 8 mei 2025 ingestemd met de concept meerjarenbegroting 2026-2029 van Meerinzicht en besloten de gevraagde bijdrage voor 2026 op te nemen in de gemeentelijke begroting. De verhoging van de bijdrage is het gevolg van loon- en prijsbijstelling.

10. OZB woningen en niet-woningen	Dit zijn de geraamde meeropbrengsten in 2026 t.o.v. de begroting 2025. Hierin zit alleen areaaluitbreiding en standaard indexatie. In de paragraaf lokale heffingen wordt nader ingegaan op de ontwikkelingen rondom OZB.
11. Parkeeropbrengsten	In de Kadernota 2024-2027 is besloten om de parkeertarieven elke 2 jaar met 5% te indexeren. In 2026 zijn de tarieven met dit percentage geïndexeerd wat ten opzichte van de Begroting 2025 leidt tot een voordeel van € 107.500,-.
12. Algemene uitkering en taakmutaties	De ontwikkelingen op taakveld 0.7 algemene uitkeringen hebben vooral te maken met de circulaires die zijn uitgekomen. In de separate advisering over de meicirculaire 2025 wordt uiteengezet waar de accresontwikkelingen en taakmutaties uit bestaan.
13. Mutaties reserves	Dit is het resultaat van de incidentele toevoegingen en onttrekkingen binnen de reserves. Er vinden in 2025 voornamelijk meer onttrekkingen plaats waardoor er verschillen ontstaan ten opzichte van de begroting 2026 waarin deze onttrekkingen minder plaats vinden. Dit gaat met name om de begrote onttrekkingen voor incidentele middelen aan de algemene reserve. Doordat er minder onttrekkingen begroot zijn in 2026 ten opzichte van 2025 geeft dit een nadelig effect.
14. Diversen	Diverse kleine budgetwijzigingen hebben geleid tot een klein voordelig effect.

Programma 1 Veiligheid

Algemeen Programma 1

Samen met inwoners, ondernemers en onze partners zetten we in op veiligheid, participatie én veerkracht. Onze aanpak is preventief en repressief op maat van complexe vraagstukken. We bestrijden (ondermijnende) criminaliteit, dragen zorg voor de openbare orde, zetten ons in voor een veilig AZC, aanpak jeugdoverlast, veilige evenementen, veilig uitgaan en voorkomen escalatie bij zogenaamde multi-problem casuïstiek. Zo houden we Harderwijk en Hierden veilig en leefbaar.

Inhoud

Het Integraal Veiligheidsplan (IVP) staat centraal bij het Programma Veiligheid. Het IVP is opgesteld in goede samenwerking met de politie, het Openbaar Ministerie en de gemeenten Putten en Ermelo. In 2026 wordt er een nieuw IVP opgesteld, tot die tijd is het bestaande plan de basis voor bijna alle projecten en activiteiten. Het IVP is veelomvattend en is gericht op het waarborgen van de openbare orde en veiligheid. Hierbij gaat het onder andere om het voorkomen en bestrijden van ordeverstoringen, crisissen en rampen, het bestrijden van criminaliteit en overlast, voorkomen van slachtofferschap en het aanpakken van daders.

Ontwikkelingen

We zien meerdere ontwikkelingen binnen het domein van openbare orde en veiligheid. Polarisatie en maatschappelijke neemt toe. Onder andere door spanningen op diverse maatschappelijke vraagstukken als asiel maar ook ontwikkelingen omtrent een militaire dreiging waarbij weerbaarheid een belangrijk thema is geworden.

Steeds vaker zien we de ontwrichtende gevolgen van ondermijnende criminaliteit. Criminele netwerken maken steeds geraffineerder gebruik van legale structuren zoals vastgoed, horeca en transport om illegale activiteiten te verhullen.

De casuïstiek rond personen met meervoudige problematiek wordt complexer. Het gaat vaak om situaties waarin zorg, veiligheid en strafrecht elkaar raken, en waar reguliere interventies onvoldoende effectief blijken.

Tegelijkertijd groeit het beroep op de bestuurlijke bevoegdheden van de burgemeester. Steeds vaker wordt van de burgemeester verwacht dat er opgetreden wordt bij verstoringen van de openbare orde, bijvoorbeeld bij ernstige woonoverlast, gebiedsverboden of bij het sluiten van panden op basis van de Opiumwet. Deze ontwikkelingen stellen hoge eisen aan het lokaal bestuur en de gemeentelijke organisatie.

Verbonden partijen

- Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Beleidskaders

De onderstaande beleidsstukken vormen het kader voor het programma Veiligheid:

- Integraal veiligheidsplan (IVP)
- Algemeen plaatselijke verordening (APV)
- Damoclesbeleid rond het sluiten van drugspanden
- Bibob-beleid en coffeeshopbeleid
- Plan van aanpak ondermijning, plan van aanpak mensenhandel, plan van aanpak cybercrime / digitale veiligheid
- Regionaal Beleidsplan, regionaal risicoprofiel, regionaal crisisplan (Veiligheidsregio)
- Meerjarenbeleidsplan Politie

Taakvelden Programma 1

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Portefeuillehouder(s):	J. Joon
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Een goed geprepareerde crisisorganisatie

De gemeente zelf voert ook diverse activiteiten uit op het gebied van crisisbeheersing en heeft hierin een belangrijke rol. Er wordt ingezet op een goed geprepareerde crisisorganisatie met bekwame functionarissen. Dit voor een effectieve uitvoering van de zogenaamde bevolkingszorgtaken, maar ook het vervullen van de gemeentelijke rol en bestuurlijke bevoegdheden bij (grootschalige) crises en calamiteiten. Dit wordt lokaal en in intensieve samenwerking met andere gemeenten, VNOG en andere partners georganiseerd.

Wat gaan we ervoor doen?

Prepareren op rampen- en crisisbestrijding

Binnen de gemeentelijke organisatie preparen wij ons op een effectieve bestrijding van rampen en crisis door:

- Het opleiden en trainen van gemeentelijke medewerkers en bestuurders voor een rol in de bevolkingszorg en/of crisisbeheersing.
- Het in standhouden van diverse faciliteiten zoals het crisiscentrum, noodcommunicatie en middelen voor inzet in het veld.
- Het leveren van input op het regionaal risicoprofiel, beleidsplan en crisisplan en het actueel houden van diverse lokale plannen en protocollen.
- Dit alles in intensieve samenwerking met gemeenten, VNOG en diverse andere partners onder regie van de Adviseur Crisisbeheersing.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Een weerbare samenleving

De grote veranderingen in de geopolitieke verhoudingen hebben de internationale spanningen in de afgelopen jaren en sinds begin dit jaar in het bijzonder doen toenemen. Gelijktijdig zien we risico's die samenhangen met onder andere klimaatverandering groter worden. Dit betekent dat een grootschalige crisis die zowel een groot gebied raakt als ontwrichtende effecten heeft voor de maatschappij voorstelbaar is geworden. Deze diversiteit in dreigingen en veranderingen (en de benodigde voorbereiding hierop) maakt dat weerbaarheid en brede maatschappelijke continuïteit de komende jaren een urgent thema wordt.

Wat gaan we ervoor doen?

Verkennen van het thema weerbaarheid

In samenwerking met andere gemeenten, veiligheidsregio, VNG en de rijksoverheid verkennen wij het thema weerbaarheid. Hierbij onderzoeken we wat er nodig is om onze samenleving en en eigen organisatie weerbaar en veerkrachtig te maken en houden tegen diverse dreigingen. Waar nodig ondernemen we actie.

Wat willen we bereiken?

Inzetten op calamiteitenbestrijding

Dit product bevat de gehele basisbrandweerzorg en alle activiteiten gericht op het bestrijden van (grootschalige) calamiteiten en rampen onder andere vanuit de brandweerkazernes van Harderwijk en Hierden en de gemeentelijke activiteiten op dit gebied.

Het product Brandweer en Rampenbestrijding is op basis van de Wet op de Veiligheidsregio's grotendeels belegd bij de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG). De gemeente Harderwijk en de VNOG werken, vanuit een gemeenschappelijke regeling, samen aan een veilige en beschermde leefomgeving in Harderwijk en Hierden. VNOG blijft altijd antwoord geven op de beide vragen die de samenleving aan haar stelt: hulp bieden bij nood en (helpen bij) voorkomen van gevaar. Daarvoor voert VNOG haar wettelijke taken uit:

- Brandweerzorg;
- Rampenbestrijding;
- Risico- en crisisbeheersing;
- Bevolkingszorg;
- Geneeskundige hulpverlening;
- Meldkamer Oost-Nederland.

Wat gaan we ervoor doen?

Samenwerken met de VNOG op het Regionaal Beleidsplan 2025-2028

Samenwerking tussen de gemeente en de VNOG is essentieel voor het waarborgen van de veiligheid in de regio, zowel in de voorbereidende fase als tijdens incidenten en crises. Deze samenwerking kenmerkt zich door afstemming, advisering, gezamenlijke uitvoering van taken en het delen van kennis en expertise.

Uitvoeren opgaven VNOG

De basis voor het beleidsplan - en daarmee ook voor de nu voorliggende programmabegroting 2026 - zijn de vijf opgaven van VNOG. Met deze opgaven geeft de Veiligheidsregio antwoord op de primaire vragen die de samenleving aan haar stelt, namelijk: "Ik heb hulp nodig" en "Leer mij gevaar te voorkomen en mij hierop voor te bereiden". Het gaat om deze opgaven:

- Opgave 0. Het voorkomen, beperken en bestrijden van incidenten, rampen en (langdurige) crises
- Opgave 1. Zelfredzaam & risicobewust
- Opgave 2. Vakbekwaam & deskundig
- Opgave 3. Sterke informatiepositie
- Opgave 4. Een gezonde financiële basis en betrokken medewerkers

Regulier

1.2 Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder(s):	J. Joon
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Beperken van criminaliteit en slachtofferschap

Om criminaliteit en het aantal slachtoffers hiervan in onze gemeente te beperken, zetten we in op preventie, handhaving en samenwerking. We voeren regie en verstoren criminele netwerken met bestuursrechtelijke bevoegdheden. Ook stimuleren we bewustwording en weerbaarheid onder inwoners door middel van voorlichtingscampagnes. Dit met en naast onze partners uit de strafrechtketen als politie en OM en in nauwe samenwerking met het onderwijs, bedrijven en instellingen.

Wat gaan we ervoor doen?

Aanpakken ondermijning en georganiseerde criminaliteit

Wat is ondermijning?
Ondermijning is het proces waarbij georganiseerde criminaliteit gebruik maakt van legale structuren, voorzieningen of personen om illegale praktijken mogelijk te maken. Gemeenten staan in de frontlinie van de aanpak van ondermijning, omdat veel ondermijnende activiteiten zich afspelen op lokaal niveau. Criminelen maken misbruik van gemeentelijke procedures, zoals vergunningverlening, om geld wit te wassen en hun illegale activiteiten te verhullen. Hierdoor worden gemeenten kwetsbaar voor beïnvloeding vanuit de onderwereld, hierbij kan gedacht worden aan:

- Bestuurlijke beïnvloeding: Criminelen proberen invloed uit te oefenen op gemeentelijk beleid, vergunningverlening of handhaving, bijvoorbeeld door ambtenaren om te kopen of te intimideren.
- Integriteit: Gemeenteambtenaren of bestuurders kunnen onder druk worden gezet om weg te kijken bij illegale activiteiten of actief deel te nemen.
- Misbruik van voorzieningen: Criminelen kunnen subsidies, vergunningen of sociale regelingen misbruiken, bijvoorbeeld door spookbedrijven of schijnconstructies op te richten.
- Sociale beïnvloeding: Bewoners durven geen meldingen meer te doen, omdat zij bang zijn voor de eventuele gevolgen.

Plan van aanpak Ondermijning
Vanuit het Plan van aanpak Ondermijning hebben we een aantal speerpunten vastgesteld. Specifiek gaat het om:

- De basis op orde: Weerbaar door lokale regelgeving en beleid, bewustzijn binnen de organisatie, toegerust zijn in de aanpak en voorkomen dat we onbewust ondermijnende criminaliteit faciliteren.
- Veilig buitengebied: Het buitengebied is kwetsbaar voor ondermijnende criminaliteit. We sluiten aan bij het Project Veilig Buitengebied om de weerbaarheid te vergroten.
- Casuïstiek: Casuïstiek die zich aandient moet worden geanalyseerd, verrijkt en op het juiste moment worden aangepakt en van opvolging voorzien. Als gemeente voeren we regie en werken we samen met onze partners.

Rekenkamerrapport Ondermijning
In 2023/ 2024 heeft de rekenkamercommissie onderzoek gedaan naar de gemeentelijke aanpak van ondermijning. Ook in 2026 gaan we aan de slag met de uitkomsten en aanbevelingen van dit onderzoek.

Het Gelders Akkoord
Het basisniveau waaraan een weerbare overheid moet voldoen, noemen we Het Gelders Akkoord. De inhoud van het Gelders Akkoord is samengesteld op basis van gesprekken, input tijdens ambtelijke werksessies en het breed bestuurlijk overleg (BBO) en feedback die van veel kanten is verzameld. Het Gelders Akkoord is daar een representatie van. Het verwerken van verschillende meningen, belevingen en achtergronden maakt het een akkoord voor de hele provincie Gelderland en dus echt Gelders. In 2026 vormt dit akkoord de basis voor de samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Specifiek

Na de zomer, het derde kwartaal van 2025, wordt door Gelderse gemeenten en de provincie Gelderland een intentieverklaring ondertekend. Hierna gaan gemeenten zelf aan de slag met de implementatie. Dat houdt bijvoorbeeld in dat er een collegevoorstel en -besluit komt en er ondersteuning is vanuit de districtelijke programma's, de provincie Gelderland en het RIEC Oost-Nederland.

Aanpakken cybercriminaliteit

Het thema cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit is in ontwikkeling en vraagt steeds meer aandacht. Hoewel de precieze omvang van gedigitaliseerde criminaliteit niet bekend is, onder meer door geringe meld- en aangiftebereidheid, staat wel vast dat het fenomeen zich verspreidt, versnelt, innoveert en steeds meer slachtoffers maakt. Als gemeente pakken we een preventieve rol om slachtofferschap te voorkomen.

Specifiek

Aanpakken mensenhandel

Mensenhandel draait om uitbuiting. Daders gebruiken slachtoffers voor persoonlijk gewin. Dit is een ernstige schending van mensenrechten en van de menselijke waardigheid. Mensenhandel wordt vaak gepleegd in criminele samenwerkingsverbanden, die misbruik maken van de legale wereld. Gemeenten hebben bij de aanpak van mensenhandel een rol op het gebied van preventie, signalering, handhaving en hulpverlening en dragen bij aan het opwerpen van barrières tegen mensenhandel.

In 2026 gaan we verder met de acties uit het Plan van aanpak Mensenhandel. Doel hierbij is het om zoveel mogelijk slachtoffers uit hun situatie te halen, zorgen dat minder mensen slachtoffer worden en onze gemeente onaantrekkelijk maken voor daders door deze aan te pakken. De gemeentelijke aandachtsfunctionaris Mensenhandel voert regie op de uitvoering van het Plan van aanpak.

Specifiek

Wat willen we bereiken?

Beperken van overlast

Om overlast in onze gemeente te beperken, richten we ons op een integrale aanpak van jeugd, woonoverlast en complexe zorgcasuïstiek. Inwoners moeten zich veilig en gehoord voelen in hun eigen leefomgeving. We investeren in preventief jeugdwerk en het versterken van de samenwerking met scholen om vroegtijdig problematisch gedrag te signaleren. Voor inwoners met verward gedrag of meervoudige problematiek werken we nauw samen met zorg- en veiligheidspartners om passende ondersteuning en begeleiding te bieden. Door deze aanpak voorkomen we escalatie en bevorderen we leefbaarheid in de wijk.

Wat gaan we ervoor doen?

Adviseren en regie pakken

We bieden in 2026 consultatie en advies op ernstig meervoudige problematiek. Waar nodig bieden we ook procesregie op ad-hoc casuïstiek en incidenten van diverse aard. Voorbeelden hiervan zijn inwoners met een hoog risico op ernstig nadeel, maatschappelijke teloorgang. Denk aan personen die verslaafd zijn, crimineel, overlastgevend of psychische problemen hebben.

Regulier

Aanpakken excessieve overlast

In 2026 continueren we de Persoonsgerichte aanpak (PGA) in de gemeente. In 2025 is de basis gelegd en het PGA-privacyreglement door alle partijen ondertekend. In 2026 ligt de focus op casusniveau op het creëren van oplossingen voor ernstige complexe problemen bij individuele inwoners. Daarnaast krijgt de implementatie van de Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) nader vorm, hieronder wordt gewerkt aan inrichten en het versterken van casusregie in het sociaal domein.

Regulier

Verder met de groepsaanpak probleemjongeren

In 2026 gaan we verder met de groepsaanpak op de problematische jeugdgroepen en de Persoonsgerichte aanpak op 18-minners. En in 2026 gaan we verder met de uitvoering van de afspraken van het convenant School en veiligheid. De burgemeester van gemeente Harderwijk heeft hierin een trekkende rol voor de regio. Scholen, gemeenten, politie en het OM gaan intensiever samenwerken om de veiligheid op en rond de school te vergroten. Zorgwekkend gedrag willen we op tijd signaleren en overlast en criminaliteit waar mogelijk voorkomen. De zorg voor jeugd houdt niet op bij school. Overlast van jeugd kan stevige impact hebben op de woonomgeving. Jongeren zijn kwetsbaar om in aanraking te komen met criminele netwerken. Kwetsbaarheid kan ook ontstaan door thuissituaties, omstandigheden op school en risico’s rond alcohol en drugs. Het thema jeugd en veiligheid is complex. We willen meer aan de voorkant komen.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Een effectieve aanpak op de lokale integrale veiligheid

Voor een effectieve aanpak van de lokale integrale veiligheid hanteren we het Integraal Veiligheidsplan (IVP) als leidraad. Dit plan bundelt onze prioriteiten en acties op het gebied van veiligheid, preventie en handhaving. Als gemeente zijn we dé regievoerende partij als het gaat om integrale veiligheidsvraagstukken. Hierbij werken we samen met een groot aantal veiligheidspartners en staan we in verbinding met inwoners, ondernemers en instellingen.

Wat gaan we ervoor doen?

Navolgen Integraal Veiligheidsplan

Het Integraal Veiligheidsplan (IVP) is het beleidsplan op hoofdlijnen waarin we als gemeenten en (veiligheids-) partners prioriteiten op het gebied van veiligheid vaststellen en afspraken vastleggen. Het huidige IVP is in 2020 vastgesteld. In 2023 is besloten om het vierjarige plan te verlengen tot en met 2026. Hierdoor hebben we meer tijd om invulling te geven aan de geprioriteerde thema's.

Regulier

In 2026 stellen we een nieuw IVP op, in goede afstemming met de gemeenten Ermelo, Putten en Zeewolde. We evalueren het huidige IVP en onderzoeken naar welke thema's geprioriteerd moeten worden in het nieuwe IVP.

Inzetten op een veilige leefomgeving

Onze gemeente kent een aantal locaties waar publieke en private partijen samenwerken aan de veiligheid. Het gaat hierbij om winkelcentra, uitgaansgebieden en bedrijventerreinen. Met een nauwe samenwerking met ondernemers en de politie streven we naar een veilige omgeving om te ondernemen en bezoeken. Deze samenwerking vindt onder andere plaats binnen KVO's (Keurmerk Veilig Ondernemen) en het KVU (Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan).

Regulier

Wat willen we bereiken?

Handhaven van de openbare orde en veiligheid

Het handhaven van de openbare orde en veiligheid is een kerntaak van de gemeente. We zetten hiervoor stevig in op de inzet van buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) en toezichthouders, die zichtbaar aanwezig zijn in de wijken en actief optreden bij overlast en overtredingen. We werken samen met de politie. Cameratoezicht wordt ingezet op strategische locaties om preventief te werken en sneller te kunnen ingrijpen bij incidenten. Waar nodig treden we doortastend op wanneer grenzen worden overschreden, met maatregelen die passen bij de ernst van de situatie. Daarbij maken we gebruik van bestuursrechtelijke bevoegdheden, zoals het opleggen van dwangsommen, gebiedsverboden of het sluiten van panden bij ernstige verstoringen van de openbare orde. Door zichtbaar en consequent te handhaven, vergroten we het gevoel van veiligheid onder inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?

Inzetten van gemeentelijke bevoegdheden

Deze activiteit omvat de inzet van diverse gemeentelijke bevoegdheden en ondersteuning hierbij. Het gaat hierbij om bevoegdheden ter bescherming van de openbare orde en veiligheid, zoals gebiedsverboden, sluiten van drugspanden, huisverboden en crisismaatregelen.

Regulier

We zien een stijging van complexe problematiek waar juridische bestuursrechtelijke handhaving nodig is. Denk aan dwangsommen voor drugsdealers, gebiedsverboden voor stelselmatige overlastgevers, huisverboden in het kader van huiselijk geweld, aanwijsbesluiten voor cameratoezicht, tijdelijke sluitingen van drugspanden en inzet van andere burgemeestersbevoegdheden.

Toezicht en handhaving in de openbare ruimte

Voor het waarborgen van de leefbaarheid, veiligheid en openbare orde is belangrijk om hierop toezicht te houden en in te grijpen wanneer dat nodig is. Hiervoor zetten we in met buitengewoon opsporingsambtenaren, toezichthouders en cameratoezicht. Hierbij werken we nauw samen met de politie en andere partners waar mogelijk wijkgericht.

Verplichte beleidsindicatoren programma 1

Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren

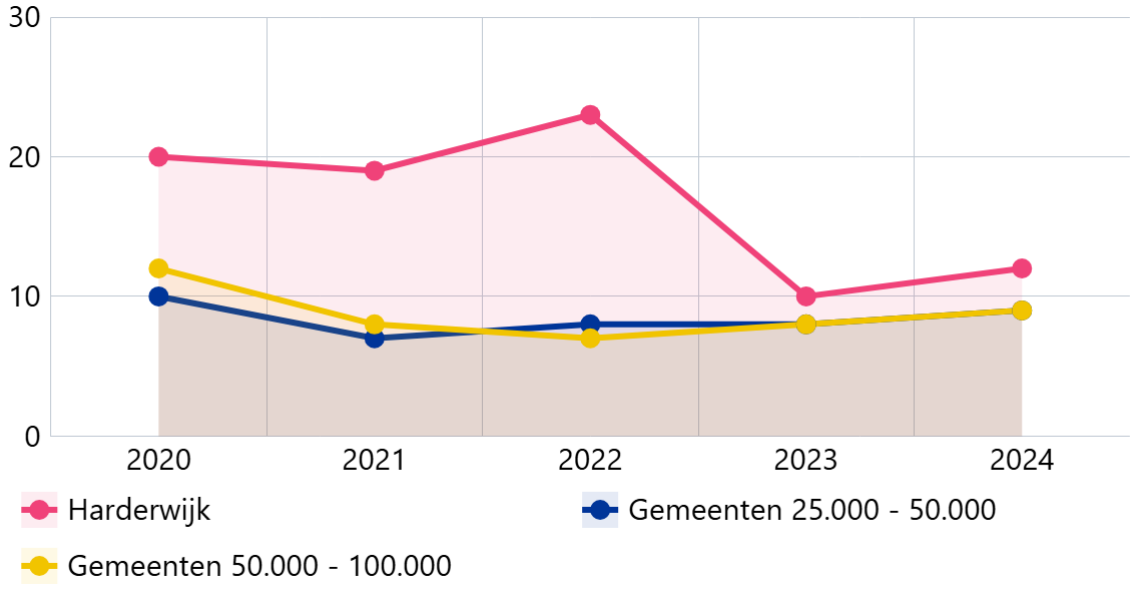

Bron: Halt

Misdrijven - Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners

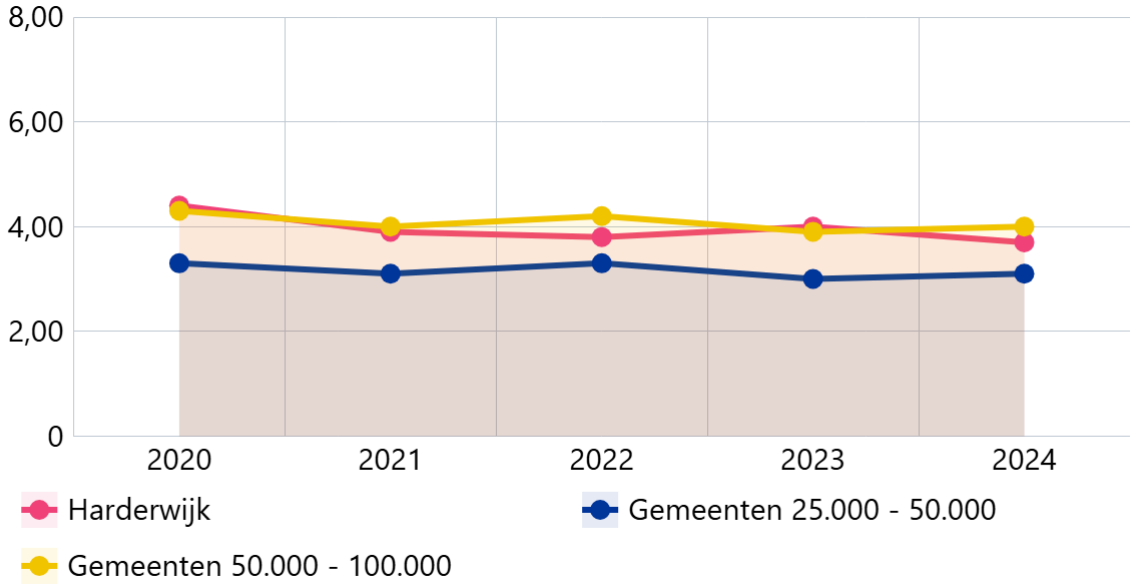

Bron: CBS

Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte

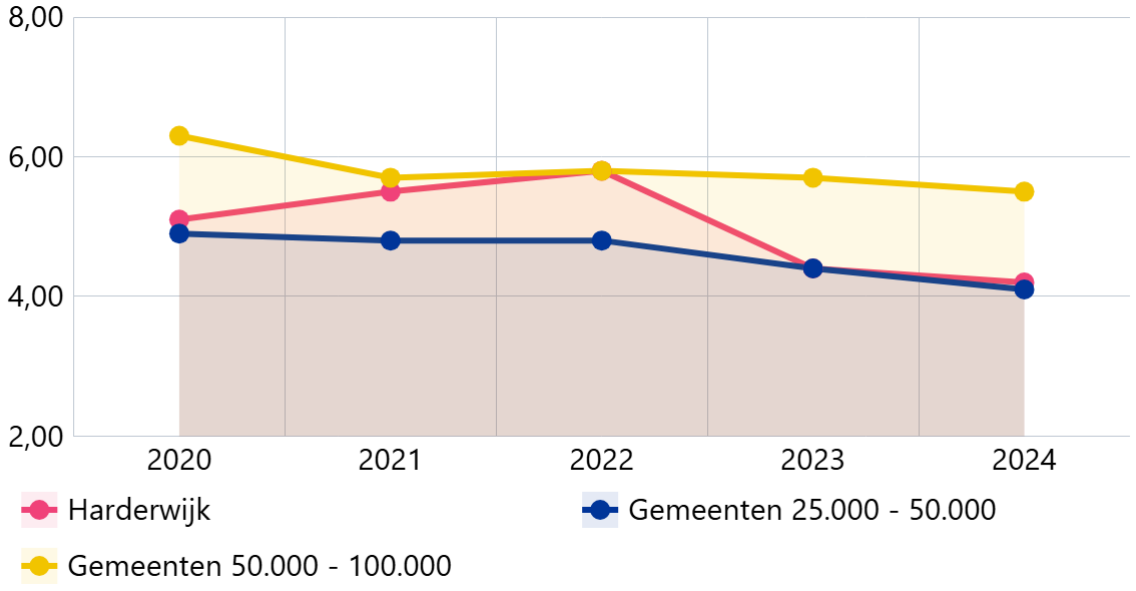

Bron: CBS

Misdrijven - Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners

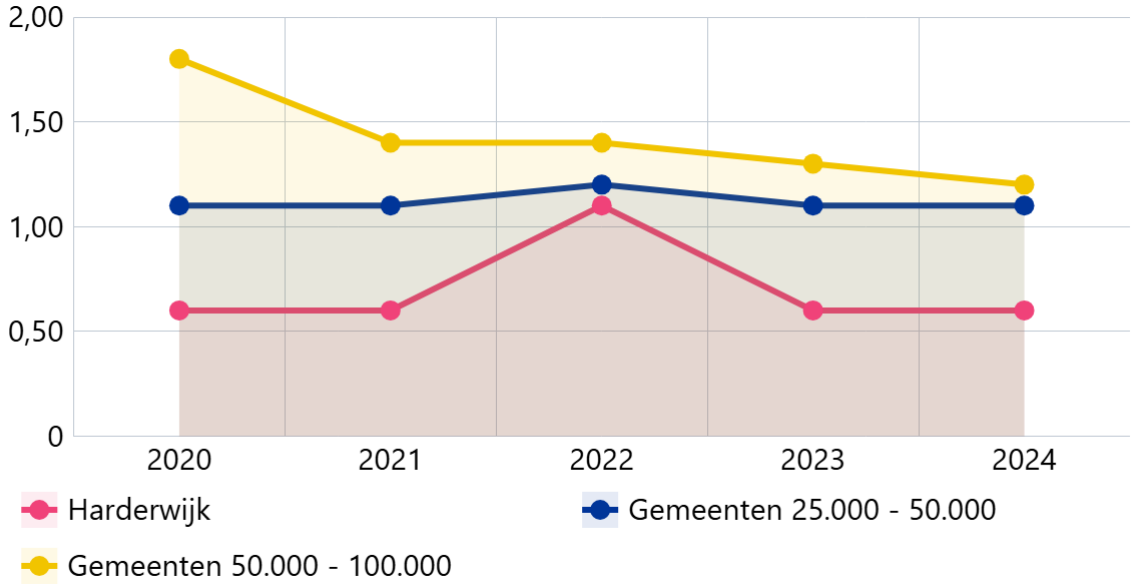

Bron: CBS

Misdrijven - Winkeldiefstallen

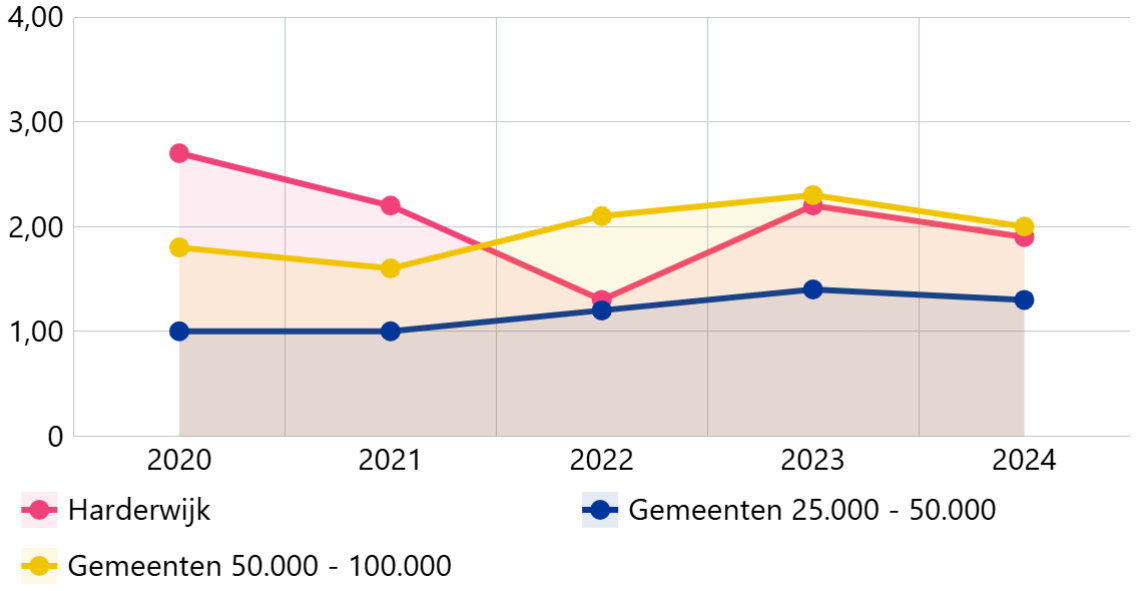

Bron: CBS

Facultatieve beleidsindicatoren programma 1

Aangiften woninginbraak (Bron: Politieteam Veluwe West)

Gemiddeld 2012-2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Gemiddeld 2020-2024
147	72	33	84	57	37	35	42	27	40

Opgelegde tijdelijke huisverboden (Bron: Gemeente Harderwijk)

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
3	8	6	3	7	3	2

Diverse indicatoren in relatie tot veiligheid (Bron: Politieteam Veluwe West)

Feiten	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal misdrijven	1576	1425	1861	1992	1772	1776	1908	1768
Geweld	167	177	175	178	158	157	166	150
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	165	80	72	79	65	50	77	49

Diefstal brom-, snor-, fietsen	129	90	182	110	142	170	216	193
Vernieling c.q. zaakbeschadiging	141	94	159	176	162	184	148	156
Totaal registraties overlast	1101	863	1007	1139	1385	1237	1330	1307
Jeugdoverlast	335	165	215	405	538	380	397	371
Drugsoverlast	81	108	116	118	119	121	159	174
Verkeersongevallen	432	419	464	327	315	335	369	

Totaaloverzicht Programma 1

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
Baten							
TV11	**TV11 Crisisbeheersing en brandweer**	**157**	**144**	**145**	**145**	**145**	**145**
TV12	**TV12 Openbare orde en veiligheid**	**22**	**70**	**33**	**33**	**27**	**27**
Totaal Baten		**179**	**214**	**177**	**177**	**171**	**171**
Lasten							
TV11	**TV11 Crisisbeheersing en brandweer**	**-3.507**	**-4.011**	**-4.315**	**-4.468**	**-4.534**	**-4.532**
TV12	**TV12 Openbare orde en veiligheid**	**-2.184**	**-2.264**	**-2.264**	**-2.210**	**-2.128**	**-2.127**
Totaal Lasten		**-5.690**	**-6.275**	**-6.578**	**-6.678**	**-6.662**	**-6.659**
Gerealiseerd resultaat		**-5.512**	**-6.061**	**-6.401**	**-6.501**	**-6.490**	**-6.488**

Financiële analyse begroting 2026 ten opzichte van begroting 2025

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitief 2026 - Totaal 2025
Baten	214	177	-36
Lasten	-6.275	-6.578	-304
Verschil	**-6.061**	**-6.401**	**-340**

Het resultaat van programma 1 is als volgt te verklaren

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Ondewerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	-303	1
	Ombuigingen	57	2
	Kapitaallasten	5	3
	Doorberekende salariskosten	-25	4
1.1	Begroting VNOG 2026-2029	-108	5
1.2	Deelname veiligheidsmonitor 2025	29	6
	Diversen	5	7
	Totaal	**-340**	

Toelichting op de financiële analyse

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Naam aanmelding	I / S	2026	2027	2028	2029
1.1 Crisisbeheer en brandweer	Wijziging DVC Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland	S	-163	-149	-149	-149
1.2 Openbare orde en veiligheid	Handhavingsjurist	S	-111	-111	-111	-111
1.2 Openbare orde en veiligheid	Studie- opleidingskosten BOA's	S	-30	-30	-30	-30
	Totaal programma 1		**-303**	**-289**	**-289**	**-289**

1. Nieuw beleid	In bovenstaande tabel zijn de posten opgenomen die gerelateerd zijn aan nieuw beleid in 2026. Ten opzichte van 2025 geeft dit een nadelig effect.
2. Ombuigingen	Met de behandeling van de begroting 2025-2028 is door de raad besloten om de ombuigingen categorie B te effectueren. In 2026 levert dit ten opzichte van 2025 een begroot voordeel op.
3. Kapitaallasten	Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden/programma's. Voor de begroting 2026 leidt dit tot een klein voordeel van € 5.000,-.
4. Doorberekende salariskosten	Jaarlijks wordt de verwachte urenbesteding per taakveld opgevraagd. De geraamde salariskosten worden op basis van deze urenbesteding doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een nadelig effect.
5. Begroting VNOG 2026-2029	Dit nadeel van afgerond € 108.000,- wordt verklaard door de programmabegroting 2026-2029 van de VNOG ten opzichte van de primitieve begroting 2025. De raad heeft op 12 juni 2025 ingestemd met de concept meerjarenbegroting VNOG 2026-2029 en besloten de gevraagde bijdrage voor 2026 op te nemen in de gemeentelijke begroting. De stijging van de bijdrage is het gevolg van loon- en prijsbijstelling.
6. Deelname veiligheidsmonitor 2025	In 2025 is deelgenomen aan de landelijke veiligheidsmonitor. De resultaten hiervan volgen in 2026. In de begroting 2025 was hiervoor een incidenteel bedrag opgenomen van € 29.000,-. In 2026 levert dit een voordeel op ten opzichte van 2025.
7. Diversen	Diverse kleine budgetwijzigingen hebben geleid tot een klein voordelig effect.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Algemeen Programma 2

Gemeente Harderwijk is een bereikbare stad. Wij werken aan het verbeteren van de bereikbaarheid van gemeente Harderwijk vanaf de A28/N302 en de eigen gemeentelijke infrastructuur (waaronder de ontsluiting van bedrijventerrein Lorentz). Er staan twee principes voorop. Ten eerste richten we onze wegen zoveel mogelijk Duurzaam Veilig in. Naast een bereikbare stad is gemeente Harderwijk namelijk ook een verkeersveilige stad. Op basis van meerdere jaren is sprake van een afname van het aantal ongevallen in gemeente Harderwijk. Deze trend willen wij doorzetten door aanpak van de verkeersonveilige situaties. Ten tweede is het STOMP-principe leidend. Dat wil zeggen dat de gemeente het wandel- en fietsgebruik promoot en wandel- en fietsvoorzieningen daar waar mogelijk verbetert. De gemeente Harderwijk stimuleert het gebruik van openbaar vervoer. Hierbij is het uitgangspunt om het huidige niveau minimaal in stand te houden en waar mogelijk met maatwerk verbeteringen door te voeren.

Inhoud

Het programma omvat activiteiten gericht op het beheer en onderhoud van (water-) wegen, straten, bermen, pleinen, bruggen, openbare verlichting en gladheidsbestrijding. Daarnaast het opstellen/vernieuwen van beleid en het treffen van verkeersmaatregelen ten behoeve van de verkeersafwikkeling, de verkeerscirculatie en de verkeersveiligheid.

Ontwikkelingen

De groei van de landelijke en regionale economie heeft effect op de groei van de mobiliteit. De verwachting is dat de verkeersintensiteit op de A28 de komende jaren blijft toenemen. Voor het blijvend bereikbaar houden van de gemeente Harderwijk wordt in regionaal verband uitvoering gegeven aan het strategisch thema Bereikbaarheid/A28. Ook nemen de intensiteiten op de provinciale wegen toe. Dat heeft deels te maken met de (autonome) groei maar ook door grootschalige ontwikkelingen zoals op en rond het bedrijventerrein Lorentz en woningbouwontwikkelingen. Uit onderzoek blijkt dat het nodig is om op diverse locaties maatregelen te nemen om tot een verbeterde doorstroming en verkeersveiligheid te komen in relatie tot het bedrijventerrein en de omliggende ontwikkelingen, die zich de komende jaren voordoen.

Naast de voorbereiding van infrastructurele maatregelen wordt regionaal ook volop ingezet op minder woon-werkverkeer met de auto, verkeersveiligheid, werkgeversbenadering, fietscampagnes, aanleg snelle fietsroutes, sneller en frequenter openbaar vervoer naar omliggende plaatsen als Amersfoort, Apeldoorn, Lelystad en Zwolle. Via de OV- en Spoortafel Oost is de ambitie voor een verbeterd spoorproduct voor gemeente Harderwijk op de landelijke agenda gezet, resulterend in de opname van gemeente Harderwijk in het Toekomstbeeld OV 2040.

In 2025 zijn enkele paragrafen in het Programma Bouw & Infrastructuur onderdeel mobiliteit gevuld, waaronder de paragraaf verkeersveiligheid. De komende jaren werken we gericht aan het verbeteren van verkeersveiligheid aan de hand van het gestelde beleid en bijbehorende uitvoeringsprogramma.

Verbonden partijen

- Coöperatie Gastvrije Randmeren

Beleidskaders

- Omgevingsvisie Harderwijk
- Parkeerverordening (1998)
- Programma Bouw & Infrastructuur onderdeel Parkeren (2025)
- Integraal Fietsbeleid (2019)
- Verkeersveiligheidsplan (2016) met update uitvoeringsprogramma (2021)
- Parkeernormennota (2013) met annex
- Programma Noord-Veluwe Bereikbaar (2020)

Taakvelden Programma 2

2.1 Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Bewustwording creëren betreffende verkeersveiligheid

We willen dat weggebruikers zich meer bewust worden hoe ze zich veilig moeten gedragen in het verkeer.

Wat gaan we ervoor doen?

Ondersteunen activiteiten Veilig Verkeer Nederland

Het bevorderen, stimuleren en ondersteunen van activiteiten van Veilig Verkeer Nederland, waaronder gedragsbeïnvloeding, voorlichting, educatie en communicatie.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Een goed bereikbare gemeente blijven

Gemeente Harderwijk groeit. En wordt steeds aantrekkelijker om te werken en te bezoeken. Dit leidt er toe dat er steeds meer weggebruikers bij komen. We willen dat Harderwijk een prettige gemeente blijft om te wonen, werken en bezoeken. Randvoorwaarde is dat de gemeente goed bereikbaar is.

Bij een goede bereikbaarheid spelen meerdere modaliteiten een rol. Ons doel is de fietsbereikbaarheid te verbeteren en aantrekkelijker te maken. Zowel voor mensen die zich binnen de gemeente verplaatsen als mensen die van circa 15 km buiten gemeente Harderwijk komen. Ook de bereikbaarheid per openbaar vervoer is van belang. Zie hiervoor een aparte paragraaf. Door de bereikbaarheid per fiets en openbaar vervoer te verbeteren, groeit de druk op het autoverkeerssysteem minder hard.

Tegelijkertijd willen we dat de autobereikbaarheid ook toekomstbestendig is. Hierbij denken we aan het hoofdwegennet (A28, N302), maar ook aan de ringweg om Harderwijk (Groene Zoomweg - Ceintuurbaan - Knardijk). Binnen de bebouwde kom moeten de ontsluitingswegen op orde zijn, om te voorkomen dat er teveel druk op de routes in woonwijken komt te liggen.

Wat gaan we ervoor doen?

Kwaliteit voorzieningen in stand houden

Er is sprake van planmatig jaarlijks onderhoud, meerjarig onderhoud (vervanging van op basis van technische en economische levensduur), correctief onderhoud (herstellen van schade) en meer projectmatige werkzaamheden (grootschalige vervanging, renovatie en reconstructie).

Regulier

Wij onderhouden ons areaal op beeldkwaliteit B volgens de landelijk toegepaste Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2023 (KOR). Hierin staan de beeldkwaliteitsniveaus voor het onderhoud van de openbare ruimte beschreven. Deze is opgesteld de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek) .

Civiele kunstwerken onderhouden

Het preventief en correctief onderhouden van bruggen, tunnels, duikers, kademuren, een viaduct en hellingbaan. Inspecteren van 1/3 van het areaal om onderhoudsstatus te monitoren. Areaal bijhouden in beheer management systeem iASSET

Regulier

Wij onderhouden dit areaal op beeldkwaliteit B volgens de landelijk toegepaste Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2023 (KOR). Hierin staan de beeldkwaliteitsniveaus voor het onderhoud van de openbare ruimte beschreven. Deze is opgesteld de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek) .

Wegverhardingen onderhouden

Wegverhardingen onderhouden die zijn opgenomen in de planning vanuit het assetmanagement programma GISIB
Inspecteren van het areaal conform de landelijke gebruikte CROW normen. Areaal bijhouden in beheer management systeem GISIB

Regulier

Wij onderhouden dit areaal op beeldkwaliteit C volgens de landelijk toegepaste Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2023 (KOR). Hierin staan de beeldkwaliteitsniveaus voor het onderhoud van de openbare ruimte beschreven. Deze is opgesteld de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek) .

Reiniging wegen

Het machinaal vegen, handmatig opruimen van zwerfvuil en bestrijden van onkruid op verhardingen.

Regulier

Wij onderhouden dit areaal op beeldkwaliteit B volgens de landelijk toegepaste Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2023 (KOR). Hierin staan de beeldkwaliteitsniveaus voor het onderhoud van de openbare ruimte beschreven. Deze is opgesteld de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek) .

Gladheidbestrijding

Preventief en curatief strooien en/of schuiven van wegen en fietspaden die zijn opgenomen in het strooibeleid.

Regulier

Openbare verlichting

Preventief en correctief onderhoud aan lichtmasten, muurarmen, armaturen, grondspots en andere decoratieve verlichting.
Inspectie (4 keer per jaar) van het areaal op functioneren. Areaal bijhouden in beheer management systeem GISIB

Regulier

Wij onderhouden dit areaal op beeldkwaliteit B volgens de landelijk toegepaste Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2023 (KOR). Hierin staan de beeldkwaliteitsniveaus voor het onderhoud van de openbare ruimte beschreven. Deze is opgesteld de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek) .

Bewegwijzering en straatmeubilair

Preventief en correctief onderhoud aan verkeersregelinstallaties, verkeersborden, verkeerstekens en markeringen op het wegdek, bewegwijzering, straatnaamborden, fietsenrekken, zitbanken e.d.
Inspecteren van het areaal.
Areaal bijhouden in beheer management systeem GISIB

Regulier

Wij onderhouden dit areaal op beeldkwaliteit B volgens de landelijk toegepaste Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2023 (KOR). Hierin staan de beeldkwaliteitsniveaus voor het onderhoud van de openbare ruimte beschreven. Deze is opgesteld de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek) .

Wat willen we bereiken?

Een veiliger verkeerssituatie

Het verbeteren van de verkeersveiligheid in algemene zin, zowel subjectief als objectief, en het terugdringen van het aantal ongevallen maar ook het inspelen op mogelijke risico's. Binnen het taakveld verkeer en vervoer staan twee principes voorop. Ten eerste richten we onze wegen zoveel mogelijk Duurzaam Veilig in. Ten tweede is het STOMP-principe leidend. Dat wil zeggen dat de gemeente het wandel- en fietsgebruik promoot en wandel- en fietsvoorzieningen daar waar mogelijk verbetert.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren verkeersveiligheidsplan

In 2025 is een nieuw uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid gereed. Aan de hand daarvan gaan we door met het verbeteren van de verkeersveiligheid. Noemenswaardige projecten zijn o.a. het veiliger maken van de Ceintuurbaan, het aanpassen van de rotondes Groene Zoomweg/Kolbaanweg en Groene Zoomweg/Meeboerserf. Ook werken we samen met de provincie aan de Leuvenumseweg (N302).

Specifiek

Op regionaal niveau samenwerken

Het verbeteren van de regionale samenwerking op het gebied van verkeersveiligheid met omliggende gemeenten, provincie Gelderland, politie, VVN, etc

Regulier

Verplichte beleidsindicatoren 2.1 Verkeer en vervoer

Aantal verkeersongevallen per 1.000 inwoners

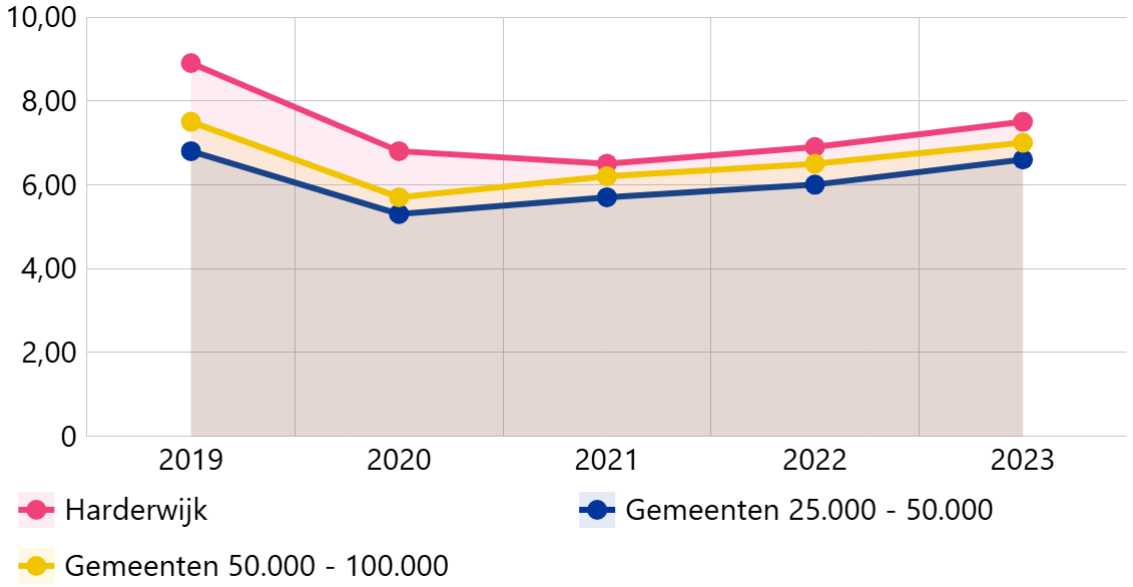

Bron: waarstaatjegemeente.nl

2.2 Parkeren

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Een goede bereikbare en leefbare stad op het gebied van parkeren

Het versterken van de stad door de bereikbaarheid en leefbaarheid te vergroten op het onderdeel parkeren door:

- Op basis van het STOMP-principe (**S**tappen, **t**rappen, **o**penbaar vervoer, **m**obility as a service en **p**rive-auto) in te zetten op het stimuleren van duurzame mobiliteit waaronder bijvoorbeeld deelauto's en deelfietsen.
- Het in stand houden en realiseren van extra (fiets)parkeercapaciteit;
- Effectieve verdeling van de beschikbare parkeercapaciteit onder de verschillende doelgroepen in de verschillende reguleringsgebieden;
- Inzet op intensivering van handhaving van de parkeerregulerende maatregelen;

- Inzet op verkeersgeleiding/ -informatie van verkeersstromen van en naar de parkeerlocaties door het Parkeer Route Informatiesysteem (PRIS);
- Het borgen van voldoende parkeercapaciteit bij ruimtelijke ontwikkelingen (nieuwbouw of functiewijziging). Hierbij rekening houdend met het uitgangspunt dat het parkeren zo veel als mogelijk uit het zicht moet plaatsvinden.
- I.s.m. programma Duurzaamheid en Economie onderzoeken we de mogelijkheden voor duurzame stadslogistiek in de Binnenstad van de gemeente van Harderwijk.
- Het bevorderen van de toegankelijkheid door voldoende speciaal gereserveerde en afgestemde parkeerplaatsen voor de doelgroep gehandicapten.

Wat willen we bereiken?

Mobiliteit bevorderen

Mobiliteit bevorderen volgens het STOMP principe en, ter bevordering van de gezondheid, op termijn toewerken naar autoluwe, liefst autovrije wijken en buurten.

Wat gaan we ervoor doen?

Actualiseren parkeerregelgeving

In 2025 hebben we de regelgeving voor parkeren parkeren geactualiseerd (binnen de VFLo) en nadere regels vastgesteld voor de uitgifte van parkeervergunningen . Met de actualisatie zijn duidelijke regels en criteria gesteld voor de uitgifte van de verschillende parkeervergunningen. Deze regeling treedt vanaf 2026 in werking.

Regulier

Afschaffen 2 uur gratis parkeren

In het kader van de ombuigingen wordt het twee uur gratis parkeren gefaseerd afgeschaft. Vanaf 2026 is het gratis parkeren volledig opgeheven.

Regulier

Uitvoeren haalbaarheidsonderzoek wijkhubs

We onderzoeken de haalbaarheid en doen locatie-onderzoek naar wijk-hubs en transferia die wij bij voorkeur aan de rand(en) van de wijken organiseren. Hiervoor is het belangrijk eerst de juiste locaties en (financiële) haalbaarheid van deze wijkhubs te onderzoeken en op welke manier we de verschillende doelgroepen parkeerders kunnen verleiden om hier gebruik van te maken.

Regulier

Intensiveren van de handhaving

We intensiveren de handhaving. Met de toekomstige uitbreiding van de blauwe zones in de Zeebuurt en het vergunninggebied in het Waterfront wordt het reguleringsgebied groter en is mede om die reden intensivering nodig.

Regulier

Inzetten deelmobiliteit

We vergroten de inzet van deelmobiliteit op basis van het STOMP-principe. Dit kan in meerdere vormen. Het plaatsen van bijvoorbeeld elektrische deelfietsen en deelauto's in woonwijken is een alternatief voor de tweede auto.

Regulier

2.3 Recreatieve havens

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Bevordering van het watertoerisme

Watertoerisme draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de stad. Nederlandse en buitenlandse toeristen en watersporters komen graag naar gemeente Harderwijk en verblijven één of meerdere nachten in de haven. De havens versterken het toeristisch en recreatieve aanbod van de historische binnenstad van Harderwijk, de Veluwe en de regio.
De havens van gemeente Harderwijk hebben behalve een toeristisch-recreatieve waarde ook een economische waarde. Ze voegen meer aanbod aan het product gemeente Harderwijk toe en verhogen de beleving voor inwoners en recreanten.

Wat gaan we ervoor doen?

Beheer Harderwijker havens

Het beheer van de havens richt zich op een aantal aspecten.

Een belangrijk onderdeel is het gastheerschap voor alle gebruikers van de havens waaronder de passanten in het zomerseizoen en de bewoners van Waterfront. De havenmeesters zorgen er voor dat havens en havenvoorzieningen op de juiste manier worden gebruikt. Havengeld, dat nodig is om het beheer te bekostigen, wordt door de havenmeesters geïnd.

Om de kwaliteit van de havens en de havenvoorzieningen op peil te houden, is regelmatig onderhoud nodig. Onderhoud bestaat onder andere uit gepland jaarlijks onderhoud en meerjarig onderhoud. Meerjarig onderhoud bestaat uit vervanging van op basis van technische en economische levensduur van de havenvoorzieningen. Ook herstel van schade (curatief onderhoud) is onderdeel van het beheer.

Tot slot ontkomen wij ook niet aan toezicht en zo nodig handhaving. Toezicht is een belangrijke schakel in het bewaken openbare orde en veiligheid in de openbare ruimte, dus ook in en rondom de havens.

Regulier

Uitvoeren locatiestudie watersportactiviteiten

Na de ingebruikname van de nieuwe havens is de vraag naar locaties voor watersportactiviteiten toegenomen. Specifieke locaties voor commerciële watersportactiviteiten zijn geen onderdeel van de gerealiseerde en nog te realiseren plannen van Waterfront (m.u.v. de kleine watersport).

Vanwege de vraag hebben wij een quick-scan uitgevoerd. Het doel van de quick-scan is locaties in gemeente Harderwijk aanwijzen die mogelijk geschikt zijn voor (commerciële) watersportbedrijven. Een haalbaarheidsonderzoek is voor de verdere ontwikkeling van de locaties die op basis van de quick-scan geschikt lijken de vervolgstap. De verwachting is dat het haalbaarheidsonderzoek in 2026 wordt uitgevoerd.

Specifiek

2.4 Economische havens en waterwegen

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Havens die van toegevoegde waarde zijn voor de lokale en regionale economie

De havens in het havengebied noord, de Lorentzhaven en de Pasteurhaven, zijn een belangrijk onderdeel voor de economie van gemeente Harderwijk en de regio. De bedrijfshavens zijn een belangrijke schakel voor de op- en overslag van goederen en containers, reparatie, productie en winterstalling van (recreatie)vaartuigen.

De Lorentzhaven draagt bij aan (duurzaam) vervoer over water. Lokale en regionale bedrijven kunnen hiervan gebruik maken. De Lorentzhaven is voorzien van een openbare kade, voldoende bedrijven die werkzaam zijn in de sector op- en overslag en een containerterminal met deels een openbaar karakter. Zo ondersteunen de havenvoorzieningen de lokale en regionale economie. Voor bedrijven en bezoekende schepen heeft de Lorentzhaven een toegevoegde waarde.

De Pasteurhaven huisvest vooral watersportbedrijven en visserijbedrijven en biedt daarvoor goede voorzieningen. De Pasteurhaven is goed bevaarbaar met voldoende kadelengte en een brede diversiteit van watersportbedrijven die de watersporter op alle vlakken faciliteert.

2.5 Openbaar vervoer

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

In stand houden en mogelijk verbeteren van het OV-aanbod

De gemeente Harderwijk stimuleert het gebruik van het openbaar vervoer. Uitgangspunt is het huidige niveau minimaal in stand te houden en waar mogelijk verbeteringen in de bus- en treindienstregeling en -verbindingen door te voeren.

Wat gaan we ervoor doen?

Samenwerken via Noord-Veluwe Bereikbaar

Onder de paraplu van Noord-Veluwe Bereikbaar werken we samen met de provincie Gelderland en alle gemeenten langs de A28-corridor tussen Amersfoort en Zwolle aan een betere doorstroming op de A28. Dit doen we door in te zetten op duurzame alternatieven, zoals sneller en frequenter openbaar vervoer en goede fietsvoorzieningen op deze corridor. Ook wordt ingezet op gedragsverandering bijvoorbeeld door fietscampagnes, gericht op woon-werkverkeer, maar ook recreatief verkeer.

Met de samenwerkende gemeenten is een Mobiliteitsfonds opgericht waar jaarlijks financiële middelen in gedoneerd worden om gericht in een betere regionale bereikbaarheid te investeren. Tevens wordt hiermee een duidelijk signaal afgegeven aan andere organisaties.

Specifiek

Lobbyen voor verbeteringen niet-gemeentelijke infrastructuur

Lobby voor een betere treinverbinding en ook een toekomstbestendige aanpak van de N302 (Knardijk en Leuvenumseweg). Bestuurlijk en ambtelijk wordt, met onze samenwerkende partners, gezocht naar bredere (financiële) steun. Een goed voorbeeld hiervan is (het doortrekken van Intercitytreinen op) de Veluwelijn. Steun en samenwerking wordt gezocht en gevonden bij omliggende provincies en regio's, alsook bij de spoorsector.

Specifiek

Verbeteren en frequenter openbaar vervoer

Samen met partners, zoals NS, EBS, provincie Gelderland en omliggende gemeenten en regio's, werken we samen aan een goed netwerk van openbaar vervoer van en naar de gemeente Harderwijk. Speerpunt is het realiseren van een keervoorziening op of naast het station van gemeente Harderwijk om Intercitytreinen uit Amersfoort door te laten rijden naar Harderwijk. Op korte termijn wordt ingezet op meer spitstreinen in de ochtend van Harderwijk, via Nijkerk, naar Amersfoort en vice versa in de middagspits. Ook is de spitspendel op de vrijdag gewenst.

Regulier

Totaaloverzicht Programma 2

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
Baten							
TV21	**TV21 Verkeer en vervoer**	**358**	**178**	**183**	**183**	**183**	**183**
TV22	**TV22 Parkeren**	**54**	**49**	**18**	**18**	**18**	**18**
TV24	**TV24 Economische havens en waterwegen**	**909**	**769**	**776**	**952**	**834**	**868**
Totaal Baten		**1.321**	**996**	**976**	**1.152**	**1.034**	**1.069**
Lasten							
TV21	**TV21 Verkeer en vervoer**	**-6.605**	**-7.400**	**-7.591**	**-7.984**	**-7.848**	**-7.908**
TV22	**TV22 Parkeren**	**-2.332**	**-2.743**	**-2.684**	**-2.663**	**-2.641**	**-2.598**
TV23	**TV23 Recreatieve havens**	**0**	**-6**	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**
TV24	**TV24 Economische havens en waterwegen**	**-1.430**	**-1.446**	**-1.132**	**-1.309**	**-1.188**	**-1.216**
TV25	**TV25 Openbaar vervoer**	**-69**	**-101**	**-68**	**-67**	**-64**	**-64**
Totaal Lasten		**-10.436**	**-11.696**	**-11.480**	**-12.027**	**-11.745**	**-11.791**
Onttrekkingen							
TV21	**TV21 Verkeer en vervoer**	**646**	**351**	**238**	**274**	**274**	**274**
TV22	**TV22 Parkeren**	**5.127**	**344**	**527**	**252**	**252**	**221**
TV24	**TV24 Economische havens en waterwegen**	**151**	**179**	**57**	**60**	**60**	**60**
Totaal Onttrekkingen		**5.925**	**874**	**822**	**586**	**586**	**555**
Stortingen							
TV21	**TV21 Verkeer en vervoer**	**-1.162**	**-375**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV22	**TV22 Parkeren**	**-5.127**	**0**	**-355**	**0**	**0**	**0**
TV24	**TV24 Economische havens en waterwegen**	**-459**	**-211**	**-93**	**-93**	**-93**	**-93**
Totaal Stortingen		**-6.749**	**-586**	**-448**	**-93**	**-93**	**-93**
Gerealiseerd resultaat		**-9.939**	**-10.411**	**-10.129**	**-10.382**	**-10.218**	**-10.260**

Financiële analyse begroting 2026 ten opzichte van begroting 2025

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitief 2026 - Totaal 2025
Baten	996	976	-20
Lasten	-11.696	-11.480	216
Onttrekkingen	874	822	-52
Stortingen	-586	-448	138
Verschil	**-10.411**	**-10.129**	**282**

Het resultaat van programma 2 is als volgt te verklaren

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Ondewerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	-360	1
	Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	111	2
	Doorberekende salariskosten	-11	3
	Overige doorbelastingen	25	4
	Kapitaallasten	-13	5
	Incidenteel 2025	501	6
2.1	Verkeer en vervoer	-83	7
2.4	Havens	138	8
2.4	Havens	118	9
	Diversen	-144	10
	Totaal	**282**	

Toelichting op de financiële analyse

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Naam aanmelding	I / S	2026	2027	2028	2029
2.1 Verkeer en vervoer	Onderhouden van de Blauwe Zones in de stad	S	-5	-5	-5	-5
2.1 Verkeer en vervoer	Verkeerstellingen	I	-	-	-	-30
2.1 Verkeer en vervoer	Revitalisering binnenstad 2026-2029	S	-	-49	-105	-152
2.1 Verkeer en vervoer	Omvormen LED	S	-	-14	-27	-41
2.1 Verkeer en vervoer	Ombouwen rotondes Groene Zoomweg naar turborotondes	S	-	-54	-54	-54
2.1 Verkeer en vervoer	Optimaliseren inrichting Boulevard	S	-	-	-14	-13
2.1 Verkeer en vervoer	Verkeersveilig maken Pauwenkamp en Parallelweg	S	-	-21	-21	-21
2.2 Parkeren	Inrichting en doorontwikkeling software parkeerproducten	I	-180	-	-	-
2.2 Parkeren	Uitvoering programma onderdeel parkeren	I	-175	-	-	-
	Totaal programma 2		**-360**	**-143**	**-225**	**-316**

1. Nieuw beleid	In bovenstaande tabel zijn de posten opgenomen die gerelateerd zijn aan nieuw beleid in 2026. Ten opzichte van 2025 geeft dit een nadelig effect.
2. Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	Bepaalde budgetten die in 2024 niet (volledig) zijn benut, zijn vanuit de Jaarrekening 2024 meegenomen naar de Begroting 2025. In de Begroting 2026 komen deze budgetten te vervallen en ontstaat een voordelig effect.
3. Doorberekende salariskosten	Jaarlijks wordt de verwachte urenbesteding per taakveld opgevraagd. De geraamde salariskosten worden op basis van deze urenbesteding doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een nadelig effect.
4. Overige doorbelastingen	Naast salariskosten zijn er ook overige kostenposten die aan verschillende taakvelden worden doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een voordelig effect.
5. Kapitaallasten	Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden/programma's en hebben voor dit programma een voordelig/nadelig effect.
6. Incidenteel 2025	In de begroting 2025 zijn een aantal incidentele budgetten opgenomen. In de begroting 2026 zijn deze budgetten komen te vervallen of verlaagd. Dit leidt tot een voordelig resultaat.

7. Verkeer en vervoer	Het functioneel ramen van de kosten voor beeldkwaliteit wegen leidt tot een nadelig effect.
8. Havens	De haven opbrengsten stijgen in 2026 met afgerond € 138.000,- ten opzichte van de begroting 2025. Dit is het gevolg van de geactualiseerde tariefberekening voor de havengelden 2026. Echter op dit moment laten de (concept) haventarieven 2026 voor een paar doelgroepen een meer dan trendmatige stijging zien ten opzichte van de haventarieven 2025. Daarom wordt tussen het behandelen van de begroting en het aanbieden van de havengeldverordening 2026 extra inzet gepleegd om de tariefberekening nog eens goed tegen het licht te houden. Met het aanbieden van de havengeldverordening 2026 zal hier op worden teruggekomen incl. een eventuele begrotingswijziging voor het bijstellen van de inkomsten.
9. Havens	Met de besluitvorming van de jaarrekening 2024 is besloten om het restant van het baggerbudget van € 118.000,- toe te voegen aan de bestemmingsreserve Havenwerken. In 2026 leidt deze eenmalige toevoeging in 2025 tot een voordelig effect.
10. Diversen	De indexering van materiële kostenbudgetten in 2026 met 2,7% en diverse kleine budgetwijzigingen hebben samen geleid tot een nadelig effect.

Programma 3 Economie

Algemeen Programma 3

Wij werken aan een samenleving waarin mensen en organisaties gestimuleerd worden en de ruimte krijgen om te ondernemen. Onder de noemer 'ondernemend' vallen alle beleidsterreinen die tot doel hebben de totale economische activiteit in stad en regio te vergroten. Hoewel deze beleidsterreinen elk een eigen dynamiek kennen, hebben ze een gezamenlijk doel: het versterken van de economische kracht van gemeente Harderwijk, haar ondernemers en haar inwoners. De economische kracht van de gemeente Harderwijk uit zich in de mate waarin ondernemers en bedrijven in staat worden gesteld te ondernemen en zich te ontwikkelen, en de mate waarin de inwoners in staat zijn passend werk te vinden. Economie heeft een belangrijke rol in het leefbaar en levendig houden van Harderwijk en Hierden.
Wij geven ruimte om te ondernemen en werken aan het versterken van de economie in de gemeente Harderwijk door het verbeteren van de voorwaarden voor economische ontwikkeling. We hebben oog voor onze ondernemers. Wij blijven werken aan het verbeteren van ons vestigingsklimaat, zorgen voor goede dienstverlening, creëren verbinding tussen ondernemers onderling en met andere partners in de gemeente en geven concrete invulling aan gastheerschap en stadspromotie. Daarbij vinden we het belangrijk om gemeente Harderwijk aantrekkelijk te houden als plek om te werken, wonen, recreëren en te bezoeken. Bezoekers en recreanten dragen bij aan de lokale economie door hun bestedingen in winkels, horeca en voorzieningen. Dit ondersteunt op zijn beurt het behoud van culturele, maatschappelijke en sportieve functies in onze gemeente. Vanwege de economische verwevenheid in de regio zoekt gemeente Harderwijk bij het versterken van de economische kracht, afhankelijk van het thema, de samenwerking met onder andere de regiogemeenten, de RS4 gemeenten, Hanzesteden en de samenwerking op de Veluwe (Veluwe op 1).

Het verbeteren van de voorwaarden voor economische ontwikkeling

- Het stimuleren van de circulaire (duurzame) economische ontwikkeling op werklocaties, in de binnenstad en de wijkwinkelcentra.
- Opstellen en uitvoering geven aan de economische onderdelen in de omgevingsprogramma's en het regionaal programma bedrijventerreinen (RPW)
- Uitvoeren winkeltijdenverordening (Verordening fysieke leefomgeving)
- Uitvoeren en actualiseren marktverordening (Verordening fysieke leefomgeving)
- Werken aan een toekomstbestendige binnenstad door uitvoering te geven aan de Binnenstadsvisie 2031 inclusief bijbehorend uitvoeringsprogramma
- Ondersteunen van de samenwerking tussen de winkel- en horecaondernemers, het culturele aanbod, de evenementenorganisaties, Heerlijk Harderwijk en gemeente met als resultaat een professionele samenwerking in de binnenstad.

Economische promotie van Harderwijk en het gastheerschap in de gemeente door het continueren van de promotie en positionering van Harderwijk als een toeristische bestemming in binnen- en buitenland.

- De merkidentiteit van de gemeente Harderwijk via Heerlijk Harderwijk blijven versterken om meer aandacht van ondernemers en investeerders te trekken, en de economische activiteit in de gemeente te vergroten.
- Samen met de evenementenorganisatoren de gemeente Harderwijker evenementen verduurzamen, faciliteren en professionaliseren.
- Het versterken van het thema Hanze in gemeente Harderwijk door de samenwerking met de Hanzesteden en de activiteiten die ontstaan zijn in het Hanzejaar te continueren
- De balans brengen in natuur en recreatie in het buitengebied van gemeente Harderwijk/op de Veluwe en in de binnenstad door spreiding en bezoekersmanagement.
- Voorbereidingen treffen voor het jubileumjaar 2031, waarin gemeente Harderwijk 800 jaar stadsrechten viert en gaststad is voor de internationale Hanzedagen. We stellen een plan op voor de organisatie van dit bijzondere jaar, waarin historie, verbinding en internationale profilering samenkomen. Dit biedt kansen om de stad (inter)nationaal op de kaart te zetten, economische en culturele waarde te creëren en inwoners actief te betrekken.

Werken aan het verbeteren van het vestigingsklimaat en aan toekomstbestendige bedrijventerreinen

- Uitvoeren, evalueren en actualiseren van het Regionaal Programma Werklocaties
- Dienstverlening richting ondernemers door actief accountmanagement
- Uitgifte van bedrijfskavels
- Samenwerking met ondernemers om het vestigingsklimaat te verbeteren, o.a. op het gebied van energietransitie, netcongestie, biodiversiteit, betekenisvol ondernemen en circulaire economie.

Inhoud

Het programma omvat activiteiten die gericht zijn op behoud, ondersteuning, en uitbouw van het bestaande economisch potentieel. Hieronder vallen o.a. bedrijventerreinen, binnenstad, winkelcentra, toerisme, werkgelegenheid, warenmarkten, exploitatie van gemeentelijke eigendommen, maar ook evenementen.

Ontwikkelingen

Het gaat goed met de economie van de gemeente Harderwijk. De gemeente Harderwijk heeft een aantrekkelijk vestigingsklimaat, onder andere door de ligging. Het aantal bedrijven en het aantal arbeidsplaatsen in gemeente Harderwijk is ook het afgelopen jaar gegroeid en we hebben een grote werkzame beroepsbevolking. Ondanks deze positieve signalen zijn er ook zorgen. Er zijn nog diverse ondernemers die door de gestegen kosten en schulden uit de Covid-periode in financiële problemen zitten. Daarnaast is ook het vinden van personeel een grote uitdaging. Dit heeft gevolgen voor de ondernemers. Winkels en horecabedrijven die minder dagen open zijn of bedrijven die failliet gaan of bedrijfsbeëindiging overwegen.

Er zijn zorgen over voldoende en geschikte ruimte om te ondernemen op de bedrijventerreinen. Er is meer vraag dan aanbod en er is nog maar een beperkt aantal nieuwe kavels uit te geven. Ondernemers kunnen in Harderwijk en Hierden in de toekomst moeilijker uitbreiden. Daarnaast gaat de circulaire economie ook meer ruimte ruimte vragen. Op de bedrijventerreinen speelt daarnaast het probleem van netcongestie. Het blijven versterken en faciliteren van de economie in de gemeente is daarom van belang. De economische uitvoeringsagenda als onderdeel van het Omgevingsprogramma is in ontwikkeling en in 2026 gereed voor uitvoering. Belangrijke aandachtspunten zijn de werklocaties, de vrijetijdseconomie en de binnenstad. Gezamenlijk met ondernemers, regio, provincie en landelijke overheid, onderzoeken wij waar lokale en regionale maatregelen getroffen kunnen worden zodat wij een concrete bijdrage kunnen leveren aan de economie. Samen met de regiogemeenten werken we aan het Regionaal Programma Werklocaties.

In 2026 gaan we onder andere uitvoering geven aan de activiteiten uit het programmaonderdeel economie, samen met de binnenstadspartners uitvoering geven aan de binnenstadsvisie. Daarnaast blijven we de stadspromotie versterken

In 2026 worden de nieuwe programmaonderdelen gericht op toerisme, recreatie en evenementen afgerond. Deze onderdelen worden vormgegeven vanuit een integrale benadering waarbij leefbaarheid, economische groei, duurzaamheid en de identiteit van gemeente Harderwijk centraal staan. We willen hiermee beter inspelen op de kansen die toerisme en evenementen bieden voor de lokale economie en de aantrekkelijkheid van onze stad en omgeving.

De nieuwe programmaonderdelen richten zich op het versterken van de toeristische infrastructuur, het bevorderen van spreiding van bezoekers, het stimuleren van meerdaags verblijf, en het ondersteunen van kwalitatieve, duurzame en lokaal verankerde evenementen. Hiermee leggen we een stevige basis voor een toekomstbestendig en gastvrij Harderwijk.

Verbonden partijen

n.v.t.

Beleidskaders

- Omgevingsvisie Harderwijk
- Visie op een andere Binnenstad
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Taakvelden Programma 3

3.1 Economische ontwikkeling

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier / M. Pijnenburg
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Het stimuleren van gezamenlijke initiatieven

Dit taakveld is gericht op het creëren van een gunstig economisch klimaat voor de gemeente als geheel, door middel van strategische keuzes, samenwerking en door het stimuleren van projecten en initiatieven tussen overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

Wat gaan we ervoor doen?

Samenwerken in de binnenstad

Versterken samenwerking in de binnenstad i.s.m. de Binnenstadondernemers Harderwijk (BOH) en invulling geven aan accountmanagement voor ondernemers in de binnenstad.
Ook werken we samen met de Bedrijvenkring Harderwijk en Parkmanagement aan het verduurzamen en toekomstbestendig maken van de bedrijventerreinen

Regulier

Wat willen we bereiken?

Steviger dienstverlening aan ondernemers

Versterken van de dienstverlening aan ondernemers

Wat gaan we ervoor doen?

Een verbindende rol spelen

Contact onderhouden met ondernemers, en ondernemers onderling verbinden. Dit doen we samen met de diverse ondernemerscollectieven in Harderwijk en Hierden. Specifiek de Bedrijvenkring Harderwijk, Binnenstadsondernemers Harderwijk (BOH) en de vertegenwoordigers van de wijkwinkelcentra, en warenmarkt(en).

Regulier

Wat willen we bereiken?

Stimuleren van innovatieve en duurzame ontwikkelingen

Stimuleren van innovatieve en duurzame ontwikkelingen

Wat gaan we ervoor doen?

Werken aan de ambities van de Veluwe agenda

De Veluwe Agenda 2030 is de basis voor de samenwerking op de Veluwe. Wij werken gezamenlijk aan de ambitie "Beleef de Beste Veluwe". Vanuit onze netwerksamenwerking in de VeluweAlliantie versterken we de Veluwe en bereiken we een betere balans tussen natuur en recreatie. De projecten waar we aan mee blijven werken zijn de uniforme Bebording, Belevingsgebieden, Routebureau, Marketing en de Regiodeal voor de Veluwe

Regulier

Wat willen we bereiken?

Versterken economische bedrijvigheid

Ontwikkelen van beleid ter versterking van de (sociaal) economische bedrijvigheid.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren binnenstadsvisie

Uitvoering geven aan de Binnenstadsvisie 2031 op basis van het uitvoeringsprogramma en jaarlijkse evaluatie.

Regulier

Uitvoeren economisch programma

- Uitvoering geven aan Impact beweging Harderwijk
- Aanpassen uitgifteprotocol naar betekenisvol ondernemen
- Marktanalyse kleinschalige bedrijfsunits op bedrijventerreinen
- Uitvoering geven aan Regionaal Programma Werklocaties

Regulier

Uitvoeren jaarplan binnenstadsvisie

Uitvoering van het jaarplan Binnenstadsvisie 2031 o.a. de gebiedsvisie Donkerstraat-Kloosterplein en leegstandsaanpak, versterken van de samenwerking en vergroening.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Versterken van regionale samenwerkingsverbanden

Versterken van lokale, regionale en nationale samenwerkingsverbanden en structuren.

Verplichte beleidsindicatoren 3.1 Economische ontwikkeling

Functiemenging: weerspiegelt verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

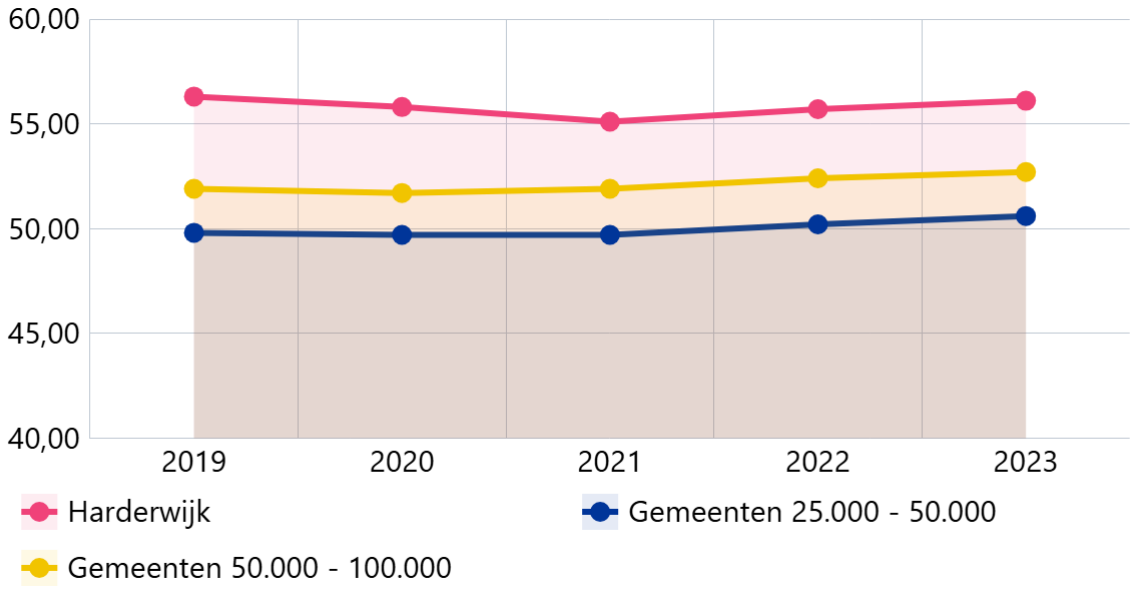

Bron: CBS BAG/LISA

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Portefeuillehouder(s):	E. Enklaar
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van de economische ontwikkeling van Harderwijk

Dit taakveld richt zich op het verbeteren van de fysieke randvoorwaarden voor economische bedrijvigheid in de gemeente. Door het tijdig beschikbaar hebben of krijgen van bouwrijpe grond op bedrijventerreinen willen we een bijdrage leveren aan de verdere economische ontwikkeling van gemeente Harderwijk en het creëren van voldoende werkgelegenheid. Het taakveld heeft betrekking op grondexploitaties bedrijventerreinen daar waar taakveld 8.2 betrekking heeft op grondexploitatie van niet-bedrijventerreinen (woningbouw).

Wat gaan we ervoor doen?

Zorg dragen voor de verwerving, het beheer en de levering van bouwrijpe grond

- Verwerving, productie en levering van bouwrijpe grond;
- Het opstellen en jaarlijks actualiseren van exploitatieopzetten;
- Aankopen, (tijdelijk) beheren, slopen, saneren, bouw- en woonrijp maken;
- Het uitgeven van bouwrijpe kavels voor bedrijfsvestiging;
- Het opstellen van verkoopovereenkomsten;
- Het onderzoeken van de financiële haalbaarheid van stedenbouwkundige plannen.

Regulier

Ontwikkelen Lorentz III

- Woonrijp maken openbaar gebied in de direct omgeving van uitgegeven bedrijfskavels;
- Uitgifte bedrijfskavels. In 2026 worden naar verwachting 5 kavels in uitgifte gebracht. Voor de uitgifte van de kavels wordt een nieuw uitgifteprotocol opgesteld en vastgesteld, waarbij op basis van kwalitatieve criteria de kavels kunnen worden toegewezen aan partijen, in plaats van 'wie het eerst komt, wie het het eerst maalt'

Specifiek

Ontwikkelen Lorentzhaven

Start uitgifte bedrijfskavels, planning vanaf 2026.

Specifiek

Uitgifte bedrijfskavels Tonsel en Sypel

Uitgifte van de nog beschikbare bedrijfskavels binnen de bedrijventerreinen Tonsel en Sypel.

Specifiek

Aanpakken netcongestie

Specifieke aandacht heeft de netcongestie in het bijzonder voor grootverbruiksaansluitingen. Deze zijn schaars en vaak niet beschikbaar. Dit zet de verkoop van kavels onder druk. Op landelijk, provinciaal, regionaal én lokaal niveau is gemeente Harderwijk ambtelijk en bestuurlijk in gesprek en hebben wij een trekkersrol in het hoofd bieden van netcongestie. Er is onder andere een coördinator netcongestie aangesteld en wethouder Pijnenburg vertegenwoordigt de EHPZ-regio in de Energy Board.

Regulier

Verplichte beleidsindicatoren 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar

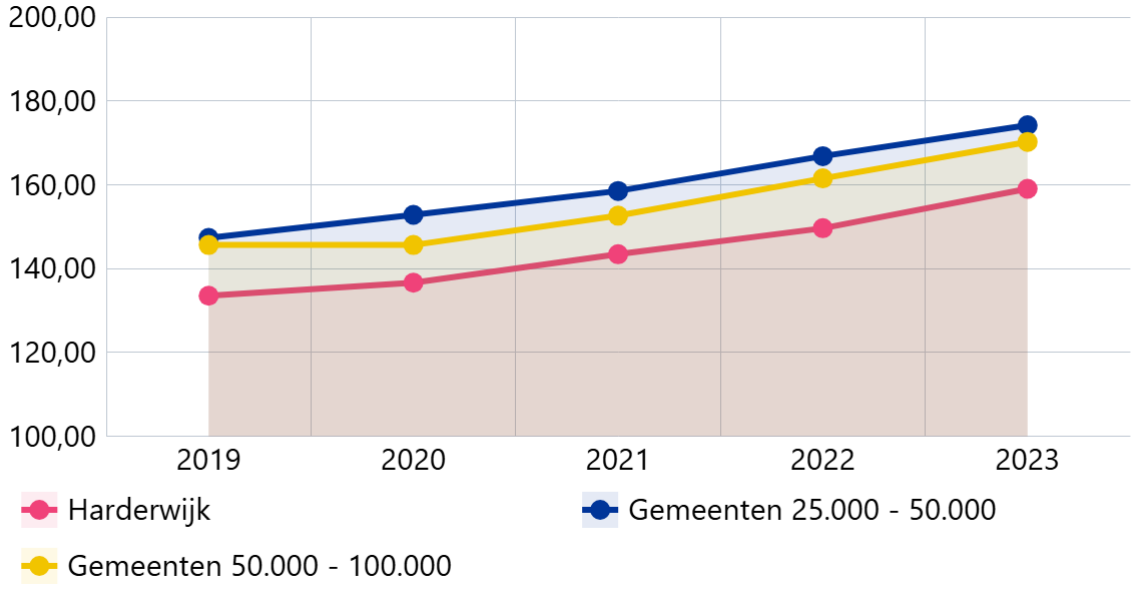

Bron: LISA

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier / M. Pijnenburg
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Ondersteunen van bedrijven en ondernemers

Dit taakveld betreft de ondersteuning en dienstverlening door de gemeente aan bedrijven en ondernemers. Het betreft o.a. het faciliteren bedrijfsinvesteringszones en initiatieven vanuit de markt. Deze dienstverlening vanuit de gemeente is geen wettelijke taak, maar draagt bij aan de ontwikkeling van de stad. Dit taakveld heeft een overlap met het volgende taakveld '3.4 Economische promotie', en met '3.1 Economische ontwikkeling'.

Wat gaan we ervoor doen?

Een verbindende rol spelen (zie TV 3.1)

Contact onderhouden met ondernemers en ondernemers onderling verbinden. Dit doen we samen met de diverse ondernemerscollectieven in Harderwijk en Hierden. Specifiek de Bedrijvenkring Harderwijk, Binnenstadsondernemers Harderwijk (BOH) en vertegenwoordigers van de wijkwinkelcentra, en warenmarkt(en).

Regulier

Stimuleren en ondersteunen van de samenwerking in de binnenstad

Stimuleren en ondersteunen van de samenwerking in de binnenstad o.a. door facilitering van BIZ wetgeving.

Specifiek

Organiseren weekmarkt(en)

Stimuleren en ondersteunen van het behoud van de weekmarkt(en) in Harderwijk.

Regulier

Een aanspreekpunt zijn

Inzetten van accountmanagers bedrijven als centraal aanspreekpunt voor initiatieven en vragen van ondernemers.

Regulier

Samenwerken met andere partijen

Samenwerking Meerinzicht en externe partijen onder andere t.b.v. het stimuleren arbeidsmarktparticipatie.

Uitvoering geven aan het Regionaal Programma Werklocaties in samenwerking met de EHPZ-gemeenten

Regulier

Organiseren van bijeenkomsten

- Organiseren bijeenkomst voor (nieuwe) ondernemers
- Organiseren bijeenkomsten voor ondernemers met als thema: impactvol ondernemen
- Organiseren van de Bedrijvenontmoetingsdag i.s.m. BKH

Specifiek

3.4 Economische promotie

Portefeuillehouder(s):	W. Mazier
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Harderwijk op de kaart zetten

Activiteiten die gericht zijn op het 'op de kaart zetten' van de gemeente zijn geen wettelijke taak, maar dragen wel bij aan de (verdere) ontwikkeling van de stad. Het versterken van gemeente Harderwijk als toeristische bestemming is geen doel op zich, maar een middel om bredere maatschappelijke en economische doelen te realiseren, waaronder economische vitaliteit, leefbaarheid, brede welvaart, duurzaamheid en regionale samenwerking.

Wat gaan we ervoor doen?

Versterken van de aantrekkelijkheid van de gemeente Harderwijk voor toeristen en recreanten

- Versterken en positioneren van het toeristisch-recreatieve profiel van gemeente Harderwijk
- Uitbouwen van het thema Hanze
- Ondernemers betrekken bij marketingactiviteiten
- Versterken van de stadsmarketing/stichting Heerlijk Harderwijk en het Toeristisch Informatie Punt
- Continueren van de samenwerking met Hanzesteden Marketing en Visit Veluwe en versterken van het waterprofiel van gemeente Harderwijk door invulling te geven aan belevingsgebied Veluwe Kust

Regulier

Uitvoeren maatregelen Recreatiezoneringsplan

In 2026 wordt de uitkijktoren bij het Beekhuizerzand gerealiseerd als één van de maatregelen vanuit de Recreatiezoneringsplan Veluwe.

Specifiek

Uitvoeren bestemmingsmanagement op de Veluwe

Door realisatie van fase 2 Ontvangstlocatie Veluwe in gemeente Harderwijk wordt optimaal uitvoering gegeven aan de doelstelling bestemmingsmanagement. Waar in Fase 1 is ingezet op een optimaal gastheerschap voor fietsers, MTB'ers en auto's, wordt in Fase 2 de focus gelegd op de wandelaars. Er komt een goede, herkenbare en iconische wandelverbinding in de vorm van een boomkronenpad, waardoor op een optimale manier de aansluiting op de routestructuur op de Veluwe wordt gerealiseerd. Even zo belangrijk is de versterking van de verbinding met de stad en de Veluwse kust. Aan de hand van diverse belevingsroutes, zoals Veluwse Kust en Veluws Verleden, is het doel om de bezoeker richting het water en de stad te brengen. Op deze manier gaat de ontvangstlocatie functioneren als een schakel tussen de Veluwe en de stad en het water.

Specifiek

Professioneel beheren en onderhouden van de routenetwerken

Beheer en onderhoud aantrekkelijke routenetwerken: we laten het beheer en onderhoud van de netwerken op een professionele manier door Routebureau Veluwe uitvoeren. In 2026 zal ook revisie plaatsvinden van de fietsknooppunten netwerk.

Nieuw beleid

Opstellen nieuw beleid voor toerisme

Het opstellen van een nieuw beleid voor toerisme heeft vertraging opgelopen. Naar verwachting zal het nieuwe beleid in 2026 vastgesteld worden. Het beleid wordt onderdeel van het programma Bouw en Infrastructuur. Hiermee zorgen we voor toekomstbestendige keuzes voor de gemeente en duidelijke koers voor de toekomst. We willen gemeente Harderwijk stevig op de toeristische kaart positioneren en tegelijkertijd de balans tussen leefbaarheid en levendigheid behouden

Opstellen nieuw beleid voor evenementen

- Opstellen nieuw evenementenbeleid: gemeente Harderwijk is een populaire bestemming in de regio op gebied van evenementen en er worden steeds meer evenementen georganiseerd. Om deze ontwikkeling in goede banen te leiden zijn nieuwe kaders nodig. Om de balans op gebied van evenementen te behouden gaan we nieuw beleid opstellen. Het proces zal in 2026 afgerond worden.
- Aanpassen van de subsidieverordening evenementen o.b.v. het nieuwe beleid

Versterken Hanze in Harderwijk

Het versterken van het thema Hanze in gemeente Harderwijk door de samenwerking met de Hanzesteden en de activiteiten die ontstaan zijn in het Hanzejaar te continueren. Uitvoering geven aan het Perspectief Hanzesteden 2025-2030.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Viering Harderwijk 800 jaar

In 2026 wordt aan een opstartplan gewerkt dat de basis voor de organisatie en inhoudelijke koers van de viering bepaald. Het geeft richting aan de aanpak, betrokken partijen, randvoorwaarden, fasering en financiering.

Wat gaan we ervoor doen?

Proces opstarten

Het proces rond de viering van 800 jaar Harderwijk betreft de volgende stappen: ambities en kaders bepalen, stakeholdersverkenning en participatie, verkenning thematiek, organisatievorm en governance bepalen, financiering en fondsenwerving, tijdspad bepalen

Nieuw beleid

Totaaloverzicht Programma 3

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
Baten							
TV31	**TV31 Economische ontwikkeling**	**94**	**98**	**101**	**101**	**101**	**101**
TV32	**TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (GREX)**	**2.141**	**1.078**	**835**	**786**	**360**	**1.303**
TV33	**TV33 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen**	**106**	**43**	**45**	**45**	**45**	**45**
TV34	**TV34 Economische promotie**	**482**	**440**	**406**	**406**	**406**	**406**
Totaal Baten		**2.823**	**1.659**	**1.386**	**1.337**	**911**	**1.854**
Lasten							
TV31	**TV31 Economische ontwikkeling**	**-368**	**-535**	**-487**	**-212**	**-212**	**-212**
TV32	**TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (GREX)**	**-640**	**-1.078**	**-835**	**-786**	**-360**	**-1.303**
TV33	**TV33 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen**	**-410**	**-363**	**-431**	**-427**	**-414**	**-414**
TV34	**TV34 Economische promotie**	**-695**	**-722**	**-744**	**-670**	**-663**	**-703**
Totaal Lasten		**-2.112**	**-2.698**	**-2.497**	**-2.095**	**-1.649**	**-2.633**
Onttrekkingen							
TV31	**TV31 Economische ontwikkeling**	**114**	**280**	**700**	**0**	**0**	**0**
Totaal Onttrekkingen		**114**	**280**	**700**	**0**	**0**	**0**
Stortingen							
TV31	**TV31 Economische ontwikkeling**	**-200**	**-200**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV34	**TV34 Economische promotie**	**0**	**0**	**-500**	**0**	**0**	**0**
Totaal Stortingen		**-200**	**-200**	**-500**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat		**625**	**-959**	**-912**	**-757**	**-738**	**-778**

Financiële analyse begroting 2026 ten opzichte van begroting 2025

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitief 2026 - Totaal 2025
Baten	1.659	1.386	-273
Lasten	-2.698	-2.497	201
Onttrekkingen	280	700	420
Stortingen	-200	-500	-300
Verschil	**-959**	**-912**	**47**

Het resultaat van programma 3 is als volgt te verklaren

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Ondewerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	-147	1
	Ombuigingen	20	2
	Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	49	3
	Doorberekende salariskosten	-134	4
	Overige doorbelastingen	1	5
	Incidentele budgetten programma 7	270	6
	Diversen	-12	7
	Totaal	**47**	

Toelichting op de financiële analyse

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Naam aanmelding	I / S	2026	2027	2028	2029
3.1 Economische ontwikkeling	Uitvoeringsagenda detailhandel	I	-25	-	-	-
3.1 Economische ontwikkeling	Economisch programma	I	-50	-	-	-
3.4 Economische promotie	Wegwerken achterstanden recreatie, toerisme en evenementen	I	-72	-	-	-
3.4 Economische promotie	Veluwe ontvangstlocatie	S	-	-	-	-39
	Totaal programma 3		**-147**	**-**	**-**	**-39**

1. Nieuw beleid	In bovenstaande tabel zijn de posten opgenomen die gerelateerd zijn aan nieuw beleid in 2026. Ten opzichte van 2025 geeft dit een nadelig effect.
2. Ombuigingen	Met de behandeling van de begroting 2025-2028 is door de raad besloten om de ombuigingen categorie B te effectueren. In 2026 levert dit ten opzichte van 2025 een begroot voordeel op.
3. Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	Bepaalde budgetten die in 2024 niet (volledig) zijn benut, zijn vanuit de Jaarrekening 2024 meegenomen naar de Begroting 2025. In de Begroting 2026 komen deze budgetten te vervallen en ontstaat een voordelig effect.
4. Doorberekende salariskosten	Jaarlijks wordt de verwachte urenbesteding per taakveld opgevraagd. De geraamde salariskosten worden op basis van deze urenbesteding doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een nadelig effect.
5. Overige doorbelastingen	Naast salariskosten zijn er ook overige kostenposten die aan verschillende taakvelden worden doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een voordelig effect.
6. Incidentele budgetten	Dit betreft diverse incidentele effecten vanuit incidentele budgetten en/of incidentele dotaties/onttrekkingen aan reserves. In dit geval betreft het effect met name de laatste incidentele dotatie aan de bestemmingsreserve binnenstadvisie van € 200.000,- in 2025. Daarnaast waren er twee incidentele budgetten van € 35.000,- opgenomen in 2025. Aangezien dit incideel was zorgt dit voor een voordeel in de begroting 2026 ten opzichte van de begroting 2025.
7. Diversen	Diverse kleine budgetwijzigingen hebben geleid tot een klein nadelig effect.

Programma 4 Onderwijs

Algemeen Programma 4

Voor elk kind een ononderbroken ontwikkelingstraject in het (passend) onderwijs en een startkwalificatie, een leer-werktraject naar de arbeidsmarkt of zinvolle dagbesteding voor alle jongeren. Wij hebben de wettelijke plicht om voor adequate onderwijshuisvesting te zorgen. Volwassenen kunnen hun basisvaardigheden ontwikkelen.

Onderwijs vormt. Het biedt alle Harderwijkers en Hierdenaren kansen om hun talenten zo goed mogelijk te ontwikkelen en te benutten. We richten ons samen met onze partners vooral op inwoners die meer aandacht nodig hebben om zich goed te kunnen ontwikkelen. We streven voor iedereen naar een passende deelname aan de maatschappij.

Gelijke kansen voor ieder kind vinden we belangrijk. Samen met onderwijs en ketenpartners zetten we daarom in op het wegwerken van onderwijs (taal)achterstanden, naschools aanbod in de wijken, het tegengaan van verzuim, thuiszitten en voortijdig schoolverlaten.

Ons streven is dat volwassenen in gemeente Harderwijk hun basisvaardigheden zoals taal- en rekenvaardigheden kunnen blijven ontwikkelen. Ook richten we ons op bewustwording van het belang van toegankelijke informatie voor iedereen, zodat ook minder hoogopgeleide inwoners alle informatie tot hun beschikking hebben.

We vinden het belangrijk dat het onderwijs beschikt over voldoende en adequate huisvesting.

We hebben aandacht voor versterking van de regionale functie van het beroepsgerichte onderwijs in gemeente Harderwijk, dat goed aansluit op de lokale- en regionale arbeidsmarkt. Het techniekonderwijs is van belang voor innovaties in bijna iedere beroepsgroep.

Inhoud

Dit programma bevat de activiteiten op het gebied van onderwijs en volwasseneneducatie. In Harderwijk werken gemeente en onderwijs nauw samen met alle partners op onder andere het beleidsterrein jeugd, welzijn, veiligheid, gezondheid en sport om ontwikkelingen op elkaar aan te sluiten en de jeugd en volwassenen optimaal te ondersteunen. Een goed en breed aanbod van onderwijs vormt een belangrijke randvoorwaarde voor de kwaliteit en aantrekkelijkheid van de stad als woon- en werkgemeente.

Ontwikkelingen

De gemeente hanteert een indexatie van 3%. De loonstijgingen liggen momenteel rond de 8-10%. Voor de gesubsidieerde instellingen is het niet of nauwelijks mogelijk om te bezuinigen op loon- of overige kosten. De subsidie voor peuteropvang krijgt hier ook mee te maken.

Rijke schooldag
Een veilige en ontwikkelrijke omgeving is belangrijk voor kinderen. Het vraagt meer dan alleen het onderwijs kan bieden om burgers van de toekomst op te leiden. Het leren van taal, rekenen e.d. moet gecombineerd worden met een aanbod gericht op techniek, natuur, sport, cultuur en gezondheid. Al jarenlang worden hier stappen in gezet met als doel gelijke ontwikkelkansen. Vanuit het rijk groeit de aandacht voor het organiseren van een rijke schooldag: een lokaal programma met activiteiten buiten de normale onderwijstijd. Hierbij is samenwerking in een lokale coalitie essentieel: school, gemeente en (maatschappelijke) organisaties. In gemeente Harderwijk is al jaren aandacht voor een rijke schooldag met het naschools aanbod binnen het brede schoolbeleid. Sinds 2023 is er in heel gemeente Harderwijk een Brede School aanbod .

Kinderopvang als basisvoorziening
Het kabinet heeft de hervorming van het kinderopvangstelsel met twee jaar uitgesteld. Het plan is dat per 1 januari 2029 werkende ouders 96% van de kinderopvang vergoed krijgen. Vanuit allerlei organisaties komt de roep om deze stap ook te maken voor niet-werkende ouders. Het is nog niet duidelijk of en wanneer het Rijk dit mogelijk gaat maken. Met andere woorden of alle kinderen toegang krijgen tot de kinderopvang en daarmee gelijke ontwikkelkansen.

Toezicht Kinderopvang

De gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor het toezicht op de kinderopvang. Dit omvat de inspectie en handhaving door de GGD en het bijhouden van het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Jaarlijks bezoekt de GGD alle kindercentra en ten minste 50% van de gastouderopvanglocaties.

Vanaf 2026 worden het toezicht en de handhaving aangescherpt, met name voor de gastouderopvang. Belangrijke veranderingen zijn:

- Strengere kwaliteitseisen voor gastouders, waaronder permanente educatie, een verplicht pedagogisch werkplan en nieuwe opleidingseisen.
- Een verplichte achterwachtregeling.
- Gastouderbureaus moeten de pedagogische coaching vastleggen en een pedagogisch beleidsmedewerker in dienst hebben.
- Er komt een meldplicht voor ernstige incidenten, bedoeld om de veiligheid en kwaliteit te verbeteren.

In gemeente Harderwijk is sinds 2023 een flexibele inspectieactiviteit ingevoerd. Dit zorgt voor meer maatwerk en onvoorspelbaarheid in het toezicht. Voor 2026 zijn nieuwe speerpunten afgesproken met de GGD, namelijk vervoer, buitenspelen en het gebruik van de commode.

Onderwijshuisvesting

- Integraal Huisvestingsplan
  De raad heeft in april 2020 de Onderwijsvisie vastgesteld. In een plan van aanpak wordt aangegeven hoe en wanneer de verschillende uitgangspunten geclusterd worden opgepakt. Vervolgens is in april 2023 het Integrale Huisvestingsplan vastgesteld. Door nieuwe ontwikkelingen is het Integraal Huisvestingsplan 2023 in maart 2025 geactualiseerd.
- Evaluatie doordecentralisatie
  De doordecentralisatie is in 2021 geëvalueerd. Het voorstel voor een extra bijdrage vanuit de gemeente voor eventuele (ver)nieuwbouw van de V(S)O-scholen, in verband met achterblijvende bekostiging vanuit het Rijk, is in november 2022 afgewezen. In plaats daarvan is in 2023 een regeling opgesteld waarvan alle doorgedecentraliseerde schoolbesturen gebruik kunnen maken bij (ver)nieuwbouw. De schoolbesturen zijn van mening dat deze regeling hen te weinig houvast biedt en verkennen met de gemeente de mogelijkheden voor een andere extra bijdrage die voor zowel de gemeente als de schoolbesturen past bij de financiële en bouwkundige uitdagingen van dit moment. Verwacht wordt dat begin 2026 een voorstel voorgelegd kan worden. De volgende evaluatie staat formeel gepland in 2027 maar wordt mogelijk gecombineerd met voornoemd voorstel omdat de vorige evaluatie nog actueel is.

Leerplicht en Voortijdig School Verlaten
Het is van belang dat de aanpak schoolverzuim snel een vervolg krijgt. Dat kan (zwaardere) problemen en uitval voorkomen. Leerlingzaken werkt daarom intensief samen met onderwijs, sociaal domein en diverse ketenpartners. Leerlingzaken draagt daarnaast bij aan doelen van flankerend beleid (zoals sociaal domein en veiligheid). Als een leerling voortijdig uitvalt, ondersteunt Leerlingzaken hen bij het maken van een vervolgstap. Dit geldt ook voor jongeren die (nog) geen startkwalificatie kunnen halen. Het beleid voor Leerlingzaken wordt in 2024/2025 regionaal geactualiseerd.

Doorstroompunt (voorheen RMC)
Het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) heet sinds 1 mei 2023: Doorstroompunt. Deze naamsverandering is op advies van jongeren doorgevoerd. De eindleeftijd waarop het Doorstroompunt zich richt, gaat op 1 januari 2026 van 23 jaar naar 27 jaar. Het lopende VSV programma is tot die datum verlengd. Aan het nieuwe VSV programma worden doelen gekoppeld die de jeugdwerkloosheid tegengaan. Daarvoor zal het Doorstroompunt nog meer gaan samenwerken met het domein arbeid.

Verbonden partijen

n.v.t.

Beleidskaders

- Wet op het primair onderwijs
- Wet op het voortgezet onderwijs (2020)
- Wet educatie en beroepsonderwijs
- Wet op de expertisecentra
- Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie
- Wet Kinderopvang
- Leerplichtwet, ambtsinstructie

- Verordening huisvesting Onderwijs Harderwijk 2012
- Verordening materiele financiële gelijkstelling onderwijs 2009
- Beleidsplan Leerlingzaken (2016-2020)
- Beleids- en afsprakenkader RMC (2017-2020)
- VSV programma (2021-2024)
- Notitie OAB beleid (2019 - 2022)
- Brede schoolbeleid Harderwijk (2022)
- Regioplan Basisvaardigheden (2024 – 2027)
- Uitvoeringsprogramma aanpak Basisvaardigheden Harderwijk (2025-2028)
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Harderwijk (2022)
- Integraal Huisvestingsplan voor het (Speciaal) Basisonderwijs Harderwijk (2023. actualisatie 2025)
- Onderwijsvisie 2020

Taakvelden Programma 4

4.1 Openbaar basisonderwijs

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Waarborgen van de continuïteit van het openbaar primair en voortgezet onderwijs

Het waarborgen van de continuïteit van het openbaar primair en openbaar voortgezet onderwijs in de gemeente Harderwijk.

Wat gaan we ervoor doen?

Toezicht openbaar onderwijs

- Beoordeling op de begroting, jaarrekening, accountantsverklaring en het jaarverslag.
- Toezicht houden op het openbare karakter van het door stichting Proo en stichting RSG Slingerbos | Levant te verzorgen onderwijs.
- Benoeming van leden van de Raad van Toezicht.
- Instemmen met voorstellen tot wijziging van de statuten.

In regionaal verband wordt er toezicht uitgeoefend op de stichtingen die het openbaar onderwijs verzorgen: stichting Proo en stichting RSG Slingerbos | Levant. Hiervoor vindt twee keer per jaar in regionaal verband overleg plaats met de onderwijsbesturen, dit wordt het Coördinatiepunt genoemd.

Regulier

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht om toezicht te houden op het openbaar onderwijs. Dit houdt in dat de gemeente moet waarborgen dat er voldoende openbare scholen van goede kwaliteit beschikbaar zijn voor alle inwoners.

Door dit toezicht zorgt de gemeente voor een openbaar, toegankelijk, en financieel gezond onderwijsaanbod. Dit vormt de basis voor een brede en duurzame onderwijskwaliteit voor alle inwoners.

Verder zijn de drie openbare besturen op de Veluwe (Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noordoost-Veluwe, Stichting RSG Slingerbos | Levant en Stichting Proo Noord-Veluwe in 2026 voornemens zich te fuseren tot één nieuwe stichting Aurora Onderwijsgroep.

Deze voorgenomen fusie heeft een directe impact op de toezichtrol van de gemeente. De gemeente is nauw betrokken bij dit proces om te zorgen dat de fusie soepel verloopt en dat de kwaliteit en toegankelijkheid van het openbaar onderwijs behouden blijven. De gemeente zal toezien op onder meer de financiële haalbaarheid en de naleving van de wettelijke kaders gedurende de fusie.

4.2 Onderhuisvesting

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Verduurzamen onderwijshuisvesting

Verbeteren van het binnenklimaat van de bestaande schoolgebouwen in het (speciaal) basisonderwijs. De subsidieregeling binnenklimaat is vanaf het derde kwartaal van 2025 opengesteld. Specifiek, bepaalde scholen komen hiervoor in aanmerking. Hierbij is aandacht voor het realiseren van een gezond binnenklimaat voor het welbevinden van de kinderen, leerkrachten en personeel.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoering geven aan de routekaart Duurzaamheid

Met de ombuigingen heeft de raad besloten om terug te gaan naar kwaliteitsniveau 1 , wat nog altijd een gedegen kwaliteitsniveau is. Dit zal impact hebben op duurzaamheid.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Verzorgen van adequate huisvesting voor het onderwijs

Zorgdragen voor adequate, duurzame, gezonde huisvesting van het (speciaal) basisonderwijs, waarbij de komende jaren de uitvoering van de projecten uit het IHP plaatsvindt.

Wat gaan we ervoor doen?

Toezicht en grip houden op de ontwikkelingen rondom onderwijshuisvesting

Dit betreft de volgende werkzaamheden :

- Uitvoeren projecten IHP
- Actueel houden IHP
- Tweejaarlijks leerling-prognoses verwerken;
- Jaarlijks ruimteverdeling maken met toestemmingen verhuur;
    - Beoordelen jaarlijkse aanvragen huisvestingsprogramma;
    - Periodiek schouwen van de gebouwen;
    - Doordecentralisatie voortgezet (speciaal)onderwijs: beoordelen verantwoordingen en meerjareninvesteringsplannen en vijfjaarlijks evalueren;
    - Kennis nemen van bouwplannen in relatie tot adequate huisvesting / kwaliteitsverbetering (ddc).

Regulier

Voor het kwaliteitsniveau van nieuwe scholen zijn afspraken gemaakt in het IHP.

Jaarlijks de doorcentralisatiegelden verhogen

Voortgezet (speciaal) onderwijs: De doordecentralisatiegelden worden sinds 2023 jaarlijks met 1,75% verhoogd in plaats van 1% op basis van de bepalingen in de doordecentralisatieovereenkomst. In 2025/2026 worden mogelijk nieuwe afspraken gemaakt over de basisbedragen, omdat deze niet meer aansluiten bij de realiteit.

Specifiek

Met de middelen zorgen de schoolbesturen ervoor dat zij blijven voldoen aan de wet- en regelgeving (en de overeenkomst) voor de onderwijshuisvesting.

Uitvoeren Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Met de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is de uitvoeringsagenda vast komen te staan. Na het beschikbaar stellen van de middelen wordt, naast de start van de voorbereidingen voor nieuwbouw, renovatie of uitbreiding van enkele scholen, ook uitvoering gegeven aan een subsidieregeling voor het binnenklimaat voor de wat oudere gebouwen.

Nieuw beleid

4.3 Onderwijsbeleid en leerling zaken

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Deelname aan peuterspeelwerk bevorderen

Het bevorderen van een zo hoog mogelijke deelname van peuters aan het peuterspeelwerk ter voorbereiding op de basisschool.

Wat gaan we ervoor doen?

Zorgen voor aanbod voorschoolse educatie voor peuters

Zorgen voor voldoende en spreidend aanbod voorschoolse educatie aan peuters tussen 2 en 4 jaar.

Regulier

Voorschoolse educatie is van groot belang, omdat het een effectieve manier is om de ontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren en kansenongelijkheid te verkleinen. Het bereidt kinderen met een risico op een achterstand beter voor op de basisschool, vergroot hun taal- en rekenvaardigheden en zorgt voor een soepelere overgang naar het basisonderwijs.

Zorg dragen voor adequate kinderopvang

Dit betreft de volgende werkzaamheden:

- Uitvoeren en monitoren Subsidieregeling Peuteropvang en voorschoolse educatie;
- Inspecteren en handhaven van de Wet Kinderopvang;
- Actueel houden van het Landelijk Register Kinderopvang

Regulier

Wat willen we bereiken?

Kwetsbare jongeren begeleiden

Jongeren in een kwetsbare positie worden doorgeleid naar zorg, arbeidsmarkt of dagbesteding.

Wat gaan we ervoor doen?

Stimuleren vroeg signalering

Stimuleren van vroeg signalering en samenwerking in het kader van passend onderwijs ten behoeve van o.a. onderwijs-jeugdzorg arrangementen.

Regulier

Het is belangrijk om zo vroeg mogelijk te herkennen wanneer een kind extra ondersteuning nodig heeft. Dit kan zijn op het gebied van leren, gedrag of sociaal-emotionele ontwikkeling. Het vroegtijdig signaleren van deze behoeften is de eerste stap. Hierover zijn we in gesprek met de samenwerkingspartners en dit nemen we mee in het preventieve aanbod in de sociale basis.

De tweede stap is om vervolgens intensief samen te werken. Deze samenwerking vindt plaats tussen verschillende partijen, zoals scholen (passend onderwijs), ouders, partners in de sociale basis en de jeugdhulp. Het doel hiervan is om gezamenlijk passende ondersteuning te bieden die aansluit bij de behoeften van het kind en positief bijdraagt aan de ontwikkelingen van het kind.

Wat willen we bereiken?

Laaggeletterdheid verminderen

Ondersteuning bieden op het gebied van taalontwikkeling en basisvaardigheden, o.a. gefinancierd vanuit de Wet educatie beroepsonderwijs. Dit door het inzetten van taaltrajecten bij taalschool Toptaal. Tevens het uitvoeren van laagdrempelige projecten, o.a. door het Taalhuis, vaak in samenwerking met onderwijsinstellingen en welzijnsorganisaties.

Wat gaan we ervoor doen?

Aanbieden van volwasseneneducatie

Ondersteuning bieden op het gebied van taalontwikkeling en basisvaardigheden, o.a. gefinancierd vanuit de Wet educatie beroepsonderwijs. Dit door het inzetten van taaltrajecten bij taalschool Toptaal en het uitvoeren van laagdrempelige projecten o.a. door het Taalhuis, vaak in samenwerking met onderwijsinstellingen en welzijnsorganisaties.

Regulier

Implementeren programma en aanpak laaggeletterdheid

Dit betreft het volgende:

- De implementatie van het uitvoeringsprogramma aanpak Basisvaardigheden gemeente Harderwijk 2025-2028.
- Het implementeren van de gezinsaanpak binnen de gemeente en externe organisaties binnen de ketenaanpak.

Specifiek

Wat willen we bereiken?

Passend onderwijs bieden

Ervoor zorgen dat kinderen een zo normaal mogelijke ontwikkeling doormaken die past bij hun intellectuele capaciteiten en dat zij eventuele achterstanden in (taal)onderwijs zo snel mogelijk wegwerken.

Wat gaan we ervoor doen?

Indicaties stellen en voorlichting geven over taalachterstanden

• Het zo vroeg mogelijk laten stellen van juiste indicaties (dreigende) taalachterstanden;
• Het geven van voorlichting over (dreigende) taalachterstanden, de gevolgen daarvan en de mogelijke interventies aan ouders van betrokken kinderen.

Regulier

Organiseren groepen voor taalstimulering en de VoorleesExpress

Groepen taalstimulering voor ouder en kind, voor kinderen in de leeftijd van 6 maanden tot 2 jaar. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de VoorleesExpress voor taalstimulering van kinderen in de leeftijd van 2 tot 8 jaar.

Regulier

Aanbieden van extra taalonderwijs

Het laten geven van extra (taal)onderwijs aan leerlingen van het basisonderwijs in zogenaamde schakelklassen.

Regulier

Stimuleren van betrokkenheid van de ouders

Het op verschillende manieren stimuleren van ouders om betrokken te raken en te blijven bij de (school)ontwikkeling van hun kinderen.

Regulier

Het is belangrijk om ouders te stimuleren om betrokken te blijven bij de (school)ontwikkeling van hun kind. Dit kan op verschillende manieren, van samen thuislezen en zingen tot het bezoeken van ouderavonden. Deze betrokkenheid, zowel thuis als op school, draagt direct bij aan de ontwikkelingen van het kind.

Uitvoeren en voltooien implementatie van het brede schoolbeleid

In zes wijken is er een brede school: een combinatie van bewegingsonderwijs door een vakleerkracht en het bieden van naschools aanbod voor alle kinderen in de gemeente Harderwijk. De brede school is gericht op ontwikkelingskansen voor elk kind van groep 1 tot en met groep 8.

Specifiek

Stimuleren van de samenwerking tussen verschillende kind voorzieningen

Stimuleren van de samenwerking tussen verschillende kind voorzieningen ter ondersteuning van een goede doorgaande ontwikkellijn.

Regulier

Een doorgaande leerlijn draagt bij aan de kernmissie van goed onderwijs: elk kind optimaal laten ontwikkelen op cognitief, sociaal en emotioneel vlak.
Een doorgaande leerlijn zorgt voor een 'warme overdracht' van informatie bij overgangen, zoals van de kinderopvang naar de kleuterklas, of van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. Belangrijke informatie over de ontwikkeling van het kind gaat niet verloren.

Uitvoeren leerlingenvervoer

Het uitvoeren van het leerlingenvervoer volgens de Verordening Leerlingenvervoer.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Vroegtijdig schoolverlaters vooruit helpen

Zoveel mogelijk voortijdig uitgevallen jongeren keren terug naar onderwijs of gaan werken.

Wat gaan we ervoor doen?

Registreren, monitoren, doorgeleiden en activeren van jongeren zonder diploma

Het registreren, monitoren, doorgeleiden en activeren van jongeren zonder startkwalificatie en jongeren afkomstig van het Praktijk-, Voortgezet speciaal- en Entree onderwijs tot 27 jaar richting onderwijs, arbeidsmarkt en/of gemeentelijke voorzieningen, trajecten (sluitend vangnet) bij Meerinzicht Domein Sociaal.

Regulier

De doorstroomcoaches van Meerinzicht voeren deze taken uit. Vanaf 1 januari 2026 wordt door de inwerking van de wet van School naar duurzaam werk de doelgroep uitgebreid tot 27 jaar (was tot 23 jaar). Mijn Overstap en Paspoort voor Succes zijn overgangsdocumenten voor de leerlingen die hierbij ondersteunend zijn.

Uitvoeren taken als gastgemeente van het Doorstroompunt

Het uitvoeren van taken als gastheergemeente leerplicht/Doorstroompunt (RMC), Doorstroompunt (RMC) contactgemeente en het regionaal VSV (vroegtijdig schoolverlaten)-programma, deels uitgevoerd door Meerinzicht Domein Sociaal.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Zoveel mogelijk leerlingen behalen hun diploma

Zoveel mogelijk leerlingen verlaten het onderwijs met tenminste een startkwalificatie (einddiploma mbo minimaal niveau 2, havo of vwo).

Wat gaan we ervoor doen?

Handhaven van de leer- en kwalificatieplicht

Het controleren en handhaven van de leerplicht (van 5 tot en met 15 jaar) en de kwalificatieplicht (16- en 17 jarigen) door Meerinzicht Domein Sociaal.

Regulier

De leerplichtambtenaren van Meerinzicht voeren deze taken uit. Via een jaarverslag wordt de gemeente geïnformeerd over de uitgevoerde werkzaamheden. Ook is er periodiek overleg met de leerplichtambtenaren.

Activiteiten organiseren voor (potentiële) schoolverlaters

Het voorkomen en tegengaan van voortijdig schoolverlaten door middel van diverse activiteiten gericht op groepen jongeren en op individuele (potentieel) voortijdig schoolverlaters door Meerinzicht Domein Sociaal en welzijns- en sportorganisaties.

Regulier

Het huidige VSV-programma loopt tot eind 2025. Er wordt nu gewerkt aan een nieuw gezamenlijk programma voor jongeren tot 27 jaar (was tot 23 jaar) waarin wordt gekeken welke activiteiten worden voortgezet en welke activiteiten aan het programma worden toegevoegd.

Streven naar versterking koppeling tussen onderwijs en arbeidsmarkt

Streven naar versterking van het onderwijs en een doorlopende leerlijn onderwijs-arbeidsmarkt.

Regulier

Invoeren nieuwe werkwijze vrijstellingen leerplicht

Invoeren nieuwe werkwijze vrijstellingen leerplicht (psychische/medische gronden).

Specifiek

In 2025 is gestart met deze nieuwe werkwijze.

Verplichte beleidsindicatoren 4.3 Onderwijsbeleid en leerling zaken

Absoluut verzuim per 1.000 inwoners

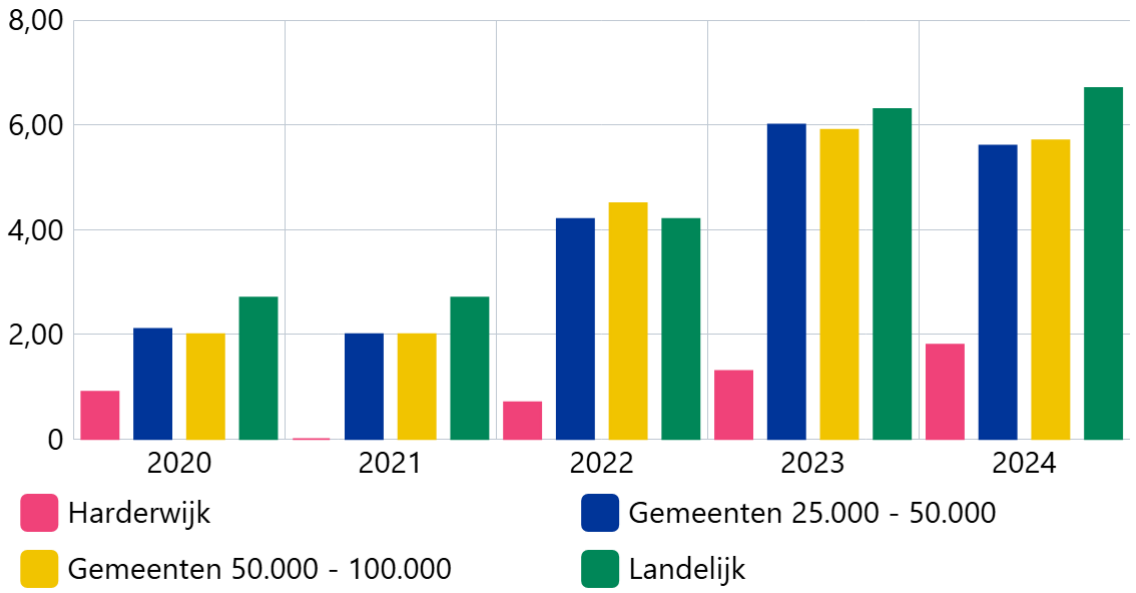

Bron: DUO/Ingrado

Het verschil tussen absoluut verzuim en relatief verzuim per 1.000 inwoners ligt aan de berekening en leidt tot een opmerkelijk verschil. Het absolute verzuim ziet op de verzuimgevallen t.o.v. de totale bevolking van Harderwijk. Het relatieve verzuim ziet op de verzuimgevallen t.o.v. de specifieke doelgroep (leerlingen van 5-18 jaar). Dan zien we dat het ongeoorloofde schoolverzuim binnen Harderwijk vergelijkbaar is met andere gemeenten in Nederland.

Relatief verzuim per 1.000 inwoners

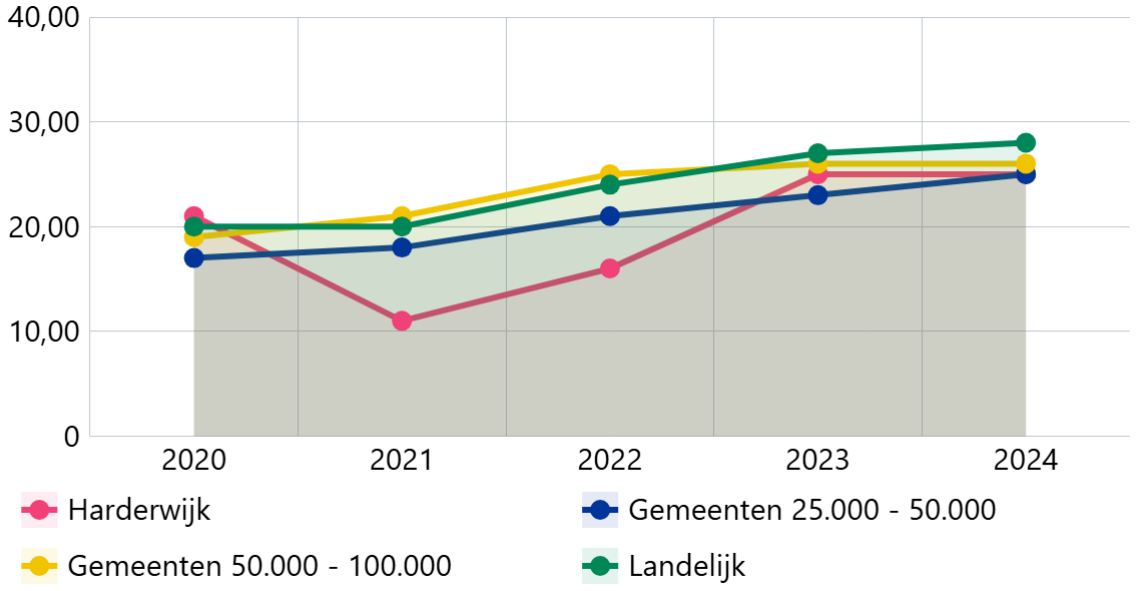

Bron: DUO/Ingrado

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie

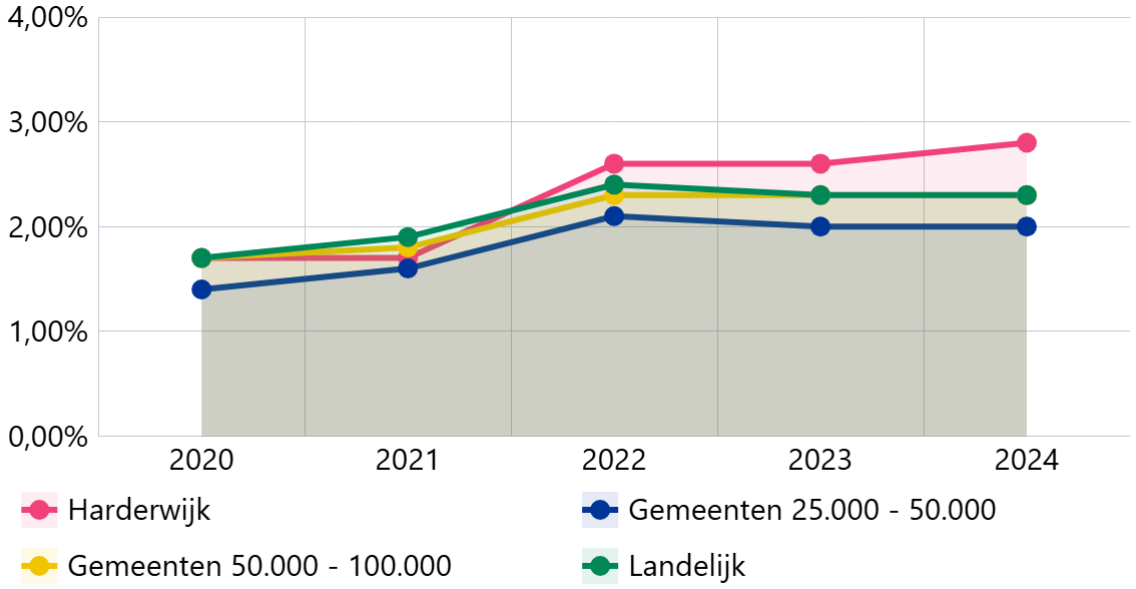

Bron: DUO/Ingrado

In onze regio zien we een hoge uitval in het mbo, verspreid over alle niveaus en scholen. 90% van onze VSV-ers komt uit het mbo. Een groot deel van de VSV-ers gaat ongekwalificeerd aan het werk.

Facultatieve beleidsindicatoren 4.3 Onderwijsbeleid en leerling zaken

Percentage werkloze jongeren in de leeftijd van 16-22 jaar

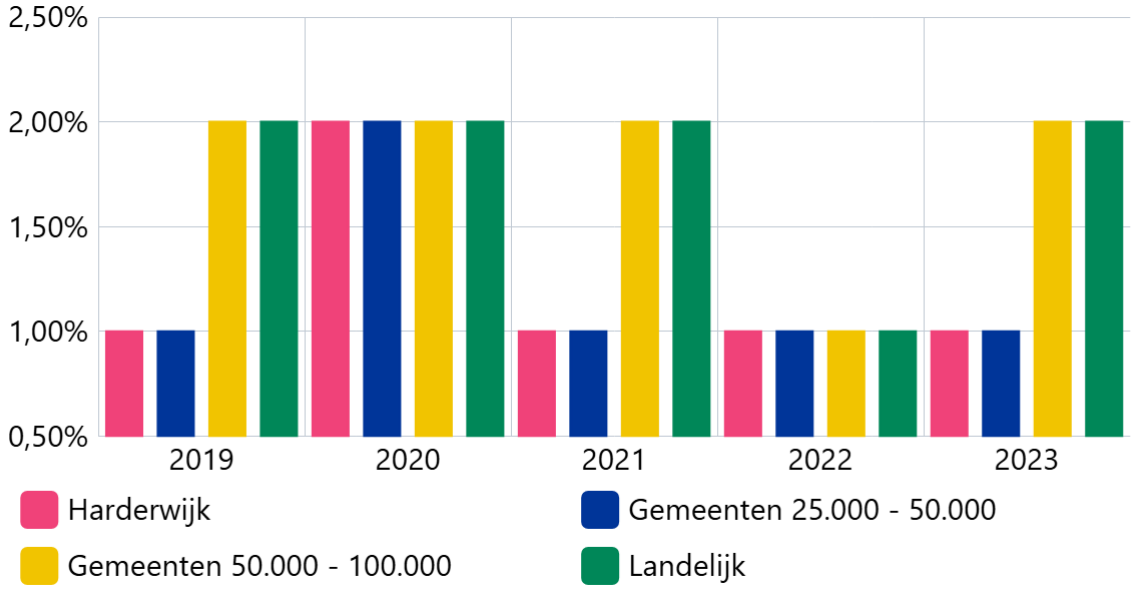

Bron: CBS

Totaaloverzicht Programma 4

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
Baten							
TV42	**TV42 Onderwijshuisvesting**	**269**	**285**	**292**	**292**	**304**	**328**
TV43	**TV43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken**	**3.159**	**2.706**	**2.853**	**2.853**	**2.853**	**2.853**
Totaal Baten		**3.428**	**2.990**	**3.145**	**3.145**	**3.157**	**3.181**
Lasten							
TV41	**TV41 Openbaar basisonderwijs**	**-251**	**-181**	**-208**	**-208**	**-207**	**-207**
TV42	**TV42 Onderwijshuisvesting**	**-3.681**	**-4.035**	**-4.230**	**-4.373**	**-4.823**	**-5.419**
TV43	**TV43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken**	**-5.004**	**-4.550**	**-4.445**	**-4.411**	**-4.389**	**-4.389**
Totaal Lasten		**-8.937**	**-8.766**	**-8.883**	**-8.992**	**-9.419**	**-10.015**
Onttrekkingen							
TV42	**TV42 Onderwijshuisvesting**	**10**	**76**	**94**	**243**	**267**	**26**
Totaal Onttrekkingen		**10**	**76**	**94**	**243**	**267**	**26**
Stortingen							
TV42	**TV42 Onderwijshuisvesting**	**-12**	**-57**	**-12**	**-12**	**-12**	**-12**
Totaal Stortingen		**-12**	**-57**	**-12**	**-12**	**-12**	**-12**
Gerealiseerd resultaat		**-5.510**	**-5.756**	**-5.656**	**-5.615**	**-6.006**	**-6.820**

Financiële analyse begroting 2026 ten opzichte van begroting 2025

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitief 2026 - Totaal 2025
Baten	2.990	3.145	155
Lasten	-8.766	-8.883	-118
Onttrekkingen	76	94	18
Stortingen	-57	-12	45
Verschil	**-5.756**	**-5.656**	**100**

Het resultaat van programma 4 is als volgt te verklaren

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Ondewerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Kapitaallasten	-7	1
	Doorberekende salariskosten	-43	2
4.2	Huisvestingskosten voortgezet onderwijs	-59	3
4.2	Haalbaarheidsonderzoek IKEC	40	4
4.3	Leerlingenvervoer en gym/zwemvervoer	143	5
	Diversen	26	6
	Totaal	**100**	

Toelichting op de finaniële analyse

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Naam aanmelding	I / S	2026	2027	2028	2029
Er zijn geen kadernota-aanmeldingen binnen het programma Onderwijs						
Totaal programma 4			**-**	**-**	**-**	**-**

1. Kapitaallasten	Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden/programma's en hebben voor dit programma een licht nadelig effect.
2. Doorberekende salariskosten	Jaarlijks wordt de verwachte urenbesteding per taakveld opgevraagd. De geraamde salariskosten worden op basis van deze urenbesteding doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een nadelig effect.
3. Huisvestingskosten voortgezet onderwijs	De huisvesting van het voortgezet onderwijs wordt bekostigd volgens de DDC-methode (doordecentralisatie). Dit betekent dat bekostiging aan de scholen plaatsvindt op basis van het aantal leerlingen. Vooraf wordt begroot op basis van historie, achteraf vindt afrekening plaats op basis van het werkelijk aantal leerlingen. In gemeente Harderwijk is de laatste jaren een licht stijgende trend zichtbaar, hierdoor is de begroting voor 2026 naar boven bijgesteld wat een nadelig effect.
4. Haalbaarheidsonderzoek IKEC	In 2025 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld van € 40.000 om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar de ontwikkeling van de huisvesting van het speciaal (basis) onderwijs. Deze middelen zijn in 2026 niet opnieuw opgenomen wat een voordelig effect betekent op de begroting 2026.
5. Leerlingenvervoer en gym / zwemvervoer	Bij leerlingenvervoer en gym/zwemvervoer is een afname in het vervoer te zien. Er is een daling in het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het

	leerlingenvervoer. Dit sluit aan bij de visie om kinderen meer zelfredzaam te maken en te houden en sluit aan bij de Nota Sociaal Domein. Het aantal geïndiceerde leerlingen en het aantal ritten laat een daling zien van rond de 14%. Het voordeel op leerlingenvervoer wordt voor afgerond € 100.000 ingezet om de ombuigingen binnen programma 6 (deels) in te vullen.
6. Diversen	Diverse kleine budgetwijzigingen hebben geleid tot een klein voordelig effect.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Algemeen Programma 5

Harderwijk is een sportieve en creatieve gemeente, waarin voor iedereen ruimte is om te sporten, te bewegen en te genieten van kunst en cultuur. Door inwoners de mogelijkheid te bieden mee te doen aan sportieve en culturele activiteiten willen wij de gezondheid, verbondenheid, betrokkenheid en participatie in de Harderwijkse samenleving vergroten.

Wij activeren alle inwoners voor een actieve en gezonde leefstijl, iedereen doet mee
We willen blijvend sport- en beweeggedrag van alle inwoners stimuleren en waar mogelijk intensiveren. Motivaties voor inwoners kunnen zijn: ontspanning, presteren, maar ook ontmoeten, gezelligheid, verbinding en gezondheid. Inwoners moeten zich veilig voelen en ongeacht hun achtergrond kunnen sporten en bewegen. We zetten in op bewustwording, zodat iedereen met plezier kan sporten en bewegen op zijn of haar eigen niveau.

Wij ondersteunen vitale en sterke sport- en beweegclubs
Wij streven er naar om een breed netwerk van zowel sportverenigingen als -aanbieders te faciliteren en te onderhouden. Daarnaast is er specifiek voor sportverenigingen het streven om deze op organisatiekracht te versterken. En worden verenigingen gestimuleerd om (indien mogelijk en gewenst) zich te ontwikkelen tot een vitale sportvereniging.

Wij faciliteren passende en voldoende sportvoorzieningen
In de gemeente Harderwijk willen we voldoende uitnodigende sport- en beweegvoorzieningen beschikbaar stellen. Hiermee wordt een breed aanbod van sport en bewegen mogelijk gemaakt, zowel binnen, buiten, als in de openbare ruimte.

Wij nodigen inwoners uit om mee te doen aan kunst- en cultuuruitingen
Kunst en cultuur verbinden mensen met elkaar. Door cultuur kunnen mensen elkaar ontmoeten, samenwerken aan een gemeenschappelijk doel en nieuwe dingen ontdekken. Dat geldt voor iedereen: jong en oud, met of zonder beperking, met iedere achtergrond. Kunst en cultuur maken de openbare ruimte afwisselend en geven gemeente Harderwijk een eigen gezicht. Daarmee maken ze de stad aantrekkelijk voor bedrijven en nieuwe inwoners en dragen ze bij aan de plaatselijke economie.

Wij ondersteunen en stimuleren culturele instellingen en initiatieven
Met subsidies en het bevorderen van samenwerking ondersteunen we de grotere culturele instellingen, zodat zij hun aanbod goed kunnen afstemmen op wat de inwoners van gemeente Harderwijk en andere belangstellenden willen. Met Stad als Podium ontwikkelen we een unieke manier om de podiumkunsten in te vullen. De culturele instellingen richten zich ook op de doelstellingen van het Sociaal Domein door die mensen te bereiken die niet zo snel meedoen aan kunst en cultuur. Zij verzorgen cultuureducatie, op school en daarbuiten. De bibliotheek vervult daarnaast een belangrijke taak bij het terugdringen van laaggeletterdheid en het vergroten van leesvaardigheid en digitale zelfredzaamheid.

Inhoud

Het programma omvat de ontwikkelingen op het gebied van cultuur, recreatie en sport.

Ontwikkelingen

De indexatie van de subsidies loopt de afgelopen jaren achter bij de stijgende kosten waarmee organisaties te maken hebben. In de afgelopen jaren hebben organisaties te kampen gehad met extreme loon- en prijsstijgingen. Hierdoor is een disbalans ontstaan tussen de compensatie voor lonen en prijzen vanuit de gemeente en de werkelijke lastenstijgingen als gevolg van CAO ontwikkelingen en prijsstijgingen bij de organisaties. Na een aantal jaren van extreme looncomponenten is juist afgelopen jaar de looncomponent lager dan de materiële index. Richting de toekomst zal de situatie opnieuw beoordeeld worden, om te bezien of hier extra in moet worden gecompenseerd.

Voor de gesubsidieerde instellingen is het niet of nauwelijks mogelijk om te bezuinigen op loon- of overige kosten. De relatieve teruggang in subsidie zal leiden tot een vermindering in het programma van deze instellingen.

Ontwikkelingen sportaccommodaties
De plannen en ontwikkelingen vanuit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) met betrekking tot de scholen, vragen om aanvullende advisering voor de aangrenzende binnensportaccommodaties. De komende tijd met name rondom Stadsweiden en Vondellaan.

GALA – Sportakkoord II – Sportbeleid
In 2026 loopt de huidige sportbeleidsnota 2023-2026 'bewegen doen we samen' af en zal een start gemaakt worden met de evaluatie, zodat er vooruit gekeken kan worden naar een nieuwe nota vanaf 2027. De voortzetting van GALA en Sportakkoord II is nog onzeker, maar zal bij voortzetting een onderdeel worden van deze nieuwe nota. Om zo integraal te blijven werken aan een gezonde generatie in 2040.

Inzet van buurtsportcoaches (Brede Regeling Combinatiefuncties)
De samenwerking met GA! Harderwijk wordt verder voortgezet en doorontwikkeld. Jaarlijks worden afspraken gemaakt en verantwoord volgens de bestaande subsidiestructuur.
Vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties ontvangen Cultuurkust, Zorgdat, Educare en Landstede subsidie voor inzet op het gebied van cultuur, buurtsportwerk, (speciaal) onderwijs in combinatie met sport. Door de samenwerking met Landstede worden er veel studenten ingezet.

Regiovisie op het gebied van sporten en bewegen
In de regio Noord-Veluwe wordt samengewerkt op een aantal onderwerpen. Aangepast sporten, JOGG en OKO zijn voorbeelden van onderwerpen die gezamenlijk worden opgepakt. Onder andere vanuit het GALA en Sportakkoord II is er nog meer aandacht voor samenwerking en kennisdeling.

Beweegvriendelijke en gezonde openbare ruimte
In samenwerking met Athlos zijn er een aantal beweegroutes uitgezet in de stad voor wandelen of hardlopen. De komende jaren wordt meer aandacht besteed aan activatie van de beweegroutes en andere bestaande sport- en beweegvoorzieningen. Ook wordt er steeds meer aan de voorkant meegedacht bij ruimtelijke plannen voor een gezonde en beweegvriendelijke omgeving.

Faciliteren podiumkunsten
Stad als Podium heeft aangegeven dat veranderingen in de huisvesting noodzakelijk zijn om de doeleinden m.b.t. de podiumkunsten te kunnen verwezenlijken. Na kaderstelling door de raad kan in 2026 worden begonnen met het verbeteren van de podiumlocatie.

Kunst- en Cultuurbeleid 2022-2025
In 2026 wordt de uitvoering van het kunst- en cultuurbeleid voortgezet en gestart met het evalueren van de beleidsperiode 2022-2025. Ook de gevolgen van de bezuinigingen voorzien voor 2026 worden hierbij betrokken. Tot slot blijft de samenwerking tussen de culturele instellingen een speerpunt.

Cultuureducatie
De activiteiten op het gebied van cultuureducatie richten zich op een gevarieerd aanbod, verspreid over een groot aantal disciplines, en een doorgaande leerlijn voor cultuureducatie in het primair onderwijs.

Cultuursubsidies inzetten voor sociale beleidsdoelen
Met ingang van 2019 ontvangt een aantal culturele instellingen een beperkte subsidie met als doel dit in te zetten voor het bereiken van beleidsdoelen die samenhangen met het sociaal domein.

Bibliotheek Noordwest Veluwe
Door middel van een aanpassing in de Bibliotheekwet wordt de huidige bevorderingstaak van provincies en gemeenten vanaf 2025 omgezet in een verplichting om ervoor te zorgen dat de toegang tot de openbare bibliotheek wordt gewaarborgd. Samen met de bibliotheek brengen wij in 2026 de gevolgen hiervan in kaart.

Samenwerking
Ook voor de komende periode (2025-2028) wordt binnen de regio Noord-Veluwe samengewerkt op het gebied van Cultuur en Erfgoed in het Cultuur- en Erfgoedpact, een subsidieregeling van de Provincie Gelderland. Daarnaast wordt vanuit deze regio een eenmalige subsidie van de Provincie Gelderland ingezet ter versterking van de culturele en erfgoed-infrastructuur.

Erfgoed
In 2025 wordt een erfgoedvisie opgesteld, waar onroerend erfgoed (monumenten, archeologie), roerend erfgoed (collecties, varend erfgoed) en immaterieel erfgoed in samenkomen.

Verbonden partijen

- Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe
- Ontwikkelmaatschappij Vitale vakantieparken

Beleidskaders

- Beleidsnota sport en bewegen “Bewegen doen we samen” 2023-2026.
- Lokaal sportakkoord gemeente Harderwijk 2023-2026.
- Beleidsnota kunst en cultuur 2022-2025 ”Voortbouwen op een stevig fundament”.

Taakvelden Programma 5

5.1 Sportbeleid en activering

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Stimuleren sporten en bewegen

Harderwijk is een sportieve gemeente, waarin voor iedereen ruimte is en iedereen zich welkom voelt om te sporten en te bewegen. Wij stimuleren alle inwoners om met plezier een leven lang te sporten en te bewegen. Sportclubs spelen hier een belangrijke rol in. Sport levert een belangrijke bijdrage aan een gezonde leefstijl. Daarnaast is sporten en bewegen een belangrijk middel om sociale doelstellingen te verwezenlijken op het gebied van participatie, leefbaarheid en gezondheid.

Wat gaan we ervoor doen?

Stimuleren van sporten en bewegen

Zowel via de vele sportaanbieders en sportverenigingen in gemeente Harderwijk als via GA! Harderwijk, willen wij inwoners inspireren in beweging te komen om zo een gezonde leefstijl te bevorderen. Hierbij gaat het om: ontspanning, presteren, ontmoeten, gezelligheid, verbinding en gezondheid.

- We werken aan het verbeteren van de motorische vaardigheden van kinderen.
- We bevorderen een gezonde en actieve leefstijl, specifiek voor jongeren en senioren.
- We zetten in op voldoende sport- en beweegmogelijkheden in de wijk.
- We versterken de verbinding met zorg.
- We stimuleren talentontwikkeling.

Regulier

Sporten beschikbaar stellen voor iedereen

De meeste inwoners zijn prima in staat om uit eigen beweging te sporten of te bewegen. Maar meedoen aan sport en bewegen is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Er moet voor iedereen ruimte zijn om te sporten en te bewegen, ongeacht iemands leeftijd, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, geloof, seksuele geaardheid of sociale positie.

- We zetten in op kennisdeling en deskundigheidsbevordering.
- We stimuleren het aangepast sporten.
- We stimuleren inwoners in kwetsbare situaties om in beweging te komen

Om alle kinderen te kunnen laten meedoen, nemen wij deel aan het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Hierbij bieden wij ook de mogelijkheden voor het zwemdiploma A via het Zwemfonds. De gemeente biedt ook schoolzwemmen aan, waarin leerlingen uit groep 5 en 6 leren Reddend Zwemmen en Survivalzwemmen.

Regulier

Inzetten op vitaliteit van sportverenigingen

In de gemeente Harderwijk zijn zowel sportverenigingen als sportaanbieders actief. Voor de uitvoering van het sportbeleid, en omdat verenigd sporten op zich al waardevol is, zijn beiden van belang en zijn we met beide groepen in contact. Voor de sportverenigingen bieden we extra ondersteuning en advies, vanwege het belang van de sociale context van de vereniging, de inzet van vrijwilligers en de specifieke vragen die zij hebben.

- We adviseren en ondersteunen sport- en beweegclubs.
- We helpen sportverenigingen met het vrijwilligersbeleid.

- We helpen sportverenigingen met het professionaliseren.

Regulier

Uitvoeringsprogramma voor de sportbeleidsnota uitvoeren

Het uitvoeringsprogramma van de beleidsnota sport en bewegen is leidend voor de inzet in 2026.

Regulier

Evaluatie sportbeleidsnota 2023-2026

In 2026 loopt de huidige beleidsnota sport en bewegen 2023-2026 af. Er wordt in 2026 een evaluatie gemaakt van het lopende sportbeleid, waarbij er alvast vooruitgekeken wordt naar de beleidsnota sport en bewegen 2027-2030.

Specifiek

Uitwerking bezuinigingsopdracht GA! Harderwijk

Er zijn vanaf 2026 bezuinigingen doorgevoerd voor GA! Harderwijk. Samen met GA! Harderwijk wordt bekeken welke taken niet meer uitgevoerd kunnen worden.

Specifiek

Stimuleren sociaal veilige sport

Extra aandacht is er in 2026 voor een sociaal veilige sport bij de sportclubs. Regionaal zijn er afspraken gemaakt om de sportclubs te stimuleren aan de basiseisen, de 4V's, te voldoen. De 4 V's staan voor Verenigingsbrede gedragscode, Vertrouwenscontactpersoon, Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor vrijwilligers en Vakkundig geschoolde trainer-coaches. De sportclubs worden hiervoor benaderd en worden geholpen door de clubadviseur.

Specifiek

Verplichte beleidsindicatoren 5.1 Sportbeleid en activering

Niet-sporters

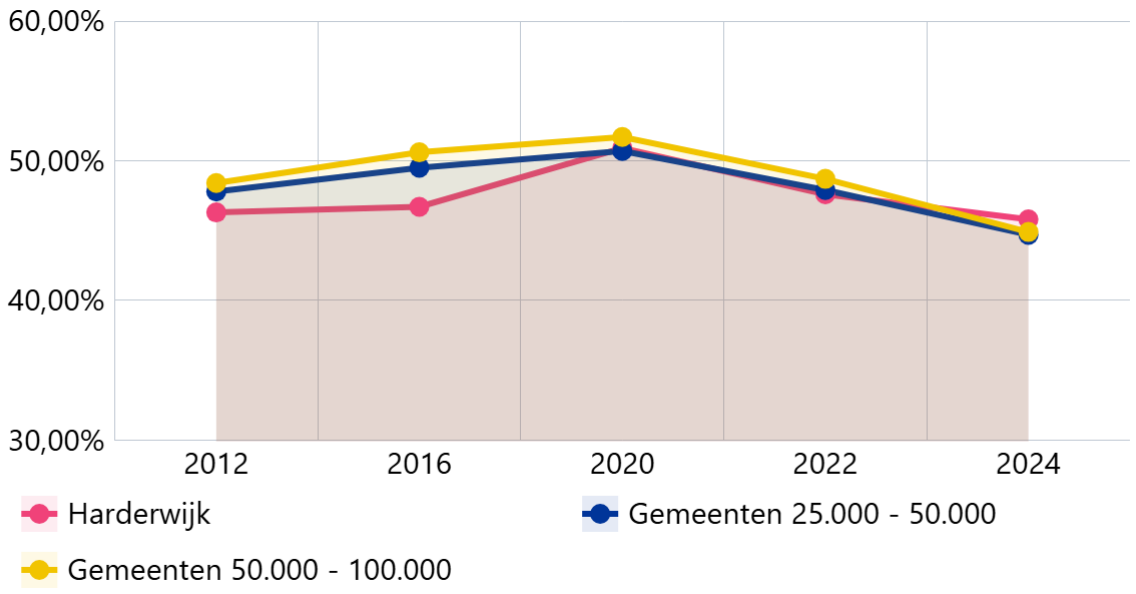

Bron: Meerdere bronnen

5.2 Sportaccommodaties

Portefeuillehouder(s): M. Companjen

Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Voldoende en kwalitatief goede sport- en beweegvoorzieningen

Voldoende en goede sportaccommodaties, zowel binnen als buiten, die afgestemd zijn op de wensen van de gebruiker en zo bijdragen aan de ambities van gemeente Harderwijk.
Voldoende en gevarieerde sport- en beweegaanbod in de openbare ruimte om zo sport en bewegen toegankelijk te houden voor alle inwoners van gemeente Harderwijk.

Wat gaan we ervoor doen?

Onderhouden van sportfaciliteiten

- Het onderhouden van de buitensportaccommodaties op de diverse in Harderwijk en Hierden gelegen sportparken. Hiermee voldoen we aan de eisen van de sportbonden (o.a. KNAU, KNVB, KNHB) zodat de velden geschikt zijn om wedstrijden te spelen en te trainen.
- Het onderhouden en beheren/exploiteren van binnensportaccommodaties van de gemeente Harderwijk, inclusief het zwembad, waardoor deze aansluiten bij de ambities vanuit het sportbeleid. De accommodaties dienen te voldoen aan de eisen van het bewegingsonderwijs en zijn geschikt voor verenigingen om wedstrijden te spelen en te trainen.
- Groot onderhoud en verduurzaming van diverse gymzalen en sporthallen om de levensduur van de faciliteiten te verlengen en de kwaliteit te waarborgen.

Regulier

Groot onderhoud voetbalvelden

Volgens het Beheerplan voor de buitensportaccommodaties wordt het hoofdveld van Zwart-Wit en twee kunstgrasvelden van VV Hierden vervangen in 2026. Hiermee blijven de velden voldoen aan de eisen vanuit de bond om te kunnen blijven voorzien in wedstrijd- en trainingsmogelijkheden.

Specifiek

Activering sport- en beweegvoorzieningen openbare ruimte

In 2026 wordt extra aandacht besteed aan activering van bestaande sport- en beweegactiviteiten in de gemeente Harderwijk. Samen met GA! Harderwijk stimuleren wij het bewegen in de openbare ruimte.

Specifiek

Uitwerking sportaccommodatie Stadsweiden

Volgend uit de ontwikkelingen van het IHP (Integraal Huisvestingsplan) wordt er ook gekeken naar aangrenzende sportaccommodaties. In Stadsweiden wordt er onderzoek gedaan of een nieuwe sporthal wenselijk is. Dit als vervanging van de huidige sportzaal. Deze hal wordt gebruikt door het bewegingsonderwijs en de sportverenigingen.

Specifiek

Stimuleren beweegvriendelijke en gezonde openbare ruimte

- Het onderhouden en beheren van openbare beweegplekken, zoals de kunstgrasvelden, het callisthenicspark, de skeelerbaan, skatebanen, pumptrackbanen en 3x3 veldje.
- Het stimuleren van laagdrempelige beweegmogelijkheden in de openbare ruimte, zoals beweegroutes, om het bewegen zo toegankelijk mogelijk te maken. Er wordt onderzocht of er behoefte is aan alternatieve beweegroutes voor specifieke doelgroepen

Regulier

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

De stad als podium presenteren

We willen culturele initiatieven en creatief ondernemerschap benutten als motor voor economische spin-off op basis van de rijke historie van de gemeente Harderwijk en het historisch centrum. Wij willen de stad als podium presenteren en gebruiken.

Wat gaan we ervoor doen?

Professionaliseren van de Popschool

In 2025 zijn de aanvullende middelen gebruikt voor het deels invoeren van Fair Pay voor de docenten. Het uurloon wordt in 2026 stapsgewijs verder verhoogd tot marktconform niveau. Daarnaast is de popschool als organisatie bezig met een transitie die ervoor zorgt dat de organisatie past bij de inhoudelijke ontwikkelingen die het heeft doorgemaakt. Van een initiatief van enthousiaste popmusici is de Popschool uitgegroeid tot een volwassen en unieke organisatie binnen een regionaal en landelijk netwerk van muziekeducatie.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Een cultureel verrijkte openbare ruimte

Wij willen kunst en cultureel erfgoed benutten om de uitstraling, betekenis en kwaliteit van de openbare ruimte in Harderwijk en Hierden te versterken. We willen dat kunst voor inwoners, bezoekers en bedrijven toegankelijk is. Kunst kan daarnaast ook een middel zijn voor de beleving van en een dialoog over maatschappelijke kernwaarden.

Wat gaan we ervoor doen?

Onderhouden kunst in de openbare ruimte

Onderhoud van beeldende kunst in de openbare ruimte en benutting van erfgoed om de kwaliteit van de openbare ruimte te versterken.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Een kwalitatief goed en divers cultureel aanbod

We zetten in op professionele culturele instellingen die een kwalitatief goed, divers, samenhangend en laagdrempelig aanbod voor alle Harderwijkers en Hierdenaren verzorgen en daarvoor optimaal samenwerken, zowel onderling als met amateurkunstinstellingen.

Wat gaan we ervoor doen?

Realiseren van een kwalitatief en toegankelijk cultureel aanbod

Een kwalitatief goed, divers, samenhangend en laagdrempelig aanbod voor alle Harderwijkers en Hierdenaren. Benutting van culturele initiatieven als motor voor economische spin-off en de stad als podium, op basis van de rijke historie van gemeente Harderwijk en het historisch centrum.

Regulier

Omgaan met budgetverlaging

Onder categorie A van de ombuigingen valt het terugbrengen van het budget voor multiculturele activiteiten vanaf 2025. Eveneens is onder categorie A opgenomen het verlagen van het budget voor aankoop en onderhoud van beeldende kunst (het betreft hier binnenkunst uit de gemeentelijke kunstcollectie).

In 2026 wordt bezuinigd op de subsidies van de culturele instellingen. In 2026 worden de gevolgen hiervan voor de kwaliteit en toegankelijkheid van de activiteiten nauwlettend in de gaten gehouden.

Specifiek

Evalueren beleidsnota cultuur 2022-2025

De looptijd van de beleidsnota cultuur 2022-2025 'Voortbouwen op een stevig fundament' eindigt in 2025. In 2026 wordt de nota geëvalueerd.

Wat willen we bereiken?

Inwoners de kans geven zelf deel- en kennis te nemen van culturele activiteiten

Het goede voorzieningen- en activiteitenniveau op het gebied van kunst en cultuur stimuleert bewoners en bezoekers van gemeente Harderwijk om kennis te nemen van en deel te nemen aan een breed palet van culturele activiteiten. De inzet van vrijwilligers blijft daarbij noodzakelijk, zeker met het oog op de ombuigingen. Het is daarom ook in 2026 belangrijk om vrijwilligers te vinden en te behouden. Kunst en cultuur zijn een belangrijke manier om deelname aan de samenleving te bevorderen. Wij stimuleren talentontwikkeling van de jeugd en faciliteren de relatie tussen kunst, cultuur en het onderwijs. Na de fusie worden via de Stichting Stad als Podium (voorheen Stad als Podium en Stichting Podia Harderwijk) de podiumkunsten ondersteund, met diverse activiteiten en uitvoeringen op locaties in de stad, Estrado, De Catharinakapel en Het Garnizoen (gevestigd in het Bouw en Infra Park).

Wat gaan we ervoor doen?

Ondersteunen amateurkunst

Versterken ondersteuning amateurkunstbeoefening

Regulier

Stimuleren culturele ontwikkeling

Stimulering van cultuureducatie en talentontwikkeling.

Regulier

Besluit nemen over de realisatie van een binnenpodium

De podiumkunsten staan onder druk in Harderwijk. Steeds minder inwoners bezoeken een podiumvoorstelling en ook het aantal voorstellingen neemt af. Daarom is het nodig om de podiumkunsten een impuls te geven. Wanneer de raad eind 2025 een besluit heeft genomen over de kaders, gaat het college in 2026 aan de slag met het verbeteren van een al bestaande podiumvoorziening in Harderwijk. Hiervoor zijn op dit moment drie locaties in beeld. Met een verbeterde podiumvoorziening kan Stad als Podium de komende jaren haar professionele ambities waarmaken voor de inwoners van gemeente Harderwijk.

Specifiek

Wat willen we bereiken?

Vrijwilligers vinden en behouden

Het goede voorzieningen- en activiteitenniveau op het gebied van kunst en cultuur stimuleert bewoners en bezoekers van gemeente Harderwijk om kennis te nemen van en deel te nemen aan een breed palet van culturele activiteiten. De inzet van vrijwilligers blijft daarbij noodzakelijk, zeker met het oog op de ombuigingen. Het is daarom ook in 2026 belangrijk om vrijwilligers te vinden en te behouden.

Wat gaan we ervoor doen?

Vrijwilligersmarkt

Er wordt jaarlijks een vrijwilligersmarkt georganiseerd, waar ook culturele partners bij betrokken worden.

Regulier

Harderwijk voor elkaar

Het platform Harderwijk voor Elkaar is gelanceerd, waar vraag en aanbod qua vrijwilligers en vrijwilligerswerk bij elkaar komen.

Regulier

5.4 Musea

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Het verleden van Harderwijk en Hierden waarborgen voor de toekomst

Door middel van subsidies voor musea, exposities, archeologie, heemkunde en historische archieven willen wij de geschiedenis en gebruiken van Harderwijk en Hierden en de omliggende regio onderzoeken, presenteren en bewaren voor alle Harderwijkers, Hierdenaren en toekomstige generaties.

Wat gaan we ervoor doen?

In stand houden Streekarchivariaat

Tevens wordt het Streekarchivariaat in stand gehouden. Het SNWV beheert onder andere de overgebrachte archieven van de gemeente en voert de dienstverlening uit ten aanzien van deze archieven. Veelvuldig geraadpleegde archieven kunnen worden gedigitaliseerd voor raadpleging. Daarnaast voert het SWNV ook toezicht uit op het informatie- en archiefbeheer van de gemeente.

Regulier

Bijdragen aan de toegankelijkheid van de lokale geschiedenis

Door middel van subsidies en andere bijdragen wordt voorzien in de toegankelijkheid van de geschiedenis van gemeente Harderwijk door middel van een permanente tentoonstelling hierover in het Stadsmuseum, in de toegankelijkheid van tijdelijke tentoonstellingen over geschiedenis en (moderne) kunst in het Stadsmuseum.

Regulier

Nieuw onderkomen Marius van Dokkum Museum

In 2026 verhuist het Marius van Dokkum Museum van de oude Snijkamer naar een monumentaal pand aan Het Klooster / Academiestraat. Dit pand wordt daartoe verbouwd met steun van fondsen, eigen middelen en een incidentele subsidie van de gemeente. Het museum trekt jaarlijks zo'n 80.000 bezoekers naar Harderwijk.

Specifiek

5.5 Cultureel erfgoed

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Het cultureel erfgoed bewaren, onderzoeken, versterken en zichtbaar maken

Het behouden en beschermen van de historische gebouwen, archeologische vindplaatsen en de cultuurlandschappen van Harderwijk en Hierden en deze, waar mogelijk, toegankelijk en zichtbaar te maken.

Wat gaan we ervoor doen?

Beoordelen omgevingsvergunningen

De aanvragen voor een omgevingsvergunning voor het wijzigen/verbouwen van een beschermd gemeentelijk of rijksmonument, worden voor advies voorgelegd aan de commissie omgevingskwaliteit en inhoudelijk beoordeeld. Er wordt toezicht gehouden op de verleende omgevingsvergunning.

Regulier

Subsidiëren van onderhoud aan monumenten

Het verstekken van subsidies voor onderhoudswerkzaamheden van gemeentelijke monumenten en bepaalde rijksmonumenten.

Regulier

Zorg dragen voor archeologie en cultuurhistorisch behoud

Cultuurhistorische waarden, zoals monumenten, karakteristieke/beeldbepalende gebouwen, landschapselementen en archeologische vondsten, worden waar mogelijk behouden, herbestemd en geïntegreerd in nieuwe woon- en werkgebieden.

Regulier

Ondersteunen van de monumentencommissie

De gemeente is volgens de Omgevingswet verplicht om een commissie te hebben, die het gemeentebestuur tenminste adviseert over aanvragen, omgevingsvergunning voor het wijzigen van rijksmonumenten. In de gemeente Harderwijk heeft de adviescommissie Omgevingskwaliteit mede deze taak. De commissie adviseert ook over het wijzigen van gemeentelijke monumenten, het aanwijzen of afvoeren van gemeentelijke monumenten en over welstand.

Regulier

Waarderen van cultuurhistorische locaties

Het (laten) inventariseren, waarderen en selecteren van cultuurhistorische waarden van gebouwen, archeologische vindplaatsen en overige locaties/elementen.

Regulier

Aanwijzen van gemeentelijke monumenten

Het aanwijzen van gebouwen en bouwwerken als beschermd gemeentelijk monument. Dit gebeurt door middel van inventarisaties en onderzoek op basis van een door het college en/of raad vastgestelde agenda, of op verzoek van een eigenaar of belangenorganisatie.

Specifiek

Publiek informeren en voorlichten

Het geven van informatie en voorlichting over (de instandhouding) van monumenten en archeologische vindplaatsen. Dit doen we ondermeer door middel van de gemeentelijke website, informatieborden in de openbare ruimte en het zichtbaar maken van archeologische vondsten in de openbare ruimte. Tevens subsidiëren we de organisatie van de Open Monumentendag.

Regulier

Onderhouden van monumenten in gemeentelijk eigendom

Het onderhouden van beschermde rijks- en gemeentelijke monumenten in eigendom, zoals de Vischpoort, Oude Stadhuis, de stadsmuren, Smeepoort en Catharinakapel. Het onderhoud vindt plaats op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP).

Regulier

Inventariseren en waarderen van interieurs

Als uitvoering van de Visie religieus erfgoed worden, in overleg en afstemming met de betrokken eigenaren, de interieurs en roerende zaken van 5 kerkgebouwen geïnventariseerd en gewaardeerd. De kerkeigenaren krijgen op deze manier inzicht en waardering voor het interieur en bijzondere roerende zaken van de kerkgebouwen.

Regulier

Opstellen van erfgoedbeleid

Er wordt uitvoering gegeven aan het in 2025 vastgestelde erfgoedbeleid, waarin behoud en omgang met onroerend erfgoed (o.a. monumenten, archeologie), roerend erfgoed (o.a. varend erfgoed) en immaterieel erfgoed (o.a. volksgebruiken) samenkomen.

Regulier

5.6 Media

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Verzorgen van een goede informatievoorziening voor de inwoners

Tot dit taakveld behoren de lasten en baten die te maken hebben met de openbare bibliotheek, de Cultuurwijzer, de lokale media en de verzekeringen en de onroerendzaakbelasting van de culturele instellingen. Al deze zaken hebben betrekking op een goede informatievoorziening van de inwoners van Harderwijk en Hierden. Mogelijk zullen in de nabije toekomst kostenoverwegingen leiden tot een aangepast aanbod. Gemeenten zijn wettelijk verplicht, de toegang van hun inwoners tot een openbare bibliotheek te bevorderen. Vanaf de ingangsdatum van de nieuwe Bibliotheekwet zal deze verplichting veranderen in de verplichting de toegang tot een openbare bibliotheek met een in de wet bepaald voorzieningenniveau te waarborgen. In 2026 moet hier vorm aan worden gegeven.

Wat gaan we ervoor doen?

Subsidiëren van de bibliotheek en Stichting Veluwe FM

Door middel van subsidies en andere bijdragen wordt de openbare bibliotheek in stand gehouden door de Stichting Bibliotheek Noordwest Veluwe en wordt de Stichting Veluwe FM in stand gehouden.

Regulier

Organiseren Cultuurwijzer

De Cultuurwijzer maakt het voor kinderen, jongeren en volwassenen mogelijk om laagdrempelig kennis te maken met verschillende vormen van kunst en cultuur.

Regulier

Voorbereiden op de wettelijke zorgplicht

Samen met de bibliotheek voorbereiding op de wettelijke zorgplicht die de gemeente vanaf de ingangsdatum van de nieuwe Bibliotheekwet zal hebben.

Specifiek

Open-Plus concept invoeren bij de bibliotheek

De bibliotheek heeft met het Open-Plus concept positieve ervaring opgedaan in de vestiging in Putten. Door de bibliotheek (voor leden) doorlopend open te stellen, kan worden tegemoetgekomen aan de dringende behoefte van met name scholieren en studenten aan een rustige werkplek. Hiermee zal de bibliotheek 24/7 opengesteld worden.

Regulier

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Een verzorgde en goed functionerende openbare ruimte

De gemeente levert een verzorgde basiskwaliteit en een goed functionerende openbare ruimte.

Wat gaan we ervoor doen?

Planmatig onderhouden

Er is sprake van planmatig jaarlijks onderhoud, meerjarig onderhoud (vervanging op basis van technische en economische levensduur), curatief onderhoud (herstellen van schade) en van meer projectmatige werkzaamheden (grootschalige vervanging, renovatie en reconstructie).

Regulier

Plantsoenkwaliteit handhaven

Het plantsoen jaarrond op kwaliteitsniveau B. Onder kwaliteitsniveau B wordt verstaan: een vorm van onkruidbeheersing waarbij de nadruk ligt op de technische kwaliteit en beeldkwaliteit (beperkt mate van onkruid, de maximale hoogte is 30 cm). De jaarlijkse noodzakelijke vervanging realiseren. Dit betekent ca. 35.000 m2 plantsoen en ca. 95 bomen.

Regulier

Invulling geven aan ombuigingen

In categorie A en B van de ombuigingen is een taakstelling opgenomen voor beheer en onderhoud groen. Hier wordt, na het vaststellen van de begroting 2025, bij de behandeling van het nieuwe IBOR-plan, door de Raad in oktober 2025 nadere invulling gegeven.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Goed onderhouden en stabiele natuurterreinen

Stabiele natuurterreinen waarin de verschillende functies; natuur, recreatie en houtoogst op een maatschappelijk verantwoorde wijze tot hun recht komen en voor toekomstige generaties geborgd zijn. Net als in het stedelijk beheer maken we ook in het beheer van de natuurterreinen gebruik van vijf thema's Doel van deze thema's is het bevorderen van de realisatie van de doelen in het integrale gemeentelijke beleid.

Wat gaan we ervoor doen?

Het onderhouden van de gemeentelijke natuurterreinen

Dit betekent de volgende werkzaamheden:

- Het beheer en onderhoud van de gemeentelijk natuurterreinen (met name bossen) waarbij de Natuur, recreatie en houtoogst de drie pijlers zijn
- De jaarlijkse noodzakelijke dunning realiseren, (100 ha met gemiddelde meerjaren opbrengst van c.a. 1.100 m3 per jaar);
- Uitvoering van Faunabeheerplan (Prov. Gelderland)

Regulier

Wat willen we bereiken?

Het stimuleren van lokale initiatieven

Daarnaast stimuleren we bewoners en bedrijven om zelf initiatieven op te pakken en uit te voeren. Zo houden we de dynamiek die in de afgelopen periode is ontstaan vast. Om onze doelen te bereiken maken we gebruik van vijf thema's: Natuurlijk Duurzaam, Burger en Bedrijfsinitiatieven, Eenvoud en Differentiatie, Gezondheid en Vitaliteit en Iedereen doet mee.

Totaaloverzicht Programma 5

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
Baten							
TV51	**TV51 Sportbeleid en activering**	**328**	**320**	**274**	**0**	**0**	**0**
TV52	**TV52 Sportaccommodaties**	**2.545**	**2.313**	**2.539**	**2.568**	**2.694**	**2.694**
TV53	**TV53 Cultuurpres. cultuurprod. cultuurpart.**	**13**	**93**	**94**	**94**	**94**	**94**
TV54	**TV54 Musea**	**84**	**86**	**88**	**88**	**88**	**88**
TV55	**TV55 Cultureel erfgoed**	**245**	**169**	**173**	**173**	**173**	**173**
TV56	**TV56 Media**	**184**	**47**	**47**	**47**	**47**	**47**
TV57	**TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie**	**119**	**145**	**136**	**136**	**136**	**140**
Totaal Baten		**3.517**	**3.173**	**3.352**	**3.107**	**3.232**	**3.237**
Lasten							
TV51	**TV51 Sportbeleid en activering**	**-1.150**	**-1.145**	**-1.094**	**-1.064**	**-1.058**	**-1.049**
TV52	**TV52 Sportaccommodaties**	**-4.382**	**-5.362**	**-5.569**	**-5.338**	**-5.283**	**-5.208**
TV53	**TV53 Cultuurpres. cultuurprod. cultuurpart.**	**-3.257**	**-3.230**	**-2.977**	**-2.802**	**-2.782**	**-2.691**
TV54	**TV54 Musea**	**-1.057**	**-1.163**	**-893**	**-887**	**-887**	**-886**
TV55	**TV55 Cultureel erfgoed**	**-827**	**-691**	**-567**	**-564**	**-558**	**-558**
TV56	**TV56 Media**	**-1.086**	**-1.001**	**-1.029**	**-875**	**-871**	**-871**
TV57	**TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie**	**-5.240**	**-6.346**	**-5.307**	**-5.146**	**-5.042**	**-5.016**
Totaal Lasten		**-17.000**	**-18.938**	**-17.435**	**-16.676**	**-16.480**	**-16.279**
Onttrekkingen							
TV52	**TV52 Sportaccommodaties**	**375**	**407**	**159**	**159**	**2**	**2**
TV53	**TV53 Cultuurpres. cultuurprod. cultuurpart.**	**311**	**146**	**31**	**83**	**83**	**83**
TV55	**TV55 Cultureel erfgoed**	**67**	**108**	**77**	**77**	**77**	**77**
TV57	**TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie**	**9**	**17**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Onttrekkingen		**763**	**678**	**267**	**319**	**162**	**162**
Stortingen							
TV52	**TV52 Sportaccommodaties**	**-46**	**-904**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV55	**TV55 Cultureel erfgoed**	**-5**	**-12**	**-12**	**-12**	**-12**	**-12**
Totaal Stortingen		**-51**	**-916**	**-12**	**-12**	**-12**	**-12**
Gerealiseerd resultaat		**-12.771**	**-16.004**	**-13.828**	**-13.263**	**-13.098**	**-12.893**

Financiële analyse begroting 2026 ten opzichte van begroting 2025

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitief 2026 - Totaal 2025
Baten	3.173	3.352	179
Lasten	-18.938	-17.435	1.503
Onttrekkingen	678	267	-410
Stortingen	-916	-12	904
Verschil	**-16.004**	**-13.828**	**2.176**

Het resultaat van programma 5 is als volgt te verklaren

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Ondewerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	-45	1
	Ombuigingen	365	2
	Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	708	3
	Kapitaallasten	51	4
	Doorberekende salariskosten	-128	5
	Incidentele middelen 2025	678	6
5.2	Reserve mutaties Sypel	904	7
5.2	Exploitatie Sypel	16	8
5.2	Vervanging kunstgrasvelden	-204	9
5.3	Ombuiging Popschool 2025	21	10
5.7	Vervallen projectbijdrage	-63	11
	Diversen	-127	12
	Totaal	**2.176**	

Toelichting op de financiële analyse

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Naam aanmelding	I / S	2026	2027	2028	2029
5.1 Sportbeleid en activering	Koningsspelen	I	-9	-9	-9	-
5.1 Sportbeleid en activering	Beweegcoach senioren	S	-	-	-70	-70
5.3 Cultuur	Exploitatiesubsidie de Mess	I	-30	-	-	-
5.3 Cultuur	Cultuur en erfgoedpact	S	-6	-6	-6	-6
5.7 Openbaar groen en buitenrecreatie	Herinrichting Openbare ruimte Goeman Borgesiuslaan	S	-	-15	-15	-15
	Totaal programma 5		**-45**	**-31**	**-101**	**-91**

1. Nieuw beleid	In bovenstaande tabel zijn de posten opgenomen die gerelateerd zijn aan nieuw beleid in 2026. Ten opzichte van 2025 geeft dit een nadelig effect.
2. Ombuigingen	Met de behandeling van de begroting 2025-2028 is door de raad besloten om de ombuigingen categorie B te effectueren. In 2026 levert dit ten opzichte van 2025 per saldo een begroot voordeel op.
3. Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	Bepaalde budgetten die in 2024 niet (volledig) zijn benut, zijn vanuit de Jaarrekening 2024 meegenomen naar de Begroting 2025. In de Begroting 2026 komen deze budgetten te vervallen en ontstaat een voordelig effect.
4. Kapitaallasten	Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden/programma's en hebben voor dit programma een voordelig effect.

5. Doorberekende salariskosten	Jaarlijks wordt de verwachte urenbesteding per taakveld opgevraagd. De geraamde salariskosten worden op basis van deze urenbesteding doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een nadelig effect.
6. Incidentele middelen 2025	In de begroting 2025 zijn een aantal incidentele budgetten opgenomen. In de begroting 2026 zijn deze budgetten komen te vervallen of verlaagd. Dit leidt tot een voordelig resultaat.
7. Reserve mutaties Sypel	In 2025 staan er een tweetal toevingen begroot aan reserves vanuit programma 5. De reserve "Subsidieregeling eenmalige investeringen sportaccomodaties" (€450.000,- vanuit de Kadernota 2026-2029) en een toevoeging aan de reserve "energieneutraal de Sypel" (€454.250,- vanuit de jaarrekening 2024). Ten opzichte van de begroting 2025 levert dit in 2026 een voordeel op van €904.250,-.
8. Exploitatie Sypel	In de begroting 2026 hebben er een aantal bijstellingen plaatsgevonden binnen de exploitatie van de Sypel. Aan de uitgavenkant heeft er bijstelling plaatsgevonden op de OZB uitgaven en is het onderhoudsbudget bijgesteld vanwege een hogere indexering vanuit de leverancier. Beide bijstellingen konden gedekt worden vanuit extra opbrengsten. Per saldo leveren de bijstellingen een voordeel op van afgerond €15.500,-.
9. Vervanging kunstgrasvelden	Met de Kadernota 2025-2028 zijn de vervangingsinvesteringen voor de kunstgrasvelden van Zwart-Wit en Hierden naar voren gehaald. De restant boekwaarde per 31-12-2026 moet vanuit wet- en regelgeving (BBV) worden gedesinvesteerd. Ter dekking van deze desinvestering zijn deze lasten meegenomen in de Kadernota 2025-2028. Ten opzichte van de begroting 2025 is dit een incidenteel nadeel in 2026.
10. Ombuiging Popschool 2025	Vooruitlopend op de ombuiging culturele instellingen vanaf 2026 is de ombuiging voor de Popschool deels in 2025 gerealiseerd.
11. Vervallen projectbijdrage	De bijdrage aan het project Revitalisering Binnenstad loopt af in 2025, waardoor het budget in 2026 weer volledig beschikbaar is voor het oorspronkelijke doel.
12. Diversen	Diverse kleine budgetwijzigingen, voornamelijk vanwege het indexeren van de budgetten, hebben geleid tot een nadelig effect.

Programma 6 Sociaal domein

Algemeen Programma 6

De inzet van het beleid sociaal domein is gericht op meedoen mogelijk maken voor iederéén. Meedoen betekent voor inwoners dat ze verbinding hebben met elkaar, van betekenis zijn voor elkaar en 'samen' de samenleving zijn.

We werken vanuit vier maatschappelijke opgaven, die in relatie staan met de levensfasen van een mens:

- Bevorderen van kansrijk opgroeien. We streven ernaar om jongeren optimale kansen te bieden, zodat ze hun volledige potentieel kunnen benutten. Samen met hen werken we aan een toekomst waarin ze zich kunnen ontwikkelen en succesvol kunnen zijn.
- Stimuleren van samenredzaamheid. Dit betekent dat we als gemeenschap naar elkaar omkijken en elkaar ondersteunen. We geloven in de kracht van samenwerking en willen een omgeving creëren waarin iedereen zich gewaardeerd en betrokken voelt.
- Bestaanszekerheid en perspectief op (on)betaald werk. Dit is essentieel voor het welzijn van onze inwoners. We willen ervoor zorgen dat iedereen de mogelijkheid heeft om zijn of haar talenten te benutten en een zinvolle bijdrage te leveren aan de samenleving.
- Zelfstandig thuis kunnen / blijven wonen. We willen een omgeving creëren waarin iedereen de ondersteuning en zorg kan krijgen om een gezond en onafhankelijk leven te leiden. We richten ons op het versterken van de mogelijkheden en vaardigheden van mensen, zodat ze zelfredzaam kunnen zijn en volwaardig meedoen in de samenleving ('positieve gezondheid').

Daarnaast streven we naar gelijke kansen en een inclusieve samenleving. We willen dat iedereen volledig kan meedoen en zonder belemmeringen de eigen stem kan laten horen. We zetten ons extra in om barrières weg te nemen en een omgeving te creëren waarin iedereen zich welkom en veilig voelt. We werken hierbij Mensgericht. Bij mensgericht werken in het sociaal domein is het belangrijk om te luisteren naar de behoeften en wensen van individuen, hen actief te betrekken bij besluitvorming en te streven naar gelijkwaardige partnerschappen. Door te focussen op het versterken van welbevinden van individuen en gemeenschappen, kan mensgericht werken bijdragen aan het bevorderen van inclusie, sociale rechtvaardigheid en duurzame verandering in het sociaal domein.

De uitvoering van het sociaal domein is financieel risicovol. Daarom hebben we de komende jaren expliciet aandacht voor het kunnen bieden van ondersteuning waar nodig. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid voor het verdelen van schaarste in middelen en mensen. En samen met ons netwerk zetten we in op normaliseren van hulpvragen, preventie en voorkomen van stapeling.

Inhoud

Programma 6 Sociaal domein omvat het geheel van beleid en uitvoering gericht op een inclusieve samenleving, waarin inwoners kansrijk kunnen opgroeien, in staat zijn samenredzaam te functioneren, beschikken over bestaanszekerheid en perspectief op werk en passende ondersteuning ontvangen om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te wonen.

Ontwikkelingen

De gemeente hanteert een indexatie van 2,7 %. De loonstijgingen van de afgelopen jaren waar gesubsidieerde instellingen mee te kampen hebben liggen rond de 8-10%. De relatieve teruggang in subsidie zal blijven leiden tot een vermindering in het programma van deze instellingen.

Arbeidsmarkt
De arbeidsmarktkrapte heeft grote invloed op het sociaal domein. Stijgende cao-lonen zorgen voor hogere tarieven bij aanbieders, wat direct doorwerkt in de gemeentelijke uitgaven. De verwachting is dat deze krapte structureel blijft, mede door demografische ontwikkelingen en de toenemende zorgvraag. De krapte raakt zowel publieke als private partijen. Dit vraagt om blijvende aandacht in de sturing op middelen, het maken van keuzes en het zoeken naar innovatieve oplossingen om de continuïteit en toegankelijkheid van ondersteuning te waarborgen.

Verscherpte tweedeling
Ongelijkheid in de samenleving gaat niet alleen over economische verschillen (opleiding, inkomen, vermogen), maar ook over bijvoorbeeld sociale netwerken, cultureel kapitaal en gezondheid. Zeker bij verschillen die stapelen: denk aan inwoners met minder economische armslag, minder sociale hulpbronnen en minder vaardigheden om zich te bewegen in de complexe verzorgingsstaat. De verschillen zijn niet nieuw, maar wel dat de leefwereld van mensen met en zónder hulpbronnen steeds meer uit een lijken te gaan. De ernst van de armoede voor mensen die onder de armoedegrens leven, neemt toe. Inwoners ervaren sinds enkele jaren meer conflicten en tegenstellingen tussen groepen in de samenleving. Deze scheiding tussen leefwerelden kan uiteindelijk de sociale samenhang schaden, maar ook het vertrouwen in de overheid. Het is belangrijk dat mensen met verschillende achtergronden elkaar tegen blijven komen. (SCP 2025)

Wonen en zorg

- Inwoners in kwetsbare situatie. Al enige jaren wordt gesignaleerd hoe het tekort aan geschikte woningen een sta in de weg vormt voor het oplossen van sociale problematiek. De uitstroom uit Beschermd Wonen stagneert (onnodig beroep op zorg) en economisch daklozen kunnen hun situatie niet verbeteren zolang zij niet over geschikte woonruimte beschikken.
- Ouderen. Over twintig jaar zijn er naar schatting bijna twee keer zoveel 75+ ers als nu. Daarnaast stijgt de gemiddelde leeftijd van ouderen en blijven zij steeds langer, al dan niet alleenstaand, zelfstandig wonen. Dit betekent aanpassing en uitbreiding van de bestaande woningvoorraad aangevuld met een aangepaste infrastructuur voor passende zorg, afgestemd op de vraag van de toekomst.
- Jongeren. Het gebrek aan passende, betaalbare woonruimte op de huidige, oververhitte woningmarkt belemmert met name jongeren in hun verzelfstandiging. Hierdoor doen zich in kwetsbare huishoudens tevens veel problemen voor die alleen echt opgelost kunnen worden door voldoende geschikte woonruimte.

AZC
Op gebied van asiel zien we een continue druk op gemeenten. De oorlog in Oekraïne is nog niet ten einde, waardoor de opvang van Oekraïense vluchtelingen langer noodzakelijk zal zijn. Met de val van het kabinet is de komst van de spreidingswet onzeker, maar ook de opvangproblemen voor reguliere asielzoekers zullen de komende jaren druk leggen op gemeenten. Medio 2026 sluit het huidige asielzoekerscentrum aan de Graaf Ottolaan zijn deuren. Er is een besluit genomen voor een andere locatie voor de opvang van asielzoekers. Na uitgebreid onderzoek is de locatie Sypel II gekozen als meest geschikte plek hiervoor. En dan specifiek de hoogbouw van het Morgen College. De verwachting is dat het centrum op zijn vroegst begin 2028 zijn deuren opent.

Verbonden partijen

- Meerinzicht (MIZ)
- Inclusief Groep

Beleidskaders

- Beleidsregels wet Inburgering (2021)
- Bestuursovereenkomst inzake de vestiging van een opvangcentrum voor asielzoekers (2021-2026).
- Deelverordening Eenmalige activiteitensubsidies welzijn, cultuur, sport en zorg (2014)
- Inkoopstrategie jeugdhulp (2022) Noord Veluwe
- Integrale verordening sociaal domein gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde (2025)
- Nota Dierenwelzijn
- Nota “Snel en volwaardig meedoen; kader (2022-2026) nieuwe wet Inburgering, EHZ
- Nota Sociaal Domein 2024-2029 "Samen doen wat nodig is "
- Nota sturing en bekostiging Jeugdhulp 2018 e.v.)
- Nota Inburgering. Van nieuwkomer tot Harderwijker (2018-2022)
- Regenboogbeleid 2024-2027
- Regioplan Basisvaardigheden 2024-2027

- Regiovisie Samen tegen huiselijk geweld, Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties (2024-2028)
- Regiovisie Jeugdhulp Noord Veluwe (2021)
- Samen thuis op de Noord-Veluwe Regio- en beleidsplan - Beschermd wonen en maatschappelijke opvang - Noord-Veluwe (2020-2023)
- Subsidieregeling Beschermd Wonen gemeente Harderwijk (2020)
- Uitvoeringsprogramma aanpak Basisvaardigheden 2025-2028
- Uitvoeringsagenda Regenboogbeleid 2024-2027
- Uitvoeringsagenda Samen tegen huiselijk geweld (regionaal) 2024-2028
- Uitvoeringsagenda Samen tegen huiselijk geweld (lokaal) 2024-2028
- Uitvoeringsagenda Sociaal Domein 2024-2026, behorend bij de Nota sociaal domein.
- Uitvoeringsprogramma 2022-2024 EHZ kader Snel en volwaardig meedoen wet Inburgering
- Uitvoeringsagenda Burgerschap (2023)
- Verordening Inrichting Anti-discriminatievoorziening Gemeente Harderwijk (2011)
- Verordening Sociale Adviesraad Harderwijk (2017)
- Visie op bewindvoering: Samenwerking in de schulddienstketen (2019)

Taakvelden Programma 6

6.1 Voorveld, Samenkracht en burgerparticipatie

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen, M.Reckman & M. Pijnenburg
Domein:	Mens & Maatschappij

Onder dit taakveld vallen de BBV taakvelden:
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Strategische doelen nota Sociaal Domein

1. Samenredzaamheid in buurten en wijken is versterkt
2. Ondersteuning is gericht op het zo snel, eenvoudig en duurzaam mogelijk oplossen van vragen
3. Gelijke kansen in een inclusieve samenleving bevorderen

Wat willen we bereiken?

Gelijke kansen in een inclusieve samenleving bevorderen

We werken aan een samenleving waarin alle inwoners gelijke kansen krijgen en actief meedoen, meedenken en meebeslissen. We halen belemmeringen weg en doen extra moeite voor elkaar. We zetten in op het versterken van de eigen kracht en gemeenschap. Dit doen we door inwoners aan te moedigen om actief deel te nemen aan hun gemeenschap. Ze vinden steeds vaker zelf of samen oplossingen voor hun problemen. Dit maakt onze wijken zorgzamer en veerkrachtiger. Inwoners voelen zich gehoord en gewaardeerd. We creëren een plek waar iedereen zichzelf mag zijn en er toe doet.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren Verbeteragenda Inclusie

Verbeteragenda Inclusie: hoe voorkomen we dat inwoners tussen wal en schip vallen, hoe verhouden inwoners zich tot elkaar, hoe organiseren we de participatie inclusief en hoe geven we vorm aan onze voorbeeldfunctie.

Regulier

Uitvoeren plan van aanpak 'Inclusieve Organisatie'

Er wordt uitvoering gegeven aan het plan van aanpak 'Inclusieve Organisatie', als vervolg op het project onderzoek 'Inclusieve Organisatie' 2023. Hierbij wordt aangesloten bij dat wat er al is en geïnnoveerd waar nodig. Onder andere hiermee geeft de gemeente vorm aan haar voorbeeldfunctie.

Regulier

Onderzoeken van mogelijke verbeteringen beleid

We onderzoeken vanuit het sociaal domein hoe we ervaringskennis en deskundigheid in kunnen zetten voor het verbeteren en ontwikkelen van ons beleid (onderdeel Verbeteragenda Inclusie).

Specifiek

Uitvoeren opgave 'Op weg naar Samenredzaamheid'

Uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda Sociaal Domein 'Harderwijk zijn wij Samen' voor de opgave 'Op weg naar Samenredzaamheid' en 'Zelfstandig Thuis' met o.a.:

- Het ontwikkelen van collectieve dagbesteding, te beginnen met een pilot bij De Aanleg.
- Doorontwikkelen van Trefpunt Positieve gezondheid.
- Eenzaamheid verminderen
- Anders samenwerken en netwerk aanpakken stimuleren
- Samenredzame gemeenschappen (verstevigen van opbouwwerk/community building).

Regulier

Uitvoeren van de programma's Harderwijk zijn wij samen

Het voorveld, samenredzaamheid, burgerschap en welzijnsbeleid wordt uitgevoerd vanuit het programma 'Harderwijk zijn wij samen'.

- Welzijnswerk in de wijk en buurten
- Ontmoetingen en participatie voor inwoners mogelijk maken
- Mantelzorgservicepunt en ouderenadvies
- Vrijwilligerswerk en servicepunt
- Respijtzorgvoorzieningen faciliteren
- Onafhankelijke cliëntondersteuning
- Dementievriendelijke stad met een Odensehuis
- Informele zorg en advies voor inwoners faciliteren
- Welbevinden vergroten, o.a. eenzaamheid bespreekbaar maken, aanpak met lokale partners.
- Uitvoering regenboogbeleid
- Uitvoering dierenwelzijnsnota
- Uitvoering beleid burgerschap (o.a. doorontwikkeling welkom nieuwe Nederlanders).

Regulier

Aanpakken laaggeletterdheid

Het ondersteunen bij het verbeteren van basisvaardigheden op taal, rekenen en digitale vaardigheden (18 jaar en ouder), volgens het uitvoeringsprogramma aanpak Basisvaardigheden 2025-2028.

Regulier

Aandacht besteden aan specifieke doelgroepen

Aandacht voor specifieke doelgroepen, bestaande activiteiten voor een grotere groep inwoners beschikbaar maken en het versterken van sociale cohesie.

Regulier

Om gelijke kansen in een inclusieve samenleving bevorderen ligt de aandacht op de volgende benaderingen:

- enerzijds aandacht voor specifieke groepen (voor als dat nodig is). Bijvoorbeeld bewustwording en kennis over bepaalde kenmerken om begrip en kennis onderling te vergroten. Zoals een theatervoorstelling over sekse en genderdiversiteit in de sport.
- anderzijds aandacht voor het breed toegankelijk maken van activiteiten en dienstverlening, zodat ze toegankelijk zijn voor iedereen. Ook mensen die vaak een drempel ervaren om mee te doen. Bijv. een prikkelarm uurtje tijdens een festival.

Vanuit de gemeente hebben we hier beleid op:

- Verbeteragenda Inclusie 2023-2026
- Regenboogbeleid 2024-2027

Vanuit de verbeteragenda Inclusie zijn er 4 concrete verbeterpunten waar we de komende jaren aan werken, en die in lijn zijn met bovenstaande twee benaderingen:

- Tussen wal en schipsituaties: voorkomen dat inwoners, ondanks alle voorzieningen en activiteiten die er zijn, toch onvoldoende hulp krijgen.
- Open houding tussen inwoners: aanmoedigen dat inwoners elkaar actief betrekken bij de samenleving.
- Inclusieve participatie: zorgen dat iedereen de mogelijkheid heeft om mee te denken wanneer de gemeente nieuw beleid ontwikkelt.
- Voorbeeldfunctie van de gemeente: de gemeente laat inclusie zien in haar eigen organisatie en werkwijze.

Inzetten op het vergroten van cohesie in de wijk

Samen met onze partners stimuleren we de inwoners tot ontmoeting en het opzetten van gezamenlijke activiteiten. De middelen die daarvoor worden ingezet zijn het opbouwwerk van ZorgDat en het wijkbudget dat via de wijkmanagers beschikbaar is voor buurtactiviteiten.

Regulier

Integraal aanpakken

In samenwerking met de partners in het voorveld (Inclusief in de Buurt) is de casuïstiek leidend in het vinden van de meest geschikte ondersteuning.

Regulier

Positieve Gezondheid als uitgangspunt stellen

De komende jaren staat de verdere doorontwikkeling van het gedachtegoed Positieve Gezondheid centraal binnen het sociaal domein van gemeente Harderwijk. Dit is onderdeel van de uitvoeringsagenda 'Harderwijk zijn wij Samen' en het Toekomstplan Positieve Gezondheid (MFC Harderwijk).

Regulier

Wat willen we bereiken?

Ondersteuning is gericht op het zo snel, eenvoudig en duurzaam mogelijk oplossen van vragen.

Onze aanpak is gericht op het snel en eenvoudig oplossen van vragen van inwoners, met een focus op duurzame oplossingen. De regie ligt bij de inwoner. Dit betekent dat we uitgaan van wat al aanwezig is in de samenleving en hierop aansluiten. We ondersteunen en stimuleren bewonersinitiatieven, waarbij we vraaggestuurd en integraal te werk gaan. Wanneer nodig, kunnen inwoners een beroep doen op onze expertise. Dit doen we vanuit een mensgerichte aanpak, waarbij professionals, inwoners en de gemeente samenwerken in het ‘voorveld’ voor een toegankelijke, laagdrempelige en preventieve dienstverlening. Op deze manier creëren we een sterke verbinding tussen de behoeften van de inwoners en de sociale basis.

Dit raakt alle vier de opgaven, er wordt integraal samengewerkt.

Wat gaan we ervoor doen?

Inzetten op versterking cliëntenondersteuning

In 2023 is ingezet op het project versterking positionering cliëntondersteuning. Hierbij was de verwachting dat de groei door zal zetten. Er is gekozen voor één aanbieder, MeeSamen. Medio 2025 zien we inderdaad een groei van aanvragen bij deze uitvoerder.

Door middel van extra budget beogen we om aan de vraag te kunnen voldoen. Nadruk ligt op de verduurzaming van het ondersteunen van cliënten, zodat het niet langdurig nodig is.

Nieuw beleid

Inwoners weten inmiddels clientondersteuning steeds beter te vinden, het aantal clienten is toegenomen en door het extra budget kan dit ook goed opgepakt worden door de uitvoerende organisatie.

Inwoners zelf regie bieden

Inwoners de ruimte geven om zelf passend regie te voeren, en dichtbij huis potentieel te kunnen inzetten.

Regulier

Noodzaak voor gebruik WMO-voorzieningen verminderen

De landelijke verwachting (Wmo Prognosemodel VNG) is dat het aantal mensen dat gebruikmaakt van een Wmo-voorziening de komende jaren voor onze gemeente stijgt. Door verschillende interventies proberen we de groei minder explosief te laten zijn ten opzichte van het Wmo prognosemodel VNG.

Regulier

Uitvoeren opgave 'Op weg naar Samenredzaamheid'

Uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda Sociaal Domein 'Harderwijk zijn wij Samen' voor de opgave 'Op weg naar Samenredzaamheid' en 'Zelfstandig Thuis' met o.a.:

- Het ontwikkelen van collectieve dagbesteding, te beginnen met een pilot bij De Aanleg.
- Doorontwikkelen van Trefpunt Positieve gezondheid.
- Eenzaamheid verminderen
- Anders samenwerken en netwerk aanpakken stimuleren
- Samenredzame gemeenschappen (verstevigen van opbouwwerk/community building).

Regulier

Uitvoeren van de programma's Harderwijk zijn wij samen

Het voorveld, samenredzaamheid, burgerschap en welzijnsbeleid wordt uitgevoerd vanuit het programma 'Harderwijk zijn wij samen'.

- Welzijnswerk in de wijk en buurten
- Ontmoetingen en participatie voor inwoners mogelijk maken
- Mantelzorgservicepunt en ouderenadvies
- Vrijwilligerswerk en servicepunt
- Respijtzorgvoorzieningen faciliteren
- Onafhankelijke cliëntondersteuning
- Dementievriendelijke stad met een Odensehuis
- Informele zorg en advies voor inwoners faciliteren
- Welbevinden vergroten, o.a. eenzaamheid bespreekbaar maken, aanpak met lokale partners.
- Uitvoering regenboogbeleid
- Uitvoering dierenwelzijnsnota
- Uitvoering beleid burgerschap (o.a. doorontwikkeling welkom nieuwe Nederlanders).

Regulier

In stand houden Odensehuis

De komende decennia zal het aantal thuiswonende mensen met de diagnose dementie toenemen. Daardoor is het hebben van een Odensehuis ook in de jaren na 2027 noodzakelijk. Hiervoor is structurele dekking verkregen in de Kadernota 2026-2029.

Regulier

Integraal aanpakken

In samenwerking met de partners in het voorveld (Inclusief in de Buurt) is de casuïstiek leidend in het vinden van de meest geschikte ondersteuning.

Regulier

Positieve Gezondheid als uitgangspunt stellen

De komende jaren staat de verdere doorontwikkeling van het gedachtegoed Positieve Gezondheid centraal binnen het sociaal domein van gemeente Harderwijk. Dit is onderdeel van de uitvoeringsagenda 'Harderwijk zijn wij Samen' en het Toekomstplan Positieve Gezondheid (MFC Harderwijk).

Regulier

Door ontwikkelen Trefpunt Positieve Gezondheid

We zetten in op het door ontwikkelen van het Trefpunt Positieve Gezondheid in de MFC's.

Wat willen we bereiken?

Samenredzaamheid in buurten en wijken is versterkt

Onze maatschappelijke opgave is 'Op weg naar samenredzaamheid.' We bouwen aan zorgzame en veerkrachtige gemeenschappen. Door de gemeenschapskracht optimaal te benutten en de talenten en mogelijkheden van inwoners te verbinden, stimuleren we initiatieven van onderop (ABCD-methode). We faciliteren laagdrempelige ontmoetingen en vergroten de onderlinge samenhang en draagkracht.

Wat gaan we ervoor doen?

Wijkgericht verbinden

De wethouders zijn naast hun individuele portefeuilles ook wijkwethouder. De rol van de wijkwethouder is luisteren, zichtbaar zijn en signalen opvangen. Wijkmanagers zijn de ogen en oren in de wijken en buurten. Het wijkbudget is er om inwonerinitiatieven, gericht op het versterken van de gemeenschap door ontmoeting en het verbetering van de openbare ruimte. In gezamenlijkheid vanuit de opgave 'Op weg naar Samenredzaamheid' waar het programma Burgerschap onder valt wordt gekeken hoe we de beschikbare budgetten optimaal kunnen inzetten.

Regulier

Maatwerk en welbevinden in de wijk centraal stellen

Bij de samenwerking in de wijk, wordt de keten van organisaties steeds meer één geheel. Waarin mensgericht, maatwerk en welbevinden centraal staat.

Regulier

Inwoners zelf regie bieden

Inwoners de ruimte geven om zelf passend regie te voeren, en dichtbij huis potentieel te kunnen inzetten.

Regulier

Inzetten op het vergroten van cohesie in de wijk

Samen met onze partners stimuleren we de inwoners tot ontmoeting en het opzetten van gezamenlijke activiteiten. De middelen die daarvoor worden ingezet zijn het opbouwwerk van ZorgDat en het wijkbudget dat via de wijkmanagers beschikbaar is voor buurtactiviteiten.

Regulier

Integraal aanpakken

In samenwerking met de partners in het voorveld (Inclusief in de Buurt) is de casuïstiek leidend in het vinden van de meest geschikte ondersteuning.

Regulier

Uitvoeren opgave 'Op weg naar Samenredzaamheid'

Uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda Sociaal Domein ‘Harderwijk zijn wij Samen’ voor de opgave ‘Op weg naar Samenredzaamheid’ en ‘Zelfstandig Thuis’ met o.a.:

- Het ontwikkelen van collectieve dagbesteding, te beginnen met een pilot bij De Aanleg.
- Doorontwikkelen van Trefpunt Positieve gezondheid.
- Eenzaamheid verminderen
- Anders samenwerken en netwerk aanpakken stimuleren
- Samenredzame gemeenschappen (verstevigen van opbouwwerk/community building).

Regulier

Versterken voorveld

Het voorveld wordt de komende periode verder versterkt. Dit betekent dat inwoners steeds beter worden ondersteund door en verwezen naar passende algemene en collectieve voorzieningen, voordat een beroep hoeft te worden gedaan op maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo. Door de aansluiting met voorliggende voorzieningen te verbeteren, vergroten we de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van inwoners en zorgen we dat ondersteuning toegankelijk en betaalbaar blijft.

Regulier

Uitvoeren van de programma’s Harderwijk zijn wij samen

Het voorveld, samenredzaamheid, burgerschap en welzijnsbeleid wordt uitgevoerd vanuit het programma 'Harderwijk zijn wij samen'.

- Welzijnswerk in de wijk en buurten
- Ontmoetingen en participatie voor inwoners mogelijk maken
- Mantelzorgservicepunt en ouderenadvies
- Vrijwilligerswerk en servicepunt
- Respijtzorgvoorzieningen faciliteren
- Onafhankelijke cliëntondersteuning
- Dementievriendelijke stad met een Odensehuis
- Informele zorg en advies voor inwoners faciliteren
- Welbevinden vergroten, o.a. eenzaamheid bespreekbaar maken, aanpak met lokale partners.
- Uitvoering regenboogbeleid
- Uitvoering dierenwelzijnsnota
- Uitvoering beleid burgerschap (o.a. doorontwikkeling welkom nieuwe Nederlanders).

Regulier

Uitvoeren regioplan IZA en het GALA

Om de beweging van zorg naar gezondheid te maken, heeft de landelijke overheid het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) opgesteld. Deze akkoorden bevatten afspraken die een impuls geven aan het verbeteren van de gezondheid van alle inwoners. De regio Noord-Veluwe en Zeewolde hebben een regioplan IZA geschreven. Hierin staat de koers beschreven die de regio Noord-Veluwe en Zeewolde volgt om te werken aan de doelen van het IZA. Daarnaast is het GALA doorvertaald in een plan van aanpak voor de gemeente Harderwijk. Hierin staat de lokale aanpak beschreven voor een integraal preventie- en gezondheidsbeleid.

Regulier

Positieve Gezondheid als uitgangspunt stellen

De komende jaren staat de verdere doorontwikkeling van het gedachtegoed Positieve Gezondheid centraal binnen het sociaal domein van gemeente Harderwijk. Dit is onderdeel van de uitvoeringsagenda 'Harderwijk zijn wij Samen' en het Toekomstplan Positieve Gezondheid (MFC Harderwijk).

Regulier

6.2 Participatie

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen & M.Reckman
Domein:	Mens & Maatschappij

Onder dit taakveld vallen de BBV taakvelden:
6.3 Inkomensregelingen
6.4 Begeleide participatie
6.5 Arbeidsparticipatie.

Strategische doelen nota Sociaal Domein:

1. Het bieden van bestaanszekerheid
2. Werkzoekenden doen naar vermogen mee in de samenleving
3. Ondersteuning aan werkzoekenden biedt perspectief op (on)betaald werk

Wat willen we bereiken?

Vergroten van de bestaanszekerheid

Vergroten van bestaanszekerheid
We richten ons op het dempen van financiële problemen, specifiek voor mensen die leven op of rond het sociaal minimum. Ons doel is om het aantal huishoudens dat onder het sociaal minimum leeft en het aantal inwoners met problematische schulden te verminderen, dit door middel van vroegsignalering. Op de lange termijn streven we ernaar intergenerationele armoede te doorbreken, in samenhang met de opgave Kansrijk Opgroeien.

De hoogte van diverse financiële regelingen wordt uitgewerkt in de Verordening Sociaal Domein. Hiermee willen we ervoor zorgen dat mensen die het nodig hebben toegang hebben tot passende ondersteuning. En dat er voldoende middelen zijn om financiële stabiliteit te bevorderen. Door op deze manier te investeren in het sociaal domein, willen we mensen helpen uit de langdurige armoede te komen en een betere toekomst op te bouwen.

Wat gaan we ervoor doen?

Minder huishoudens leven onder 120% van de bijstandsnorm

Het armoedeonderzoek voor de drie gemeenten is afgerond; er is een communicatiecampagne gestart om de Maatschappelijke Bijdrage Regeling en de schoolkostenregeling breder bekend te maken. De campagne zal worden uitgebreid met andere minimaregelingen.
De gemeente verkent hoe chronisch zieken met hoge zorgkosten en een minimum inkomen, (financieel) beter ondersteund kunnen worden.
Komende jaren (tot en met 2027) ondersteunen we gedupeerden van de alleenverdienersproblematiek met een financiële compensatie.

Regulier

Minder inwoners met problematische schulden

De huidige overeenkomst voor schuldhulpverlening loopt eind 2025 af. Verlenging van de bestaande overeenkomst is niet mogelijk. Er is daarom een nieuwe aanbesteding gestart. Daarin staat de veranderde wetgeving en goede ondersteuning aan de inwoner centraal. Tevens wordt onderzocht hoe we nazorg in de keten van schuldhulpverlening beter kunnen borgen.

Nieuw beleid

Intergenerationele armoede wordt vaker doorbroken

De communicatiecampagne is gestart om de Maatschappelijke Bijdrage Regeling en de schoolkostenregeling breder bekend te maken.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Werkzoekenden doen naar vermogen mee in de samenleving

Vanuit de visie van Positieve Gezondheid erkennen we het belang van werk – betaald of onbetaald – voor welzijn, mentaal welbevinden, zingeving en meedoen in de samenleving. Sport, kunst en cultuur, georganiseerd in de sociale basis, geven invulling aan vrije tijd en bieden kinderen, ouders en vrijwilligers mogelijkheden om zinvol bezig te zijn en vaardigheden te ontwikkelen. Voor mensen voor wie betaald werk een stap te ver is, zijn dit waardevolle alternatieven. Welzijnsorganisaties spelen een rol in het verbinden van vraag en aanbod in vrijwilligerswerk en in de samenwerking met culturele en sportverenigingen. Zo wordt het gevoel van eigenwaarde bij kwetsbare inwoners versterkt, sociale problematiek verminderd en eenzaamheid voorkomen, wat bijdraagt aan de kwaliteit van leven en de samenleving als geheel.

Wat gaan we ervoor doen?

In de bijstand zitten alleen inwoners met minder dan 100% arbeidsvermogen

Binnen de arbeidsmarktregio en subregionaal werken we aan initiatieven waarbij werk als medicijn wordt ingezet bij inwoners met een psychische belemmering. In 2026 start hiervoor het regionale Expertisepunt Psychische kwetsbaarheid en Werk.

In 2025 is met behulp van de ESF Sociale Inclusie ingezet op het beter ondersteunen en uitbreiden van het aanbod voor de inwoners met een uitkering in het traject “meedoen”. Dit zijn trajecten niet direct gericht op werk maar op participatie in de maatschappij, bijvoorbeeld door het aanbieden van beweegactiviteiten. Dit aanbod willen we verder uitbreiden in 2026, in samenwerking met lokale organisaties. Aanvullend wordt er gewerkt aan het “simpeler switchen” door WMO voorzieningen en het aanbod vanuit de Participatiewet dichter bij elkaar te brengen.

Nieuw beleid

Van werkzoekenden die binnen twee jaar betaald werk bij een reguliere werkgever kunnen aanvaarden, stroomt 50% uit naar werk, waarvan 80% structureel

Aanbieden inburgeringstrajecten: We continueren het aanbieden van inburgeringstrajecten, waarbij we gebruik maken van een brede intake, de inzet van leerroutes (B1-route, Z-route en Onderwijsroute), maatschappelijke begeleiding, een Module Arbeidsmarkt Participatie (MAP) en een Participatieverklaringstraject (PVT). We werken samen met de Inclusief Groep en verschillende (lokale)organisaties om aanvullende trajecten in te zetten gericht op werk en participatie.

Regulier

Meer jeugdigen stromen uit naar een participatieplek die aansluit bij hun vermogen (vervolgopleiding, betaalde baan of vorm van dagbesteding)

Vanaf 2026 gaat de Wet van school naar duurzaam werk in. De wet beoogt zowel de loopbaanbegeleiding vanuit de scholen uit te breiden alsook de verantwoordelijkheden van gemeenten te vergroten voor de ondersteuning aan jongeren.

Nieuw beleid

Meer jongeren vinden een passende opleiding die aansluit op de kanssectoren

De gemeente wil de aansluiting tussen de opleidingen en de arbeidsmarkt verbeteren om zo de toekomstperspectieven van jongeren en de economische vitaliteit van de regio te versterken. Met kanssectoren wordt bedoeld de lokale en economische sectoren waar veel vraag is naar personeel en waar groeipotentieel is. Het doel is om de regionale functie van het beroepsgerichte onderwijs te versterken.

Voor doelgroepen met een loonwaarde tot 70% wordt loonkostensubsidie ingezet

Wat willen we bereiken?

Ondersteuning aan werkzoekenden biedt perspectief op (on)betaald werk

Bijstandsgerechtigden zijn verplicht aangeboden werk te aanvaarden en te behouden. Binnen de doelgroep van de Participatiewet onderscheiden we drie categorieën: werkzoekenden die binnen twee jaar betaald werk bij een reguliere werkgever kunnen aanvaarden (met inzet van loonkostensubsidie en nazorg), mensen voor wie betaald werk een stap te ver is (via vrijwilligerswerk of andere vormen van meedoen) en mensen voor wie geen werk haalbaar is (waar zorg en ondersteuning centraal staan). Door deze differentiatie bieden we passende oplossingen en dragen we bij aan persoonlijke ontwikkeling en participatie. Social Return on Investment heeft een stevige plek in inkooptrajecten en draagt bij aan werkgelegenheid en maatschappelijk rendement.

Wat gaan we ervoor doen?

We differentiëren het bijstandsbestand in de categorieën 'werk, meedoen en ondersteuning' en passen onze dienstverlening hierop aan

Vanaf 2026 gaat naar verwachting de wetswijziging "Participatiewet in Balans" spoor 1 en spoor 2 in werking. Dit betekent dat er in de dienstverlening aanpassingen worden gemaakt ten aanzien van het vaststellen van het recht op bijstand, de aanvraagprocedure en de begeleiding naar werk.

Nieuw beleid

Meer inwoners vinden (on)betaald werk via re-integratie op basis van hun arbeidsvermogen, capaciteiten en talenten (bestandsanalyse als basis)

Om inwoners met een uitkering perspectief te bieden op werk, en daarmee ook voldoende uitstroom te realiseren, zetten we in op goede dienstverlening en voldoende aanbod aan passende trajecten voor de doelgroep "werk".

Regulier

Meer bijstandsgerechtigden worden ondersteund naar vrijwilligerswerk of sociale participatie

Binnen de arbeidsmarktregio gaan we extra aandacht besteden aan de instrumenten voor statushouders. Er komt een regionale regierol die lopende initiatieven en partijen verbindt, knelpunten signaleert en knelpunten en verbeterpunten agendeert. Op basis van gedeelde inzichten draagt iedereen bij aan een lerende praktijk en effectievere dienstverlening voor statushouders.
Per 2026 starten nieuwe contracten voor de taalscholen voor de B1 en Z-route inburgering. De aanbestedingen lopen hiervoor in het najaar van 2025. Met de aanbesteding hebben we als doel de kwaliteit te verbeteren tegen een maatschappelijk acceptabele prijs. Het taalonderwijs wordt bekostigd vanuit de SPUK middelen inburgering. Het is nog niet zeker dat de SPUK middelen voldoende zullen zijn om de nieuwe tarieven volledig te dekken.

Nieuw beleid

Meer ondernemers voelen zich ontzorgd als zij werkzoekenden vanuit de bijstand in dienst nemen

We richten ons in 2026 op het werven van nieuwe bedrijven die zich inzetten voor inclusief ondernemerschap. Daarnaast ontzorgen we de bedrijven die zich hier al voor inzetten. Dit omvat onder andere werkgevers bewust maken van subsidiemogelijkheden (lokaal, regionaal en landelijk) en het bieden van ondersteuning aan de werkgever wanneer een inwoner met een indicatie banenafspraak komt werken in het bedrijf.
Bij het bieden van werkgeversdienstverlening en werknemersdienstverlening werken we intensiever samen met regionale partners UWV, Landstede en Inclusief Groep en de regiogemeenten. Gezamenlijk geven we vanaf 2026 vorm aan het Werkcentrum. Bij het Werkcentrum kunnen vanaf 2026 werkenden, werkzoekenden en werkgevers uit de regio terecht voor informatie en advies en basisdienstverlening over werk, mobiliteit, de arbeidsmarkt, scholingsadvies en verdere loopbaanvragen. De focus ligt hierbij op arbeidsparticipatie en scholing.

Nieuw beleid

Verplichte beleidsindicatoren 6.2 Participatie

Banen per 1.000 inwoners van 15 - 75 jaar

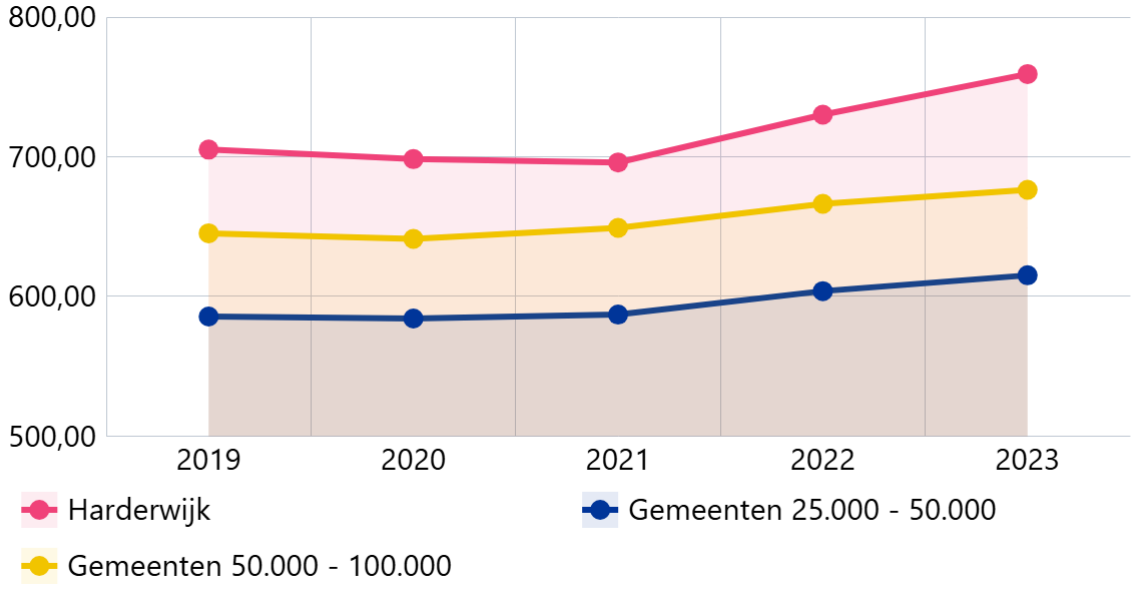

Bron: Meerdere bronnen

Netto arbeidsparticipatie

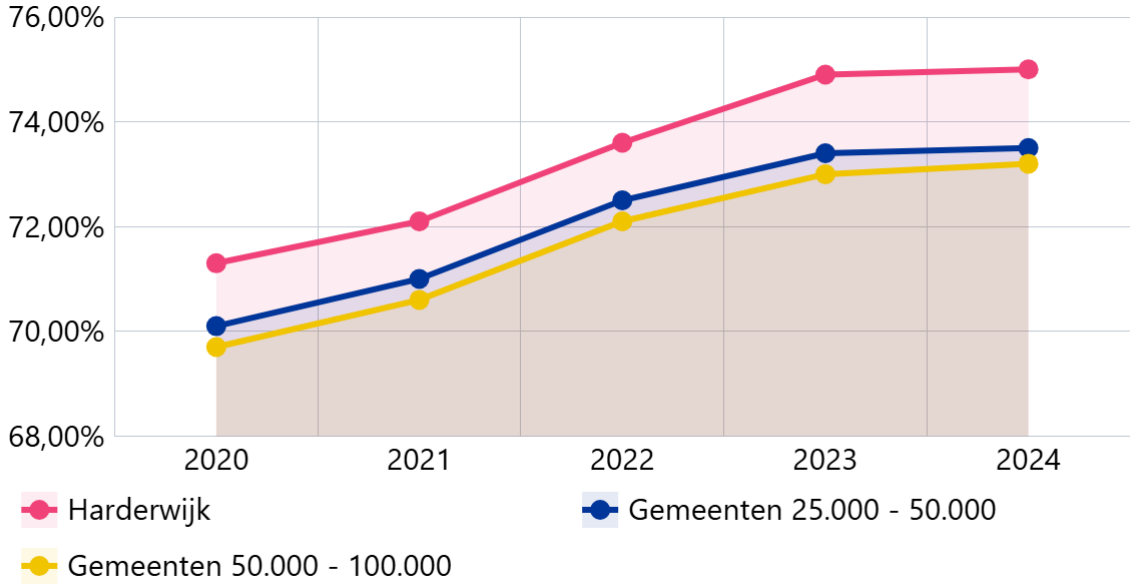

Bron: CBS

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

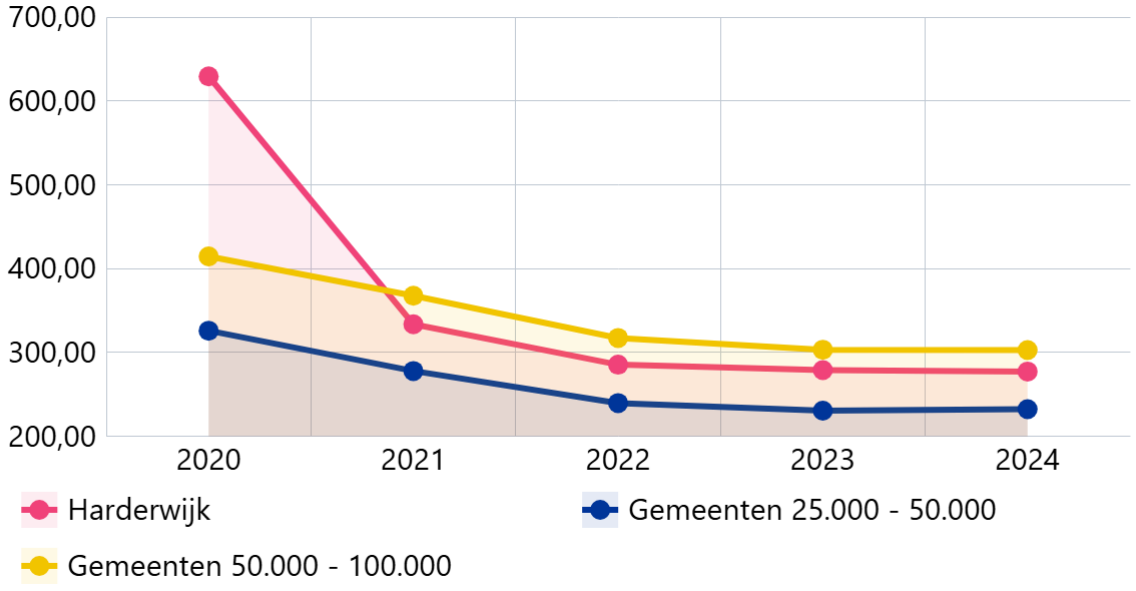

Bron: CBS

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar

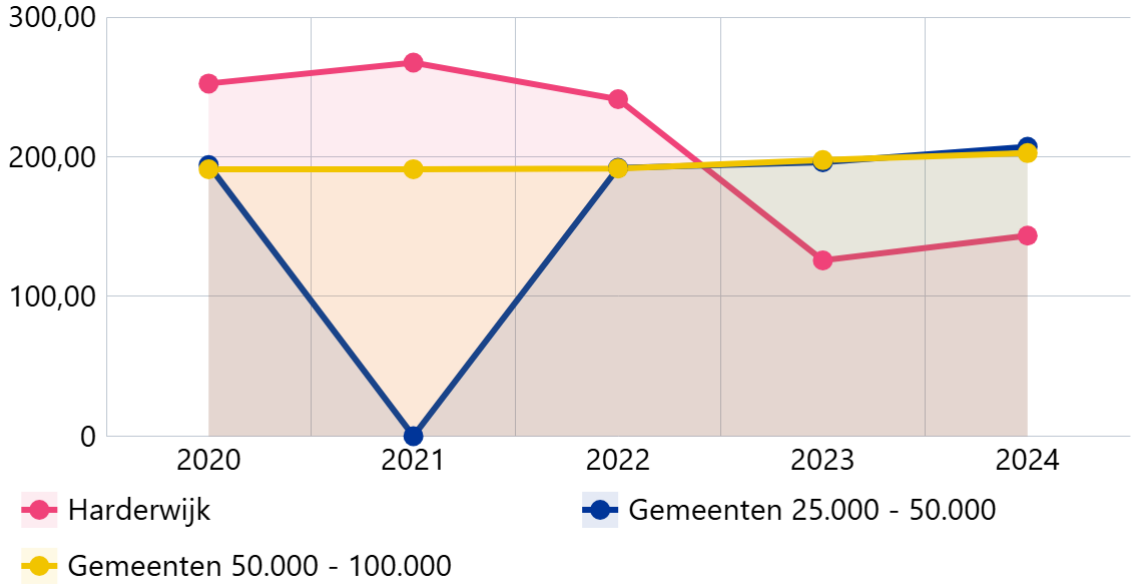

Bron: CBS. Voor 2021 zijn geen gegevens bekend bij het CBS.

Facultatieve beleidsindicatoren 6.2 Participatie

Percentage huishoudens en onderverdeling per soort huishouden met een bijstandsuitkering

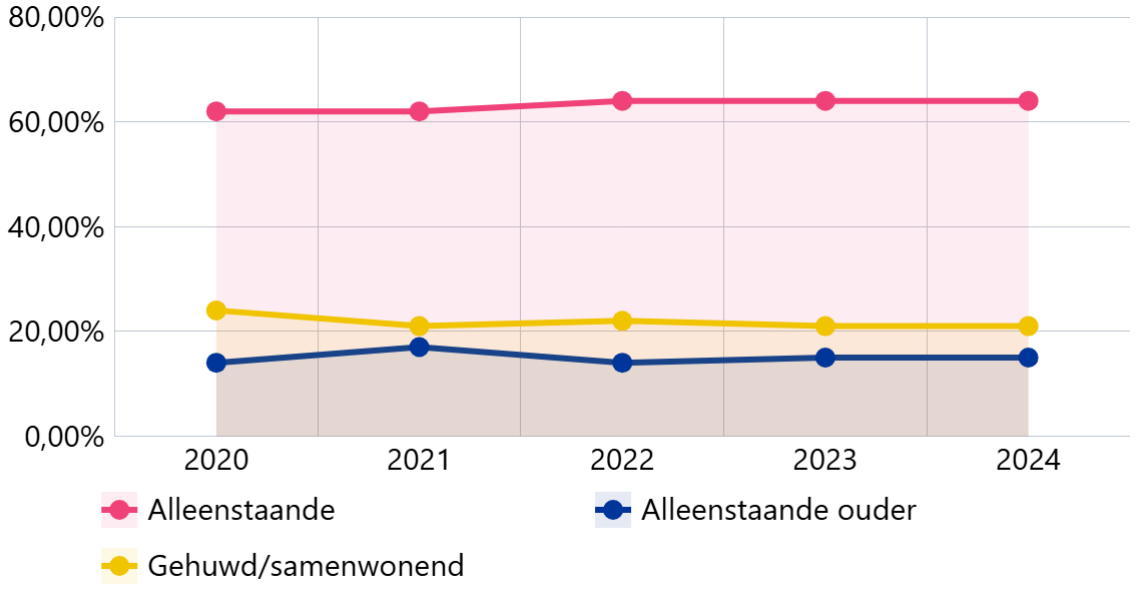

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Aantal participatiewet per voorziening

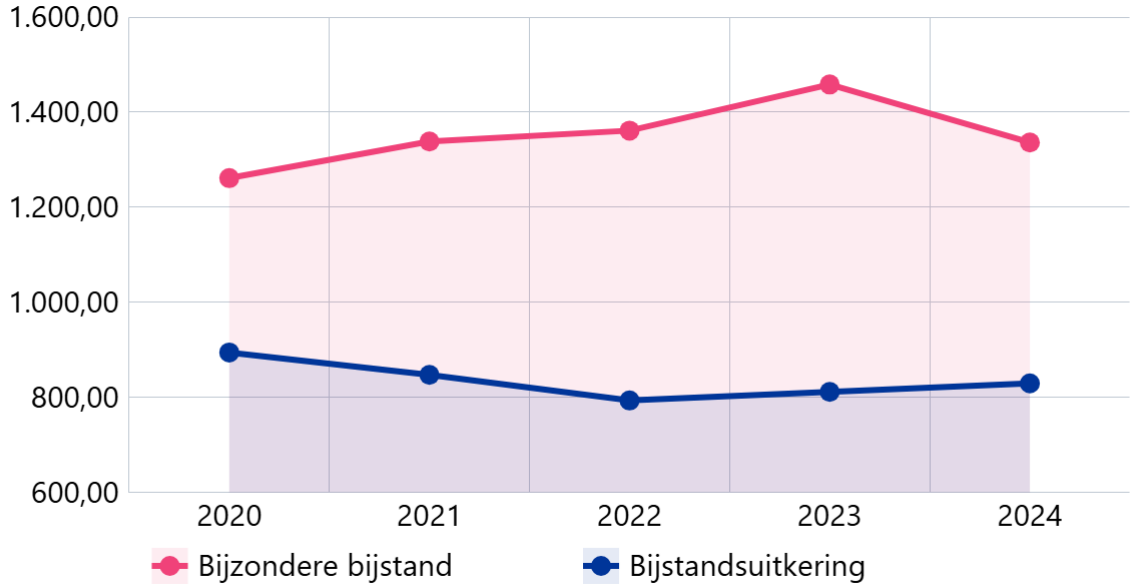

Bron: Jaarverslag Meerinzicht

Aantal inwoners met WW-uitkering

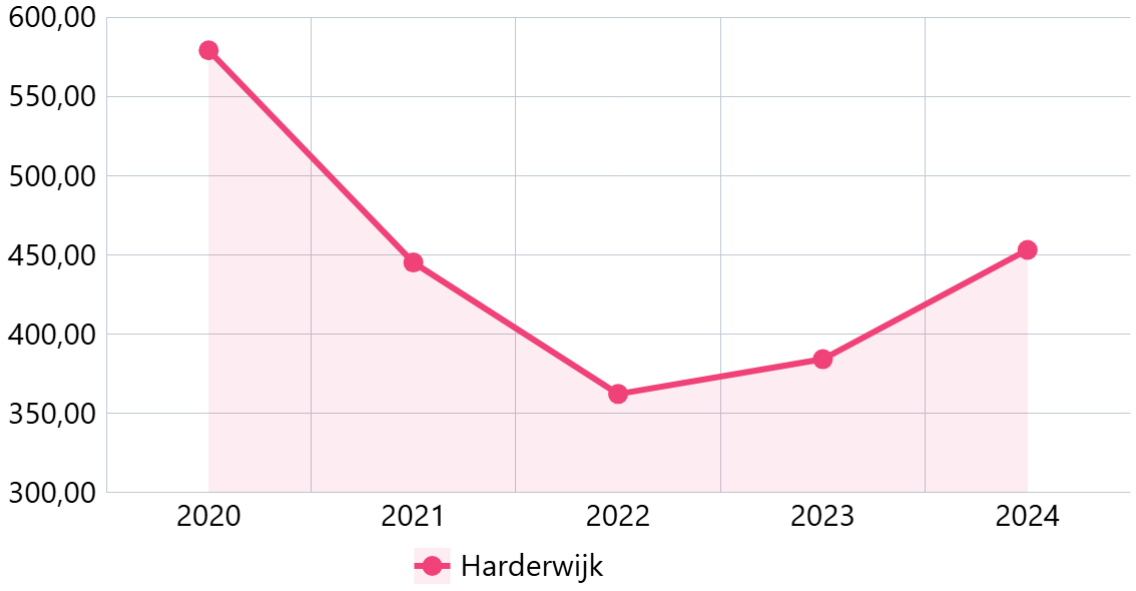

Bron: WW Uitkeringen per 31-12 via arbeidsmarktincijfers

Percentage inwoners met WW-uitkering

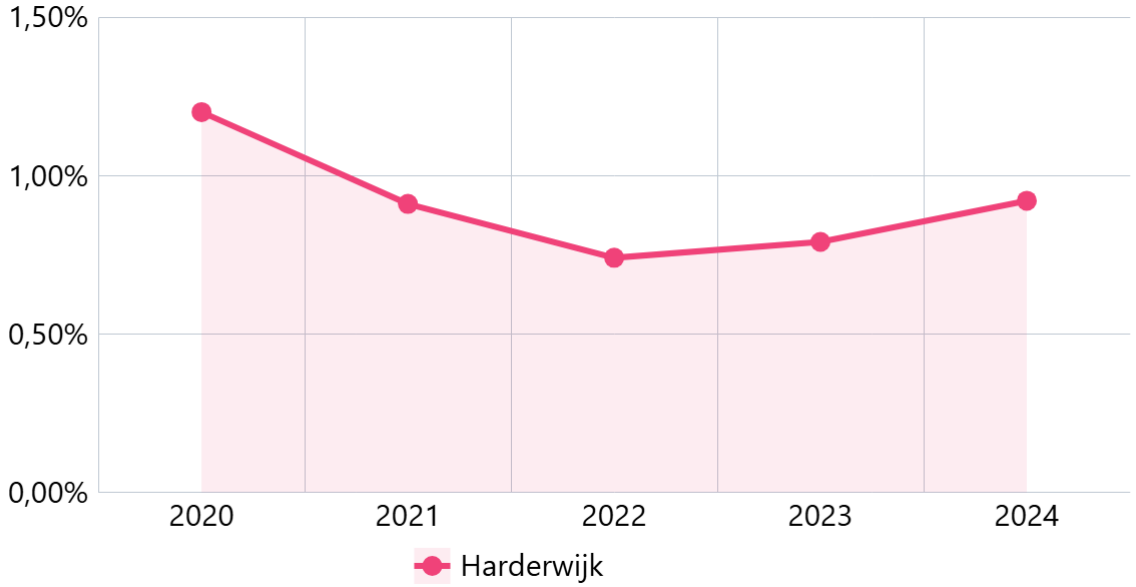

Bron: WW uitkeringen in laatste maand van het jaar via arbeidsmarktincijfers

Onderverdeling bestaanszekerheid

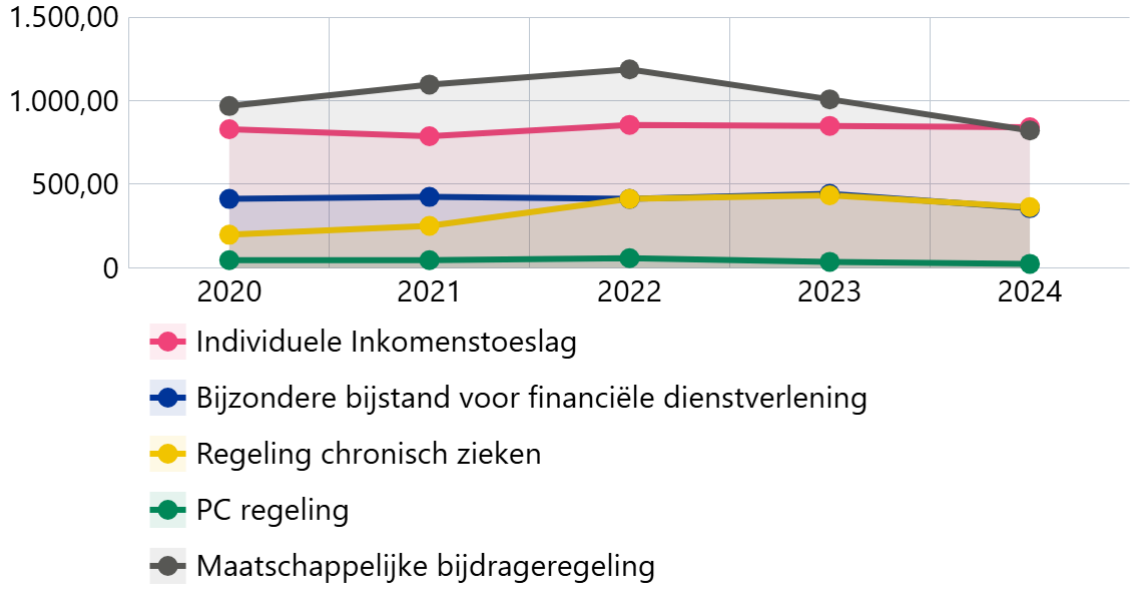

Bron: Factsheets sociaal domein

6.3 WMO

Portefeuillehouder(s):	M. Reckman
Domein:	Mens & Maatschappij

Onder dit taakveld vallen de voorgeschreven taakvelden:
6.60 Hulpmiddelen en diensten
6.711 Huishoudelijke hulp
6.712 Begeleiding
6.713 Dagbesteding
6.714 Overige maatwerkarrangementen Wmo
6.791 PGB Wmo
6.811 Beschermd wonen (Wmo)
6.812 Maatsch. en vrouwenopv. (Wmo)
6.91 Coördinatie en beleid Wmo.

Strategische doelen uit de nota Sociaal Domein:

1. Gezonde en veilige woonomgeving voor iedereen met passend woningaanbod voor alle inwoners.
2. Inwoners wonen naar tevredenheid langer zelfstandig thuis.
3. Inwoners hebben regie over hun eigen leven en kunnen op een gezonde manier oud worden.
4. Inwoners met een ondersteuningsvraag worden tijdig, passend en nabij ondersteund om (zo lang mogelijk) zelfredzaam te zijn.

Wat willen we bereiken?

Bieden van passende ondersteuning

Inwoners worden snel en goed geholpen met hun ondersteuningsvraag. Lichte hulpverlening gaan we meer voorliggend aanbieden en meer collectief in plaats van individueel. Dit gebeurt voornamelijk vanuit de sociale basis. Zowel individuele begeleiding als dagbesteding is deels als algemene voorziening beschikbaar, zodat niet altijd een indicatie nodig is. De samenwerking tussen partners is versterkt en zij bieden passende ondersteuning in de wijken, buurten of de thuissituatie van de inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?

Een maatschappelijk vangnet bieden

Het bieden van een maatschappelijk vangnet, waarbij bestaanszekerheid van inwoners in kwetsbare situatie versterkt wordt:

- Het bieden van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.
- Dak- en thuislozenopvang/zorg en doorstroombeleid/voorzieningen; het Woonpark Hierden wordt binnenkort opgeleverd. Ook gaan we verder met het realiseren van Maatwerkwoningen.

Regulier

- De druk op de maatschappelijke opvang (MO) neemt, ook voor de regio Noord-Veluwe, toe. Er is voor het eerst een wachtlijst van mensen die opvang nodig hebben.
- Het Woonpark Hierden is vernieuwd en in zijn geheel in gebruik genomen; dit betekent 26 woonplekken voor Beschermd Wonen en 4 woonplekken voor Tijdelijk Wonen.

Monitoren effect maatwerkvoorzieningen

Er zal meer gemonitord gaan worden op het effect van de ingezette maatwerkvoorziening, met name bij individuele begeleiding en dagbesteding. Door deze werkwijze ontstaat er meer grip op kwaliteit en op termijn zal dit ook kunnen leiden tot afname in de kosten.

Regulier

Aanbesteding Wmo 2026

De aanbesteding zelf is regulier werk van zowel inkoop als CM/CB als beleid. Mede vanwege de nieuwe aanbesteding voor vervoer is het goed om het vervoersbestand te actualiseren.

De routekaart heeft o.a. als doel om de gedachte van de nota Sociaal Domein meer naar voren te brengen. Door een routekaart te ontwikkelen die toegankelijk is voor alle inwoners willen we inwoners in eerste instantie wijzen op eigen kracht, samenkracht en vervolgens op voorliggende voorzieningen. Wanneer uit het doorlopen van de route blijkt dat de klant mogelijk echt aangewezen is op een Wmo voorziening wordt de inwoner uiteraard doorgezet naar de intake en gaan we onderzoeken in hoeverre de inwoner gecompenseerd dient te worden. In de huidige situatie zien we dat veel inwoners al direct een melding doen.

Nieuw beleid

Beperken groei gebruik Wmo-voorzieningen

De landelijke verwachting (Wmo Prognosemodel VNG) is dat het aantal mensen dat gebruikmaakt van een Wmo-voorziening de komende jaren voor onze gemeente stijgt. Door verschillende interventies proberen we de groei minder explosief te laten zijn ten opzichte van het Wmo prognosemodel VNG.

Afschaffing abonnementstarief Wmo

De afschaffing van het abonnementstarief en invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo staat gepland voor 2026. Hoe de inkomensafhankelijke eigen bijdrage er precies uit komt te zien, wordt nog verder uitgewerkt.
De landelijke ontwikkelingen worden nauw gevolgd door het beleidsteam Wmo. Wanneer er voldoende duidelijkheid is omtrent de uitwerking zal er een projectgroep opgericht worden om de invoering tijdig voor te bereiden. Belangrijke
aspecten hierin zijn onder andere duidelijke communicatie naar de inwoners en het CAK.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Een passende en veilige woonomgeving

Gezonde en veilige woonomgeving voor iedereen met passend woningaanbod voor alle inwoners. Dit doen we door vergroting van de diversiteit aan woonvormen. Bevordering van zorg- en veiligheidstechnologie (domotica): We maken inwoners bewuster van de mogelijkheden van domotica en ondersteunen hen bij de toepassing hiervan, zodat iedereen langer veilig en comfortabel thuis kan wonen. Doorbreking van het taboe op huiselijk geweld: Door te werken aan bewustwording en het laagdrempelig maken van hulp en ondersteuning.

Wat gaan we ervoor doen?

Versterken maatschappelijk middenveld

Bevorderen van de sociale samenhang, de mantelzorg en vrijwilligerswerk, laagdrempelige en toegankelijke voorzieningen in het voorveld, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.

Regulier

Volgen van de ontwikkelingen aangaande Beschermd Wonen

De doordecentralisatie van Beschermd Wonen is uitgesteld naar in ieder geval 1 januari 2026, in afwachting van verdere wetswijzigingen. We volgen de ontwikkelingen hierin op de voet.

Specifiek

- Wederom is de decentralisatie uitgesteld. Steeds meer lijkt het een weg tot afstel te zijn.

Wat willen we bereiken?

Inwoners hebben regie over hun eigen leven

Inwoners hebben regie over hun eigen leven en kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen . We stimuleren inwoners om de regie over hun eigen leven te behouden en gezond oud te worden in hun eigen vertrouwde omgeving. We zetten in op preventie, actieve deelname aan de samenleving en het wegnemen van belemmeringen. We bevorderen de deelname aan activiteiten in de wijk die gericht zijn op bewegen en een gezonde levensstijl, waardoor sociale contacten worden gestimuleerd en een gezonde leefwijze wordt ondersteund.

Wat gaan we ervoor doen?

Inzetten op een herstelgerichte GGZ

We zetten samen met de regio stappen om de beweging van een behandelgerichte GGZ naar een herstelgerichte GGZ te komen. Hierbij wordt ingezet op de GEM-beweging (Ecosysteem Mentale Gezondheid). Afgelopen jaar is het GEM Groepenhuis Noord-Veluwe in De Roef geopend.

Regulier

- De beweging is regionaal op gang gekomen. Een transformatieplan is ingediend, waarbij een positieve beoordeling te verwachten is. Dit betekent veel extra middelen voor veranderen in o.a. het sociaal domein.
- In De Roef is het experiment 'GEM Groepenhuis' gestart. Dit wordt geëvalueerd en zal mogelijk verder worden doorvertaald binnen de regio.

Wat willen we bereiken?

Zelfstandig thuis wonen

Inwoners wonen naar tevredenheid langer zelfstandig thuis. Er is een netwerk van informele zorg in de wijk . Er is samengewerkt vanuit de opgave "Samenredzaamheid". Inwoners kunnen waar nodig met hulp, langer thuis blijven wonen.

Wat gaan we ervoor doen?

Ondersteuningsmaatregelen op maat leveren

Individuele ondersteuningsvoorzieningen op maat, zoals aanpassingen aan de woning, vervoervoorzieningen, hulpmiddelen, hulp bij het huishouden, individuele begeleiding en begeleiding groep. Deze voorzieningen zijn afgestemd op de behoeften en mogelijkheden van de betreffende persoon, met als doel het bevorderen van diens zelfredzaamheid en participatie in de samenleving.

Regulier

Verplichte beleidsindicatoren 6.3 WMO

Cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 10.000 inwoners

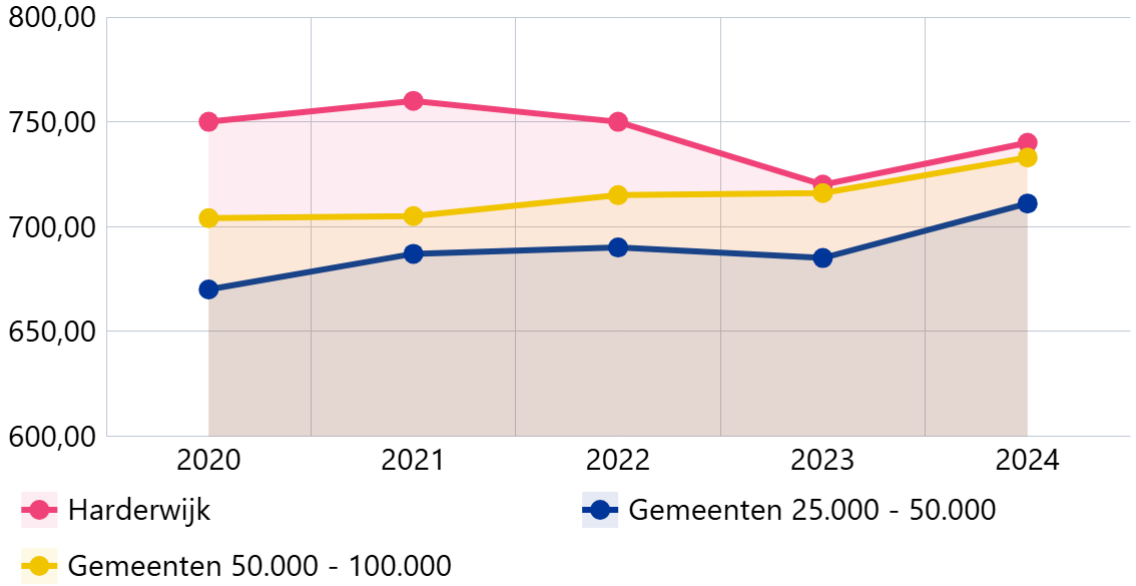

Bron: CBS MSD WMO

Facultatieve beleidsindicatoren 6.3 WMO

Aantal cliënten WMO

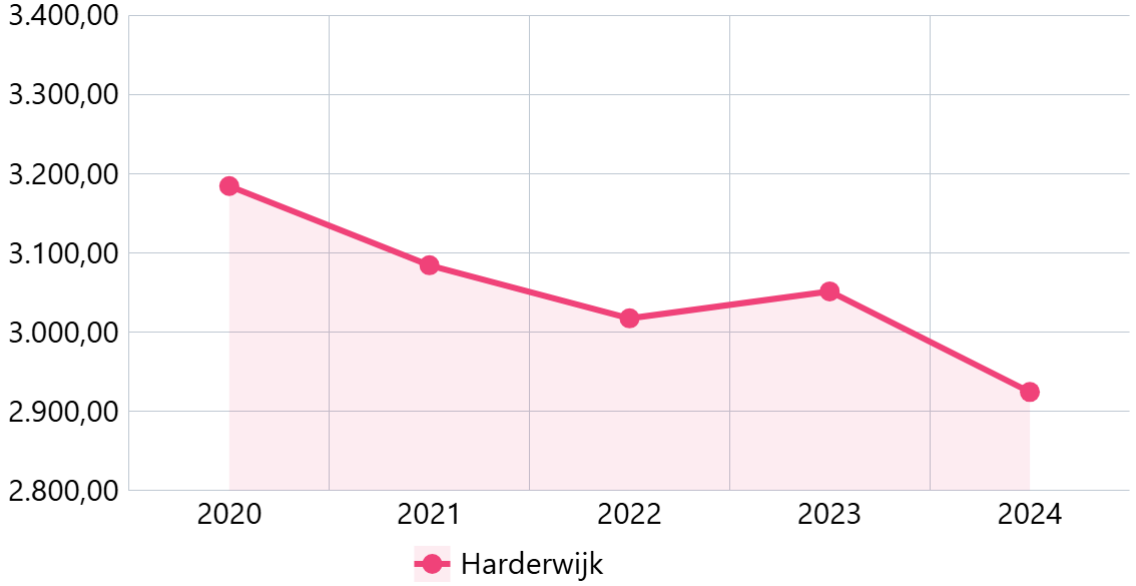

Bron: Jaarstukken Zorgkosten 2024

Percentage cliënten WMO ten opzichte van het aantal inwoners

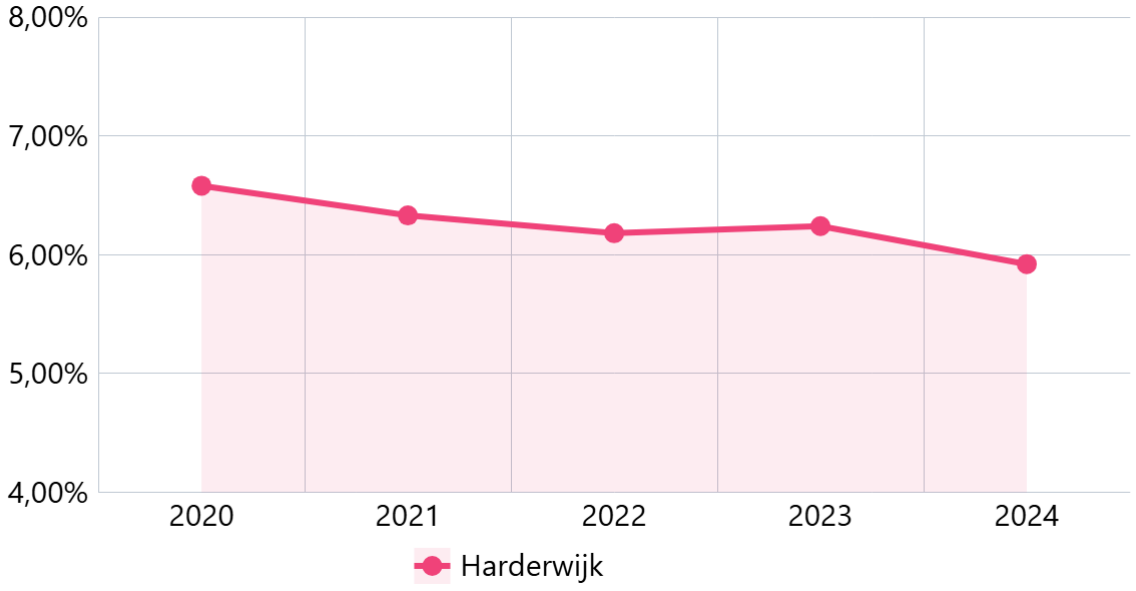

Bron: Jaarstukken Zorgkosten 2024

Unieke cliënten WMO per voorziening

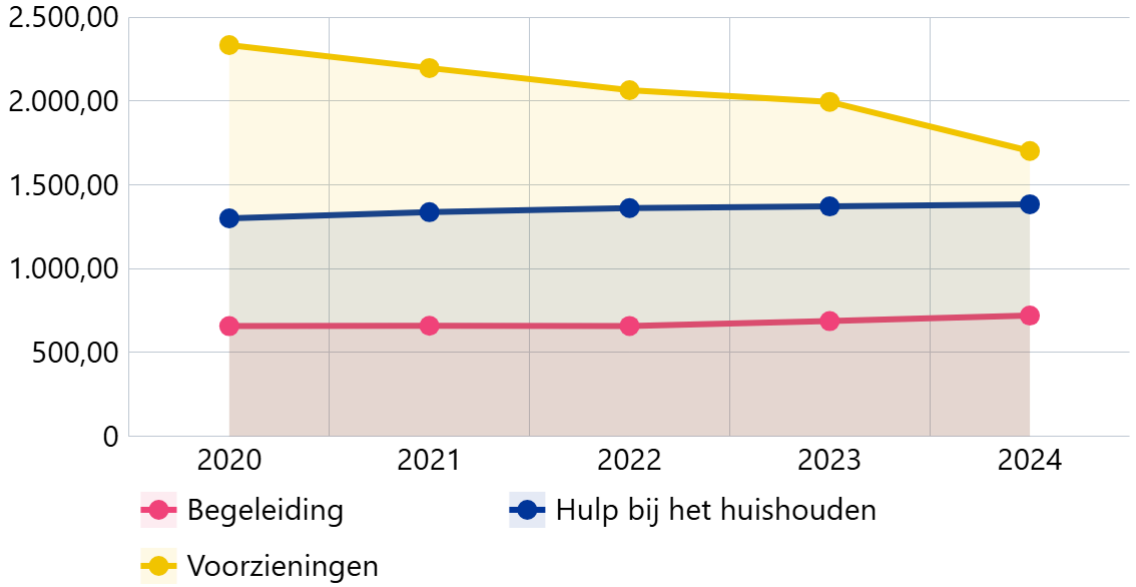

Bron: Jaarstukken Zorgkosten 2024

6.4 Jeugdhulp

Portefeuillehouder(s):	M. Companjen
Domein:	Mens & Maatschappij

Onder dit taakveld vallen de voorgeschreven taakvelden:
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal
6.762 Jeugdhulp m verblijf regionaal
6.763 Jeugdhulp m verblijf landelijk
6.792 PGB Jeugd
6.821 Jeugdbescherming
6.822 Jeugdreclassering
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd.

Strategische doelen uit de nota Sociaal Domein:

1. Alle jeugdigen kunnen gezond en veilig opgroeien in een kansrijke omgeving
2. Het gezin en de omgeving van jeugdigen zijn voldoende toegerust om alledaagse problemen op te vangen (goed is goed genoeg/normaliseren)
3. Jeugdigen en/of hun ouders met een ondersteuningsvraag worden goed en snel geholpen
4. We streven ernaar dat jeugdigen opgroeien met gelijke kansen en hun talenten ontwikkelen op een manier die bij hen past (onderwijs, sport, cultuur)

Wat willen we bereiken?

Alle jeugdigen kunnen gezond en veilig opgroeien in een kansrijke omgeving

Onze ambitie is dat alle kinderen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen meedoen. Onze visie is dat dit mogelijk is binnen de beperkter wordende middelen, op een manier die recht doet aan ouder en jongeren. Uitgangspunten hierbij zijn:

- kinderen horen thuis
- we gaan uit van mogelijkheden
- we zetten niet alleen in op eigen kracht, maar ook op eigen verantwoordelijkheid en samenredzaamheid
- opvoeden doen we allemaal
- we werken samen, niet alleen met ouders, maar ook met elkaar
- we werken systeemgericht

Wat gaan we ervoor doen?

Monitoren en sturen

Monitoren en sturen zijn beiden noodzakelijk om grip te krijgen op de uitgaven jeugdhulp, inzicht te krijgen in de werking van onze lokale teams en de kwaliteit van de geboden (niet vrij toegankelijke) jeugdhulp te garanderen. In de nieuwe inkoop zijn afspraken gemaakt, waardoor kan worden gestuurd op verschillende kwaliteitseisen van aanbieders en op outcome criteria en KPI's die dit najaar worden vastgesteld. Contractmanagement werkt hierin nauw samen met beleid en de lokale toegangen voor jeugdhulp.

Regulier

Taakstelling Sociaal Domein

In het vastgestelde ombuigingsplan is een taakstelling opgenomen voor het Sociaal Domein. De taakstelling is vanaf 2024 structureel € 350.000,-. Het is een taakstelling voor het hele sociale domein, maar is opgenomen onder taakveld Jeugdhulp, omdat dit taakveld een groot deel van de taakstelling in zal vullen. Tegelijkertijd worden gerichte interventies ingezet om de transformatie en de taakstelling te realiseren.

Regulier

Versterken van toezicht op WMO en Jeugdhulp

Aanstellen van toezichthouders Jeugd en Wmo bij Meerinzicht.

Regulier

Actieve regie op stapeling indicaties

Actieve regie op stapeling indicaties

Regulier

Hier zetten we op in met de inzet van de kwaliteitsmedewerker Jeugd (via Meerinzicht).

Positieve gezondheid als uitgangspunt stellen

Partners betrokken bij jeugdhulp hebben positieve gezondheid als uitgangspunt. Dit gebeurt in samenwerking met de andere opgaven en nemen we mee in de opdrachten en gesprekken met partners.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Gelijke kansen voor jeugdigen

Jeugdigen kunnen opgroeien met gelijke kansen en hun talenten ontwikkelen op een manier die bij hen past (onderwijs, sport, cultuur)

Wat gaan we ervoor doen?

Thuiszittersaanpak ontwikkelen

Thuiszittersaanpak ontwikkelen en uitvoeren. Samen met het onderwijs een werkwijze ontwikkelen om thuiszittende leerlingen op maat te kunnen ondersteunen en thuiszitten te voorkomen.

Regulier

Er is een thuiszitters richtlijn waarin verschillende maatregelen en acties zijn opgenomen.

Sluitende aanpak jongeren ontwikkelen

Sluitende aanpak jongeren (< 27 jaar). Vooruitlopend op het wetsvoorstel 'van school naar duurzaam werk' maken we afspraken met het onderwijs en het Doorstroompunt, ontwikkelen we arrangementen, alternatieve trajecten en begeleidingsmogelijkheden voor jongeren die herhaaldelijk uitvallen. Passende oplossingen voor jongeren in kwetsbare situaties bij de overgang van 18- naar 18+.

Regulier

Het huidige VSV-programma, ofwel een programma tegen vroegtijdig schoolverlaten, loopt tot eind 2025. Er wordt nu gewerkt aan een nieuw gezamenlijk programma voor jongeren tot 27 jaar (dit was tot 23 jaar), waarin wordt gekeken welke activiteiten worden voorgezet en welke activiteiten aan het programma worden toegevoegd.

Kinderen met een beperking mee laten doen

Kinderen met beperking doen mee met reguliere activiteiten- Een inclusieve werkwijze faciliteren voor uitvoerende partners.

Realiseren OKO doelen

Realiseren van lokale OKO doelen We zetten in op de speerpunten van Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO).

Regulier

Kansrijke opleiding mogelijk maken

We maken een startnotitie voor het ontwikkelen van beleid waarmee de gemeente bijdraagt aan de behoefte aan een kansrijke opleiding (werk in de regio, persoonlijke ontwikkeling etc.) van alle jonge inwoners (een onderwerp van de strategische raadsagenda).

Regulier

De startnotitie wordt opgesteld.

Inzet in kinderopvang en scholen integraal opzetten

Samen met ouders en partners doelen bepalen voor kinderen/jongeren in de kinderopvang/schoolsetting en samenwerking versterken.

Eén van de opgaven binnen de Nota Sociaal Domein is kansrijk opgroeien. Met de uitdaging dat alle kinderen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen meedoen. In de kinderopvang worden de jongste kinderen uit onze gemeente opgevangen in een veilige en stimulerende omgeving, waar opgegroeid wordt binnen een sterke pedagogische en sociale basis, en waar ouders met een gerust hart op kunnen vertrouwen.

Kinderopvang
Een wettelijke taak van de gemeente is uitvoering van inspecteren en het handhaven bij misstanden volgens de Wet Kinderopvang. Daarnaast is het de taak om het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) actueel te houden.

Jaarlijks worden alle Kindercentra (Kinderdagverblijven, Buitenschoolse opvang, Gastouderbureaus) en min. 50% van de geregistreerde voorzieningen voor gastouderopvang door de GGD bezocht voor een inspectie.

Per 2026 zijn er diverse veranderingen in het toezicht en de handhaving van de kinderopvang gepland. De belangrijkste wijzigingen betreffen de gastouderopvang en de meldplicht voor ernstige incidenten.

In 2026 zijn er een aantal kwaliteitsveranderingen waar een gastouder aan moet voldoen en wat in het toezicht wordt meegenomen. Dit zijn:

- verduidelijking en versterking van kwaliteitseisen
- permanente educatie gastouders
- gastouders zijn verplicht een eigen pedagogisch werkplan op te stellen
- de achterwachtregeling wordt verplicht voor alle gastouders
- er komen nieuwe opleidingseisen voor gastouders.

Gastouderbureaus moeten minimaal twee keer per jaar op bezoek gaan bij de gastouder en de pedagogische coaching vastleggen. Ook moet er een pedagogisch beleidsmedewerker in dienst zijn.

Verder komt er vanaf 2026 een verplichte melding voor ernstige incidenten. De meldplicht is bedoeld om de toezichthouder en de overheid beter inzicht te geven in de oorzaken van ernstige incidenten, waardoor de veiligheid en kwaliteit van de kinderopvang kan worden verbeterd.

Flexibele inspectieactiviteit
In 2023 zijn we in gemeente Harderwijk gestart met de flexibele inspectieactiviteit voor de jaarlijkse onderzoeken bij kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en, gastouderopvang en gastouderbureaus. We kunnen hierdoor meer maatwerk voor de gemeente Harderwijk leveren in het toezicht en meer verschillende onderwerpen toetsen, waardoor de voorspelbaarheid van het toezicht wordt verminderd. Ook zijn er 2026 nieuwe speerpunten met de GGD afgesproken. De speerpunten zijn: vervoer en spelen buiten de locatie en gebruik van de commode.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Het gezin en de omgeving van jeugdigen zijn voldoende toegerust.

Het gezin en de omgeving van jeugdigen zijn voldoende toegerust om alledaagse problemen op te vangen (goed is goed genoeg/normaliseren).

Wat gaan we ervoor doen?

PGB inzet normaliseren

We faciliteren de implementatie van de nieuwe beleidsregels, met betrekking tot PGB, bij de uitvoerende partner.

Regulier

Ouders voeren de ondersteuning van hun kind zelf uit

- Ouders voeren de ondersteuning van hun kind zelf uit- Lerende gemeenschappen rond het kind faciliteren en stimuleren.
- Participatie inwoners/ inzet ervaringen- Ouders, verzorgers en kinderen zijn meer betrokken.

Regulier

Lichte hulpverlening voorliggend aanbieden

Jeugd- en opvoedhulp zonder specialistische ondersteuning kunnen aangeboden worden door het CJG, inclusief basis -ggz of al collectieve/ algemene voorziening.

Door tijdig lichte vormen van jeugdhulp beschikbaar te stellen, voorkomen we dat problemen verergeren en zwaardere of duurdere hulp nodig wordt. Voorliggende ondersteuning – dicht bij het gezin en vaak in samenwerking met het onderwijs, jeugdgezondheidszorg en CJG – zorgt ervoor dat gezinnen snel passende hulp ontvangen. Dit draagt bij aan het versterken van eigen kracht en het benutten van het sociale netwerk. Het vroeg inzetten van lichte hulp vergroot de kans op duurzame oplossingen, vermindert de druk op gespecialiseerde jeugdhulp en draagt bij aan de kwaliteit en effectiviteit van de totale jeugdhulp.

Wat willen we bereiken?

Jeugdigen en/of hun ouders met een ondersteuningsvraag worden goed en snel geholpen.

Jeugdigen en/of hun ouders met een ondersteuningsvraag worden goed en snel geholpen, zodat ze gezond en veilig kunnen opgroeien in een kansrijke omgeving.

Wat gaan we ervoor doen?

Samenwerken met het Centrum voor Jeugd en Gezin

Als gemeente werken we samen met het lokale team van het Centrum voor Jeugd en Gezin, organisaties die zich richten op de sociale basis, zorgaanbieders, en Meerinzicht. Vanuit verschillende rollen dragen we gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor een effectieve en efficiënte aanpak binnen dit taakveld. Ons gemeenschappelijke doel is om de jeugdigen en hun leefwereld centraal te stellen.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)
Dit is een netwerkorganisatie waar inwoners terecht kunnen voor alle vragen over opvoeden en opgroeien. Binnen het CJG werken Jeugd- en gezinswerkers, jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen met een brede expertise om de ondersteuning op maat te arrangeren. Sinds 2022 is het CJG versterkt met GGZ-expertise (JGGZ). Hiermee worden kinderen/gezinnen eerder ondersteund, waarmee duurdere jeugdhulp voorkomen kan worden.

Het CJG zet vrij toegankelijke hulp en ondersteuning in en verzorgt de toeleiding naar niet vrij toegankelijke zorg indien nodig. Daarnaast zoekt het CJG verbinding met onder meer het onderwijs, welzijnspartners, sportverenigingen, huisartsen en de uitvoerders van Wmo, inburgeringswet en de Participatiewet binnen de gemeenten. De gemeente werkt samen met aanbieders en CJG partners aan de transformatie van de niet vrij toegankelijke zorg. Bij de meeste huisartsenpraktijken is een Jeugd- en gezinswerker vanuit het CJG actief om vragen over opvoeden en opgroeien op te pakken.

Regulier

Leveren van specialistische jeugdhulp

In de regio en voor de essentiële functies op bovenregionaal niveau van de G7 (de zeven Gelderse jeugdhulpregio's) werken we samen aan de inkoop van specialistische jeugdhulp. Het gaat hierbij onder meer om dagbesteding, dagbehandeling, kort verblijf, jeugd-ggz (ambulant en klinisch), pleegzorg, residentiële jeugdhulp, jeugdzorgPlus en crisishulp. Dankzij de bestaande inkoopafspraken kunnen we sturen op samenwerking en op de inzet van passende zorg. In de contractafspraken zijn doelstellingen vastgelegd waaraan zorgaanbieders zich committeren; samen met aanbieders, toezicht en contractmanagement bewaken we dat deze afspraken ook worden nageleefd.

Daarnaast werkt de jeugdhulpregio Noord-Veluwe bovenregionaal samen binnen de Gelderse Verbeteragenda, onder andere voor Veilig Thuis en de jeugdbescherming en -reclassering. Ook de landelijke afbouw van jeugdzorgPlus en de drie milieuvoorzieningen wordt op bovenregionaal niveau georganiseerd.

Regulier

Volgen van het Landelijk Transitie Arrangement (LTA)

Namens gemeenten heeft de VNG afspraken gemaakt met landelijke jeugdhulpaanbieders met een specialistische functie.

Regulier

Kwaliteit van verleningsbesluiten CJG verhogen

Kwaliteit verhogen verleningsbesluiten CJG. Dit houdt in; minder buiten gecontracteerd aanbod, inzetten op afschalen en verwijzen naar sociale basis.

Regulier

Aanbod in beeld brengen

Het aanbod aan individuele en collectieve ondersteuning voor jeugdigen en opvoeders in beeld brengen en meer voorliggend aanbieden en organiseren. Dit pakken we op met het opgaveteam EHZM Kansrijk Opgroeien.

Regulier

CJG'er bij de huisarts

Huisartsen zijn een belangrijke door verwijzer naar jeugdhulp

Bijna 40% van de verwijzingen naar jeugdhulp komt via huisartsen. Uit onderzoek blijkt dat dit relatief hoog is, met name naar de jeugd-ggz. Door een CJG'er direct te positioneren bij de huisarts, kunnen verwijzingen worden teruggebracht en wordt vaak lichtere en minder intensieve hulp ingezet. Deze inzet laat positieve resultaten zien: zowel inhoudelijk, doordat jeugdigen en gezinnen sneller passende ondersteuning krijgen, als financieel, door een afname in de inzet van zwaardere jeugdhulp. Huisartsen en het CJG zijn tevreden over de samenwerking. Daarom blijven we inzetten op verdere borging en uitbreiding van dit model.

Verplichte beleidsindicatoren 6.4 Jeugdhulp

Jongeren met een delict voor de rechter

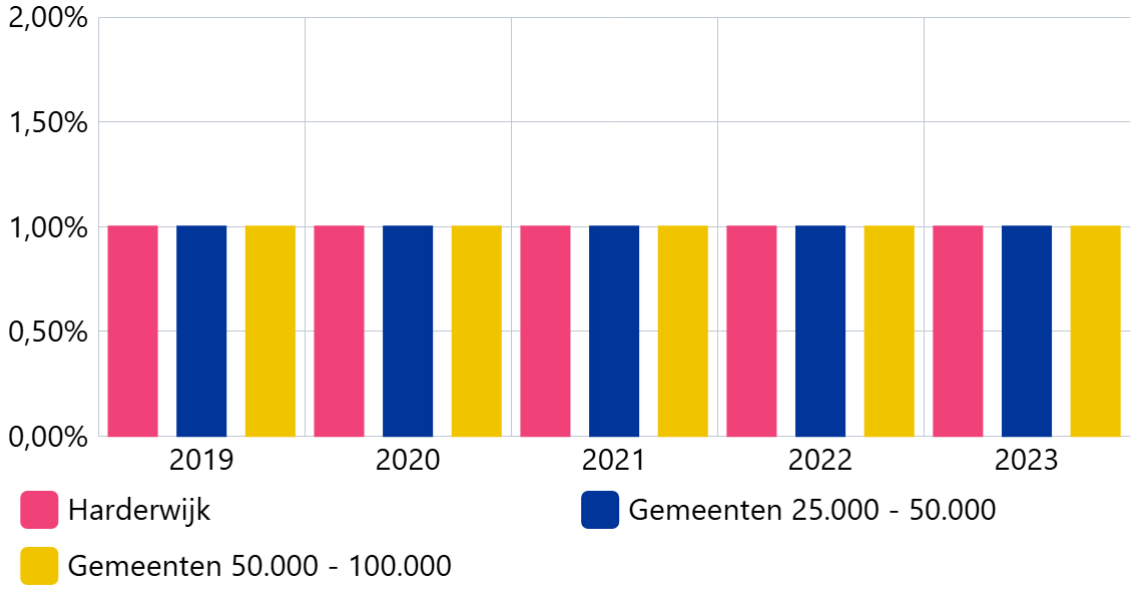

Bron: CBS

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin

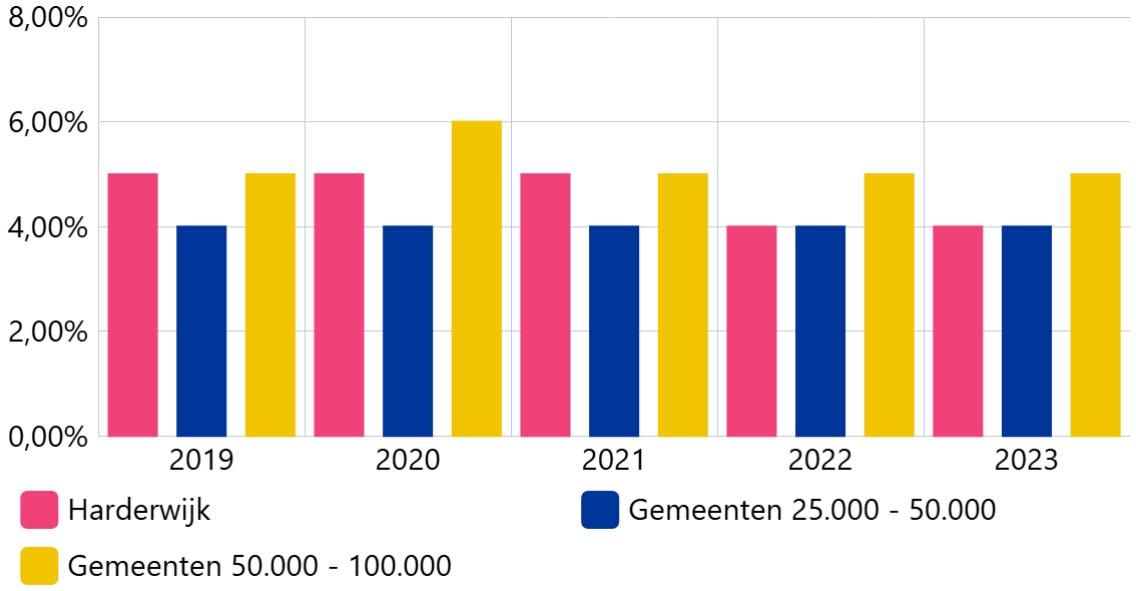

Bron: CBS

Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren

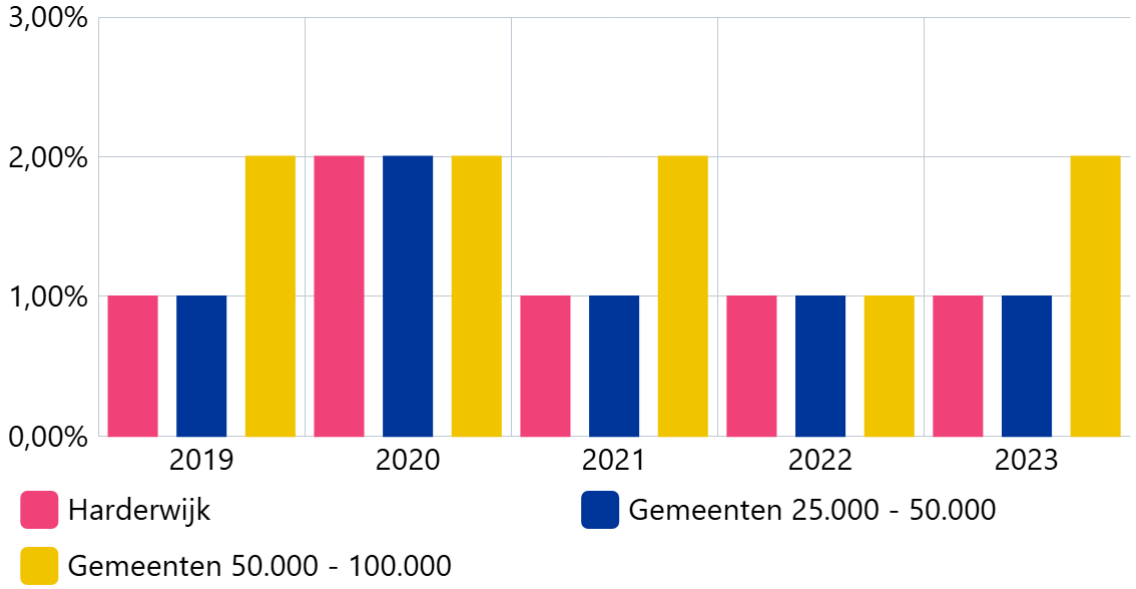

Bron: CBS

Jongeren met jeugdhulp in % van alle jongeren tot 18 jaar

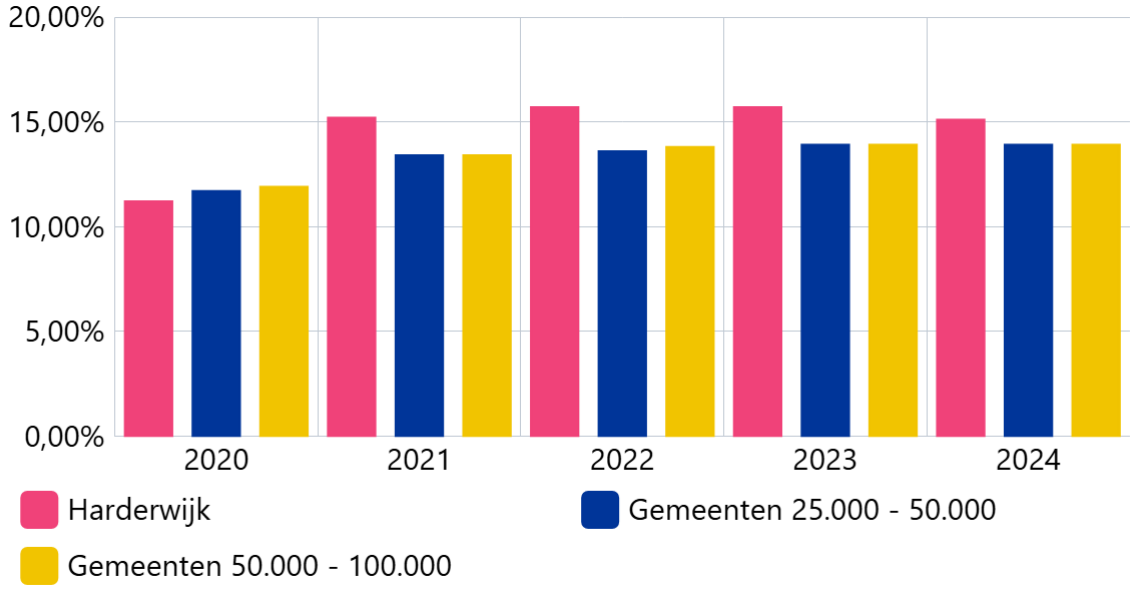

Bron: CBS

Jongeren met jeugdbescherming

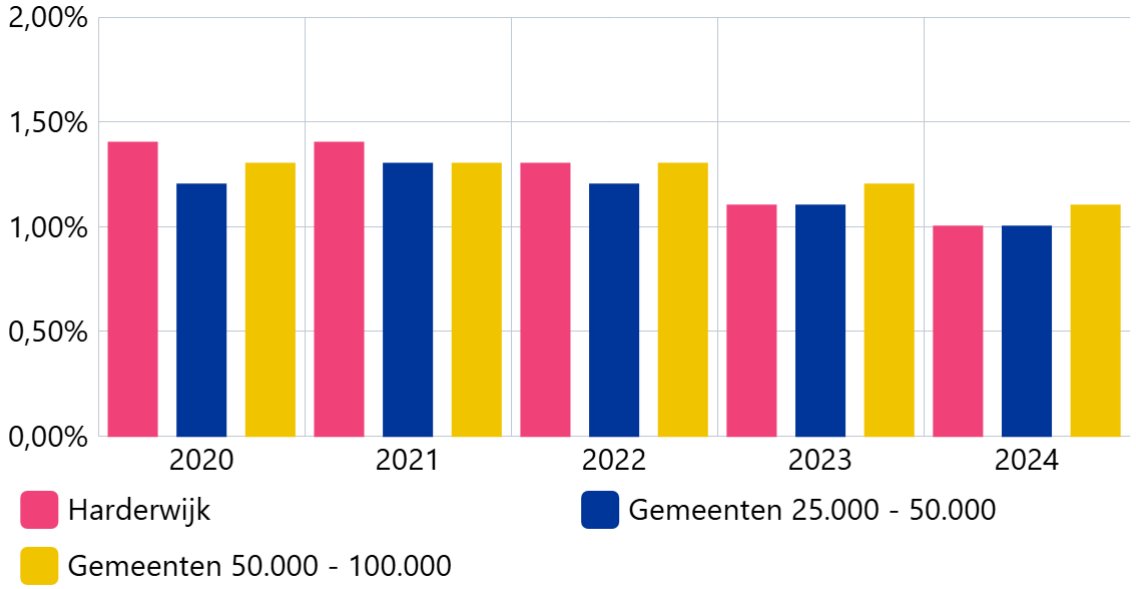

Bron: CBS

Jongeren met jeugdreclassering

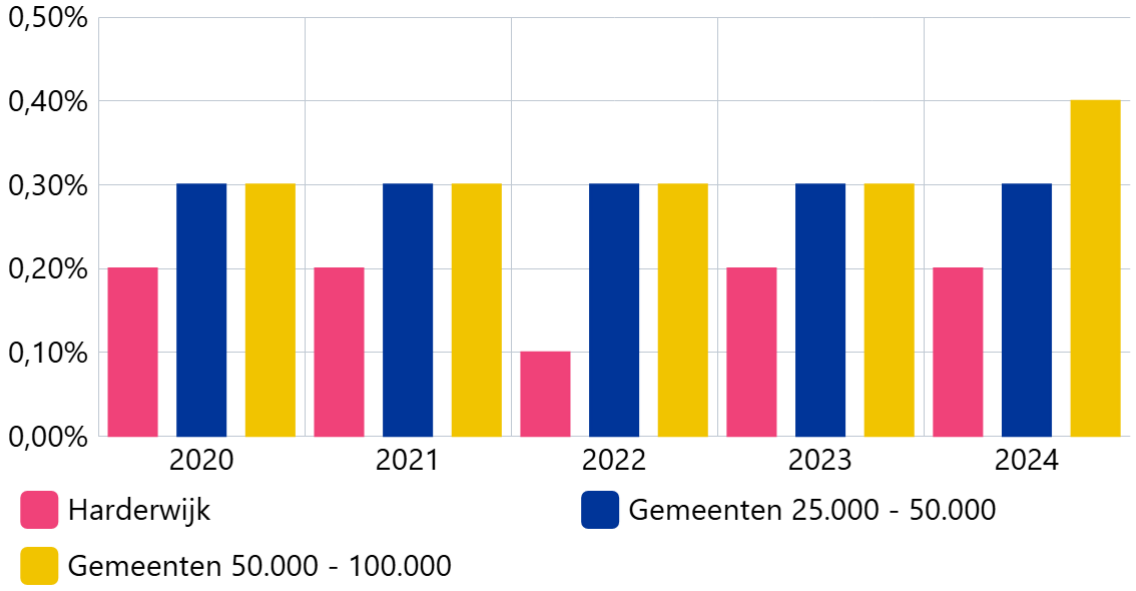

Bron: CBS

Facultatieve beleidsindicatoren 6.4 Jeugdhulp

Aantal cliënten per segment

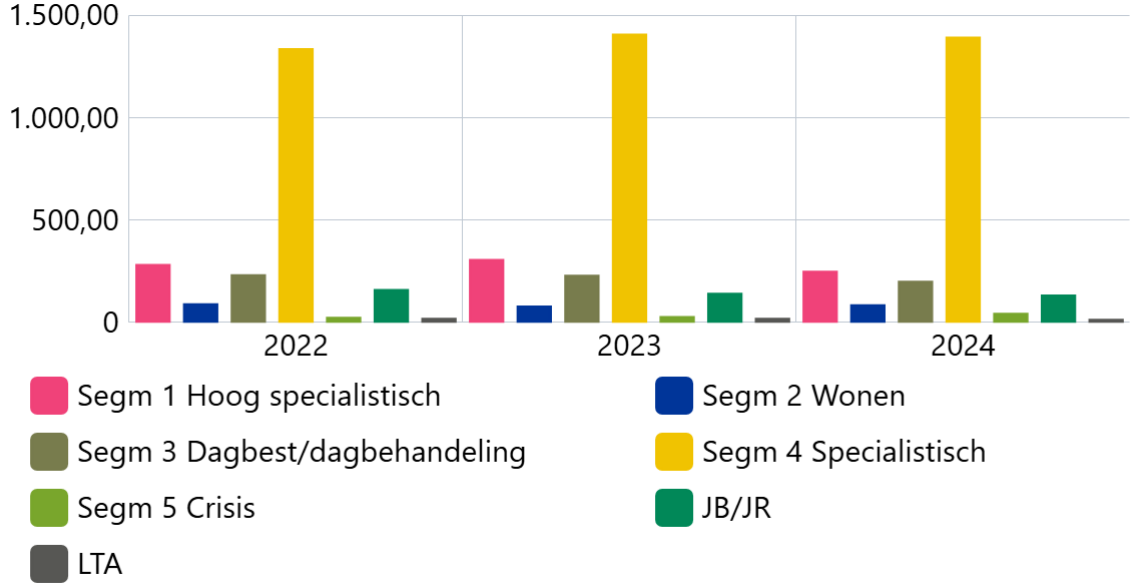

Bron: Jaarverslag Meerinzicht. Als gevolg van de nieuwe inkoop per 2022 is vanaf 2022 de indeling naar segmenten.

Percentage verwijzingen

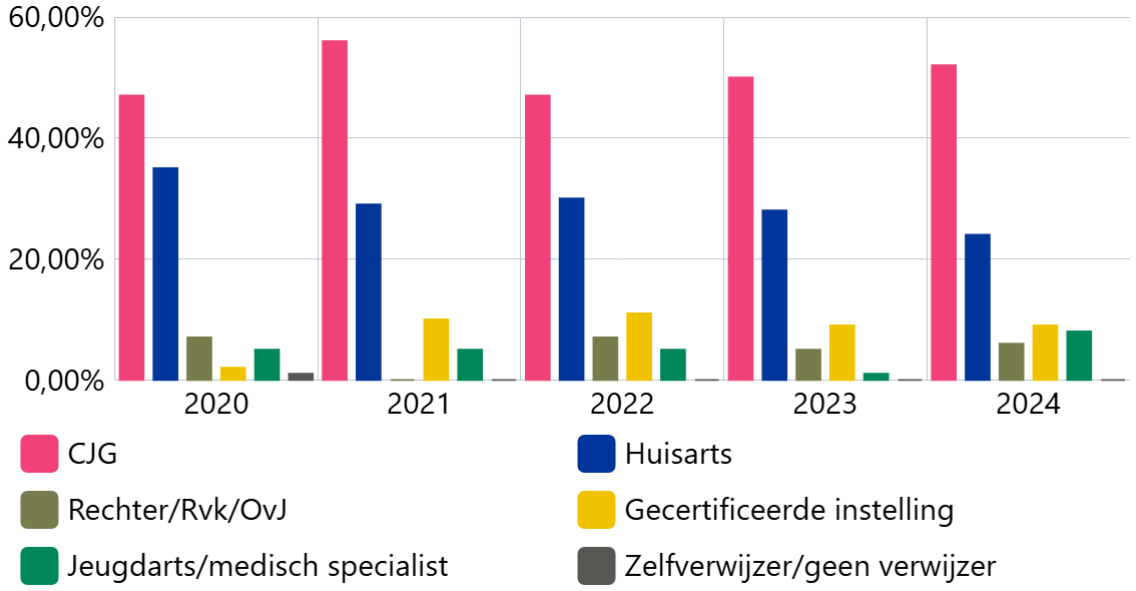

Bron: Jaarstukken Meerinzicht 2024; Dashboard Jeugd

Totaaloverzicht Programma 6

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
Baten							
TV61	**TV61 Samenkracht en burgerparticipatie**	**5.516**	**3.799**	**1.540**	**1.342**	**1.342**	**1.342**
TV62	**TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**	**1.112**	**40**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV63	**TV63 Inkomensregelingen**	**15.446**	**15.914**	**17.435**	**17.435**	**17.435**	**17.435**
TV671	**TV671 WMO**	**286**	**1.559**	**321**	**321**	**321**	**321**
TV672	**TV672 Maatwerkdienstverlening 18-**	**-2**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV681	**TV681 Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang**	**21.215**	**29.305**	**30.949**	**30.949**	**30.949**	**30.949**
Totaal Baten		**43.574**	**50.617**	**50.245**	**50.047**	**50.047**	**50.047**
Lasten							
TV61	**TV61 Samenkracht en burgerparticipatie**	**-10.804**	**-11.369**	**-9.247**	**-8.899**	**-8.459**	**-8.462**
TV62	**TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**	**-4.505**	**-6.120**	**-6.272**	**-6.221**	**-5.851**	**-5.851**
TV63	**TV63 Inkomensregelingen**	**-23.144**	**-20.602**	**-22.034**	**-22.027**	**-21.968**	**-21.968**
TV64	**TV64 Begeleide participatie**	**-5.024**	**-4.974**	**-4.990**	**-4.757**	**-4.566**	**-4.304**
TV65	**TV65 Arbeidsparticipatie**	**-1.429**	**-1.566**	**-1.393**	**-1.390**	**-1.390**	**-1.390**
TV671	**TV671 WMO**	**-13.211**	**-11.876**	**-13.050**	**-12.970**	**-12.919**	**-12.869**
TV672	**TV672 Maatwerkdienstverlening 18-**	**-21.255**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV675	**TV675 Jeugdhulp ambulant**	**0**	**-12.729**	**-12.530**	**-12.180**	**-12.130**	**-12.130**
TV676	**TV676 Jeugdhulp met verblijf**	**0**	**-4.494**	**-6.177**	**-6.177**	**-6.177**	**-6.177**
TV679	**TV679 PGB**	**0**	**-2.965**	**-2.530**	**-2.470**	**-2.470**	**-2.470**
TV681	**TV681 Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang**	**-20.957**	**-28.563**	**-30.071**	**-29.971**	**-29.971**	**-29.971**
TV682	**TV682 Jeugdbescherming en jeugdreclassering**	**-1.399**	**-1.482**	**-1.504**	**-1.504**	**-1.504**	**-1.504**
TV69	**TV69 Coördinatie en beleid**	**0**	**-5.703**	**-5.921**	**-5.855**	**-5.852**	**-5.852**
Totaal Lasten		**-101.727**	**-112.444**	**-115.720**	**-114.421**	**-113.256**	**-112.948**
Onttrekkingen							
TV61	**TV61 Samenkracht en burgerparticipatie**	**163**	**580**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV62	**TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**	**4.300**	**384**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Onttrekkingen		**4.462**	**964**	**0**	**0**	**0**	**0**
Stortingen							
TV61	**TV61 Samenkracht en burgerparticipatie**	**-777**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV62	**TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**	**-678**	**-2.010**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Stortingen		**-1.455**	**-2.010**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat		**-55.147**	**-62.872**	**-65.475**	**-64.374**	**-63.209**	**-62.901**

Financiële analyse begroting 2026 ten opzichte van begroting 2025

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitief 2026 - Totaal 2025
Baten	50.617	50.245	-372
Lasten	-112.444	-115.720	-3.276
Onttrekkingen	964	0	-964
Stortingen	-2.010	0	2.010
Verschil	**-62.872**	**-65.475**	**-2.603**

Het resultaat van programma 6 is als volgt te verklaren

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Ondewerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting	
	Nieuw beleid	-1.585	1	1.000
	Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	156	2	
	Kapitaallasten	124	3	
	Doorberekende salariskosten	-200	4	
	Incidentele budgetten 2025	850	5	
	Wmo- en jeugdvervoer	140	6	
	Zorgkosten sociaal domein	-2.888	7	
	Ombuigingen categorie B	1.833	8	
	Invulling taakstelling sociaal domein	-955	9	
	Diversen	-78	10	
	Totaal	**-2.603**		

Toelichting op de financiële analyse

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Naam aanmelding	I / S	2026	2027	2028	2029
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Odensehuis	S	-	-	-165	-165
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Toekomstplan Positieve Gezondheid MFC Harderwijk	S	-84	-84	-84	-84
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Samenredzame en zorgzame gemeenschappen (community building)	S	-200	-200	-200	-200
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Collectief aanbod en respijtzorg	I	-240	-195	-	-
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Versterken van Welzijn op recept/trefpunt PG	I	-39	-	-	-
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Versterken van Welzijn op recept/trefpunt PG	S	-30	-68	-90	-100
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Stichting Present	S	-26	-26	-26	-26
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Thuishuis	I	-41	-41	-	-
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	Jongerencoach i.c.m. inschools jongerenwerk	S	-	-	-130	-130
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	Preventief aanbod kansrijk opvoeden/opgroeien	S	-55	-55	-55	-55
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	Individuele ondersteuning jeugd in de sociale basis	I	-270	-270	-	-
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	Wijkaanpak Jeugd Tweelingstad/Stadsdennen	S	-35	-35	-35	-35
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	Onderwijs/Jeugd arrangementen	S	-100	-100	-100	-100
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	Praktische thuisbegeleiding Jeugd	I	-201	-201	-	-
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Heroriëntatie toegang	I	-100	-100	-	-
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Cultuuromslag / Bewustwording	S	-50	-50	-50	-50
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Huiselijk geweld	S	-15	-15	-15	-15
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	Focusteam 16-23 jaar	I	-100	-	-	-
	Totaal programma 6		**-1.585**	**-1.440**	**-950**	**-960**

1. Nieuw beleid	In bovenstaande tabel zijn de posten opgenomen die gerelateerd zijn aan nieuw beleid in 2026. Ten opzichte van 2025 geeft dit een nadelig effect.
2. Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	Bepaalde budgetten die in 2024 niet (volledig) zijn benut, zijn vanuit de jaarrekening 2024 meegenomen naar de begroting 2025. In de begroting 2026 komen deze budgetten te vervallen en ontstaat een voordelig effect.
3. Kapitaallasten	Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden / programma's en hebben voor dit programma een voordelig effect.
4. Doorberekende salariskosten	Jaarlijks wordt de verwachte urenbesteding per taakveld opgevraagd. De geraamde salariskosten worden op basis van deze urenbesteding doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een nadelig effect.
5. Incidentele budgetten 2025	In de begroting 2025 zitten een aantal incidentele budgetten, die niet meer voorkomen in 2026. Het gaat om onder andere budgetten voor Oekraïne opvang en de toevoeging aan de reserve sociaal domein vanuit de besluitvorming jaarrekening 2024.
6. Wmo- en jeugdvervoer	Bij Wmo-vervoer is een dalende trend zichtbaar die doorzet. Er wordt in de breedte minder gebruik gemaakt van het vervoer. Ook het (blijvend) sturen op het oneigenlijk gebruik werpt zijn vruchten af. Daarnaast worden veel kortere ritten nu door het Automaatje gereden. Ook bij het jeugdvervoer is een daling in gebruik te zien. Dit sluit aan bij de visie om kinderen meer zelfredzaam te maken en te houden. Het voordeel op vervoer is ingezet om de ombuigingen (deels) in te vullen (punt 9), omdat zichtbaar is dat hulp voorliggend wordt aangeboden.

7. Zorgkosten sociaal domein

Onderwerp	Bedrag
Zorgkosten Jeugd, inclusief PGB	-1.506.000
Zorgkosten Wmo, inclusief PGB	-1.370.000
Kosten Participatie	-1.712.000
Hogere rijksbijdrage BUIG	1.700.000
Totaal hogere lasten	**-2.888.000**

Dekking vanuit septembercirculaire 2024 en meicirculaire 2025: compensatie stelpost volumeontwikkeling Wmo, hogere rijksbijdrage voor loon- en prijsbijstelling beschut werk, kinderopvang medische indicatie, Wmo hulpmiddelen	252.000
Totaal effect	**-2.636.000**

Jeugd
De kostenstijging binnen de jeugdhulp wordt grotendeels veroorzaakt door loon- en prijsstijgingen. Voor loon- en prijsstijgingen is met het voorlopig OVA percentage 2026 van 4,24% gerekend en met een volumegroei van 2,5%. Dit is lager dan de landelijke stijging van de afgelopen jaren van 8% (bron: Improven). Ook lokaal blijft de druk op het jeugdbudget hoog. Het aantal cliënten stabiliseert, maar de kosten per traject nemen toe door intensievere zorg en hogere tarieven. Met de ingezette ombuigingsmaatregelen – zoals investeren in voorliggende ondersteuning via het CJG, regie op huishoudens met veel voorzieningen en het sturen op doelmatige inzet – verwachten we dat de kosten minder sterk oplopen dan de autonome groei. Hiermee geven we invulling aan de opgave uit de Hervormingsagenda Jeugd: houdbare en doelmatige zorg, met behoud van kwaliteit voor jeugdigen en gezinnen.

Wmo
In de begroting 2026 is het effect van het kostprijsonderzoek Wmo verwerkt. Dit leidt tot een stijging van de kosten. Voor 2026 is uitgegaan dat de omvang van de indicaties zich stabiliseert en is uitgegaan van de landelijke trend zoals door de VNG in het prognosemodel Wmo wordt aangegeven.

Participatie en rijksbijdrage BUIG
De bijstandsnormen zijn gekoppeld aan het minimumloon. Jaarlijks worden de minimumlonen geïndexeerd op 1 januari en 1 juli. De percentages voor 2026 zijn nog niet bekend. Er is gerekend met een stijging van 4%. De rijksbijdrage BUIG is om dezelfde reden naar boven bijgesteld. Tevens is de verwachting dat het aantal bijstandsuitkeringen licht stijgt.

Dekking vanuit september- en meicirculaire
De dekking zoals aangegeven in bovenstaande tabel is onderdeel van de uitkering Gemeentefonds en verantwoord op programma 0.

8. Ombuigingen categorie B	Met de behandeling van de begroting 2025-2028 is door de raad besloten om de ombuigingen categorie B te effectueren. In 2026 levert dit ten opzichte van 2025 een begroot voordeel op.
9. Taakstelling sociaal domein deels ingevuld	Op basis van de nieuwe begroting 2026 van de zorgkosten en vervoerskosten is er voor een bedrag van € 955.000 aan ombuigingen op zorgkosten ingevuld. Door een daling van het aantal PGB-cliënten bij jeugd, kan het PGB budget verlaagd worden en tegelijkertijd een ombuiging ingevuld worden. Het aantal unieke PGB cliënten bij jeugd is aanzienlijk afgenomen t.o.v. vorig jaar. Sinds 2024 stuurt het CJG strakker op de PGB-indicaties. In 2025 is de verordening aangepast, waarbij de regels rond het PGB verder zijn aangescherpt en de richtlijnen van de Centrale Raad van Beroep zijn opgenomen. Binnen de Wmo is een lagere instroom in de Wmo voorzieningen. In 20% van de nieuwe meldingen wordt een alternatief gevonden binnen de sociale basis. Een voorbeeld hiervan is het Odensehuis, waarbij een lichte daling te zien is in het aantal indicaties voor maatwerk. Daarnaast is in 2025 gestart met de verdere

	implementatie van de nieuwe werkwijze binnen de Wmo, waarbij actief gemonitord en bijgestuurd wordt op ingezette maatregelen. Deze aanpak richt zich op het voorkomen van stapeling van ondersteuning en het verkorten van de ondersteuningsperiodes, met name bij inwoners met meerdere voorzieningen en ZIN- en PGB-trajecten. Bij Wmo-vervoer is een dalende trend zichtbaar die doorzet. Er wordt in de breedte minder gebruik gemaakt van het vervoer. Ook het (blijvend) sturen op het oneigenlijk gebruik werpt zijn vruchten af. Daarnaast worden veel kortere ritten nu door het Automaatje gereden (zie punt 6). Ook bij leerlingenvervoer (programma 4) en jeugdvervoer wordt een afname van het vervoer gezien. Er is een daling in het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het leerlingenvervoer. Dit sluit aan bij de visie om kinderen meer zelfredzaam te maken en te houden. Het aantal geïndiceerde leerlingen en het aantal ritten laat een daling zien van rond de 14%.
10. Diversen	Bestaat voornamelijk uit het indexeren van de budgetten.

De begroting 2026 van de centrumgemeentelijke middelen Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang is bijgesteld op basis van de laatste trends en ontwikkelingen en opgenomen in deze begroting. Deze wordt op regionaal niveau, zowel ambtelijk als bestuurlijk, afgestemd. Deze begroting is budgettair neutraal opgenomen onder taakveld 681 Beschermd wonen en Maatschappelijk opvang.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Algemeen Programma 7

Wij werken aan een gezonde en duurzame leefomgeving. Waarbij duurzaamheid prioriteit heeft en integraal wordt meegenomen in alle opgaven en werkzaamheden. Aangezien duurzaamheid iedereen aan gaat werken wij met inwoners en ondernemers samen om de duurzaamheidsdoelen te realiseren.

Uitvoeringsagenda 'Duurzaamheid'
Om uitvoering te geven aan de vastgestelde duurzaamheidsvisie, worden projecten uitgevoerd zoals opgenomen in de uitvoeringsagenda .Deze projecten dragen minimaal bij aan de doelstellingen van één van de volgende vier pijlers: circulariteit, biodiversiteit, klimaatadaptatie en energietransitie.

Duurzaamheidsfonds
In 2023 zijn de kaders voor het duurzaamheidsfonds vastgesteld. De eerste subsidieregelingen en acties worden uitgewerkt en zijn beschikbaar. Daarnaast worden koppelkansen in de openbare ruimte gerealiseerd, denk hierbij aan vergroening en klimaat adaptieve maatregelen.

Werken aan een gezonde leefomgeving
Rijkswaterstaat (RWS) werkt aan de vervanging van oude geluidsschermen langs de A28. De nieuwe schermen dragen bij aan lagere geluidbelasting op de omgeving en de woningen. Met een financiële bijdrage van de gemeenten kan een deel van de schermen hoger worden uitgevoerd dan wettelijk is vereist. Het aanbestedingstraject hiervoor loopt.

Wij stimuleren alle inwoners om een actieve en gezonde leefstijl te hanteren door in te zetten op gezond opgroeien, gezond ouder worden, een gezonde leefomgeving en proberen we gezondheidsachterstanden te verkleinen.
Onder andere door het stimuleren van gezonde keuzes (leefstijl) met de lokale uitvoeringsagenda van de nota 'Samen verder voor een gezond Noord Veluwe'. Daarnaast willen we de fysieke en sociale omgeving zo inrichten dat deze uitnodigt tot een gezonde en actieve leefstijl en deze ruimte biedt voor ontmoeten. Dit doen we door een brede integrale benadering van gezondheid: 'Gezondheid in al het beleid'.
Ook is het onze ambitie om de kernwaarden van een gezonde leefomgeving met voorrang toe te passen in wijken met gezondheidsachterstanden.

Inhoud

Dit programma omvat activiteiten die gericht zijn op een gezonde leefstijl, gezondheidszorg, milieu, duurzaamheid, integrale handhaving en vergunningverlening, afvalverzameling en reiniging, riolering en waterzorg, alsmede de gemeentelijke begraafplaats.

Ontwikkelingen

Verbonden partijen

- Afvalsturing Friesland N.V.
- GGD Noord- en Oost Gelderland (GGD NOG)
- Meten en Monitoren Afvalwaterketen en Grondwater Vallei en Veluwe
- Omgevingsdienst Veluwe (ODV)
- Warmtenetwerk Harderwijk
- Zonnepark Harderwijk

Beleidskaders

- Omgevingsvisie
- Van Afval naar Grondstof (VANG)
- Duurzaamheidsvisie "De Duurzame Stad"
- Circulaire economie beleid "De Circulaire Stad"
- Natuur- en Groenvisie "Harderwijk Natuurlijk Groen!"
- Energietransitiebeleid "De Energieke Stad"

- Beleidsuitwerking en Uitvoeringsagenda Riool, Water en Klimaatadaptatie (BURWKa)
- Beleidsuitwerking en Uitvoeringsagenda Natuur en Groen (BUNG)
- Beleid inpassing zonnepanelen
- Nota Volksgezondheid “Samen verder voor een Gezond Noord-Veluwe 2022-2025”
- Beleidsnotitie begraven en cremeren Harderwijk
- Zuiveringskring Afvalwaterketenplan WHEP 2015-2023
- Nota Sociaal Domein ‘Samen doen wat nodig is’
- Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) Harderwijk
- Regioplan Noord-Veluwe en Zeewolde I(ZA)

Taakvelden Programma 7

7.1 Volksgezondheid

Portefeuillehouder(s):	M. Reckman
Domein:	Mens & Maatschappij

Wat willen we bereiken?

Stimuleren van een gezonde leefstijl en bijdragen aan een gezonde leefomgeving

Wij stimuleren en activeren onze inwoners om te kiezen voor gezonde leefgewoonten die bijdragen aan gezond opgroeien en vitaal ouder worden. We zetten in op preventie, het creëren van een gezonde fysieke én sociale leefomgeving en verkleinen gezondheidsverschillen tussen bevolkingsgroepen, zodat iedereen de kans krijgt om in goede gezondheid te leven.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren Gezond Actief Leven Akkoord (GALA)

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is een afspraak tussen de Rijksoverheid, gemeenten en andere partijen om de gezondheid van inwoners te verbeteren en gezondheidsverschillen te verkleinen. Het richt zich op thema’s zoals meer bewegen, gezonder eten, het terugdringen van roken en overgewicht, en het versterken van mentale gezondheid.
Het doel is dat mensen langer gezond, vitaal en zelfstandig kunnen leven, met speciale aandacht voor groepen die nu een minder goede gezondheid hebben.

We voeren vier netwerkaanpakken uit:

1. Kansrijke Start (gericht op de eerste 1000 levensdagen van kinderen), inclusief het project Nu Niet Zwanger (ongewenste zwangerschappen voorkomen en kinderen een goede start geven).
2. Kind naar Gezonder Gewicht (aanpak van overgewicht en obesitas bij kinderen).
3. Volwassenen naar Gezond Gewicht (aanpak gericht op volwassenen met overgewicht).
4. Valpreventie (beweeginterventies gericht op de thuiswonende 65-plusser met al dan niet een verhoogd valrisico).

Daarnaast investeren we in :

- Het creëren van gezonde leefomgevingen door onder andere beleidsdoelstellingen en de kernwaarden van een gezonde leefomgeving mee te nemen in de fysieke leefomgeving. En door beschikbare kennis te delen en projectleiders te inspireren.
- Het verkleinen van gezondheidsverschillen door te investeren in wijkgerichte aanpakken om zo gezondheidsachterstanden terug te dringen door middel van een integrale aanpak en in samenhang met andere problemen zoals armoede, schulden en eenzaamheid.

Uitvoeren regioplan Integraal Zorgakkoord (IZA)

Het regioplan Noord-Veluwe en Zeewolde is een gezamenlijke afspraak van gemeenten, zorg- en welzijnsorganisaties en zorgverzekeraar Zilveren Kruis. Hierin staat hoe wij er samen voor willen zorgen dat inwoners nu en in de toekomst goede zorg en ondersteuning krijgen, dicht bij huis en betaalbaar. Het plan richt zich op belangrijke thema's zoals ouderenzorg, mentale gezondheid, chronische ziekten en het verkleinen van gezondheidsverschillen, met veel aandacht voor wat inwoners zelf belangrijk vinden in hun gezondheid en leven.

In 2026 ligt het accent op:

- Uitvoeren Samenredzame gemeenschap
- Vervolg GEM (ecosysteem mentale gezondheid)
- Verkleinen van gezondheidsverschillen
- Vervolg OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving)
- Doorontwikkelen Verwijsloket Sint Jansdal
- Inrichten regionale preventiestructuur
- Borgen van de regionale structuur Netwerkaanpakken/ketenaanpakken GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord), waaronder Kansrijke Start, KnGG (Kind naar gezonder gewicht), VnGG (Volwassenen naar gezond(er) gewicht), Valpreventie en Welzijn op Recept

Uitvoeren preventie- en handhavingsplan 2026-2029

Met dit plan zetten we in op een combinatie van voorlichting (bijvoorbeeld via kroegentocht voor ouders, voorlichting op school, en bewustwordingscampagnes zoals NIX18) én handhaving (door middel van jaarlijkse nalevingsonderzoeken) om te voorkomen dat jongeren onder de 18 jaar alcohol drinken en alcoholverstrekking aan minderjarigen te voorkomen.

Uitvoeren Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)

OKO is een preventieve aanpak, gebaseerd op het succesvolle IJslandse model, waarbij gemeenten in de Noord-Veluwe en Zeewolde gezamenlijk werken aan een positieve, gezonde en veilige omgeving voor jongeren van ongeveer 10–18 jaar. De aanpak richt zich op vier leefdomeinen—gezin, school, vriendenkring en vrije tijd—en volgt een cyclus van monitoring, dialoog, planning en uitvoering om middelengebruik te voorkomen en het welbevinden van jongeren te versterken.

Uitvoeren JOGG aanpak

JOGG Noord-Veluwe is een samenwerkingsverband van zeven gemeenten dat zich inzet om een gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren de normaalste zaak van de wereld te maken. Dit wordt gedaan door de omgeving van kinderen gezonder in te richten. GA! Harderwijk voert het lokale plan van aanpak uit. Er wordt nauw samengewerkt met onder andere scholen, sportverenigingen, kinderopvang en ouders. Door middel van campagnes en projecten wordt op een positieve manier aandacht gevraagd voor een gezonde en actieve levensstijl.

Sturing geven aan en toezien op de uitvoering van het beleid van de GGD NOG

De GGD NOG is een verbonden partij. Onze gemeente is eindverantwoordelijk voor de publieke gezondheidszorg van onze inwoners. Samen met de overige gemeenten stellen wij het lokale en regionale gezondheidsbeleid vast. In opdracht van de gemeenten voert de GGD de basistaken uit de Wet Publieke Gezondheid uit, zoals de jeugdgezondheidszorg 4-18 jaar (consultatiebureau en op scholen), infectieziektebestrijding, medische milieukunde (advies over o.a. lucht- en bodemkwaliteit), seksuele gezondheid, reizigersadvisering en vaccinaties. Wij stellen kaders en zien toe op de uitvoering van de afgesproken taken.

Ontwikkelen en uitvoeren van beleid op het gebied van suïcidepreventie

Vanaf 1 januari 2026 krijgen gemeenten in Nederland een nieuwe wettelijke taak op het gebied van suïcidepreventie. Dit is vastgelegd in de Wet integrale suïcidepreventie, die op die datum in werking treedt. De kern van deze nieuwe taak is dat suïcidepreventie een verplicht onderdeel wordt van het gemeentelijk gezondheidsbeleid. Waar dit voorheen vaak een vrijblijvende inspanning was, worden gemeenten nu wettelijk verplicht om hier actief beleid op te ontwikkelen en uit te voeren.

Nieuw beleid

Opstellen van regionaal gezondheidsbeleid en een lokale uitvoeringsagenda

Op basis van de landelijke nota volksgezondheid (verwacht in najaar 2025) stellen we, in samenwerking met onze regiogemeenten en de GGD, een regionale nota volksgezondheid op. Als deze nota is vastgesteld, vertalen we deze naar een concrete lokale uitvoeringsagenda voor onze gemeente.

Ontwikkelen en uitvoeren van verslavingspreventie

Investeren in preventie is de meest effectieve manier om de hoge maatschappelijke en persoonlijke kosten van verslaving te voorkomen. Door vroegtijdig in te grijpen, voorkomen we dat beginnend gebruik uitgroeit tot een complex probleem.

Onze Aanpak: Voorkomen is Beter dan Genezen.
Samen met onze partner Tactus Verslavingszorg zetten we een krachtig preventieprogramma in dat is gericht op drie pijlers:

1. Universele preventie: We geven al onze inwoners, met name jongeren, voorlichting over de risico's van alcohol, drugs en gokken.
2. Vroege signalering: We rusten professionals op scholen, in wijkteams en bij sportclubs toe om problematisch gebruik vroeg te herkennen.
3. Hulp toeleiden: We zorgen voor een duidelijke en laagdrempelige route naar hulp, zodat iedereen die dat nodig heeft, snel de juiste ondersteuning vindt.

Door nu te investeren in de preventieve programma's bouwen we aan een gezondere en veiligere gemeente en voorkomen we de ingrijpende en kostbare gevolgen van verslaving op de lange termijn.

7.2 Riolering

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Beheren van een gezonde grondwaterstand

Nadelige gevolgen van de grondwaterstand zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van maatregelen doelmatig is en niet tot de taak van een waterschap, een provincie of het Rijk behoort.

Wat gaan we ervoor doen?

Monitoren grondwaterstand

Monitoren grondwaterstand.

Sinds 2009 is er een gemeentelijk grondwatermeetnet actief met 60 peilbuizen. Om trends te kunnen bepalen en daarop het beleid te kunnen aanpassen is het van belang om te kunnen beschikken over continue, betrouwbare en aansluitende meetreeksen over een zo lang mogelijke periode. Het monitoren van de meetdata is nodig om tijdig te kunnen ingrijpen als instrumenten falen of oorzaak en gevolg analyse te kunnen doen bij klachten/meldingen.

Wat willen we bereiken?

Verzorgen afvoer van water

Het zorgdragen voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater, overtollig hemelwater en overtollig grondwater ter bescherming van de volksgezondheid en milieu.

Wat gaan we ervoor doen?

Zorg dragen voor waterafvoer en watertransport

Zorg dragen voor waterafvoer en watertransport.

Dit is een wettelijke zorgtaak. In IBOR zijn hiervoor kwaliteitsambities geformuleerd.

Uitvoeren projectmatige werkzaamheden

Uitvoeren projectmatige werkzaamheden.

- Vaststellen Systeembeschrijving Stedelijk Water
- Verwijderen onnodige verharding Lorentzstraat (bepalen bijdrage vanuit BuRWKA middelen). En zo zijn er nog ca. 10 meekoppelkansen op korte termijn.
- Raadsbesluit differentiatie tarief riool- en waterzorgheffing
- Actualiseren Meet- en Monitoringsplan Afvalwaterketen Harderwijk-Ermelo-Putten, (naast voor kwantiteit ook kwaliteit)
- Bodemonderzoek wadi's.
- Plan van aanpak hitte in huurwoningen woningbouwcorporaties

Monitoren afvalwaterketen

Monitoren afvalwaterketen.

Middels vaste meetopstellingen wordt het waterniveau in het rioolstelsel op verschillende locaties gemeten. Monitoring houdt in dat meetdata continu in de gaten wordt gehouden zodat tijdig kan worden ingegrepen als er iets mis is met de meetinstrumenten zelf of te kunnen beoordelen of het systeem heeft gewerkt zoals bedoeld bij bepaalde belasting (bijvoorbeeld een neerslag gebeurtenis waarbij wateroverlast is opgetreden).

Samenwerken in de regio

Samenwerken in de regio

Sinds 2006 werken we in werkregio Noord Veluwe samen op het gebied van Riolering, Water en Klimaatadaptatie. Dit doen we vooral voor onderwerpen/opgaven die om een gemeentegrens overstijgende aanpak vragen zoals droogte, grondwateroverlast en aanpak indirecte lozingen. Financiële bijdragen vanuit het Rijk/Provincie kunnen alleen via zo'n werkregio worden aangevraagd.

Wat willen we bereiken?

Voorkomen van wateroverlast

Onacceptabele hinder en schade door extreme neerslag voorkomen.

Wat gaan we ervoor doen?

In stand houden bestaand rioolsysteem

In stand houden bestaande rioolsysteem.

Volgens methodiek risico gestuurd beheer.

7.3 Afval

Portefeuillehouder(s):	E. Enklaar
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Opslaan en verwerken van afval

Het op een milieuvriendelijke en betaalbare manier inzamelen, opslaan, vervoeren en verwerken van huishoudelijk afval en grondstofstromen, op een manier die makkelijk en gebruiksvriendelijk is voor inwoners. Tegen aanvaardbare en kostendekkende afvaltarieven.

De VANG doelstellingen voor 2026 zijn berekend als volgt:

- 95 á 90 kg fijn en grof restafval/ inwoner
- 80% scheidingspercentage voor fijn en grof restafval (o.b.v. nascheiding)

Wat gaan we ervoor doen?

Inzamelen en verwerken van afval

De effectiviteit van het afval en grondstoffenbeleid wordt gemeten d.m.v. meerdere kritische prestatie indicatoren. Namelijk:
Hoeveelheid fijn restafval per inwoner per jaar;

- Alle ingezamelde fijn huishoudelijke grondstoffen per jaar;
- Hoeveelheid grof restafval per inwoner per jaar;
- Alle ingezamelde grof huishoudelijke grondstoffen per jaar;
- Gemiddeld scheidingspercentage van alle grondstofstromen;
- Gemiddeld recyclepercentage van alle grondstofstromen.

Nieuw beleid

De effectiviteit van het afval en grondstoffenbeleid wordt gemeten d.m.v. de hoeveelheid fijn en grof huishoudelijk restafval dat per persoon per jaar wordt verbrand. Daarnaast wordt gemeten wat het totale scheidingspercentage en recyclepercentage is van het complete huishoudelijke afval en grondstoffendomein.

Exploiteren milieupark

De exploitatie van de milieustraat en het KCA-depot wordt vanaf 2026 uitgevoerd door Afvalsturing Friesland (Omrin). Omrin ontfermt zich over de exploitatie, inname, transport en (deel) verwerking van de aangeboden afval en grondstofstromen.

De effectiviteit van de exploitatie van de milieustraat wordt (jaarlijks) o.b.v. de hoeveelheid grof huishoudelijk restafval per persoon én het scheidingspercentage.

Bijstellen en monitoren afvalstoffenbeleid

Bijstellen en monitoren afval en grondstoffenbeleid

Het afval en grondstoffenbeleid en de effectiviteit daarvan wordt gemeten o.b.v. de VANG (Van Afval Naar Grondstof) resultaten. Dit wordt gemeten in kg's per persoon per (elk) jaar,

Compenseren inwoners met medisch afval

De KPI die voor deze doelstelling bijgehouden dient te worden is hoeveel restafval containers en (extra) medische afvalpassen zijn uitgegeven aan behulphoevende . Daarnaast dient er bijgehouden te worden wat de gemiddelde aanbiedingen zijn van minicontainers (per jaar) en wat de gemiddelde aanbiedingen zijn (per jaar) van de ondergrondse containers. O.b.v. het nieuwe GSP (2026- 2030) zal tot 80% gecompenseerd worden van de ondergrondse container aanbiedingen.

Nieuw beleid

De KPI die voor deze doelstelling bijgehouden dient te worden is hoeveel restafval containers en extra medische afvalpassen zijn uitgegeven aan behulphoevende .

Innen afvalstoffenheffing

Het registreren van het aantal aanbiedingen restafval en het innen van afvalstoffenheffing.

Regulier

De effectiviteit van de afvalstoffenheffing wordt beoordeeld o.b.v. de mate van kostendekkendheid (in %).

Uitbreiden strategische locaties

Uitbreiden locaties waar textiel en glas aangeboden kunnen worden.

De effectiviteit van deze doelstelling wordt gemeten o.b.v. de hoeveelheid glas, textiel, etc, die totaal brongescheiden wordt ingezameld. Verder wordt de effectiviteit gemeten o.b.v. de hoeveelheid glas, textiel, etc. dat via sorteeranalyses van het reatafval wordt aangetroffen.

Verplichte beleidsindicatoren 7.3 Afval

Omvang huishoudelijk restafval in kg per inwoner

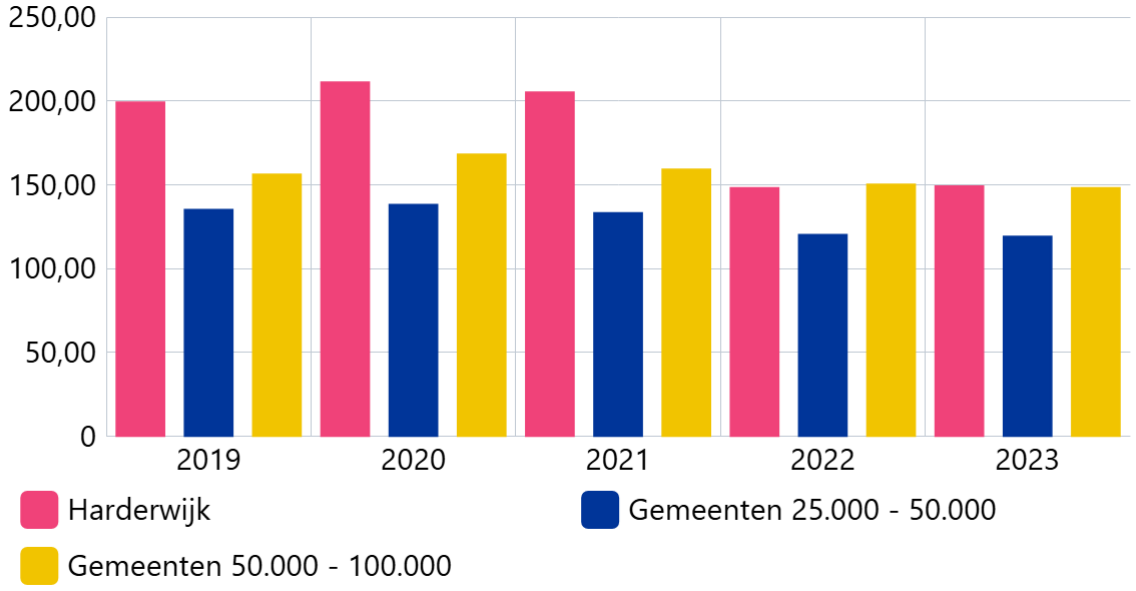

Bron: CBS

7.4 Milieubeheer

Portefeuillehouder(s):	M. Pijnenburg
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Een duurzamer en leefbaarder gemeente Harderwijk

We werken aan een duurzame en toekomstbestendige gemeente Harderwijk. Duurzaamheid is dan ook een leidend principe in ons handelen. Waarbij in de omgevingsvisie een duurzame ontwikkeling is gedefinieerd als een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie zonder de mogelijkheden voor toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien, in gevaar te brengen. We zorgen met iedere nieuwe duurzame ontwikkeling dat onze impact op onze leefomgeving verkleind.

Milieukwaliteit is een belangrijk onderdeel van de beleving van de fysieke leefomgeving. Hierbij hebben we het over de milieuaspecten zoals geluid, geur, bodem, externe veiligheid, luchtkwaliteit en milieugezondheidskwaliteit. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is het milieubeleid integraal opgenomen in onze Omgevingsvisie, waarbij de natuurlijke systemen (bodem, water, natuur en klimaat) leidend zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling. De uitvoeringsaspecten van dit milieubeleid worden vertaald in het omgevingsplan. Bij ruimtelijke ontwikkelingen zorgen we ervoor dat de milieueffecten acceptabel zijn en ten minste voldoen aan de wettelijke eisen, met het oog op een duurzamer en gezonder Harderwijk en Hierden in 2040 .

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren uitvoeringsprogramma Duurzaamheid

Op basis van uitvoeringsagenda Duurzaamheid 2025-2026 wordt gewerkt aan de duurzaamheidsdoelstellingen zoals opgenomen in de Omgevingsvisie. Deze projecten dragen minimaal bij aan de doelstellingen van één van de volgende vier pijlers: circulariteit, biodiversiteit, klimaatadaptatie en energietransitie.

In de uitvoeringsagenda duurzaamheid staan de projecten benoemd, waaraan wordt gewerkt in 2026. Dit betreft voornamelijk doorlopende projecten of projecten die gestat zijn in 2025. Een aantal voorbeelden zijn de tegeltaxi, realisatie windenergie Lorentz, de wijkprocessen om de Zeebuurt en Stadsweiden aardgasvrij te maken, het verder ontwikkelen van het duurzaamheidsloket, het organiseren van inspiratiesessies en het vergroenen van privaat en publiek terrein.

Elk jaar verschijnt er een voortgangsrapportage duurzaamheid. Hierin is te lezen wat er in het jaar is uitgevoerd en welke resultaten er zijn behaald. Q2 2026 verschijnt de voortgangsrapportage over het jaar 2025.

De ODVeluwe voert voor ons milieutaken uit

De Omgevingsdienst Veluwe voert veel milieutaken voor ons uit. Voor een groot deel van de milieutaken is de uitvoering door een omgevingsdienst een wettelijke verplichting.

Het verplichte takenpakket van de ODVeluwe bestaat uit de milieu VTH-taak (VTH = vergunningen, toezicht en handhaving). Dit is het zogenoemde basistakenpakket. Onderdeel van deze taak is ook de specifieke milieu-expertise die nodig is om de milieu VTH-taken uit te kunnen voeren. Het gaat met name om de milieu-expertise geluid, bodem, luchtkwaliteit, geur en externe veiligheid. Ook behandelen van milieuklachten over bedrijfsmatige activiteiten is een basistaak.

De ODVeluwe heeft ook een wettelijke taak als het gaat om asbest. De ODVeluwe is verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving op de asbestregelgeving. Dit omvat het beoordelen van sloopmeldingen, toezicht houden op asbestsaneringen en het handhaven van de regels rondom het verwijderen en verwerken van asbest.

Een ander belangrijk onderdeel van de taken van de ODVeluwe zijn de plustaken. Dit zijn milieutaken die niet behoren tot het basistakenpakket. Gemeenten kunnen zelf besluiten om plustaken onder te brengen bij de omgevingsdienst. De plustaken die de ODVeluwe voor gemeente Harderwijk uitvoert, bestaat uit adviseren over milieuthema's en natuur & ecologie, bijvoorbeeld voor gebiedsontwikkeling en het omgevingsplan.

Voor de uitvoering van de taken stelt de ODVeluwe jaarlijks een programmabegroting en een samenwerkingsovereenkomst op. De programmabegroting is de basis voor de samenwerkingsovereenkomst. De begroting en de overeenkomst zijn opgebouwd uit de programma's Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving en Advies. De programma's zijn opgebouwd uit producten, bijvoorbeeld vergunningen, controles en adviezen.

Stimuleren van verduurzaming d.m.v. subsidies

Net als voorgaande jaren stelt de gemeente Harderwijk ook in 2026 verschillende subsidies beschikbaar voor inwoners en bedrijven om te verduurzamen.

- De subsidie klimaatadaptieve voorzieningen, helpt inwoners en bedrijven bij het treffen van voorzieningen op privaat terrein die helpen de effecten van de klimaatverandering te beperken. Denk hierbij aan groendak, waterbuffer of het planten van een boom.
- Woningeigenaren van een slecht geïsoleerde woning met een WOZ-waarde tot € 429.300 (peildatum 1 januari 2022), kunnen in aanmerking komen voor de subsidie lokale aanpak isoleren. Deze subsidie kan ook aangevraagd worden door eigenaren die niet door een bedrijf, maar zelf de isolatie willen aanbrengen.
- Om schoolpleinen te vergroenen, is er voor scholen de subsidie groene schoolpleinen beschikbaar zolang het subsidieplafond nog niet is bereikt.

Verduurzamen openbare ruimte

Waar mogelijk worden duurzaamheidsmaatregelen meegenomen bij werkzaamheden in de openbare ruimte. In 2026 gaan we verder met het vergroenen van pleinen en straten en is de inzet om wanneer mogelijk de werkzaamheden emissieloos uit te voeren.

Uitvoeren Schone Lucht Akkoord

Het Schone Lucht Akkoord bestaat uit een groot aantal maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. De gemeente Harderwijk is een inspanningsverplichting aangegaan door het Schone Lucht Akkoord te ondertekenen. Niet alle maatregelen zijn voor ons van toepassing, bijvoorbeeld omdat bepaalde activiteiten niet plaatsvinden op het grondgebied van de gemeente Harderwijk. We zetten structureel in op het verbeteren van de luchtkwaliteit in de gemeente Harderwijk aan de hand van het Schone Lucht Akkoord. Waar nodig doen wij dat samen met de ODVeluwe waar wij de advisering over luchtkwaliteit hebben ondergebracht.

Regulier

Opstellen Omgevingsprogramma Energie

Op basis van de vastgestelde startnotitie, wordt in 2026 het omgevingsprogramma Energie opgesteld. Omdat het verplichte Programma Warmte onderdeel is van het Programma Energie wordt deze uiterlijk eind 2026 vastgesteld door het college van B&W. Het Programma Energie gaat duidelijkheid geven hoe de gemeente Harderwijk de komende jaren werkt aan het langer termijn doel, een klimaatneutraal en aardgasvrij Harderwijk in 2050.

Nieuw beleid

Verplichte beleidsindicatoren 7.4 Milieubeheer

Hernieuwbare elektriciteit

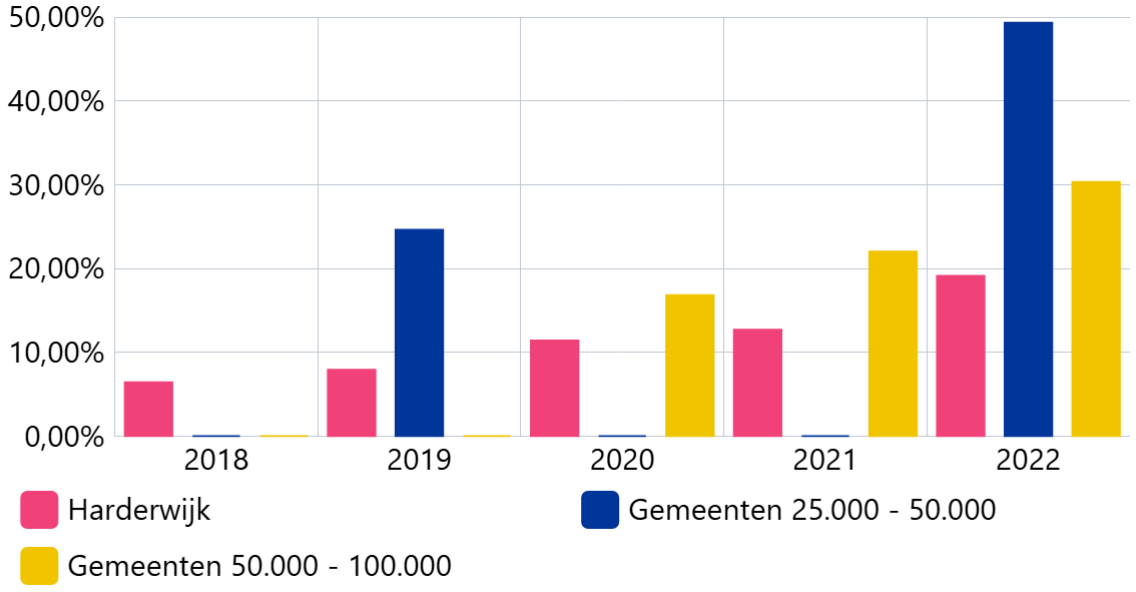

Bron: Klimaatmonitor-RWS

Facultatieve beleidsindicatoren 7.4 Milieubeheer

CO^2-emissie per ton excl. CO^2-uitstoot auto(snel)wegen

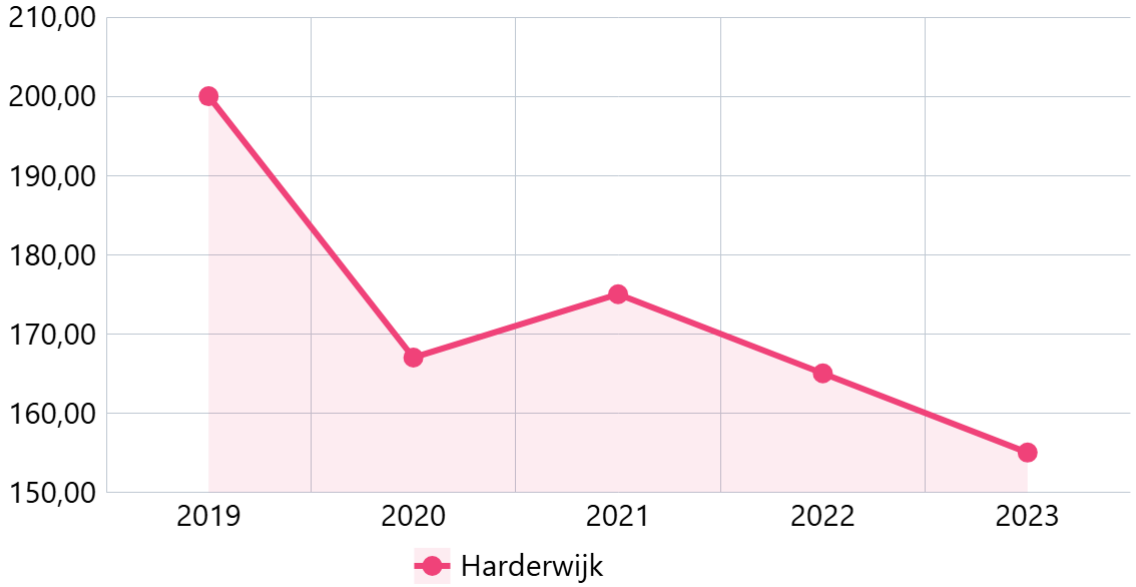

Bron: Klimaatmonitor

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Portefeuillehouder(s): M. Pijnenburg

Domein: Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Het verzorgen van een laatste rustplaats

Creëren en in stand houden van een functionele en piëteitsvolle laatste rustplaats toegankelijk voor een ieder. De gemeente heeft de plicht op grond van de wet op de lijkbezorging om een gemeentelijke begraafplaats te exploiteren.

Totaaloverzicht Programma 7

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
Baten							
TV71	**TV71 Volksgezondheid**	**909**	**824**	**581**	**384**	**384**	**384**
TV72	**TV72 Riolering**	**3.893**	**4.309**	**4.768**	**5.408**	**6.327**	**6.408**
TV73	**TV73 Afval**	**6.257**	**6.302**	**6.767**	**6.905**	**6.905**	**6.905**
TV74	**TV74 Milieubeheer**	**1.186**	**3.975**	**934**	**844**	**844**	**844**
TV75	**TV75 Begraafplaatsen en crematoria**	**1.215**	**1.307**	**1.380**	**1.374**	**1.373**	**1.373**
Totaal Baten		**13.459**	**16.717**	**14.430**	**14.915**	**15.833**	**15.914**
Lasten							
TV71	**TV71 Volksgezondheid**	**-3.416**	**-3.558**	**-3.408**	**-3.145**	**-3.141**	**-3.139**
TV72	**TV72 Riolering**	**-2.495**	**-3.600**	**-3.916**	**-4.491**	**-5.396**	**-5.473**
TV73	**TV73 Afval**	**-5.590**	**-5.467**	**-5.871**	**-5.867**	**-5.992**	**-5.991**
TV74	**TV74 Milieubeheer**	**-3.737**	**-8.987**	**-3.794**	**-3.328**	**-3.408**	**-3.410**
TV75	**TV75 Begraafplaatsen en crematoria**	**-1.133**	**-1.285**	**-1.300**	**-1.290**	**-1.104**	**-1.101**
Totaal Lasten		**-16.371**	**-22.898**	**-18.289**	**-18.121**	**-19.041**	**-19.114**
Onttrekkingen							
TV73	**TV73 Afval**	**128**	**985**	**395**	**395**	**395**	**395**
TV74	**TV74 Milieubeheer**	**1.264**	**2.700**	**486**	**91**	**130**	**130**
Totaal Onttrekkingen		**1.392**	**3.685**	**881**	**486**	**525**	**525**
Stortingen							
TV74	**TV74 Milieubeheer**	**-1.259**	**-1.071**	**-659**	**-1.467**	**-378**	**-378**
Totaal Stortingen		**-1.259**	**-1.071**	**-659**	**-1.467**	**-378**	**-378**
Gerealiseerd resultaat		**-2.778**	**-3.566**	**-3.636**	**-4.188**	**-3.060**	**-3.053**

Financiële analyse begroting 2026 ten opzichte van begroting 2025

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitief 2026 - Totaal 2025
Baten	16.717	14.430	-2.287
Lasten	-22.898	-18.289	4.609
Onttrekkingen	3.685	881	-2.804
Stortingen	-1.071	-659	412
Gerealiseerd resultaat	**-3.566**	**-3.636**	**-70**

Het resultaat van programma 7 is als volgt te verklaren

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Ondewerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	-55	1
	Ombuigingen	28	2
	Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	366	3
	Kapitaallasten	-94	4
	Doorberekende salariskosten	119	5
	Overige doorbelastingen	78	6
	Tariefberekeningen programma 7	164	7
	Incidentele budgetten programma 7	-665	8
	Diversen	-11	9
	Totaal	**-70**	

Toelichting op de financiële analyse

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Naam aanmelding	I / S	2026	2027	2028	2029
7.1 Volksgezondheid	Ketenaanpak overgewicht en obesitas (KnGG en VnGG)	I	-50	-	-	-
7.1 Volksgezondheid	Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)	S	-5	-25	-25	-25
	Totaal programma 7		**-55**	**-25**	**-25**	**-25**

1. Nieuw beleid	In bovenstaande tabel zijn de posten opgenomen die gerelateerd zijn aan nieuw beleid in 2026. Ten opzichte van 2025 geeft dit een nadelig effect.
2. Ombuigingen	Met de behandeling van de begroting 2025-2028 is door de raad besloten om de ombuigingen categorie B te effectueren. In 2026 levert dit ten opzichte van 2025 een begroot voordeel op.
3. Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	Bepaalde budgetten die in 2024 niet (volledig) zijn benut, zijn vanuit de Jaarrekening 2024 meegenomen naar de Begroting 2025. In de Begroting 2026 komen deze budgetten te vervallen en ontstaat een voordelig effect.
4. Kapitaallasten	Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden/programma's en hebben voor dit programma een nadelig effect.
5. Doorberekende salariskosten	Jaarlijks wordt de verwachte urenbesteding per taakveld opgevraagd. De geraamde salariskosten worden op basis van deze urenbesteding doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een voordelig effect.

6. Overige doorbelastingen	Naast salariskosten zijn er ook overige kostenposten die aan verschillende taakvelden worden doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een voordelig effect.
7. Tariefberekeningen programma 7	De tariefberekeningen binnen dit programma zijn in taakveld 7.2 de riool- en waterzorgheffing, in taakveld 7.3 de afvalstoffenheffing en in taakveld 7.5 de begraafplaatsrechten. De tariefberekeningen worden geactualiseerd op basis van 100% kostendekkendheid. Aangezien er kosten van de tariefberekening buiten deze specifieke taakvelden vallen, zoals kwijtscheldingen en overhead, levert de bijstelling van de inkomstenposten in de taakvelden van programma 7 een voordeel op. Per saldo is het een neutrale bijstelling op de totale begroting. Zie paragraaf lokale heffingen voor de tariefberekeningen.
8. Incidentele budgetten programma 7	Dit betreft diverse incidentele effecten vanuit incidentele budgetten en/of incidentele dotaties/onttrekkingen aan reserves. In dit geval betreft het effect met name de afwikkeling van het krediet windpark vanuit het raadsbesluit van 12 juni 2025.
9. Diversen	Diverse kleine budgetwijzigingen hebben geleid tot een klein nadelig effect.

Programma 8 Ruimte en wonen

Algemeen Programma 8

Wij versterken de ruimtelijke kwaliteit door grote ruimtelijke projecten uit te voeren, ruimte voor lokale initiatieven te geven, een passend woningaanbod te bieden en te zorgen voor een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat.

Inhoud

Het programma omvat activiteiten die gericht zijn op ruimtelijke ordening (omgevingsvisie, bestemmings- en omgevingsplannen, welstandstoezicht en handhaving), volkshuisvesting (woningbouw nieuw en bestaand, woonwagenlocatie) en grondexploitaties. Het versterken en in stand houden van een aantrekkelijk en duurzaam toekomstgericht woon-, werk-, en leefklimaat.

Ontwikkelingen

De ontwikkeling rondom de stikstofproblematiek kan van invloed zijn op de planning en uitvoering van ruimtelijke projecten, ook kan dit invloed gaan hebben op de legesopbrengsten. Na de uitspraak van de Raad van State van mei 2019 en is het stikstofdossier zeer relevant geworden voor toekomstige ontwikkelingen. Voor iedere ruimtelijke ontwikkeling moet nagegaan worden in hoeverre deze een stikstofdepositie veroorzaakt. Sinds de uitspraak wordt op verschillende niveaus gewerkt aan oplossingen. Hierdoor komen steeds meer instrumenten beschikbaar die belemmeringen wegnemen bij ruimtelijk projecten. Echter, bij ieder ruimtelijk project moet dit nauwkeurig worden onderzocht waarbij het de verwachting is dat niet alles kan. Ontwikkelingen omtrent het stikstofdossier blijven onder een juridisch vergrootglas liggen.

Verbonden partijen

- Ontwikkelmaatschappij Vitale vakantieparken

Beleidskaders

- Meerinzicht: digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en onderhoud gebouwen.
- ODV: advisering Omgevingsvisie en Omgevingsplan.

Taakvelden Programma 8

8.1 Ruimtelijke ordening

Portefeuillehouder(s):	E. Enklaar & M. Companjen
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Een aantrekkelijk en toekomstgericht woon-, werk- en leefklimaat

Met ruimtelijke ordening wil de gemeente een aantrekkelijk en duurzaam toekomstgericht woon-, werk-, en leefklimaat versterken en in stand houden door een gedifferentieerd aanbod in woon-, werk, en verblijfslocaties met een zo hoog mogelijk ruimtelijk kwaliteitsniveau. De Omgevingsvisie Harderwijk 2040 is daarvoor het geldende beleidskader. Daarin zijn twee principes leidend: 1. het natuurlijke systeem is drager voor ontwikkeling en 2. het welbevinden van onze inwoners staat voorop.

Wat gaan we ervoor doen?

Opstellen Omgevingsplan

Een belangrijk juridisch kader voor de fysieke leefomgeving is het omgevingsplan Harderwijk. Dit omgevingsplan is op 1 januari 2024 met de inwerkingtreding van de Omgevingswet van rechtswege ontstaan. In artikel 22.1 van deze wet staat opgesomd wat tot dit tijdelijk deel behoort. Zo zijn bijvoorbeeld alle bestemmingsplannen opgenomen in dit tijdelijk deel, maar ook een groot aantal Rijksregels (de bruidsschat).

Tot eind 2031 heeft de gemeente de tijd om dit tijdelijk deel om te zetten naar regels in het nieuwe deel van dit omgevingsplan en gaat hier dan ook structureel mee aan de slag om - gebiedsgericht - te komen tot een omgevingsplan voor gemeente Harderwijk.

Het proces om in 2031 klaar te zijn, loopt al, en hier wordt in deze begrotingsperiode al op ingezet. Bijvoorbeeld voor Stadsdennen, Nieuw Weiburg en Kranenburg zijn omgevingsplannen in voorbereiding.

Regulier

Opstellen gebiedsgericht beleid

- Opstellen Omgevingsplan.
- Opstellen Thematische programma’s Bouw&Infra, Mens&Maatschappij en Natuurlijk systeem.
- Gebiedsprogramma Bosfront, onderdeel Eendengebied

Regulier

Grond beheren

- Grond aan- en verkopen.
- Actief en faciliterend grondbeleid.

Specifiek

Wat willen we bereiken?

Een bloeiende gemeente

Met ruimtelijke ordening draagt de gemeenten bij aan een goede ruimtelijke kwaliteit door een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Dit wordt vastgelegd in het omgevingsplan en is gebaseerd op het beleid uit de omgevingsvisie. Voor de vertaling van alle tijdelijke omgevingsplannen (voorheen bestemmingsplannen) heeft de gemeente van de wetgever de tijd gekregen tot eind 2031.

Daarnaast wordt de omgevingsvisie uitgewerkt in drie thematische programma's: het programma voor het natuurlijke systeem, het programma mens en maatschappij en het programma bouw en infrastructuur. De beslissingsbevoegdheid daarvoor ligt bij het college. De middelen benodigd voor de in de programma's opgenomen maatregelen worden de komende jaren aangevraagd via kadernota en begroting.

Nadat de thematische programma's zijn uitgewerkt wordt steeds duidelijker hoe een en ander gaat landen in gebiedsprogramma's. Daarmee gaat de gemeente in een later stadium bezig.

Wat gaan we ervoor doen?

Actueel houden Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie Harderwijk 2040 is een dynamisch product. Dat wil zeggen dat het hét vastgestelde beleidskader voor Ruimtelijke ordening is. Dit beleidskader wordt aangepast/bijgesteld als de actualiteit daarom vraagt. De omgevingsvisie is pas van kracht na publicatie in het digitale stelsel omgevingswet (DSO). Aanpassing van de omgevingsvisie gaat altijd via een besluit van de gemeenteraad. De omgevingsvisie kan worden aangepast op grote of kleine details. Participatie en een goede motivatie is een vereiste.

Opstellen thematische programma’s en gebiedsprogramma’s

Het verder in detail uitwerken van beleid uit de Omgevingsvisie en het daaraan verbinden van maatregelen vindt plaats in omgevingsprogramma's. Daartoe is de leidraad 'Werken met programma's ' opgesteld.

Het Regieteam Omgevingswet adviseert in consistent en consequent handelen ten aanzien van het instrument thematisch- of gebiedsomgevingprogramma's.

Actualiseren juridische kaders

Het omgevingsplan Harderwijk is een belangrijk juridisch kader voor de fysieke leefomgeving. Zie hiervoor het onderdeel 'Opstellen omgevingsplan' onder 'Een aantrekkelijk en toekomstgericht woon-, werk- en leefklimaat.

Naast het omgevingsplan kent gemeente Harderwijk diverse beleidsregels en verordeningen als juridische kaders voor de fysieke leefomgeving.

De beleidsregels die als zelfstandige beleidsregel moeten blijven bestaan moeten actueel gemaakt en gehouden worden. De overige beleidsregels moet worden verwerkt in het omgevingsplan Harderwijk en daarmee als zelfstandig juridisch kader worden ingetrokken.

Voor de fysieke leefomgeving heeft gemeente Harderwijk de verordening fysieke leefomgeving. Deze verordening wordt met vast regelmaat geactualiseerd. Voor 2032 moet deze zijn verwerkt in het omgevingsplan Harderwijk.

In 2026 verwachten we de eerste wijzigingen van dit omgevingsplan vast te kunnen stellen. Concreet gaat het dan om de structuur van het nieuwe deel van dit omgevingsplan, de beoordelingsregels voor de herontwikkeling van historische boerenerven en het opnemen van de regels voor Stadsdennen.

Regulier

Adviseren op ruimtelijke ordening

Advisering over alle aspecten van de fysieke leefomgeving dit verband houden met plannen, projecten en initiatieven. Hierbij gaat het om zowel de advisering binnen projectgroepen als de advisering van college en raad. Daarnaast maakt ook het informeren en adviseren van eventuele initiatiefnemers en ontwikkelaars hiervan deel uit.

Regulier

Planbegeleiding verstrekken

Planbegeleiding (toetsing en procedureel) van plannen van derden.

Toezicht houden

Toezicht op de verleende omgevingsvergunningen.

Toezicht en handhaving.

Opstellen Handhavingsbeleid en Uitvoeringsprogramma

Het Handhavings- en uitvoeringsbeleid worden in 2025 opgeleverd. Voor 2026 e.v. betekent dit het actueel houden van het beleid en opstellen van een jaarlijkse uitvoeringsprogramma over wat concreet wordt opgepakt, en hoe dit zich weer doorvertaalt.

Uitbreiden formatie

Kadernota aanvraag: Structurele formatie voor 1 fte Toezichthouder en 0,6 fte voor een omgevingscoach op het gebied van brandveiligheid (advisering, gebruiksmeldingen en toezicht daarop). Het AB van de VNOG heeft in juni besloten dat deze taken teruggaan naar de gemeenten. Hiervoor moeten mensen worden aangetrokken en opgeleid. Daarnaast moet er een plan van aanpak komen om de achterstanden die de VNOG heeft laten ontstaan weg te werken .

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Portefeuillehouder(s):	E. Enklaar
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Aanleveren van bouwrijpe grond

Het taakveld grondexploitatie niet-bedrijventerreinen is in essentie gericht op het als gemeente actief verwerven, produceren en leveren van bouwrijpe grond om de ruimtelijke doelen op het gebied van wonen en leven te kunnen realiseren.

Wat gaan we ervoor doen?

Verwerven, beheren en bouwrijp maken van gronden

Verwerven, (tijdelijk) beheren, slopen, saneren, bouw- en woonrijp maken van gronden ten behoeve van realisatie van woningbouw en commerciële/maatschappelijke voorzieningen.

Regulier

Uitvoeren ontwikkeling Drielanden

- Opstarten uitgifte gronden deelgebied 2 (Zuid).
- Opstarten woonrijp maken deelgebied 2 (Zuid).
- Afronden bouwrijp maken deelgebied 3.
- Realiseren contingenten en sociale huurwoningen Gemeente Harderwijk in deelgebied 2 Zuid en deelgebied 3.
- Onderzoeken duurzaamheid kansen Harderweide
- Koers bepalen voor Drielanden-Noord (tussen A28 en Drielandendreef) met oog voor verschillende kansen maar ook milieutechnische uitdagingen.

Regulier

Uitvoeren ontwikkeling Kranenburg

- Het stikstofdossier van Kranenburg is zeer problematisch. Om tot de beoogde woningbouw te komen onderzoeken we de haalbaarheid van het concept 'emissieloos wonen'.
- We voeren een 'proof of concept' uit; we bereiden de transformatie voor van een bestaand kantoorgebouw naar wonen, zodat de juridische haalbaarheid en praktische uitvoerbaarheid van het concept emissieloos wonen kan worden onderzocht en tegelijkertijd woningen kunnen worden gebouwd.
- Het in ontwikkeling zijnde masterplan stemmen we volledig af op het concept emissieloos wonen en we ronden dit masterplan voor Kranenburg af.
- We gaan door met de uitvoering van benodigde onderzoeken en ronden de lopende onderzoeken rondom het energiesysteem en ecologie af.
- We analyseren de huidige situatie voor wat betreft energievoorziening en onderzoeken hoe we dit slim kunnen inzetten voor het energiesysteem van Kranenburg.
- De financiële impact van alle ontwikkelingen verfijnen we tot het niveau dat nodig is voor een grex, om die vervolgens te openen.
- We gaan door met het zorgvuldig en volledig informeren van onze inwoners. Dat doen we via de projectwebsite, de gemeentepagina en het participatieplatform voor Kranenburg.
- We zetten een geslaagd participatietraject voort. Deze stemmen we af op de specifieke belangen per stakeholder.
- Subsidiemogelijkheden voortdurend monitoren en zo mogelijk aanvragen.

Regulier

Uitvoeren ontwikkeling Waterfront

- Oplevering woningen kadeblok deelgebied 2.
- Woonrijpmaken kadeblok deelgebied 2.
- Start verkoop en start bouw (betaalbare) appartementen deelgebied 2 (Kade10).
- Afronding aanbestedingsprocedure deelgebied 3 en gunning ontwikkelaar deelgebied 3.
- Start bouw deelgebied 6 eerste en tweede fase (Ons Stadsgezicht).
- Start bouw Kop van de Stadswerven en start bouw van parkeergarage P7.
- Start verkoop en start bouw deelgebied 4a (o.a. 27 sociale huurwoningen en maatschappelijke voorziening t.b.v. huisarts)

- Opstellen visie op Dolfinariumeiland.
- Opstellen ontwerp Waterfrontpark.
- Tussentijdse verantwoording rijkssubsidie Woningbouwimpuls Waterfront.

Regulier

Uitvoeren ontwikkeling Weiburg

- Opstellen stedenbouwkundig plan, beeldkwaliteitplan en inrichtingsplan openbare ruimte.
- Opstellen samenwerkingsovereenkomst met marktpartijen.
- Uitvoeren onderzoeken, waaronder een mobiliteitsprogramma van eisen (MPvE).
- Openen grondexploitatie.
- Participatie met belanghebbenden en belangstellenden.

Regulier

Wat willen we bereiken?

Bedrijfseconomische optimalisatie en risicobeheersing

Vanuit haar actieve rol wordt conform het vastgestelde grondbeleid en rekening houdend met de ruimtelijke doelen gezocht naar bedrijfseconomische optimalisatie en adequate beheersing van risico's.

Wat gaan we ervoor doen?

Opstellen en actualiseren exploitatieopzetten

- Verwerven, (tijdelijk) beheren, slopen, saneren, bouw- en woonrijp maken van gronden ten behoeve van realisatie van woningbouw en commerciële/maatschappelijke voorzieningen conform het grondbeleid;
- Het uitgeven van bouwrijpe kavels;
- Het opstellen en jaarlijks actualiseren van exploitatieopzetten;
- Het opstellen, beheren en herzien van (actieve) grondexploitaties.
- Risicoanalyses opstellen.

Regulier

Drielanden

- Afronden bouwrijp maken deelgebied 2 (Zuid).
- Realiseren geluidsscherm Harderweide.
- Afronden deel 2 (Noord) met de bouw van 43 appartementen.
- Uitgifte gronden in de Groene Zoom (Small Smart Living).
- Afronden woonrijp maken deelgebied 2 (Noord).
- Opstarten uitgifte gronden deelgebied 2 (Zuid).
- Opstarten woonrijp maken deelgebied 2 (Zuid).
- Afronden bouwrijp maken deelgebied 3.
- Afronden afspraken sociale huurwoningen
- Koers bepalen voor Drielanden-Noord (tussen A28 en Drielandendreef) met oog voor verschillende kansen maar ook milieutechnische uitdagingen.

Specifiek

Kranenburg

- In het kader van risicobeheersing is voor Kranenburg door het gehele projectteam een breed risicodossier opgesteld. Deze actualiseren we periodiek.

- Op de zwaardere risico's, specifiek stikstof en netcongestie worden beheersmaatregelen uitgevoerd die zien op het verlagen van de kans van optreden.
- In het kader van bedrijfseconomische optimalisatie werken we binnen het project vanuit een centrale sharepoint waar de volledige project- organisatie en informatie alsmede werkvoorraad beheerd wordt en toegankelijk is.

Specifiek

Waterfront

- Oplevering woningen kadeblok deelgebied 2.
- Woonrijpmaken kadeblok deelgebied 2.
- Start verkoop en start bouw (betaalbare) appartementen deelgebied 2 (Kade10).
- Afronding aanbestedingsprocedure deelgebied 3 en gunning ontwikkelaar deelgebied 3.
- Start bouw deelgebied 6 eerste en tweede fase (Ons Stadsgezicht).
- Start bouw Kop van de Stadswerven en start bouw van parkeergarage P7.
- Start verkoop en start bouw deelgebied 4a (o.a. 27 sociale huurwoningen en maatschappelijke voorziening t.b.v. huisarts)
- Opstellen visie op Dolfinariumeiland.
- Opstellen ontwerp Waterfrontpark.
- Tussentijdse verantwoording rijkssubsidie Woningbouwimpuls Waterfront.

Specifiek

Weiburg

- Procedure omgevingsplan
- Participatie met belanghebbenden en belangstellenden
- Opstellen definitief inrichtingsplan
- Uitwerking warmteplan
- Opstellen civieltechnisch ontwerp

Specifiek

Risicoanalyses opstellen

Risicoanalyses worden jaarlijks, bij de herziening van de grondexploitaties, herzien en verwerkt in de risicoreserve per project c.q. het algemeen weerstandsvermogen (bij verlieslatende grondexploitatie Waterfront). Tussentijds worden de risicodossiers actueel gehouden door de projectleiding

Specifiek

8.3 Wonen en bouwen

Portefeuillehouder(s):	E. Enklaar
Domein:	Stad & Omgeving

Wat willen we bereiken?

Koppelkansen benutten

Door het bouwen van nieuwe woningen dragen we bij aan een leefbaar en toekomstbestendig Harderwijk en Hierden waar het prettig wonen is voor iedereen. Bij de bouw van nieuwe woningen zoeken we naar koppelkansen en benutten we deze, bijvoorbeeld met het oog op duurzaamheid, groen, wonen met zorg en mobiliteit.

Wat gaan we ervoor doen?

Omgaan met de stikstofproblematiek

Er is een gemeentebrede inventarisatie gedaan van projecten, plannen en activiteiten die relevant zijn in het kader van het landelijke stikstofdossier. Dit dossier is zeer dynamisch. Om hierop goed te kunnen anticiperen en te kunnen handelen zodra nodig, wordt er een kopgroep stikstof ingericht. De kopgroep heeft een aantal taken waaronder; de verbinding tussen provincie/Rijk en de gemeente, een intern aanspreekpunt voor de gehele organisatie, beleidsmatig adviseren, een koppeling met de omgevingsdienst voor technische vragen en het actueel houden van kennis op het dossier.

Wat willen we bereiken?

Volkshuisvestelijk omgevingsprogramma

In 2025 heeft de gemeente Harderwijk een volkshuisvestelijk omgevingsprogramma vastgesteld. Hierin staat benoemd wat onze woningbouwopgave is en hoe we deze willen realiseren. We beschrijven hierin ook welke maatregelen we nemen om bijvoorbeeld woningen betaalbaar te houden en hoe we er voor willen zorgen dat er voldoende passende woningen zijn voor mensen die zorg nodig hebben. Het volkshuisvestelijk omgevingsprogramma is daarnaast ook een belangrijk uitgangspunt voor prestatieafspraken die wij met woningcorporaties maken.

Wat gaan we ervoor doen?

We willen dat er voldoende passende woningen zijn voor mensen die zorg nodig hebben of ouder worden

In het volkshuisvestelijk omgevingsprogramma hebben we de opgave vastgelegd voor wonen met zorg. We gaan deze opgave in 2025 en 2026 verder, in samenspraak met woningcorporaties en zorgpartijen, concretiseren.

Nieuw beleid

We hebben een meldpunt goed verhuurdersschap

Bij het 'Meldpunt goed verhuurderschap' kunnen huurders die klachten hebben over hun (particuliere) huurwoning een melding maken als een verhuurder zich niet houdt aan de Wet goed verhuurderschap. Als gemeente toetsen we dit, horen we en treden we op als dat nodig is.

Regulier

Het Meldpunt is vindbaar en er is voldoende capaciteit om meldingen te kunnen behandelen.

We zetten een verhuiscoach in

We willen graag dat zoveel mogelijk mensen passend wonen. Omdat verhuizen een hele stap is, ondersteunen we onze inwoners met een verhuiscoach. Die voert gesprekken en inventariseert en adviseert. Dit om de stap richting een eventuele verhuizing overzichtelijk te maken en doorstroming te stimuleren. Hierdoor kunnen onze inwoners langer zelfstandig thuis wonen. .

Regulier

Wat willen we bereiken?

Woningzoekenden kunnen een woning vinden

Iedereen die in gemeente Harderwijk wil wonen, vindt binnen afzienbare tijd een woning die past bij zijn of haar wensen en behoeften op het gebied van betaalbaarheid, toegankelijkheid en woonomgeving.

Wat gaan we ervoor doen?

Toewijzen nieuwbouwprojecten

In ons woningbouwprogramma sluiten we aan bij de afspraken die we hebben gemaakt in de Woondeal.

Regulier

In de nieuwbouw sturen we op de realisatie van 2/3e betaalbare woningen (huur en koop) en op de realisatie van 30% sociale huur. Zo dragen we eraan bij dat er voor elke woningzoekende een betaalbare en passende woning te vinden is.

Behandelen van aanvragen voor bijzondere regelingen

Beschikbaar stellen starterslening en toekomstbestendig wonen lening.

Regulier

We hanteren de starterslening en de toekomstbestendig wonen lening om starters te helpen bij aankoop van hun eerste woning en woningeigenaren te stimuleren hun woning te verduurzamen.

Voortgang rapporteren aan de raad

We laten zien hoe het gaat met de voortgang van de woningbouwopgave.

Regulier

We stellen periodiek een rapportage op waarin we laten zien hoe het gaat met de voortgang van de woningbouwopgave. Daarnaast werken we aan een dashboard waarin op elk moment te zien is wat de stand van zaken is.

Regionaal samenwerken

We werken nauw samen met de provincie Gelderland met het oog op de realisatie van de afspraken uit de Woondeal.

Regulier

Dat doen we o.a. door deel te nemen aan een regionale versnellingstafel en door gebruik te maken van stimuleringsregelingen en kennisuitwisseling. We hebben een gezamenlijke uitvoeringsagenda opgesteld om bij te dragen aan de opgaven uit de Woondeal.

Relaties onderhouden met woningcorporaties

We werken nauw samen met de woningcorporaties die actief zijn in de gemeente Harderwijk.

De woningcorporaties zijn onze preferente partners als het gaat om de realisatie van de opgave sociale huur. Met hen maken we prestatieafspraken en zijn we in een continue dialoog over de brede volkshuisvestelijke opgave in de gemeente Harderwijk.

Helpen bij realisering woningbouwinitiatieven

Afstemming met initiatiefnemers voor woningbouwplannen met het oog op versnelling en realisatie van het volkshuisvestelijk omgevingsprogramma.

Onder meer via een lokale versnellingstafel sociale huur sturen we op de uitvoering van onze woningbouwopgave sociale huur door knelpunten tijdig te signaleren. Daarnaast zijn we op projectniveau voortdurend in gesprek met ontwikkelende partijen met als doel tijdige en passende realisatie van nieuwe woningen. Daarbij benutten we ook zoveel als mogelijk stimuleringsregelingen, o.a. vanuit het Rijk.

Coördinatie netcongestie

Vanaf 2023 wordt steeds duidelijker dat netcongestie ook in gemeente Harderwijk van grote invloed is of kan worden op de woningbouwopgave. Nieuwe grootverbruik aansluitingen waren al moeilijk tot niet te verkrijgen. Dit vergt bijvoorbeeld in Waterfront een uitdaging voor de bouw van de parkeergarage Kop van de Stadswerven, die weer rand voorwaardelijk is voor de woningbouw in deze en volgende fases. Ook huisaansluitingen zullen naar verwachting tot 2030 problematischer worden. Hiermee is ook in 2030 het probleem niet opgelost; immers, op dat moment zullen de in de jaren 2023-2024 ontstane achterstanden bij de netbeheerders moeten worden weggewerkt. Om deze problematiek het hoofd te bieden, intern en extern informatie te coördineren en ook input te leveren voor de Energy Board en de projecten is een coördinator netcongestie aangetrokken. De coördinator coördineert informatie- en kennisstromen op het gebied van netcongestie.

Regulier

Werken aan een nieuwe overeenkomst sociale huur

We maken nieuwe langjarige afspraken met woningcorporaties en huurdersvertegenwoordiging over de volkshuisvestelijke opgave.

We stellen meerjarige prestatieafspraken op waarin we ook een aantal focusgebieden benoemen. We maken afspraken over de nieuwbouwopgave, maar ook over leefbaarheid, de huisvesting van aandachtsgroepen, duurzaamheid en over hoe we met elkaar samenwerken.

Uitvoeren woningbehoefteonderzoek

We voeren periodiek woningbehoefteonderzoek uit om te toetsen of ons woningbouwprogramma nog past bij de behoefte.

Uitwerken van een vereveningsregeling

Er wordt nog onderzocht of we deze regeling willen toepassen.

Zoeken naar locatie voor woonwagenstandplaatsen

We brengen advies uit over de meest kansrijke locatie voor de ontwikkeling van nieuwe woonwagenstandplaatsen en leveren een programma van eisen ten behoeve van de uitgangspuntennota en het ontwikkelbesluit.

Specifiek

Opstellen nieuwe huisvestingsverordening

Via de huisvestingsverordening sturen we op de toewijzing van schaarse woonruimte (sociale huur en sociale koopwoningen)

Een vastgestelde Huisvestingsverordening waarmee we sturen op de toewijzing van sociale huurwoningen en sociale koopwoningen. Verwachte besluitvorming eind 2025

Opstellen nieuw splitingsbeleid

Ons beleid rondom het splitsen van woningen is niet meer actueel. We stellen een nieuw toetsingskader vast voor initiatieven voor woningsplitsing die afwijken van het omgevingsplan, waarin we een afweging maken tussen de bijdrage aan woonopgaven en mogelijke overlast voor omwonenden. In de analyse nemen we ook woningdelen mee.

Een deel van de gewenste aanpassingen is afhankelijk van de overgang naar definitief omgevingsplan en zal daarom mogelijk niet direct gerealiseerd kunnen worden.

Locatieonderzoek voor flexwoningen

Waar dat van toegevoegde waarde is verkennen we of flexwoningen kunnen bijdragen aan versnelde realisatie van de woningbouwopgave.

We brengen in beeld of we samen met een aantal gemeenten uit de regio en woningcorporaties locatie(s) kunnen benutten voor flexwonen.

Werken aan een plan van aanpak voor volkshuisvesting

We gaan gebiedsgericht werken aan de opgave in de wijken en in Hierden.

We willen dat mensen prettig wonen en leven in hun woonomgeving. We gaan daarom gebiedsgericht samen met betrokken partijen werken aan de opgaven in de wijken en in Hierden. Op basis van een wijkanalyse bekijken we waar we dit als eerste gaan oppakken.

Verplichte beleidsindicatoren 8.3 Wonen en bouwen

Gemiddelde WOZ waarde x € 1.000,-

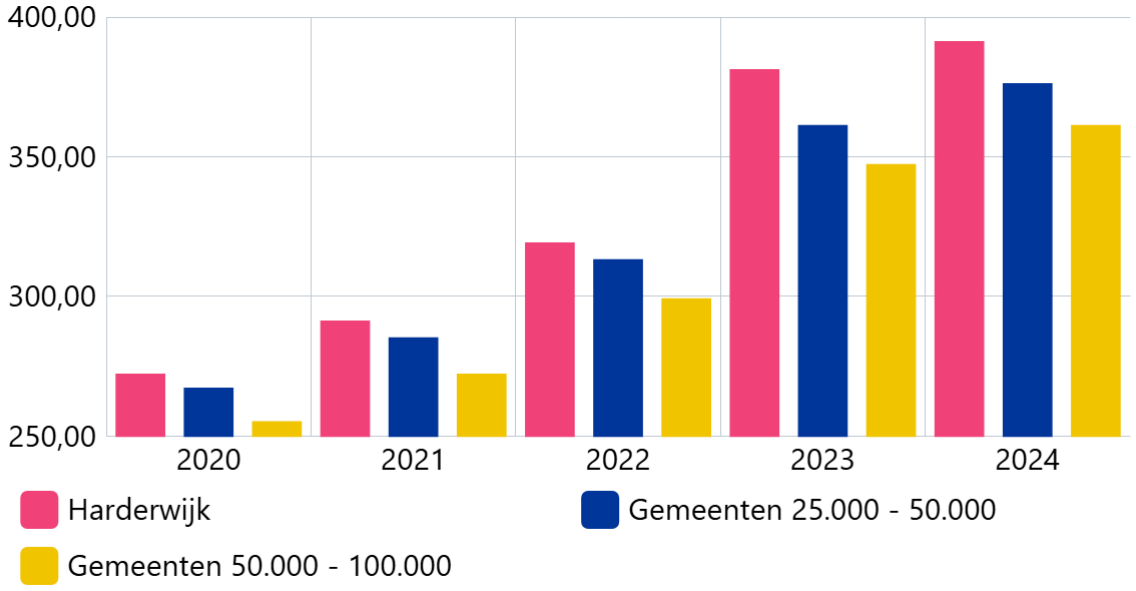

Bron: CBS

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

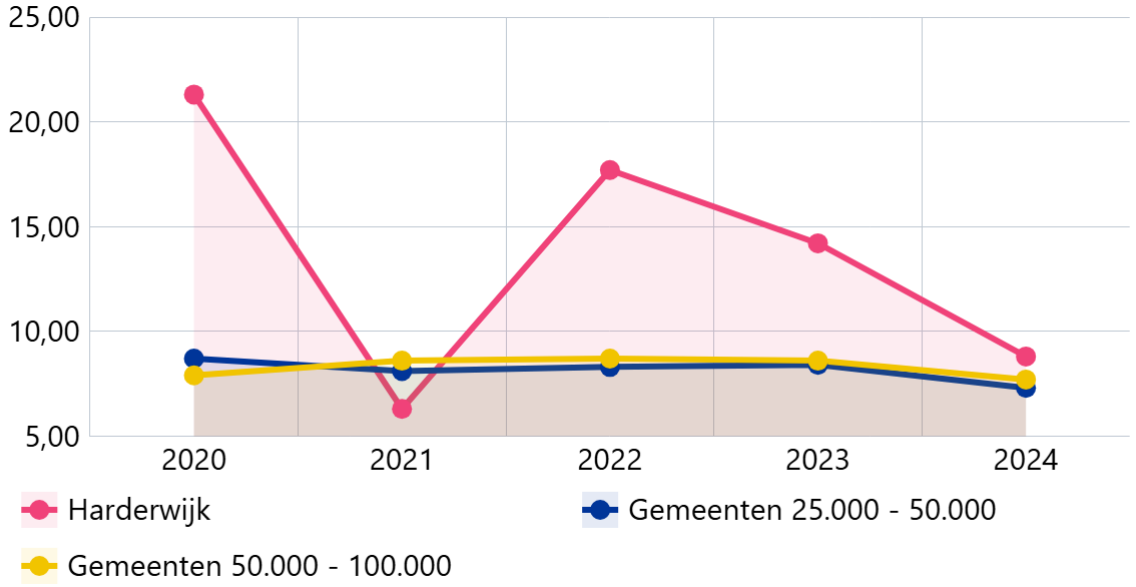

Bron: BAG/ABF

Demografische druk

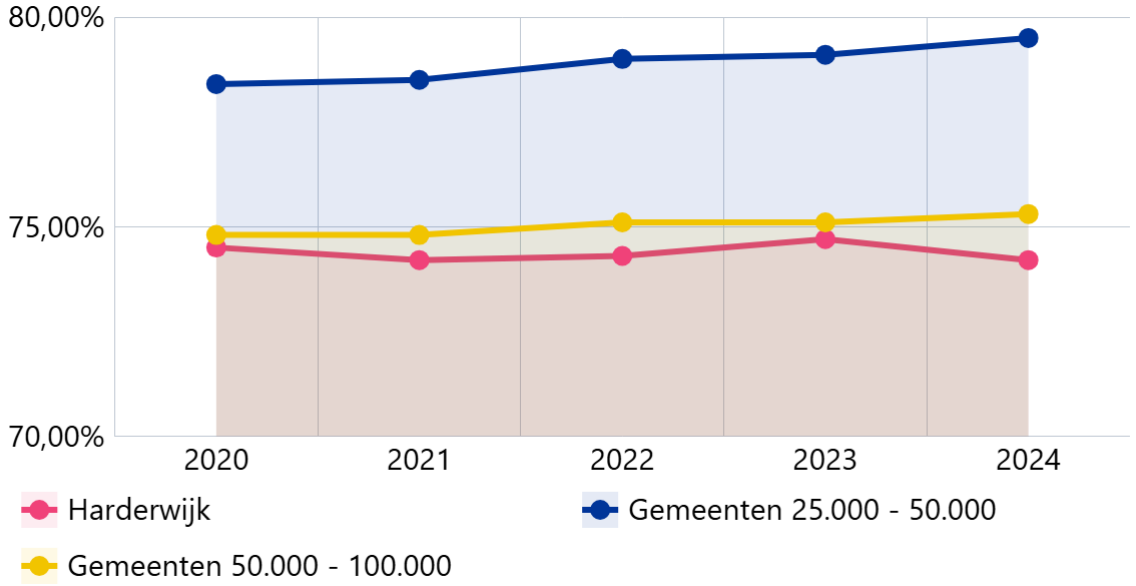

Bron: CBS (De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20-65 jaar)

Facultatieve beleidsindicatoren 8.3 Wonen en bouwen

Ambities uitvoeringsagenda

	Totaal	Huur			Koop			Onbekend
		Sociaal	Middenhuur <1184	Dure huur >1184	Goedkoop <269K	Betaalbaar 269K-405K	Duur >405K	
Ambitie 2024 t/m 2030 (volkshuisvestelijk omgevingsprogramma)	4800	1290	480		480	960	960	150
Gerealiseerd 2024-2025	448	54	0		0	88	164	142
Saldo	**4352**	**1236**	**480**		**480**	**872**	**796**	
Harde plannen	1738	401	95		178	442	610	12
Zachte plannen	2747	1031	308		190	519	636	63
Totaal planaanbod	**4485**	**1432**	**403**		**368**	**961**	**1246**	**75**

* Ambitie volkshuisvestelijk omgevingsprogramma is gebaseerd op woondeal 2023, nieuwe woondeal (2025) gaat uit van 4.900 woningen 2025-2035.

Totaaloverzicht Programma 8

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Realisatie 2024	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
Baten							
TV81	**TV81 Ruimtelijke ordening**	**1.355**	**1.045**	**901**	**893**	**892**	**893**
TV82	**TV82 Grondexploitatie (niet-bedrijventer.)**	**17.767**	**19.126**	**8.915**	**7.930**	**5.629**	**6.824**
TV83	**TV83 Wonen en bouwen**	**1.254**	**1.564**	**1.237**	**1.237**	**1.237**	**1.237**
Totaal Baten		**20.376**	**21.736**	**11.053**	**10.060**	**7.758**	**8.954**
Lasten							
TV81	**TV81 Ruimtelijke ordening**	**-2.592**	**-2.195**	**-2.338**	**-2.011**	**-1.967**	**-1.913**
TV82	**TV82 Grondexploitatie (niet-bedrijventer.)**	**-7.383**	**-19.126**	**-8.915**	**-7.929**	**-5.629**	**-6.824**
TV83	**TV83 Wonen en bouwen**	**-2.603**	**-3.864**	**-2.736**	**-2.441**	**-2.402**	**-2.402**
Totaal Lasten		**-12.578**	**-25.186**	**-13.989**	**-12.381**	**-9.998**	**-11.139**
Onttrekkingen							
TV81	**TV81 Ruimtelijke ordening**	**134**	**125**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV83	**TV83 Wonen en bouwen**	**212**	**1.121**	**283**	**163**	**0**	**0**
Totaal Onttrekkingen		**345**	**1.246**	**283**	**163**	**0**	**0**
Stortingen							
TV81	**TV81 Ruimtelijke ordening**	**-435**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
TV83	**TV83 Wonen en bouwen**	**-38**	**-698**	**-38**	**-38**	**-38**	**-38**
Totaal Stortingen		**-473**	**-698**	**-38**	**-38**	**-38**	**-38**
Gerealiseerd resultaat		**7.670**	**-2.902**	**-2.690**	**-2.196**	**-2.277**	**-2.222**

Financiële analyse begroting 2026 ten opzichte van begroting 2025

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitief 2026 - Totaal 2025
Baten	21.736	11.053	-10.682
Lasten	-25.186	-13.989	11.197
Onttrekkingen	1.246	283	-963
Stortingen	-698	-38	660
Gerealiseerd resultaat	**-2.902**	**-2.690**	**212**

Het resultaat van programma 8 is als volgt te verklaren:

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Ondewerp	Bedrag afwijking	Verwijzing toelichting
	Nieuw beleid	-375	1
	Ombuigingen	304	2
	Incidenteel beleid	2	3
	Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	112	4
	Kapitaallasten	-8	5
	Doorberekende salariskosten	259	6
8.1	Locatieonderzoek watersportactiviteiten	-75	7
	Diversen	-7	8
	Totaal	**212**	

Toelichting op de financiële analyse

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Naam aanmelding	I / S	2026	2027	2028	2029
8.1 Ruimte en leefomgeving	Hart van Hierden	I	-300	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen	DVO Wonen	S	-75	-75	-75	-75
Totaal programma 8			**-375**	**-75**	**-75**	**-75**

1. Nieuw beleid	In bovenstaande tabel zijn de posten opgenomen die gerelateerd zijn aan nieuw beleid in 2026. Ten opzichte van 2025 geeft dit een nadelig effect.
2. Ombuigingen	Met de behandeling van de begroting 2025-2028 is door de raad besloten om de ombuigingen categorie B te effectueren. In 2026 levert dit ten opzichte van 2025 een begroot voordeel op.
3. Incidenteel beleid	In de begroting 2025 zijn een aantal incidentele budgetten opgenomen. In de begroting 2026 zijn deze budgetten komen te vervallen of verlaagd. Dit heeft voor dit programma een klein voordelig effect.
4. Onderhanden werken (regulier en budget neutraal)	Bepaalde budgetten die in 2024 niet (volledig) zijn benut, zijn vanuit de Jaarrekening 2024 meegenomen naar de Begroting 2025. In de Begroting 2026 komen deze budgetten te vervallen en ontstaat een voordelig effect.
5. Kapitaallasten	Jaarlijks worden de kapitaallasten bepaald op basis van de aanwezige activa en de nieuwe investeringen. Deze kapitaallasten worden toegerekend aan de betreffende taakvelden/programma's en hebben voor dit programma een nadelig effect.
6. Doorberekende salariskosten	Jaarlijks wordt de verwachte urenbesteding per taakveld opgevraagd. De geraamde salariskosten worden op basis van deze urenbesteding doorberekend. Voor 2026 leidt dit ten opzichte van 2025 tot een voordelig effect.
7. Locatieonderzoek watersportactiviteiten	In de Kadernota 2025 is voor jaarschijven 2026 (€ 75.000,-) en 2027 (€ 25.000,-) budget beschikbaar gesteld ten behoeve van een haalbaarheidsonderzoek ontwikkeling locatie watersportactiviteiten. Ten opzichte van de Begroting 2025 geeft dit een nadelig effect.
8. Diversen	Diverse kleine budgetwijzigingen hebben samen geleid tot een klein voordelig effect.

Paragrafen

Lokale Heffingen

Algemeen

Naast de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en de specifieke uitkeringen van het Rijk zijn de lokale heffingen een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten. Deze inkomsten kennen zowel een ongebonden karakter (algemeen dekkingsmiddel) als een gebonden karakter (specifieke heffingen).
Deze paragraaf behandelt de belangrijkste uitgangspunten ten aanzien van de verschillende gemeentelijke heffingen (tarievenbeleid), geeft daarnaast een overzicht op hoofdlijnen evenals een aanduiding van de lokale belastingdruk en tenslotte een korte beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid. In deze paragraaf worden uitgangspunten en in sommige gevallen tarieven voor het jaar 2026 genoemd. De definitieve tarieven en belastinggevolgen worden bij de belastingverordeningen 2026 vastgesteld en kunnen afwijken van deze begroting.

Korte beschrijving

Gemeenten hebben een gesloten belastingstelsel. Door de landelijke overheid wordt bepaald welke belastingen de gemeenten mogen heffen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen belastingen die onderdeel uitmaken van de algemene dekkingsmiddelen en heffingen waarbij een vergoeding wordt betaald voor een door de gemeente uitgevoerde taak of verleende dienst.
Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De definitieve vaststelling van de tarieven door de gemeenteraad vindt plaats in december 2025 en is gebaseerd op de uitgangspunten op de vast te stellen begroting.
Tot de uit te voeren taken worden gerekend; de onroerende zaakbelasting, forensenbelasting, toeristenbelasting, hondenbelasting, parkeerbelasting, reclamebelasting en precariobelasting. Daarnaast zijn er een aantal belastingen die een bepaald doel kennen en daarom tot de bestemmingsheffingen worden gerekend. Dit zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Ten slotte zijn er heffingen die zien op individuele dienstverlening van de gemeente aan de inwoners van de gemeente. Dit zijn de marktgelden, grafrechten en leges als vergoeding voor diverse diensten en taken (burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen, omgevingsvergunning, etc.). De betreffende tarieven moeten in beginsel de gemaakte kosten dekken. Hier geldt het principe: de gebruiker betaalt.

Kwijtscheldingen

De gemeente Harderwijk verleent kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing. De norm voor het verlenen van kwijtschelding is gesteld op 100% van het bijstandsniveau. Dit betekent dat 100% van het inkomen op bijstandsniveau wordt vrijgelaten bij de beoordeling of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding. De normbedragen voor kwijtschelding gemeentelijke belastingen worden door het Rijk per halfjaar aangepast en vastgesteld.

Tarieven

Gebaseerd op de cijfers van het Centraal Planbureau bij de Meicirculaire Gemeentefonds 2025 wordt voor het begrotingsjaar 2026 een trendmatige aanpassing voorgesteld van 2,7%. Dit is gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product. In een aantal situaties (bijvoorbeeld reisdocumenten) worden de legestarieven (mede) vastgesteld door de rijksoverheid en gepubliceerd in de Staatscourant. Indien bij de lokale belastingmiddelen is aangegeven dat er sprake is van indexatie of trendmatige verhoging wordt hier het percentage van 2,7% bedoeld, tenzij specifiek anders aangegeven.
Naast belastingen, heft de gemeente bestemmingsheffingen, rechten en leges voor individuele dienstverlening aan haar burgers. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. De opbrengst van deze zogeheten gebonden heffingen dient alleen ter bestrijding van de kosten die de gemeente voor de betreffende dienstverlening maakt. De gemeentelijke kosten stijgen gemiddeld met 2,7% prijs bruto binnenlands product.
Ten slotte zijn in deze lokale heffingen paragraaf meegenomen de door de raad vastgestelde ombuigingsmaatregelen zoals opgenomen in de Kadernota 2025 . Onder deze ombuigingsmaatregelen vallen ook een aantal belastingmaatregelen die tot een afwijking leiden van het tot op heden gevoerde beleid. Per belastingmaatregel is aangegeven waar dit het geval is.

Benchmark woonlasten (COELO)

Jaarlijks wordt de COELO Atlas van de lokale lasten opgesteld. Dit betreft een jaarlijkse monitor van de ontwikkeling van de lokale lasten op macro- en microniveau. Voor onderstaande gegevens is gebruikgemaakt van de COELO Atlas van de lokale lasten 2025. De gegevens hebben betrekking op 2025, die van 2026 zijn nog niet bekend. Onderstaande grafieken en tabellen zijn derhalve afkomstig van gegevens van COELO.

Woonlasten per gemeente

Woonlasten zijn betalingen die huishoudens doen in verband met wonen. De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de Onroerendezaakbelasting (OZB), de Rioolheffing en de Afvalstoffenheffing. Een eventuele heffingskorting wordt hiervan afgetrokken. De gemeentelijke woonlasten bestaan voor huishoudens met huurwoningen uit de Afvalstoffenheffing en soms Rioolheffing. Eigenaar-bewoners betalen daarnaast ook OZB. In enkele gemeenten wordt van deze bedragen heffingskorting afgehaald. In onderstaande tabel zijn de gemiddelde woonlasten van gemeente Harderwijk afgezet tegen het gemiddelde in Gelderland en landelijk. Daarbij is in tabel 1 een onderscheid gemaakt tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens en de woonlasten voor een eigenaar van een woning en de woonlasten van een huurder. Tabel 2 is in beginsel overeenkomstig tabel 1 maar dan grafisch weergegeven. De derde tabel geeft de benchmark van Gelderland weer.

Woonlasten

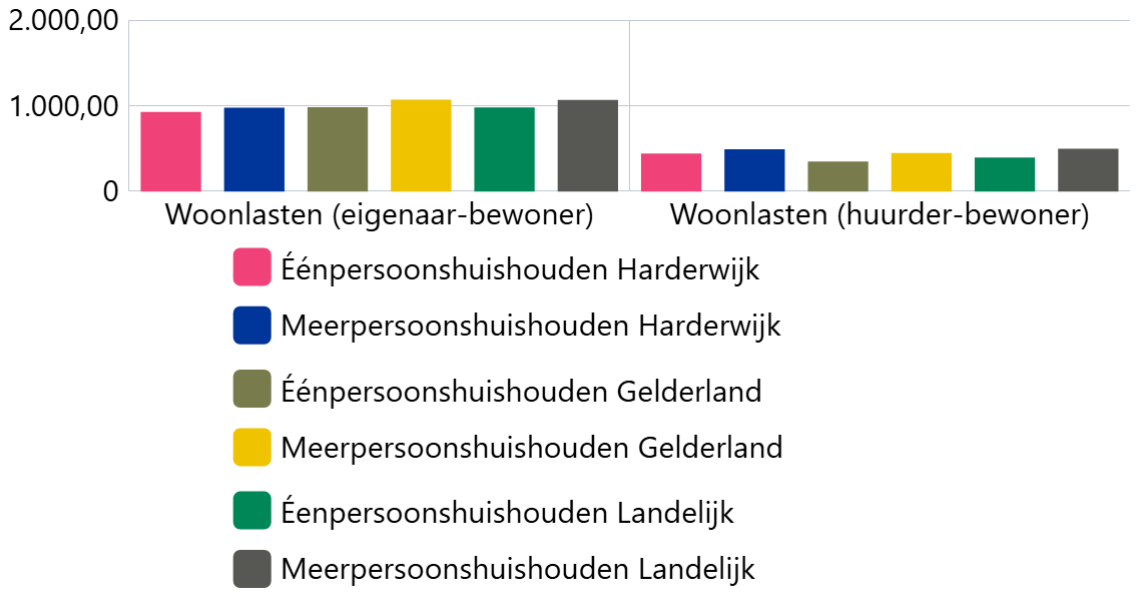

Bron: COELO

Onroerende zaak belasting

Vastgesteld gemeentelijk beleid

- De OZB woningen is een algemene belasting.
- De OZB woningen worden geheven van eigenaren.
- Voor OZB woningen eigenaren worden geen vrijstellingen verleend.
- Deze percentages gelden als stijging van de geraamde opbrengst t.o.v. vorig jaar.
- De OZB woningen eigenaren 2026 is gebaseerd op de WOZ-waarde van 1 januari 2025.
- Areaal-uitbreidingen leiden tot een hogere opbrengst, maar worden niet in de tarieven gecompenseerd.
- Het OZB tarief wordt op basis van de formule A * B = C berekend. Waarbij A de WOZ-waarde van het woningareaal is, B het belastingtarief en C de benodigde omvang van de totale ontvangst belastinggelden. Om een zo nauwkeurig mogelijk belastingtarief te kunnen bepalen is de kennis van de waarde van de woningen essentieel. Vandaar dat het tarief op een zo laat mogelijk moment in het jaar ter vaststelling wordt aangeboden.

- Op grond van de Meicirculaire 2025 wordt voor de marktontwikkeling van woningen tussen 1 januari 2024 en 1 januari 2025 de WOZ-waarde ontwikkeling geschat op 10,5%. Hier wordt bij de bepaling van de begroting rekening mee gehouden. De daadwerkelijke WOZ-waarde ontwikkeling wordt later in het jaar definitief vastgesteld.

Voornemen 2026:

- De geraamde opbrengst OZB woningen eigenaren 2026 wordt gebaseerd op de opbrengst OZB 2025. De WOZ-waarde stijging wordt verdisconteerd (verlaagd) in het OZB-tarief 2026 en verhoogd met een inflatiecorrectie.
- In aanvulling op het bestaande beleid wordt op grond van de vastgestelde Kadernota 2024 zou er nog een eenmalige verhoging van 5% komen in 2026. Deze laatste verhoging is in de kadernota voorgesteld om deze niet door te laten gaan. .
- De tarieven worden officieel vastgesteld bij de besluitvorming van de raad omtrent de belastingverordeningen.

Onroerende zaak belasting niet-woningen (eigenaar en gebruiker)

Vastgesteld beleid

- De OZB niet-woningen is een algemene belasting.
- De OZB niet-woningen worden geheven van eigenaren en gebruikers.
- Voor OZB niet-woningen wordt geen kwijtschelding verleend.
- Voor OZB niet-woningen bestaan wettelijke vrijstellingen.
- De leegstand van niet-woningen wordt niet gecompenseerd door hogere tarieven.
- Areaal-uitbreidingen leiden tot een beperkte hogere opbrengst, maar worden niet in de tarieven gecompenseerd.
- De WOZ-waardeontwikkeling van niet-woningen bedraagt overeenkomstig de Meicirculaire 2025 2% voor niet-woningen.

Voornemen 2026:

- De opbrengsten 2026 OZB niet-woningen (eigenaren en gebruikers) zijn gebaseerd op de OZB-opbrengst 2025. De WOZ-waarde stijging wordt verdisconteerd (verlaagd) in het OZB-tarief 2026 en verhoogd met een inflatiecorrectie.
- In aanvulling op het bestaande beleid wordt op grond van de vastgestelde Kadernota 2024 zou er nog een eenmalige verhoging van 5% komen in 2026. Deze laatste verhoging is in de kadernota voorgesteld om deze niet door te laten gaan.
- De tarieven worden officieel vastgesteld bij de besluitvorming van de raad omtrent de belastingverordeningen.

Afvalstoffenheffing

Vastgesteld beleid

- De Afvalstoffenheffing is een specifieke (bestemmings)heffing; een vergoeding voor de kosten van ophalen en verwerken van huishoudelijk afval.
- De Afvalstoffenheffing wordt geheven van gebruikers van woningen.
- Uitgangspunt is volledige kostendekkendheid, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de te compenseren btw, de overhead, de rentelast en de stand van de voorziening Afvalstoffenheffing.
- Voor afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk. Dit leidt tot een inkomstenderving. Deze inkomstenderving wordt gecompenseerd door hogere tarieven Afvalstoffenheffing.
- In 2023 is een eenmalige demping vastgesteld in het tarief afvalstoffenheffing van € 12,00 die in 2024 tot uitvoering is gekomen.
- Voor afvalstoffenheffing is een tegemoetkoming medisch afval mogelijk. De inkomstenderving is opgenomen in het bedrag vermeld bij kwijtschelding. Deze inkomstenderving wordt gecompenseerd door hogere tarieven Afvalstoffenheffing.

Voornemen 2026

- De tarieven worden zodanig vastgesteld dat de begrote baten de begrote lasten niet overstijgen.
- De tarieven 2026 worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen. Beleidsmaatregelen zullen verwerkt worden in de opzet van de afvalstoffenheffing verordening.

Berekening afvalstoffenheffing

- De tarieven zijn geïndexeerd en de aantallen zijn geschat op basis van de geactualiseerde aantallen 2025.
- Meerkosten kunnen worden gedekt uit de hogere opbrengst van de variabele heffing. De tarieven hoeven daarom niet worden aangepast.
- In 2025 pakt het aantal aanbiedingen restafval hoger uit dan begroot. Dat geeft dus ook een hogere variabel opbrengst: per aansluiting € 110,- in plaats van de begrote € 93,-.
- Bij gelijkblijvend variabel tarief (€ 8,- per aanbieding) wordt de begrote variabel opbrengst 2026 € 2.265.000,- (=€ 110,- per aansluiting).
- Bij gelijkblijvende vaste heffing van € 195,- wordt de vaste opbrengst € 4.030.000,-
- De gemiddelde begrote afvalstoffenheffing 2026 bedraagt afgerond € 195,- + € 110,- = € 305,-. In 2025 was dat begroot op € 195,- + € 93,- = € 288,-.
- De overige genoemde tarieven worden verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,7%.

Riool- en Waterzorgheffing

Vastgesteld beleid

- De tarieven worden zodanig vastgesteld dat de begrote baten de begrote lasten niet overstijgen.
- De tarieven Riool en Waterzorgheffing 2026 worden bij de Belastingmaatregelen 2026 definitief bepaald. om in het kader van de ombuigingsmaatregelen het twee maal gratis aanbieden van grofvuil van de milieustraat af te schaffen.

Voornemen 2026

- De Riool- en Waterzorgheffing blijft gebaseerd op een 100% kostendekkendheid
- In de Kadernota die door de raad is vastgesteld is uitgegaan van een aantal voorstellen in het kader van de ombuigingsmaatregelen. Deze maatregelen hebben effect op het vast te stellen tarief Riool- en Waterzorgheffing. Het betreft de volgende maatregelen:
    - Het schrappen van de stelpost meten en monitoring riolering.
    - Het schrappen van de stelpost riolering
    - Het stopzetten van de regionale samenwerking in het kader van water en klimaatadaptatie.
- Bovengenoemde maatregelen leiden tot een besparing van ca. € 260.000,- hetgeen in het tarief rioolheffing verwerkt zal worden. Het tarief riool- en waterzorgheffing zal als gevolg van bovenstaande met ca. 11,5% stijgen.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Toeristenbelasting

Vastgesteld beleid

- De toeristenbelasting is een algemene belasting;
- De toeristenbelasting wordt geheven op overnachtingen door niet-ingezetenen van de gemeente in de gemeente Harderwijk.
- De toeristenbelasting is een bedrag per persoon per nacht;
- Voor toeristenbelasting wordt geen kwijtschelding verleend;
- Op de toeristenbelasting kan op grond van de verordening een vrijstelling worden verleend;
- De tarieven worden gebaseerd op de tarieven van het jaar daarvoor vermeerderd met het vastgestelde indexatiecijfer;

- Het tarief toeristenbelasting wordt altijd naar boven afgerond op hele eurocenten.

Voornemen 2026

- Het tarief toeristenbelasting 2026 is gebaseerd op het tarief 2025 verhoogd met de inflatiecorrectie.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Forensenbelasting

Vastgesteld beleid

- De Forensenbelasting is een algemene belasting.
- De Forensenbelasting wordt geheven bij niet-ingezetenen die meer dan 90 dagen per jaar beschikken over een gemeubileerde woning.
- De tarieven worden gebaseerd op de tarieven van het jaar daarvoor vermeerderd met het vastgestelde indexatie;
- De tarieven Forensenbelasting worden afgerond en sinds 2020 altijd naar boven afgerond op hele euro's,
- Voor Forensenbelasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Voornemen 2026

- Het geraamde aantal objecten is ten opzichte van de vorige begroting niet gewijzigd.
- Met ingang van dit jaar worden de tarieven niet afgerond op tientallen euro's, maar op hele euro's naar boven.
- Het tarief Forensenbelasting 2026 is gebaseerd op het tarief 2025 dat wordt verhoogd met de inflatiecorrectie.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Reclamebelasting

Vastgesteld beleid

- De reclamebelasting is een algemene belasting.

Voornemen 2026

- Voorstel is om de tarieven te verhogen met het trendpercentage.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Begraafrechten

Vastgesteld beleid

- De begraafrechten zijn een specifieke heffing; een vergoeding voor onder andere het gebruik van de begraafplaats en diensten in verband met de begraafplaats.
- Dit betekent dat de begrote baten de begrote lasten niet mogen overstijgen
- De exploitatie van de begraafplaats is niet kostendekkend (90%);

Voornemen 2026

- Op grond van de door de raad vastgestelde Kadernota 2025 wordt in het kader van de ombuigingsplannen de kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten verhoogd naar 100%.
- In relatie met de inschatting van een verhoging van de opbrengsten als gevolg van een toename van het aantal begrafenissen, zullen de tarieven alleen trendmatig met 2,7% worden verhoogd.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Marktgelden

Vastgesteld beleid

- De Marktgelden zijn een specifieke heffing; een vergoeding voor de kosten van het innemen van een standplaats en de aansluiting op de elektriciteitskasten, inclusief btw.

- De Marktgelden worden geheven van de gebruikers van de weekmarkt en standplaatshouders.
- Er is geen sprake van 100% kostendekkendheid.

Voornemen 2026

- De tarieven voor marktgelden 2026 zijn gebaseerd op de tarieven 2025 verhoogd met de inflatiecorrectie.
- Bovenstaande maatregelen leidt tot kostendekkendheid van 61%
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Overige legestarieven

Vastgesteld beleid

- De leges zijn een specifieke heffing; een vergoeding voor, door of vanwege de gemeente verstrekte diensten of gebruik van gemeentelijke voorzieningen, waaronder de Nederlandse identiteitskaart.
- In 2024 is de Omgevingswet in werking getreden waardoor het jaar 2024 en 2025 als een 'overgangsjaar' geldt.
- Op niveau van hoofdstuk 1 en 2 van de tarieventabel behorende bij de verordening mogen de leges de 100% kostendekkendheid niet overstijgen.
- De gemeente zal toegroeien naar een 100% kostendekkendheid op hoofdstuk 1 en hoofdstuk 2 niveau (publiekszaken, kabels & leidingen, bouwvergunningen en omgevingsvergunningen).
- Hoofdstuk 3 van de legesverordening (APV vergunningen) wordt separaat beoordeeld.
- Voor leges is geen kwijtschelding mogelijk.

Voornemen 2026

- De uitgaven van de leges worden trendmatig verhoogd
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Hondenbelasting

Vastgesteld beleid

- Voor de tarieven van deze belasting wordt uitgegaan van een trendmatige aanpassing.
- Thans wordt de hondenbelasting geëvalueerd. De uitkomst van deze evaluatie kan leiden tot het al dan niet voortduren van de hondenbelasting. Dit zal op zijn vroegst impact hebben in 2026.

Voornemen 2026

- De tarieven voor de hondenbelasting 2026 zijn gebaseerd op het tarief 2025 en worden verhoogd met de indexatie.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Precariobelasting

Vastgesteld beleid

- De verordening wordt voor het jaar 2025 geëvalueerd en daar waar noodzakelijk inhoudelijk aangepast.

Voornemen 2026

- De tarieven voor de precariobelasting 2026 zijn gebaseerd op het tarief 2025 en worden verhoogd met de indexatie.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen.

Parkeerbelasting

Vastgesteld beleid

- Voor een naheffingsaanslag parkeerbelastingen geldt een maximumbedrag dat in rekening kan worden gebracht. Dit bedrag wordt jaarlijks door het Rijk vastgesteld en gepubliceerd in de Staatscourant. Per 1 januari 2025 is het maximumbedrag dat voor een naheffingsaanslag parkeerbelastingen in rekening kan worden gebracht, bepaald op € 78,80.
- Het totale product 'Parkeren' is in de Parkeerexploitatie 2019 (PEX18) geactualiseerd en vormt mede de basis voor de begroting 2026. Vanuit de Kadernota is besloten de tarieven met elke 2 jaar met 5% te verhogen.

Voornemen 2026

- In de Kadernota 2024 is vastgesteld dat de opbrengsten parkeerbelasting vanaf 2025 met ca. € 500.000,-.te verhogen door het eerste uur gratis parkeren af te schaffen. In 2026 wordt ook het tweede uur gratis parkeren afgeschaft waarmee naar verwachting de aanvullende taakstelling van €900.000,- wordt gerealiseerd.
- De tarieven worden officieel vastgesteld middels de vaststelling van de belastingverordeningen. In 2026 worden alle tarieven met 5% geïndexeerd.

Havengelden

Vastgesteld beleid

- Voor de havengelden geldt in beginsel dat de begrote baten de begrote lasten niet mogen overstijgen.
- Op grond van het vastgestelde beleid bedraagt de kostendekkendheid voor het jaar 2025 van 100% van de toerekenbare kosten, waarbij uitgegaan wordt van opbrengst van € 596.525,-.

Voornemen 2026

- Voor de meerjarenbegroting 2026-2029 heeft er een actualisatie plaatsgevonden van deze tariefberekening. In deze actualisatie zijn de volgende onderdelen verwerkt:
    - Indexering van de begroting (zowel personeelskosten als materiële budgetten)
    - Verwerking van het nieuwe havenbeheerplan 2025-2029,
    - De verwerking van de overname van de deelgebieden 1, 2, en 6 van het Waterfront.

Dit alles heeft geleidt tot een aanpassing van de kosten en heeft daarmee ook een doorwerking op de havengelden.

- In tegenstelling tot voorgaande jaren is in verband met de bovengenoemde ontwikkeling geen overzicht opgenomen van de haventarieven 2025-2026.

Met de behandeling van de havengeldverordening zal hier op worden teruggekomen. De doelgroepen zullen tijdig geïnformeerd worden over aanpassing van het haventarief per 2026.

Tabellen lokale heffingen

Ongebonden heffingen; diverse belastingen
De ongebonden heffingen (Onroerende-zaak belastingen, Roerende-ruimtebelastingen, Hondenbelasting, Toeristenbelasting, Forensenbelasting, Precariobelasting en Reclamebelasting) worden alle tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat er geen relatie is met een inhoudelijk begrotingsprogramma; de besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. De opbrengsten van deze heffingen zijn vrij besteedbaar.

Gebonden heffingen
De gebonden heffingen (ook wel recht of voorheen retributie genoemd), zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, reinigingsrechten, begraafplaatsrechten en diverse leges worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Het betreffen gedwongen betalingen aan de (lokale) overheid ter zake van een concrete, door de (lokale) overheid als zodanig, individueel bewezen dienst.

Begroting (ongebonden)

Belastingsoort (Bedragen x 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026
Forensenbelasting	68	70
Onroerende zaakbelastingen	15.075	15.821
Toeristenbelasting	322	330
Hondenbelasting	208	213
Precariobelasting	201	207
Reclamebelasting	174	178
Parkeerbelasting (belasting inclusief naheffing)	2.905	3.912
Subtotaal	**18.952**	**20.731**

Begroting (gebonden)

Belastingsoort (Bedragen x 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026
Afvalstoffenheffing	5.898	6.295
Omgevingsvergunningen (hoofdstuk 2 tarieventabel leges)	904	1.237
publieke zaken (hoofdstuk 1 tarieventabel leges)	679	1.223
Havengelden	596	752
Lijkbezorgingsrechten/Grafrechten	1.188	1.237
Marktgelden	35	36
Overige heffingen (leges APV enz.) (hoofdstuk 3 tarieventabel leges)	76	78
Riool- en waterzorgheffing	4.218	4.768
Subtotaal	**13.594**	**15.626**
Totaal	**32.546**	**36.357**

Kostendekkendheid heffingen

(Bedragen x 1.000)	Afvalstoffenheffing	Riolering	Begraafplaatsrechten	Marktgelden	Havengelden
Kosten incl. omslagrente	-5.348	-3.802	-1.278	-64	-681
Inkomsten excl. heffingen	522	-	140	9	-
Totaal netto kosten	-4.826	-3.802	-1.138	-55	-681
Toe te rekenen kosten:	-	-	-	-	-
BTW	-993	-329	-	-10	-
Overhead	-171	-428	-100	-4	-41
Inkomensregelingen	-305	-158	-	-	-
Totaal toe te rekenen kosten	-1.469	-916	-100	-14	-41
Totale kosten (te dekken uit tarieven)	**-6.295**	**-4.718**	**-1.238**	**-69**	**-722**
Totale opbrengsten (uit tarieven)	6.295	4.718	1.237	36	722
Dekkingspercentage, afgerond	**100%**	**100%**	**100%**	**52%**	**100%**

Tarieven Leges en heffingen

Indien de begroting wordt vastgesteld overeenkomstig van bovenstaande tarieven, leidt dit tot de volgende tarieven. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het vaststellen van de tarieven voor de belastingmaatregelen geschiedt bij het aanbieden aan de raad van de belastingverordeningen wat plaatsvindt in december 2025.

	Tarief 2025	Tarief 2026
Afvalstoffenheffing		
vast tarief	195,00	195,00
variabel tarief 140 liter restcontainer	4,50	4,50
variabel tarief 240 liter restcontainer	8,00	8,00
inworp ondergrondse restcontainer	1,60	1,60
Forensenbelasting		
12,5 tot 30 m2	233,45	239,75
30 tot 40 m2	389,50	400,02
40 tot 60 m2	547,70	562,49
> 60 m2	626,40	643,31
Grafrechten		
monument	86,50	88,84
kelder	86,50	88,84
graftuin	43,25	44,42
urn	86,50	88,84
begraafrechten	1.065,00	1.093,76
Havengelden		
recreatievaart per m1 per dag	2,52	nnb
recreatievaart bewoners per m2 per jaar	57,84	nnb
woonschepen per jaar per m2	7,19	nnb
beroepsvaartuigen per week per tonnage	0,29	nnb
Hondenbelasting		
Hondenbelasting	67,49	69,31
Marktgelden		
Marktgelden	27,00	27,73
OZB		
OZB eigendom voor woningen	0,0996%	0,0915%
OZB eigendom voor niet-woningen	0,2586%	0,2894%
OZB gebruik voor woningen	0,2076%	0,2323%
Precariobelasting		
per m2 grond	27,07	27,80
per m2 terras	54,12	55,58
per automaat > 1 m	31,35	32,20
Reclamebelasting		
Reclamebelasting	144,22	148,11
Riool en waterzorgheffing		
woning	177,00	198,00
niet woning	270,00	302,00
Toeristenbelasting		
Toeristenbelasting	2,12	2,18

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan hoe solide de financiële positie van de gemeente is. Weerstandsvermogen is van belang omdat financiële tegenvallers zich kunnen voordoen. Het beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt vastgelegd in de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vervolgens wordt in de verplichte paragraaf bij de begroting en jaarrekening inzicht gegeven in de verhouding benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen en zo nodig de maatregelen die worden genomen om op het benodigde niveau te komen.

Weerstandsvermogen
In het ‘Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten’ is aangegeven dat het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:
A. De weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
B. Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.
Het weerstandsvermogen als ratio, berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit, vormt de indicator voor de robuustheid van de begroting. In de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2022-2025 is vastgelegd een ratio te hanteren van 1,0. Dit valt binnen waarderingsschaal C (=voldoende) op basis van het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader van de provincie Gelderland. Op basis van de financiële verordening zal deze nota in 2025 worden herzien. De begroting van 2026 sluit op een totaal van ongeveer 227 miljoen. Hiervan bestaat 115 miljoen uit programma 6, de gedecentraliseerde wetten WMO, jeugdzorg en Participatie. Deze activiteiten brengen veel risico’s en open einde regelingen met zich mee, maar hebben daarvoor ook een eigen bestemmingsreserve, de bestemmingsreserve sociaal domein. Dat betekent dat de risico’s van de activiteiten die worden uitgevoerd onder het restant van de begroting (112 miljoen) een beroep doen op het weerstandsvermogen. Naast de berekening van de ratio, zoals hierboven beschreven, is een vergelijking tussen risico’s en omvang van de begroting interessant. Een buffer van 10% zou kunnen worden beschouwd als minimum ondergrens. Voor 2026 is dat ongeveer 11,2 miljoen.

Weerstandscapaciteit
Bij het begrip weerstandscapaciteit wordt er onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is de mate waarin eenmalige tegenvallers en/of calamiteiten kunnen worden opgevangen met vrij besteedbare middelen die eenmalig kunnen worden ingezet, zonder dat het invloed heeft op het gemeentelijk voorzieningenniveau. Dit mag bestaan uit de algemene reserve, overige vrij aanwendbare reserves en stille reserves.
De structurele weerstandscapaciteit is de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote kosten te dekken door structurele ruimte vrij te maken, zonder dat het ten koste gaat van de uitvoering van het beleid. Dit bestaat in de gemeente Harderwijk uit een raming voor onvoorziene uitgaven. Deze stelpost heeft een incidenteel karakter gekregen bij de ombuigingen voor 2025 e.v., waarbij de hoogte ervan ieder jaar bij de technische uitgangspunten van de Kadernota vastgesteld wordt. Bij de actualisering van de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing moet deze gewijzigde werkwijze opgenomen worden.

Risicobeheersing
Risicobeheersing is het geheel aan maatregelen die bewust door het college worden genomen om risico’s te signaleren, over te dragen, te vermijden, te verminderen of te accepteren. Het doel van risicobeheer is de kans vergroten beoogde resultaten te behalen. Hierbij streeft de gemeente Harderwijk naar risicobeheer als gewoonte, door middel van structureel aandacht voor risico’s. Risicobewustzijn binnen de gemeente is belangrijk om gefundeerde besluiten te nemen waarbij aanwezige risico’s en mogelijke gevolgen voor de maatschappij en de financiële positie van de gemeente in afgewogen kunnen worden.
Om inzicht te krijgen in de risico’s worden deze jaarlijks (bij de jaarrekening) organisatie-breed geïnventariseerd en gekwantificeerd naar omvang en de kans dat de risico gebeurtenis zich voordoet. Vervolgens worden beheersmaatregelen geformuleerd om de risico’s te reduceren. Ervan uitgaande dat deze beheersmaatregelen ook effectief zijn, wordt een inschatting gemaakt van de overblijvende risico’s. Deze overblijvende risico’s vormen gecumuleerd de onderbouwing van de benodigde weerstandscapaciteit.

Huidige weerstandscapaciteit
Op basis van bovenstaande uitgangspunten is in onderstaande tabellen een samenvatting weergegeven van de beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2024. De prognose stand wordt hieronder gebruikt en afgezet tegen de risico-inventarisatie jaarrekening 2024. De besluitvorming van de Kadernota 2026-2029 incl. ombuigingen is in een separate kolom weergegeven.

In onderstaande tabel is de geprognosticeerde weerstandscapaciteit weergegeven. In deze stand is rekening gehouden met de besluitvorming over de Jaarrekening 2024, de inzet bij de begroting 2025-2028 en de overige claims op de algemene reserve. De ratio weerstandsvermogen is op basis van de prognose stand en de actuele risico-inventarisatie (jaarrekening 2024), afgerond 1,9.

Beschikbare weerstandscapaciteit	Stand 31-12-2024 incl. rekeningresultaat	Claims op reserve	Ingezet bij Kadernota 2026	Prognose stand na verwerking resultaat / claims
Verloop Algemene Reserve	26.782	12.991	-3.632	36.141

Berekening weerstandsvermogen	Prognose stand na verwerking resultaat / claims	Geïndentificeerde risico's n.a.v. actualisatie eind 2024	Overschot	Ratio weerstandsvermogen
Berekening weerstandsvermogen	36.141	-18.840	17.301	1,9

De claims op de reserves en het rekeningresultaat bestaan uit:

(bedragen x € 1.000,-)

Claims op reserves en het rekeningresultaat	Bedrag
Saldo per 31-12-2024	26.782
Voorstellen voor bestemming resultaat jaarrekening 2024:	
Saldo jaarrekening 2024	23.030
Onttrekking onderhandenwerken 2024	-1.277
Toevoeging bestemmingsreserve havenwerken	-118
Onttrekking bestemmingsreserve omgevingswet; implementatie omgevingswet	18
Onttrekking bestemmingsreserve monumenten; meerkosten monumentensubsidie 2024	11
Onttrekking bestemmingsreserve energielasten; Energieneutraal de Sypel	454
Toevoeging bestemmingsreserve Energieneutraal de Sypel	-454
Onttrekking bestemmingsreserve energielasten; vrijval en opheffen	1.227
Onttrekking beschermd wonen; Molenweg naar algemene reserve	275
Toevoeging bestemmingsreserve sociaal domein; resultaat voordeel programmagelden	-675
Toevoeging bestemmingsreserve sociaal domein; op 4milj niveau brengen reserve	-380
Claims:	
Kadernota 2023-2026 (dekking incidentele posten jaarschijf 2025-2026)	-1.062
Kadernota 2024-2027 (dekking incidentele posten jaarschijf 2025)	-844
Kadernota 2025-2027 (dekking incidentele posten jaarschijf 2025-2026-2027-2028)	-3.216
Begroting 2025 - eenmalige uitname Algemene Uitkering	-1.645
Begroting 2025 - stelpost onvoorzien 2025	-161
Begroting 2025 - onderzoek naar binnen podium tlv reserve Midden theater	35
2e Turap 2023; onderhandenwerken (jaarschijven 2025-2026)	-72
1e Turap 2024; onderhandenwerken (jaarschijf 2025)	-218
Besluitvorming verbouwing Academistraat - jaarschijf 2025 (maximaal bedrag)	-230
Besluitvorming kansrijk opgroeien (neutraal 2024)	-580
Initiatiefvoorstel opt-in systeem ongeadresseerd reclamedrukwerk (jaarschijf 2025)	-15
Besluitvorming 1e Turap 2024 - woonpark Hierden (restant 275k; restant neutrale 2024)	-137
Zonne-energie voor energieneutraal De Sypel (claim)	-100
Windpark claim	-575
Onderzoek / maatregelen uitvoeringsagenda onderdeel parkeren	-50
Claim aankoop Donkerstraat *1	-250
Totaal resultaatbestemming en claims incl. aanvullende claims (*1)	**12.991**
Kadernota 2026-2029	-3.632
Geprognostiseerd saldo jaarrekening 2024 incl. Kadernota 2026-2029	**36.141**

*1 formele besluitvorming door de raad moet over dit onderwerp nog plaatsvinden

Benodigde weerstandscapaciteit risico-inventarisatie

De totale benodigde weerstandscapaciteit op basis van de risico inventarisatie bij de jaarrekening 2024 is € 18,8 miljoen. Dat is circa 16,7 % van de begroting 2026 (excl. Sociaal Domein) en is als volgt opgebouwd:

	Belangrijkste risico's	Rekening 2024	Rekening 2023	Rekening 2022
1	Grondexploitaties / Waterfront	5.400.000	1.000.000	11.600.000
2	Risico rentestijgingen grondexploitatie	3.325.000	5.019.000	4.481.280
3	Sociaal domein	-	-	-
4	Gronden in eigendom van de gemeente	427.500	331.700	331.700
5	Verbonden partijen	222.000	528.250	315.903
6	Raming gemeentefonds	500.000	500.000	-
7	Garantieverlening Zonnepark Harderwijk BV	440.000	450.000	500.000
8	Warmtenetwerk	-	500.000	-
9	Windturbines Lorentz	-	312.500	-
10	Overig Domein Mens & Maatschappij, team samenleving	1.188.500	1.049.000	760.000
11	Exploitatie sport accommodaties en zwembad	62.500	187.500	241.917
12	Overig Domein Stad & Omgeving, ruimtelijke projecten	2.191.500	460.000	-
13	Stadsbedrijf	500.000	500.000	610.000
14	Financiële risico's (borgstellingen en garantstellingen)	900.000	1.574.750	-
15	Bedrijfsvoering risico's	3.183.000	3.255.500	-
16	Overig algemeen (niet geïdentificeerd of gekwantificeerd)	500.000	500.000	2.000.000
	Totaal	**18.840.000**	**16.168.200**	**20.840.800**

De totale benodigde weerstandscapaciteit, op basis van de risico-inventarisatie eind 2024, is € 18,8 miljoen. Dit is een stijging van ca. € 2,6 miljoen ten opzichte van de berekende, benodigde weerstandscapaciteit bij de jaarrekening 2024. In onderstaande tabel een overzicht van het verloop van de risico-inventarisatie.

(bedragen x €1.000,-)

Risico inventarisatie (verloop)	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2024
Algemene dienst	4.940	9.181	4.659	9.836	9.688
Grondexploitaties	21.120	14.967	16.181	6.332	9.152
Totaal	**26.060**	**24.148**	**20.840**	**16.168**	**18.840**

Toelichting op de belangrijkste risico's en ontwikkelingen m.b.t. de benodigde weerstandscapaciteit

De risico's van de grondexploitaties zijn fors toegenomen, de risico's binnen de algemene dienst zijn vrijwel gelijkgebleven. Er wordt in toenemende mate aandacht gevraagd voor cybersecurity, informatiebeveiliging en privacy. Het is echter lastig om die risico's al te kwantificeren. Hieronder volgt een toelichting op de grootste gekwantificeerde risico's of groep van risico's.

1. *Grondexploitaties / Waterfront*
Risico's die zich voordoen worden bij herziening vertaald in het saldo van de grondexploitatie en risico's die zich niet voordoen vervallen of verminderen. Op grond hiervan mag onder normale omstandigheden er vanuit worden gegaan, dat de risico's van de lopende grondexploitaties langzaam verder afnemen naarmate het einde nadert. De risico's met betrekking tot de grondexploitaties zijn echter dit jaar fors toegenomen. Voor het komende jaar moet, net zoals ieder jaar, rekening gehouden worden met fluctuaties in de risico's afhankelijk van de geactualiseerde situatie. Voor de herziening van de Grexen 2025 (onderdeel van de jaarrekening 2024) zijn de risico's berekend met behulp van de Monte Carlo methode. Hierbij worden verschillende variabelen en alle benoemde risico's in een rekenmodel verwerkt die 10.000 simulaties gaat draaien van mogelijke uitkomsten. Het resultaat van deze uitkomsten is een verdeling van de waarschijnlijkheid van het financiële resultaat van de grondexploitatie, inclusief alle risico's en kansen. Deze nieuwe methode heeft ertoe geleid dat de risico's ten opzichte van de eerdere berekeningen, naar boven zijn bijgesteld. Voor Lorentz III , Drielanden en restgrexen zijn de gekwantificeerde risico's lager dan de verwachte winst waardoor deze risico's binnen de grex kunnen worden opgevangen en bij de berekening van het benodigde weerstandsvermogen buiten beschouwing blijven.

Waterfront: Het risico is met ruim 4,4 miljoen gestegen. Deze stijging bestaat uit meerdere elementen. Deze onderdelen zijn in de herziene grexen (die onder geheimhouding aan de raad beschikbaar zijn gesteld), uitvoerig beschreven. Samengevat gaat het om:
a. **Marktrisico grondopbrengsten:** De grondexploitatie Waterfront is erg gevoelig voor marktschommelingen doordat er nog veel grondopbrengsten moeten worden gerealiseerd. Een wijzigend indexcijfers van 2% over één jaar heeft al een effect van € 1,0 miljoen. Ook gezien de sterk fluctuerende marktontwikkelingen van de afgelopen jaren kan dit risico in de toekomst dus zowel een sterk voordelig als nadelig effect op het projectsaldo veroorzaken.
b. **Uitgiftevertraging Lorentz haven:** Netcongestie, stikstofproblematiek en de onzekerheid over de bouw van windmolens op het bedrijventerrein leiden tot een vertraging in de uitgifte van de kavels. Netcongestie leidt ertoe dat Liander geen aanvragen grootverbruik mag honoreren, waardoor veel potentiële bedrijven niet operationeel kunnen worden en de grond dus niet wordt verkocht. Ook de onduidelijkheid over het plaatsen van windmolens leidt tot vertraging. Nadat de Raad van State het bestemmingsplan, dat de bouw van de molens mogelijk maakte, heeft vernietigd is het onzeker of de windmolens worden geplaatst en zo ja wanneer deze worden gebouwd. Die onzekerheid maakt dat de kavels onder de windmolens vooralsnog niet in verkoop kunnen. Waar uitgiftevertraging een nadelig effect heeft op plankosten (meer kosten want meer jaren ambtelijke inzet), heeft dit een gunstig effect op de opbrengsten aangezien de opbrengstenstijging relatief gunstig is ten opzichte van de rentekosten die die oplopen wanneer de grondexploitatie jaren later wordt afgesloten.
c. **Gewijzigde inzichten Dolfinariumeiland:** De raad is eind 2024 middels een brief geïnformeerd over de stand van zaken. De strook langs de haven is onderdeel van fase 2 (complex GX14) van het Waterfront. In deze strook is de bouw van een theater en andere Leisure functies voorzien. Omdat de ontwikkeling op basis van een dergelijk programma al een aantal keer niet succesvol is afgerond worden de uitgangspunten heroverwogen. Ook een ruimtelijke heroverweging is daar onderdeel van. Onderdeel van het project is een bebouwingsplint die het Dolfinarium afschermt van de stad. Wellicht een logische keuze toen het Dolfinarium nog miljoenen bezoekers trok. Nu is de vraag actueel of er niet een visie op de ontwikkeling van het hele eiland nodig is voordat er keuzes worden gemaakt voor de invulling van de plint. En mocht het komen tot de bebouwing van deze plint dat moet dat geen blokkade vormen voor een mogelijke toekomstige ontwikkeling van de rest van het eiland. Deze heroverweging kan leiden tot vertraging in de ontwikkeling van de strook die onderdeel uitmaakt van fase 2.
d. **Niet nakomen subsidievoorwaarden WBI:** Het Rijk stelt voorwaarden aan de verleende WBI-subsidie. De belangrijkste voorwaarde is het realiseren van voldoende betaalbaar bouwprogramma. Over dit onderwerp is met het ministerie nauw contact. De aantallen en percentages betaalbare woningen die worden gebouwd beantwoorden aan de gestelde voorwaarden. Het oplossen van een financieel tekort is een andere voorwaarde voor het verlenen van de subsidie. Nu het exploitatieresultaat verbetert is de subsidie ook niet meer of minder nodig om het tekort af te dekken. De WBI subsidie kan daarom niet meer dienen als dekking voor eventuele risico's. Risico's lopen daarom via het weerstandsvermogen.

2. *Risico rentestijgingen voor de grondexploitaties*
De rentegevoeligheid van de grexen wordt jaarlijks geanalyseerd om het risico van rentestijging te kunnen kwantificeren. In de grexen is gerekend met een rentepercentage van 0,5% terwijl de rente op de kapitaalmarkt op dit moment veel hoger is. Bij aflopende leningen en herfinanciering geeft dat een direct effect op de kosten van de grexen. Het renterisico's wordt berekend op basis van de verwachte eindwaarde van de grex, de looptijd van de grex en een rente opslag die gebaseerd is op het verschil tussen de toegerekende rente en de huidige marktrente. Net als in 2023 is gerekend met een renterisico opslag van 1,0%. Naarmate het rente percentage toeneemt wordt het rente effect groter door het zogenoemde rente op rente effect. Door de relatief lange looptijd van 7 jaar bij Lorentz III en de relatief hoge boekwaarde van € 19,1 miljoen is de rentegevoeligheid groot. Ook voor de grex Waterfront geldt dat door de relatief lange looptijd van 6 jaar en de hoge boekwaarde van € 96,7 miljoen de rentegevoeligheid groot is. Per saldo is het renterisico op alle grexen tezamen afgenomen met ongeveer 1,7 miljoen. Dat kan worden verklaard door het resultaat van de herziene grondexploitaties, inclusief de vrijval van voorziening (waterfront) van ruim 11 miljoen euro. Over dat deel wordt geen renterisico meer gelopen.

3. *Sociaal domein*
De combinatie van een goed gevulde bestemmingsreserve sociaal domein en een realistische begroting 2025, hebben ten tijde van de jaarrekening 2024 (het moment van risico inventarisatie) tot de conclusie geleid dat er geen aanvullend benodigd weerstandsvermogen nodig is voor het sociaal domein. Op 19 juni 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 definitief vastgesteld. Doel van de maatregelen in de Hervormingsagenda is het jeugdstelsel kwalitatief te verbeteren en financieel houdbaar maken: betere en tijdige zorg en ondersteuning voor jeugdigen en hun gezin, op de juiste plek en wanneer dit nodig is. De maatregelen zoals opgenomen in de Hervormingsagenda tellen op tot een besparingspotentieel van ongeveer € 1 miljard vanaf 2026. Gemeenten moeten bij het opstellen van hun begrotingen rekening houden met deze besparing van € 1 miljard. Met het vaststellen van de Hervormingsagenda zijn de middelen voor de jaren 2024 en 2025 toegevoegd aan het gemeentefonds. De toevoeging aan het gemeentefonds van de middelen voor 2026 en verder vindt plaats na het advies van de deskundigencommissie en de besluitvorming daarover.
Begin 2025 heeft de deskundigencommissie een zwaarwegend advies uitgebracht met het rapport Groeipijn. De commissie heeft de voortgang en uitvoering van de Hervormingsagenda beoordeeld en heeft geconcludeerd dat er veel gedrevenheid is om de hervormingen te laten slagen, maar dat er ook aanzienlijke druk is op alle betrokkenen. Voor wat betreft financiën stelt de commissie dat de financiële tekorten gedeeld moeten worden tussen Rijk en gemeenten. In hoeverre het Rijk het advies van de commissie overneemt, is nu nog niet bekend. De voorjaarsnota 2025 van het Rijk en de meicirculaire 2025 geven waarschijnlijk duidelijkheid.

4. *Gronden in eigendom van de gemeente*
De gemeente heeft gronden in eigendom om te ontwikkelen of te ruilen om ontwikkeling mogelijk te maken. De boekwaarde van de gronden kan te hoog zijn als de bestemming nog onduidelijk is of mogelijk te hoog gewaardeerd. Dat kan het geval zijn als geplande ontwikkelingen geen doorgang vinden of er als gevolg van ontwikkelingen in de markt verlies geleden zal worden op de grondverkoop. We hebben in 2024 aanvullende gronden gekocht waardoor het risico is gestegen.

5. Verbonden partijen
Deelname aan verbonden partijen brengt risico's met zich mee. Onder de afname van dit risico vallen met name de gesignaleerde risico's voor MIZ en voor de Inclusief Groep (Berenschot doet momenteel onderzoek) die naar beneden zijn bijgesteld. Voor gemeenschappelijke regelingen die zelf onvoldoende weerstandsvermogen aanhouden houden wij rekening met de consequenties die dat voor ons zou kunnen hebben.

6. *Raming gemeentefonds*
In december 2023 zijn we geconfronteerd met een onverwachte tegenvaller in de algemene uitkering (€ -900.000,-). Door herijking is het aantal maatstaven fors verminderd met als gevolg dat het actualiseren of herzien van een maatstaf een veel grotere impact kan hebben.

7. *Garantieverlening Zonnepark Harderwijk BV*
   De gemeente heeft zich garant gesteld voor een grote lening, waarvan een deel inmiddels is afgelost, daardoor kan het risico worden verlaagd. Doordat er ook een zonnepark tegenover de lening staat is het risico teruggebracht tot het restrisico.

8. *Warmtenetwerk*
   De risico's voor het warmtenetwerk zijn gereduceerd omdat de gemeente aandeelhouder is van de onderneming. Aanleg- en exploitatie risico's ten aanzien van het warmtenet worden primair door WNH BV zelf gedragen. In 2024 is er een additionele agiostorting gedaan om de tegenvallende inkomsten op te kunnen vangen. In 2025 zal er wederom een agiostorting worden geëffectueerd om investeringen naar voren te kunnen halen. Met het verschaffen van dit kapitaal aan de BV zijn de risico's verdwenen.

9. *Windturbines Lorentz*
   In de jaarrekening 2023 hielden we rekening met een risico. De kosten voor het project windturbines waren opgelopen terwijl onzeker was of deze kosten kunnen worden terugverdiend. Netcongestie maar ook de uitspraak van de Raad van State leidden tot onzekerheid. Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2024 is een bestuurlijk advies in routing gegaan waarbij wordt voorgesteld om het krediet te gaan afsluiten en de kosten ten laste te brengen van de algemene reserve. In het claimoverzicht per 31-12-2024 op de algemene reserve is hiermee rekening gehouden.

10. *Overig domein mens & maatschappij, team samenleving*
    Vanuit het team samenleving wordt samengewerkt met een groot aantal maatschappelijke instellingen. Voor een aantal daarvan zijn borgstellingen of garantstellingen afgegeven die allen risico met zich meebrengen. Ook door het verstrekken van jarenlange subsidies bestaat een vergelijkbaar risico. Tevens is binnen dit domein een grote kans op misbruik van persoonsgegevens of informatielekken. De risico's daarvan zijn geïdentificeerd en zo goed mogelijk gekwantificeerd.

11. *Exploitatie sport accommodaties en zwembad*
    Het zwembad is in maart 2023 geopend en de nieuwe sporthal is per september 2024 in gebruik genomen. Daarom is in het voorjaar 2025 de herziening van de exploitatie opgesteld om in kaart te brengen wat er nodig is aan budget. Met de exploitatie herziening zijn ook alle inkomsten en uitgaven doorgelicht in de begroting van de Sypel. Dit heeft ertoe geleid dat op een aantal onderdelen de begroting om een bijstelling vraagt. Het risico op overschrijding van het budget voor de exploitatie is hiermee ten opzichte van 2024 verlaagd.

12. *Overig domein stad & omgeving, ruimtelijke projecten*
    Er is een groot aantal projecten in ontwikkeling die mogelijke risico's met zich meebrengen. De ontwikkeling van ruimtelijke projecten brengen elk hun eigen risico's met zich mee. Deze risico's worden per project geïnventariseerd en meegenomen bij de jaarlijkse risico-inventarisatie. Lopende en/of net uitgevoerde projecten, kunnen risico's meebrengen door dat de exploitatie budgetten mogelijk niet meer passend zijn. Eind 2023. is met de auditcommissie de wijze van omgaan met projectrisico's en daaruit voortvloeiend, financiële gevolgen voor het weerstandsvermogen, besproken. Daar is aangegeven dat op de agenda staat om de risico's voor de niet-GREX projecten op eenduidige wijze te beschrijven en te waarderen. De inventarisatie voor de risico's op kwalitatief niveau heeft inmiddels voor 70% van de projecten plaatsgevonden. De volgende stap is deze eenduidige wijze te kwantificeren. Bij de jaarrekening 2025 zal deze input worden meegenomen voor de bepaling van het weerstandsvermogen. Op basis van de risico's zoals deze tot dusver zijn gewaardeerd is voor 2024 gekozen voor een verzamelpost. Toename van de risico's kunnen verklaard worden door de toename van de kosten op voorbereidingskrediet nieuw Weiburg en Kranenburg. Aanvullend is een groot risico toegevoegd voor de geluidsschermen A28/Tweelingstad omdat daar contracten onderliggen en het krediet uit 2020 niet geïndexeerd is.

13. *Stadsbedrijf*
    Het stadsbedrijf is verantwoordelijk voor zorgvuldig beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De ruimte die door allen in de samenleving wordt gebruikt. Het opgenomen risico betreft het voordoen van een mogelijke calamiteit in de openbare ruimte waarin de begroting geen rekening mee is gehouden en waar snel gehandeld moet worden.

14. *Financiële risico's (borgstellingen en garantstellingen)*
    Net als bij de grexen bestaat er ook een renterisico in de algemene dienst. Op basis van de huidige informatie verwachten wij in 2026 weer leningen te moeten aantrekken tegen de dan geldende rentepercentages. In onze begroting is geen rekening gehouden met een hogere rentelast. Bestaande garantstellingen voor derden moeten we beschouwen als een financieel risico. En met het gebruik van subsidies van derden, zoals bijvoorbeeld de WBI, SISA regelingen bestaat er een risico op terugbetaling. Risico's die in eerdere berekeningen niet separaat waren gekwantificeerd. De afname kan worden verklaard doordat over de subsidies voor beschermd wonen geen terugbetaalplicht bestaat. Die berekende risico's zijn eruit gehaald.

15. *Bedrijfsvoering risico's*
    In onze bedrijfsvoering lopen we dagelijks risico. Een verzamelpost van vele heel diverse risico's, groter en kleiner van aard die niet allemaal separaat zijn benoemd. Een aantal voorbeelden hiervan zijn: Menselijke fouten kunnen leiden tot schades zoals bijvoorbeeld foute aanbestedingen of het terugvorderen van subsidies. We bezitten veel vastgoed, met risico's van leegstand terwijl onze kosten doorlopen, of we kunnen juist te maken krijgen met hogere pandlasten die doorberekend worden aan gebruikers maar in sommige gevallen anderzijds vragen om een hogere subsidie van de gemeente. Op ons totale personeelsbestand hebben we jaarlijks te maken met uitval van collega's door langdurige ziekte waarbij wij verantwoordelijk blijven om bij te dragen in de kosten. Een aantal collega's heeft een aanstelling voor onbepaalde tijd terwijl de dekking incidenteel van aard is. Kortom een divers geheel van risico's die onderling van elkaar verschillen en in omvang niet groot zijn, maar als geheel toch een behoorlijk risico vormen. Ook die risico's hebben we dit jaar zo goed mogelijk geprobeerd in beeld te brengen en samengevat in de risico's voor de bedrijfsvoering.

16. *Overig algemeen (niet geïdentificeerd of gekwantificeerd*
    Om schijnnauwkeurigheid te voorkomen in de berekeningen van risico's en ook in de wetenschap dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen is er voor gekozen om- net als vorig jaar- een algemene rest post op te nemen in het weerstandsvermogen. Hieronder vallen ook risico's inzake informatieveiligheid en privacy.

Risico's inzake informatieveiligheid en privacy

Begroting 2026-2029 privacy en informatieveiligheid

Door verdergaande digitalisering zijn privacy en informatieveiligheid een essentieel onderdeel van het werk van gemeenten geworden. Voor inwoners is het van belang dat de gemeente de juiste informatie in de juiste vorm beschikbaar heeft. Organisaties zijn verplicht om daarbij structurele naleving van privacyregels te waarborgen. Door toenemende cyberdreigingen wordt passende beveiliging van deze informatie steeds belangrijker. Het voorkomen van datalekken en beveiligingsincidenten is cruciaal. Dit betekent dat er binnen de begroting ieder jaar rekening gehouden moet worden met de kosten voor het creëren van bewustwording, advisering en het implementeren van maatregelen om aan de wetgeving te voldoen. De samenwerking tussen Ermelo, Harderwijk en Zeewolde via Meerinzicht biedt daarbij schaalvoordelen.

De Cyberbeveiligingswet (Cbw), die naar verwachting in 2026 in zal gaan, zal meer eisen gaan stellen aan organisaties op het gebied van informatieveiligheid. Gemeenten zullen moeten kunnen aantonen dat hieraan wordt voldoen. Er wordt in 2025 in opdracht van Meerinzicht een GAP-analyse uitgevoerd. Deze analyse geeft een beeld van waar de organisatie staat met betrekking tot de wettelijke vereisten. Er is een kadernota voorstel ingediend om in de begroting van 2026 middelen te reserveren om aan de slag te kunnen met de verwachte uitkomsten hiervan. Met deze middelen wordt het mogelijk om hiervoor externe expertise in te schakelen in 2026. Op deze manier kunnen noodzakelijke verbeteringen doorgevoerd worden om Ermelo, Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht een nog veiliger omgeving te maken en die daarnaast voldoet aan de Cbw.

Ook de ontwikkelingen op het gebied van AI gaan snel. Het kan de dienstverlening efficiënter en beter maken. Vanaf augustus 2026 zullen gemeenten bij inzet van AI moeten voldoen aan de Europese AI Verordening. Dit komt bovenop de eisen waaraan we al moeten voldoen vanuit de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de Cbw. De kosten voor het voldoen aan de wettelijke eisen bij de inzet van AI zullen naar verwachting stijgen in de komende jaren.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen Begroting 2026	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1-a. Netto schuldquote	42,9%	51,0%	50,9%	52,7%	46,7%	39,6%
1-b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	40,0%	49,0%	49,8%	51,7%	45,6%	38,5%
2. Solvabiliteitsratio	36,0%	32,0%	35,2%	36,8%	36,6%	36,9%
3. Grondexploitatie	24,8%	16,0%	14,4%	6,8%	0,0%	0,0%
4. Structurele exploitatieruimte	6,4%	1,1%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%
5. Belastingcapaciteit*	81,9%	86,0%	83,0%	83,0%	83,0%	83,0%

**Het kengetal Belastingcapaciteit voor de begroting 2027 t/m 2029 kan niet worden berekend. De benodigde gegevens (belastingtarieven en de gemiddelde WOZ- waarde) zijn voor deze jaren nog niet beschikbaar. Derhalve wordt hetzelfde percentage aangehouden vanaf 2027.*

Financiële kengetallen
In bovenstaande tabel is een overzicht te zien van de financiële kengetallen.

De provincie Gelderland heeft een tabel ontwikkeld die als hulpmiddel kan worden gebruikt bij de interpretatie van de kengetallen. Daarbij hanteert de provincie drie risicocategorieën (A, B en C).

De berekende kengetallen zijn in te delen in 3 categorieën:

- Categorie A: minst risicovol;
- Categorie B: gemiddeld risicovol;
- Categorie C: meest risicovol.

Om een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie te kunnen geven, is onderstaande tabel weergegeven. Uiteindelijk is het van belang het geheel aan kengetallen in relatie met elkaar te analyseren, en niet één afzonderlijk kengetal te isoleren.

De categorieën waarin de gemeente Harderwijk zich bevindt voor begrotingsjaar 2026, zijn vetgedrukt in onderstaande tabel.

Financiële kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1-a. Netto schuldquote	**<90%**	90-130%	>130%
1-b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	**<90%**	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	>50%	**20-50%**	<20%
3. Grondexploitatie	**<20%**	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte	>0%	**0%**	<0%
5. Belastingcapaciteit	**<95%**	95-105%	>105%

Financiële positie en toelichting op financiële kengetallen
De financiële positie van de gemeente Harderwijk uitgedrukt in de kengetallen wordt, op basis van de risicocategorie-indeling, als voldoende gekwalificeerd. De risicocategorisering waarin de kengetallen voor het jaar 2026 van gemeente Harderwijk vallen komt overeen met die van de begroting 2025 met uitzondering van het kengetal structurele exploitatieruimte (van A naar B).

Netto schuldquote
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Een hogere schuldquote betekent een hogere schuldenlast. De netto schuldquote fluctueert in de loop der tijd, voornamelijk door opname van geldleningen en jaarlijkse aflossingen op geldleningen. De netto schuldquote van gemeente Harderwijk valt in de minst risicovolle categorie A en is voor begrotingsjaar 2026 met afgerond 51% gelijk aan de uitkomst van de begroting 2025.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Deze wordt berekend overeenkomstig de netto schuldquote, vermeerderd met leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen. Dit kengetal houdt ook rekening met de risico's die gelopen worden bij voornoemde partijen. Hoe lager het percentage is, hoe gunstiger ook hier de financiële positie. Gezien het terughoudende beleid wat het verstrekken van leningen betreft, is er nauwelijks verschil in de schuldquote na correctie voor alle verstrekte leningen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen van gemeente Harderwijk valt in de minst risicovolle categorie A en is voor begrotingsjaar 2026 met afgerond 50% vrijwel gelijk aan de uitkomst van de begroting 2025.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is op langere termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen. De solvabiliteitsratio van Gemeente Harderwijk valt in het gemiddelde risicoprofiel, categorie B. Er is sprake van een kleine toename van de solvabiliteitsratio in begrotingsjaar 2026 ten opzichte van begrotingsjaar 2025.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Voor de berekening worden de niet in exploitatie genoemde gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de begroting of rekening en uitgedrukt in een percentage. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Met een kengetal grondexploitatie van 14,4% valt de gemeente Harderwijk in categorie A. Op dit moment wordt op basis van de geprognosticeerde balans meerjarig nog een afname van bouwgronden in exploitatie verwacht, echter kan het openen van een nieuwe grondexploitatie deze raming weer veranderen.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder bijvoorbeeld de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin, dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

De structurele exploitatieruimte van gemeente Harderwijk is berekend op afgerond 0%. Voor begrotingsjaar 2026 valt dit kengetal in categorie B.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft de potentiële ruimte aan, die een gemeente heeft om zijn structurele baten te verhogen om daarmee bijvoorbeeld stijgende structurele lasten op te vangen. Of dit wel of niet gebeurt is een bestuurlijke beleidskeuze. Wanneer een gemeente te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan landelijk gemiddelde tarieven. De belastingcapaciteit wordt als volgt berekend: de totale woonlasten meerpersoonshuishouden ten opzichte van het landelijk gemiddelde uitgedrukt in een percentage. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, riool- en waterzorgheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente.
Voor begrotingsjaar 2026 komt dit kengetal uit op 83%.

Het kengetal belastingcapaciteit van gemeente Harderwijk valt in de minst risicovolle categorie A.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Het op een verantwoorde wijze onderhouden en in stand houden van de kapitaalgoederen legt een beslag op een aanzienlijk deel van de financiële middelen van de gemeente. Kapitaalgoederen zijn ruwweg verdeeld naar de categorieën wegen, water, groen en gebouwen. Onderhoud en vervanging zijn van belang om een veilige en duurzame openbare ruimte te realiseren. Er vindt een continue afweging plaats tussen een zo doelmatig mogelijk fysiek beheer en het verwezenlijken van de aanwezige maatschappelijke vraag en behoefte.

Meer specifiek gaat het in deze paragraaf om de planning en uitvoering van de te verrichten onderhoudswerkzaamheden aan de diverse categorieën kapitaalgoederen. Genoemde bedragen zijn exclusief interne uren (overhead). Deze worden centraal vastgelegd en niet toegerekend.

In de diverse beleids- en beheerplannen heeft de raad de kaders vastgesteld voor de uitvoering van het onderhoud. Het vastgestelde onderhoudsniveau en de kwaliteit van de kapitaalgoederen zijn daarbij bepalend voor de jaarlijkse lasten. Voor zover aanwezig worden onderhoudsvoorzieningen gevuld door een jaarlijkse storting ten laste van de begroting.

De volgende tabel geeft een overzicht van aanwezige beheerplannen en geplande actualisaties (N.B.: opsomming is niet uitputtend van karakter).

Beheerplan	Vastgesteld raadsbesluit	Geplande actualisatie
IBOR 2020-2024	02 juli 2020	2025
Beleidsuitwerking en uitvoeringsagenda Riool, Water en Klimaatadaptatie (BURWKa) 2024-2028	10 juni 2024	2029
Beheerplan sportaccommodaties 2019-2023 2e evaluatie	10 oktober 2019	2027
VANG-Harderwijk op weg naar een circulaire stad	09 juli 2020	2025
Beheerplan begraafplaatsen	07 maart 2022	2028
Havenbeheerplan 2025-2029	12 juni 2025	2030
Meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen (MJOP) 2025-2028	12 december 2024	2029

Openbare ruimte

Beleidskader
Het beleid voor het beheer van onze openbare ruimte is vastgelegd in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte. Het huidige IBOR is bij raadsbesluit van 2 juli 2020 vastgesteld. Het plan, met als motto “Samen kleuren wij de Stad”, geeft in hoofdlijnen aan hoe de gemeente de diverse onderdelen van de openbare ruimte in Harderwijk en Hierden op een doelgerichte en planmatige wijze beheert.

De keuzes in het IBOR-plan sluiten aan op het integrale beleid van de gemeente voor een veilig en aantrekkelijk woon- en leefmilieu, het versterken van de sociale samenhang, het vergroten van de toeristische attractiviteit en duurzaamheid. Gerubriceerd naar de productgroepen blauw (water, riool- en waterzorg), bruin (reiniging, afval), grijs (wegen, openbare verlichting, civieltechnische kunstwerken) en groen (openbaar groen, speelplaatsen) vormt het plan een schakel tussen de vigerende beleidsplannen en de meerjarige onderhoudsprogramma’s.

Onderhoudswerkzaamheden aan de verschillende disciplines worden in de uitvoering waar mogelijk integraal afgestemd om kostenvoordelen te behalen.

Beheerplan
Er is sprake van planmatig jaarlijks en meerjarig onderhoud, dat op basis van onder meer de landelijk toegepaste CROW-normen voor de openbare ruimte tot stand komt. In het vastgestelde IBOR is ook teruggeblikt en bezien of gerealiseerd is wat van tevoren zo bedacht was. Deze ervaringen zijn meegenomen en de ambities voor de komende jaren zijn vastgelegd. Op dit moment wordt gewerkt aan een actualisatie van het IBOR-plan 2025-2029.

Invulling taakstelling
In de begroting zijn ombuigingen opgenomen voor het grijs en groen die effect hebben op het beheer van de openbare ruimte. Deze ombuigingen staan voor 2025 en 2026 uitgewerkt in het geactualiseerde IBOR-plan 2025-2029 en worden bij vaststelling geëffectueerd. Voor de overige jaarschijven volgt nadere advisering.

Uitvoering en financiële consequenties
Een beschrijving van uitgevoerde werkzaamheden voor (groot) onderhoud aan de wegen, civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting enz. is gegeven in Programma 2. Dit geldt eveneens voor het openbaar groen, inclusief de speelvoorzieningen c.q. speelplaatsen in Programma 5.

Havens

In 2025 is het havenbeheerplan 2025-2029 vastgesteld als meerjarig kader voor het beleid en beheer van de gemeentelijke havens. Het vigerende Havenbeheerplan 2025-2029 heeft betrekking op alle havens in eigendom en beheer van de gemeente Harderwijk inclusief het nautische beheergebied. Met de ontwikkelde fases 1 en 2 binnen het project Waterfront heeft het havengebied vele veranderingen ondergaan. De ontwikkeling van fase 3 is nog in volle gang.

Op basis van het Havenbeheerplan 2025-2029 wordt er jaarlijks ca. € 244.500,- toegevoegd aan de onderhoudsvoorziening Havenwerken. Vanuit deze voorziening wordt onder andere het groot onderhoud aan bruggen, kademuren, oeverbeschermingen bekostigd. Ook wordt er vanuit het havenbeheerplan jaarlijks € 93.000,- toegevoegd aan de bestemmingsreserve havenwerken om vervangingsinvesteringen in de toekomst te kunnen doen.

Riool- en waterzorg

Het college B&W heeft een Beleidsuitwerking en uitvoeringsagenda voor Riolering Water en Klimaatadaptatie Harderwijk 2024-2028 opgesteld (BuRWKA). Op 10 juni 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met de visiecomponenten in deze beleidsuitwerking. De BuRWKA vormt de onderbouwing om het bestaande rioolsysteem in stand te houden en ons voor te kunnen bereiden op de effecten van klimaatverandering. Hierbij wordt gebruik gemaakt van risicogestuurd rioolbeheer: dit betekent riolen met hoog risico vaker inspecteren en eerder repareren/vervangen, en riolen met een laag risico minder vaak inspecteren en later repareren/vervangen. De exploitatielasten bestaan met name uit onderhoud, vervanging en herstel van schades. Voor een financieel beeld wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Gemeentelijk vastgoed

De vastgoedportefeuille van de gemeente in de vorm van gebouwen en terreinen kent een divers karakter. Het bezit van vastgoed is echter geen doel op zich. Het is één van de instrumenten om de doelstellingen op het gebied van sport, cultuur, welzijn, veiligheid en economie te realiseren.

Beleidskader
In 2024 is de actualisatie van het vastgoed- en accommodatiebeleid vastgesteld (5 september 2024). Het huidige uitgangspunt is, dat de gemeente de vastgoedaccommodaties in een goede staat van onderhoud houdt. Er wordt eens in de 4 jaar het Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) geactualiseerd, inclusief het meerjarig budgettair beslag. Het huidige beleid is gebaseerd op het MJOP 2025-2028.

Het onderhoudsniveau is gebaseerd op sober en doelmatig onderhoud. Het cyclische karakter van het planmatig onderhoud brengt met zich mee, dat er jaarlijkse fluctuaties optreden in het uitgavenpatroon. Naast de jaarlijks beschikbare onderhoudsbudgetten ten behoeve van het preventief en correctief onderhoud, is er een Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en een Bestemmingsreserve dekking kapitaallasten technische installaties beschikbaar om de geplande en verwachte uitgaven voor groot onderhoud en vervanging door de jaren heen te egaliseren.

MJOP gemeentelijke gebouwen
Het MJOP, met als uitgangspunt technische instandhouding van de gebouwen in de huidige vorm, wordt opgesteld door een onafhankelijk extern bureau op basis van visuele inspecties en aangereikte informatie. Op basis van het MJOP 2025-2028 is een doorrekening gemaakt op basis van een 10-jarig beeld. De jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening betreft € 1.149.000,- (inclusief niet verrekenbare BTW).

Financiering

Algemeen

De paragraaf Financiering gaat over de manier waarop gemeente Harderwijk haar activiteiten en projecten financiert en haar liquiditeiten beheert.

Ambitie
Gemeente Harderwijk streeft naar regie op de gemeentelijke uitgaven en inkomsten resulterend in een optimale financiering (op korte en lange termijn) in geldstromen. Daarbij wordt geopereerd binnen de wettelijke en gemeentelijk vastgestelde kaders. Om de treasuryfunctie goed uit te voeren, wordt gekeken naar de meerjarige liquiditeitsontwikkeling van de gemeente en de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt in Nederland. De treasuryfunctie wordt financieel risicomijdend uitgevoerd. De gemeente Harderwijk geeft waar het kan invulling aan duurzaam (ethisch) bankieren. Op het gebied van reputatie en imago stelt de gemeente Harderwijk eisen aan de organisaties en instellingen, waarmee het zaken doet. Gemeente Harderwijk stelt bij de treasuryfunctie bestuurlijke en ambtelijke integriteit voorop.

Doelstellingen
De doelstellingen van de gemeente Harderwijk op het gebied van treasury luiden: regie hebben op de gemeentelijke uitgaven en inkomsten, duurzaam toegang hebben tot de financiële markten, tijdig kunnen beschikken over voldoende financieringsmiddelen, beheersen van risico's, streven naar rente-optimalisatie en beperken van verwerkingskosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Regelgeving
De Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) is kaderstellend voor de treasuryfunctie van gemeenten. Gemeenten worden verplicht tot een transparant en inzichtelijk lokaal treasurybeleid en -beheer. Het actuele beleidskader voor de gemeentelijke financiering is het op 23 februari 2023 door de raad vastgestelde Treasurystatuut gemeente Harderwijk 2023.

Ontwikkelingen Financiering

Marktontwikkelingen
Renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn voor de gemeente belangrijk om te kunnen sturen op de financiële risico's. Deze ontwikkelingen, die van buiten komen, kunnen niet beïnvloed worden. De renteontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd door gebruik te maken van informatie van met name de Bank Nederlandse Gemeenten, het Schatkistbankieren en enkele andere banken.

De ECB heeft met een aantal renteaanpassingen de rente begin juni 2025 verlaagd tot 2%. De verwachting is dat de ECB met nog een aantal aanpassingen de rente eind 2025 verlaagd heeft tot 1,5%. De prognose voor 2026 is dat de rente stabiel zal blijven op 1,5%.

Renteontwikkelingen

Aantrekken geld
Waar de langlopende rente de afgelopen jaren meebewoog met de ECB rente, lijkt dat nu niet meer het geval. De marktrente reageert nu meer op geopolitieke ontwikkelingen zoals de aankondiging van de Europese Commissie dat de EU-landen de uitgaven voor defensie met zeker € 800 miljard moeten verhogen. Waar de ECB-rente nog een dalend verloop laat zien, blijft de marktrente vrij stabiel. De kapitaalrente wordt daarnaast ook sterk beïnvloed door economische groei, inflatie en monetair beleid.
De renteontwikkelingen worden bepaald op basis van langlopende leningen met een looptijd van 20 jaar, en zijn eerder dit jaar in de Kadernota vastgesteld. Voor 2026 en verder wordt gerekend met een rentepercentage van 2,50%.

Beleggen in Schatkist
De rentepercentages voor het schatkistbankieren bevinden zich ongeveer op hetzelfde niveau als de ECB-rente. Voor de lopende rekening in de Schatkist wordt gerekend met een gemiddelde renteopbrengst van 1,75% in 2026, zoals reeds in de Kadernota vastgesteld. Vanaf 2026 wordt ook gerekend met een gemiddelde renteopbrengst van 1,75%.

Liquiditeit

Schatkistbankieren
Om de staatsschuld en beleggingsrisico's te beperken zijn decentrale overheden verplicht om hun overtollige geldmiddelen aan te houden in 's Rijks schatkist. Daarnaast mogen alleen leningen verstrekt worden aan medeoverheden. Het bedrag dat gemeente Harderwijk zelf mag aanhouden op haar eigen bankrekeningen is maximaal gelijk aan het drempelbedrag schatkistbankieren.
Het Rijk heeft voor het buiten de Schatkist aan te houden liquide middelen een normpercentage ingesteld van 2% van het totaal van de begrote lasten vóór bestemming.

In onderstaande tabel wordt het drempelbedrag voor gemeente Harderwijk weergegeven per begrotingsjaar.

Drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Omvang begroting per 1 januari	227.872	225.370	224.266	228.823
	Drempelbedrag Harderwijk:			
In procenten	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
In €	*4.557*	*4.507*	*4.485*	*4.576*

Gemeente Harderwijk heeft op de lopende rekening bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) een plafond ingesteld van € 400.000,-. Dit plafond is bewust ingesteld zodat er geen rente betaald hoeft te worden bij de BNG vanwege een te hoog saldo op de lopende rekening. Aan het eind van elke dag wordt het saldo boven dit plafond automatisch afgeroomd naar de Schatkist. Wekelijks wordt aan de hand van de betalingen die gedaan moeten worden, ingeschat welk bedrag van de Schatkist teruggestort moet worden op de lopende rekening bij de BNG.

Financieringspositie

Met behulp van de liquiditeitsprognose wordt de ontwikkeling van het saldo van de periodieke uitgaven (lonen, reguliere budgetten) en inkomsten (belastingen, gemeentefonds) in beeld gebracht. Tevens worden de grondexploitaties jaarlijks herzien aan de hand van ontwikkelingen. De fasering in tijd van de geplande (vervangings-)investeringen wordt periodiek afgestemd met de projectleiders. De hieruit voortvloeiende financieringsbehoefte wordt in de liquiditeitsprognose inzichtelijk gemaakt. Bij het actualiseren van de liquiditeitsprognose door het jaar heen wordt in beeld gebracht hoe het verloop van de inkomsten en uitgaven is van de grondexploitaties. Indien nodig worden er kort- of langlopende leningen aangetrokken, afhankelijk van de behoefte. De onderstaande tabel laat een financieringstekort zien voor de komende jaren, in de liquiditeitsprognose wordt rekening gehouden met het aantrekken van kortlopende kasgeldleningen.

Tabel Financieringspositie 2026 (bedragen x € 1.000,-)	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028	Ultimo 2029
Financieringsbehoefte				
Boekwaarde vaste activa	194.776	212.753	221.711	223.923
Voorraden, waaronder bouwgronden in exploitatie	33.004	15.535	-11.689	-26.366
Vorderingen	16.767	16.767	16.767	16.767
Totaal Financieringsbehoefte	244.547	245.055	226.789	214.324
Financieringsmiddelen				
Reserves	95.194	92.023	88.733	87.627
Voorzieningen	13.472	13.511	13.860	16.129
Waarborgsommen en aangegane langlopende leningen	112.394	94.194	88.994	83.894
Totaal Financieringsmiddelen	221.060	199.728	191.587	187.650
Financierings-overschot / -tekort	**-23.487**	**-45.327**	**-35.202**	**-26.674**
Financiering				
Liquide middelen	1.252	1.252	1.252	1.252
Schatkist	21.572	-267	9.858	18.387
Geïnduceerd vermogen (crediteuren + overlopende passiva - overlopende activa)	-46.312	-46.312	-46.312	-46.312
Totaal Financiering	**-23.487**	**-45.327**	**-35.203**	**-26.674**

In de onderstaande tabel is een samenvatting van de liquiditeitsprognose per 1 juli 2025 te zien. De latere jaren ontwikkelt de liquiditeitspositie zich positief. Op basis van deze prognose wordt uitgegaan van (meerdere) kortlopende kasgeldleningen. De rentelasten daarvan zijn begroot.

Liquiditeitsplanning (bedragen x € 1.000,-)	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028	Ultimo 2029
Beginstand liquiditeit 1-1	-	10.867	2.530	1.179	6.512
Liquiditeit opnamedatum 1-7	39.072	-	-	-	-
Algemene Dienst	-20.377	-27.094	-25.384	-6.732	837
Grondexploitaties	-29	22.901	19.032	19.865	20.200
Aflossingen	-7.800	-16.643	-18.000	-7.800	-7.800
Eindstand liquiditeit 31-12	10.867	-9.970	-21.823	6.512	19.749
Mogelijk aan te trekken lening	0	12.500	23.000	0	0
Eindstand liquiditeit 31-12	**10.867**	**2.530**	**1.179**	**6.512**	**19.749**

Risico's

Koersrisico
De doelstelling van het koersrisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. In het Treasurystatuut 2023 is dit risico op uitzettingen beperkt door uitsluitend schatkistbankieren en onderhandse leningen te hanteren. Tegelijkertijd worden valutarisico's uitgesloten door alleen financieringen en uitzettingen aan te gaan in euro's.

Kredietrisico
Deelnemingen
Deelnemingen worden alleen aangegaan in het kader van de uitoefening van de publieke taak, passend binnen het gemeentelijk beleid. Gemeente Harderwijk bezit vanuit de publieke taak in enkele ondernemingen aandelen, waaronder N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, N.V. Alliander, Inclusief Groep, Afvalsturing Friesland, Warmtenetwerkbedrijf Harderwijk B.V. en Zonnepark Harderwijk B.V.

Verstrekte leningen
Hierbij gaat onder andere om leningen SVN en een verstrekte lening aan netbeheerder Alliander. Deze laatste lening kan door Alliander alleen onder strikte voorwaarden worden omgezet in gewone aandelen (deelneming).

Gewaarborgde geldleningen
Borgstellingen kunnen via directe borgstelling of via achtervang plaatsvinden. Betrokkenheid van waarborgfondsen betekent dat de borgstelling en hiermee ook het risico wordt gedeeld. In dat geval is het netto geborgde bedrag, dus het werkelijke procentuele deel waarover de gemeente Harderwijk risico loopt, lager dan de restant hoofdsom van de gewaarborgde leningen.

Debiteurenrisico
Met betrekking tot debiteuren, die niet aan hun betalingsverplichtingen voldoen, wordt een actief invorderingsbeleid gevoerd om de risico's te minimaliseren. Op deze wijze worden de (financiële) risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingspositie op debiteuren voorkomen.

Renterisico over de vlottende schuld
Kasgeldlimiet

De rentepercentages voor kortlopende financiering (looptijd < 1 jaar) kunnen sterk fluctueren, waardoor ook de rentelasten sterk meebewegen. Daarom heeft het Rijk met betrekking tot het financieren met kortlopende middelen wettelijke voorschriften vastgesteld. De maximale gemiddelde omvang waarvoor gemeenten kortlopende leningen en schulden in rekening courant mogen aangaan, wordt bepaald door de kasgeldlimiet. Deze limiet wordt volgens de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) berekend op basis van een vast percentage (8,5%) van het begrotingstotaal per 1 januari.
Als onderdeel van de treasuryfunctie wordt de afweging kort- of langlopend financieren gemaakt op basis van de actuele liquiditeitsplanning. Als de kasgeldlimiet structureel overschreden dreigt te worden, is de gemeente verplicht om de vlottende financiering (korter dan 1 jaar) om te zetten in vaste financiering. In het kader van de Wet Fido heeft de provincie een toezichthoudende rol.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Omvang begroting per 1 januari	227.872	225.370	224.266	228.823
	(1) Toegestane kasgeldlimiet			
In procenten	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
In €	19.369	19.156	19.063	19.450

Renterisico over de vaste schuld

Renterisiconorm
In de Wet Fido is ook voor langlopende financieringen (looptijd langer dan 1 jaar) een norm gesteld om in meerjarenperspectief een stabiele rentelast in de begroting te bewerkstelligen. Hierbij geldt een limiet van maximaal 20% per jaar over het begrotingstotaal. Met de berekening van de renterisiconorm wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel risico de gemeente in elk jaar loopt ten aanzien van de rentelast van dat jaar. Simpel gezegd worden de aflossingen en de renteherzieningen gerelateerd aan het begrotingstotaal (na wijzigingen). Hierdoor is het renterisico direct gerelateerd aan het budgettaire risico. Hoe meer de aflossing van de schuld in tijd gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting is voor renteschokken bij herfinanciering. Evenals bij de kasgeldlimiet heeft de provincie in het kader van de Wet Fido ook hier een toezichthoudende rol. De toetsing vindt plaats via de paragraaf Financiering in de begroting (vooraf) en de jaarstukken (achteraf). Deze norm bepaalt bij de treasuryfunctie naast onder andere rentepercentages mede de looptijd van nieuw af te sluiten leningen.
De tabel laat zien dat in 2025 de renterisiconorm niet wordt overschreden en wordt voldaan aan de norm.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Grondslag voor de norm: totaal van de begrote lasten op jaarbasis	227.872	225.370	224.266	228.823
Drempelbedrag volgens wet Fido. 20% van de begrote lasten op jaarbasis	*45.574*	*45.074*	*44.853*	*45.765*
Renteherzieningen	-	-	-	-
Aflossingen	16.265	5.125	5.129	5.134
Risicobedrag (renteherzieningen + aflossingen)	16.265	5.125	5.129	5.134
Ruimte (+) of overschrijding (-) ten opzichte van het drempelbedrag renterisiconorm	*29.309*	*39.949*	*39.724*	*40.631*
Wordt voldaan aan de norm?	**ja**	**ja**	**ja**	**ja**

Opgenomen langlopende geldleningen
De portefeuille van leningen met een looptijd gelijk aan of langer dan één jaar is in 2026 als volgt samengesteld.

Leningenportefeuille (bedragen x € 1.000,-)				
Geldverstrekker	Bedrag 01-01-2026	Bedrag 31-12-2026	Rente-percentage	Einddatum
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	4.000	0	0,28%	12-7-2026
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	7.143	0	0,037%	10-4-2026
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	52.500	49.000	0,182%	15-7-2040
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	32.200	30.800	3,508%	17-4-2048
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	581	439	1,590%	24-9-2029
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	3.234	3.154	2,290%	24-9-2054
Totaal	**99.658**	**83.393**		

Rente

Rente-omslagpercentage
De notitie rente 2023 van de Commissie BBV schrijft voor hoe gemeenten de doorberekening van de rente dienen te verantwoorden. Het te hanteren renteomslag-percentage dient door alle gemeenten op een éénduidige wijze berekend te worden, zodat onderlinge vergelijkbaarheid toeneemt en beter aansluit bij de werkelijke rentekosten. In de begroting 2026 is het rente-omslagpercentage op 0,5% bepaald.

Renteresultaat
Per saldo heeft gemeente Harderwijk over 2026 een rentelast van € 1.406.800,-. Na rentetoerekening aan de grondexploitatie, komt er nog € 634.784,- ten laste van de exploitatie, na toerekening aan de taakvelden ontstaat er een positief renteresultaat op het taakveld Treasury van € 269.730,-.

Renteschema
In de notitie rente 2023 heeft de Commissie BBV de aanbeveling gedaan het renteschema op te nemen om het inzicht te vergroten in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Dit renteschema is in onderstaand schema weergegeven.

Schema rentetoerekening (bedragen x € 1,-)	Begroting 2026
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	-1.406.800
Externe rentebaten	127.640
Totaal door te rekenen externe rente	**-1.279.160**
De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	-
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
Saldo door te rekenen externe rente	**-1.279.160**
Rente over het eigen vermogen	-
Rente over de voorzieningen	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**-1.279.160**
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	904.514
De werkelijk aan de grondexploitatie toegerekende rente (renteomslag)	644.376
Aan de begraafplaats toegerekende rente	-
Renteresultaat op taakveld Treasury	**269.730**

Samenvatting

De wet Fido bevat drie normen waaraan de gemeente dient te voldoen. De normen betreffen het renterisiconorm, kasgeldlimiet en het drempelbedrag schatkistbankieren.

Overzicht normen Wet Fido ook wel effectindicatoren	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Renterisiconorm:				
Wettelijke norm	20%	20%	20%	20%
Percentage gemeente Harderwijk	7%	2%	2%	2%
Kasgeldlimiet:				
Wettelijke norm	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Percentage gemeente Harderwijk	0%	0%	0%	0%
Drempelbedrag Schatkistbankieren:				
Wettelijke norm	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Percentage gemeente Harderwijk	N.B.	N.B.	N.B.	N.B.
Financieringspositie:				
Financieringsoverschot / -tekort	**-23.487**	**-45.327**	**-35.202**	**-26.674**

Bedrijfsvoering

Organisatie en organisatieontwikkeling

In de organisatievisie van de gemeente Harderwijk staat de best mogelijke dienstverlening aan inwoners, ondernemers en bezoekers voorop. In de voorgaande jaren zijn in dat licht aanpassingen verricht aan de structuur voor de organisatie en is geïnvesteerd in de talentontwikkeling van medewerkers. Zowel met het leer!plein als het leiderschapsprogramma. Daarmee is een solide basis ontstaan, van waaruit continue verder gewerkt wordt aan de kwaliteitsverbetering van de dienstverlening. In de aankomende periode worden daarom geen grote veranderingen in de organisatiestructuur voorzien. De basis is op orde en dat geeft rust en overzicht. Eventuele aanpassingen aan de organisatie vinden vooral organisch plaats. Wel kan de huidige ombuigingsopgave nog steeds vragen om aanpassingen op het dienstverleningsniveau. De focus en energie ligt de komende tijd op een goede afronding van het huidige collegeprogramma en de vorming van het overdrachtsdossier richting het nieuwe college in 2026. Vanzelfsprekend zullen de ambities uit het nieuwe collegeprogramma opnieuw voortvarend opgepakt worden.

Het leiderschapsprogramma - een continue ontwikkeling - heeft als nadruk om de integrale samenwerking tussen domein Stad & Omgeving, domein Mens & Maatschappij en Meerinzicht verder te verstevigen. Ook het verder versterken van het bestuurlijk-ambtelijk samenspel in het realiseren van de ambities voor gemeente Harderwijk en de snelgroeiende ontwikkelingen op terrein van (digitale) dienstverlening blijven een aandachtspunt.

Dienstverlening

In alles wat we doen streven we naar een uitstekende kwaliteit van dienstverlening. Daarin voelen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid: iedere medewerker draagt vanuit zijn of haar rol actief bij aan een overheid die betrouwbaar, toegankelijk en professioneel is.

We zetten de inwoner centraal en spelen gastvrij, enthousiast en gedreven in op vragen uit de Harderwijker samenleving. Door actief samen te werken met inwoners, regiogemeenten en partners zoals ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties, maken we samen het verschil.

We handelen op basis van onze kernwaarden: Open, Ontspannen en Ondernemend. In wisselende samenstellingen werken we aan opgaven die passen bij de behoeften van vandaag én de uitdagingen van morgen.

Samenwerking EHZM

Ermelo, Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht werken in het Sociaal Domein sinds 2018 beleidsmatig samen. De drie brongemeenten werken samen aan een actualisatie van de opdracht aan Meerinzicht. Dit wordt gedaan op basis van de nota Sociaal Domein en de beschikbare budgetten.

Het domein Bedrijfsvoering voert reguliere taken ter ondersteuning van de bedrijfsvoering van de drie brongemeenten en Meerinzicht zelf uit op het terrein van personeel, organisatie en communicatie. De inkoop wordt op basis van een inkoopkalender daar waar mogelijk op regionale schaal georganiseerd. De gemeentelijke belastingen worden door Meerinzicht opgelegd en ingevorderd voor de brongemeenten en ook voert Meerinzicht de waardebepaling uit in het kader van de Wet WOZ. Daarnaast wordt de documentaire informatievoorziening uitgevoerd. Facilitaire dienstverlening wordt verzorgt en het gebouwbeheer van het gemeentelijk vastgoed gepland en uitgevoerd. De financiële dienstverlening en de P&C-cyclus van de brongemeenten en Meerinzicht wordt geleverd alsmede de verbijzonderde interne controlefunctie. Meerinzicht adviseert, ondersteunt en beheert rondom alle vraagstukken op het vakgebied informatisering en automatisering.

Verdeelsleutel MIZ
De bestaande afspraken over de verdeling van de kosten van MIZ lopen af in 2025. Dat betekent dat er voor de periode vanaf 1 januari 2026 nieuwe afspraken moeten worden gemaakt. Bij aanvang van de samenwerking is gekozen voor een historisch kostenverdeelmodel. Mensen en middelen werden door gemeenten ingebracht en iedereen bleef doen wat die deed. Logischerwijs bleven de gemeenten ook betalen wat ze betaalden. De samenwerking ontwikkelde zich en het historische verdeelmodel was niet langer houdbaar. Voor de periode 2021-2025 zijn er aanvullende afspraken gemaakt tussen gemeenten, inhoudelijk en financieel. . Inmiddels is het laatste jaar hiervan aangebroken en voeren de gemeenten gesprekken om tot nieuwe afspraken te komen.. De verdeling van de kosten die in de samenwerking worden gemaakt, moeten ook passen bij de ontwikkeling van de samenwerking en gebaseerd zijn op de werkelijke dienstverlening naar de gemeenten. Ten tijde van het opstellen van deze begroting (zomer 2025) zijn de gesprekken hierover nog in volle gang. Om die reden hebben alle drie gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde, de kostenverdeling voor MIZ zoals was afgesproken voor 2025, vooralsnog overgenomen in de begroting van 2026. Nadat de drie raden hebben ingestemd met een nieuwe verdeelsystematiek zal de begroting daarop worden aangepast.

Privacy en informatiebeveiliging

Door verdergaande digitalisering zijn privacy en informatieveiligheid een essentieel onderdeel van het werk van gemeenten geworden. Voor inwoners is het van belang dat de gemeente de juiste informatie in de juiste vorm beschikbaar heeft. Organisaties zijn verplicht om daarbij structurele naleving van privacyregels te waarborgen. Door toenemende cyberdreigingen wordt passende beveiliging van deze informatie steeds belangrijker. Het voorkomen van datalekken en beveiligingsincidenten is cruciaal. Dit betekent dat er binnen de begroting ieder jaar rekening gehouden moet worden met de kosten voor het creëren van bewustwording, advisering en het implementeren van maatregelen om aan de wetgeving te voldoen. De samenwerking tussen Ermelo, Harderwijk en Zeewolde via Meerinzicht biedt daarbij schaalvoordelen.

De Europese NIS2 richtlijn is dit jaar omgezet in de Nederlandse Cyberbeveiligingswet (Cbw), die naar verwachting in 2026 in zal gaan. Deze wet zal meer eisen gaan stellen aan organisaties op het gebied van informatieveiligheid. Het BIO (binnenkort BIO2) normenkader wordt hiermee wettelijk verankerd. Gemeenten zullen moeten kunnen aantonen dat aan de wettelijke vereisten wordt voldoen. In EHZM verband is dit in 2025 opgepakt en wordt er als eerste stap hierin onder regie van Meerinzicht extern een GAP-analyse (kloof-analyse) uitgevoerd. Deze analyse geeft een beeld van waar de organisaties staan met betrekking tot de wettelijke vereisten (wat is de te overbruggen kloof).

In deze begroting 2026, zijn alvast extra middelen gereserveerd. Met hulp van deze middelen kunnen we een opdracht verstrekken aan MIZ, om de kloof te verkleinen en toe te werken aan het voldoen aan de Cbw. Hierover zullen we nog afspraken gaan maken met MIZ en waar mogelijk ook geharmoniseerd met Ermelo en Zeewolde. Daarvoor wachten we eerst de resultaten van de GAP analyse af.

Ook de ontwikkelingen op het gebied van AI gaan snel. Het kan de dienstverlening efficiënter en beter maken. Vanaf augustus 2026 zullen gemeenten bij inzet van AI moeten voldoen aan de Europese AI Verordening. Dit komt bovenop de eisen waaraan we al moeten voldoen vanuit de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de Cbw. Er wordt in EHZM verband vanuit Meerinzicht inzichtelijk gemaakt wat de hiervoor te nemen stappen moeten zijn. Op basis hiervan zal er gaande de tijd aanvullende advisering (met waar nodig een aanvraag voor aanvullende middelen) volgen om hier invulling aan te geven. Naar verwachting zullen de plannen in Q3/Q4 2025 concreet vorm gaan krijgen.

Rechtmatigheid

Als gemeente voeren we vele activiteiten uit, waarvoor we gebruik maken van veel bedrijfsprocessen. We bekostigen die met publiek geld en moeten voldoen aan wet- en regelgeving. Hierover verantwoordt het college zich aan de gemeenteraad. In de artikelen 212 en 213 van de Gemeentewet staat dat de gemeente ervoor moet zorgen dat “aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan” en dat “de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst“. Verbijzonderde interne controle is een middel om de kwaliteit van de bedrijfsvoering (continu) onafhankelijk te beoordelen en continu te verbeteren, dit om tijdig bij te kunnen sturen in processen. Bij deinterne controle wordt zichtbaar vastgesteld of processen beheerst worden, zoals dat met de inrichting van de administratieve organisatie beoogd was. Ook wordt met de uitkomsten van interne controle aangetoond dat (wel of niet) aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

Het college verantwoordt zich in de jaarrekening, paragraaf bedrijfsvoering over geconstateerde onrechtmatigheden indien deze de verantwoording grens, zoals de raad die heeft vastgesteld, overstijgt.

In de rechtmatigheidsverantwoording zijn 3 criteria van belang: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In de financiële verordening, het controle protocol en het normenkader stelt de raad hierover de kaders vast. In de jaarrekening wordt door het college hierover verantwoording afgelegd. De accountant van de gemeenteraad controleert de getrouwheid van de verantwoording van het college en rapporteert over de bevindingen in het accountantsverslag en de accountantsverklaring.

Verbonden partijen

Algemeen

Een verbonden partij wordt gedefinieerd als een privaatrechtelijke- of publiekrechtelijke organisatie, waarmee de gemeente een bestuurlijke en een financiële band heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel (vertegenwoordiging) in het bestuur of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake als de gemeente middelen ter beschikking stelt en deze in geval van faillissement van de verbonden partij kwijt is, of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Relaties waarbij alleen sprake is van een financieel of bestuurlijk belang vallen dus hier buiten.

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt voort uit het publieke belang. Verbindingen met deze derde partijen is dus een manier om bepaalde publieke taken uit te voeren. De huidige verbonden partijen waaraan de gemeente gelieerd is hebben veelal een historische of wettelijke bestaansgrond. Afhankelijk van onze mate van verbondenheid zijn wij in meer of mindere mate in staat om invloed op het beleid van de betreffende verbonden partij uit te oefenen.

Het kader rondom de verbonden partijen is vastgelegd in een afzonderlijke Nota Verbonden partijen. Doelstelling van deze nota is om een kader te bieden voor deelname aan, het oprichten van en het sturen op de verbonden partijen van de gemeente, om zo te komen tot verbonden partijen die maximaal bijdragen aan de lokale bestuurlijke ambities. Tegelijkertijd wil deze nota ook het beleidskader geven voor het heroverwegen en mogelijk uittreden bij verbonden partijen.

Visie op verbonden partijen
Het gemeentelijk beleid is er op gericht het aantal verbonden partijen beperkt te houden. Enerzijds uit het oogpunt van risicobeheersing en -beperking, anderzijds uit het oogpunt van transparantie van bestuur. Er kunnen echter altijd goede redenen aanwezig zijn voor het aangaan van een verbonden partij constructie. Criteria die daarbij worden gehanteerd:

- De taak kan niet of zeer moeilijk door de gemeente alleen worden uitgevoerd;
- Gezamenlijke uitvoering van de taak levert voor de gemeente een concrete meerwaarde op door de gekozen vorm van samenwerking en draagt bij aan een efficiëntere en effectievere mogelijkheid tot het uitvoeren van onze publieke taak;
- Voordelen van de (beoogde) samenwerking wegen op tegen de nadelen.

Het bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen vloeit in principe voort uit de risicoparagraaf in de begroting van de verbonden partij en de mate waarin de gemeente hierop aangesproken kan worden en uit garantstellingen voor leningen van de verbonden partij.

Gemeenschappelijke regelingen
Voor deelname in gemeenschappelijke regelingen worden de regels gevolgd die zijn vastgelegd in de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Nota Verbonden partijen en de gemeenschappelijke regelingen.

Bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden
Voor het opstellen van de meerjarenbegroting van de gemeente wordt er uitgegaan van de door de gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden meest recent aangeboden (concept-)begroting. Tenzij de raad reeds besloten heeft de aangeboden begroting op een andere wijze op te nemen.

Continuïteit van samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsverbanden worden geactiveerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Wanneer er sprake is van een duurzame waardevermindering dient deze waardevermindering geboekt te worden. Voor de beoordeling van de continuiteït van de samenwerkingsverbanden steunen wij op de controleverklaring van de accountant van de samenwerkingsverbanden.

Overzicht van bestaande verbonden partijen

Verbonden partij	Type	Portefeuillehouder	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Afvalsturing Friesland	Naamloze Vennootschap	E. Enklaar	Ja / stemrecht / 2,48% zeggenschap op basis van aandelenkapitaal	108 aandelen B, nominale waarde van € 48.600,- (€ 450 per stuk)
Alliander	Naamloze Vennootschap	W. Mazier	Ja / stemrecht / 0,405% zeggenschap op basis van aandelenkapitaal	553.624 aandelen; nominale waarde van € 2,77 miljoen (€ 5,- per stuk)
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Naamloze Vennootschap	W. Mazier	Ja / stemrecht / 0,105% zeggenschap op basis van aandelenkapitaal	58.968 aandelen; nominale waarde van € 147.420,- (€ 2,50 per stuk)
Coöperatie Gastvrije Randmeren	Coöperatie	M. Pijnenburg	Ja / stemrecht / 9,3% zeggenschap op basis van ledenkapitaal	Jaarlijkse bijdrage, ledenkapitaal €20.000
GGD Noord- en Oost- Gelderland	Gemeenschappelijke Regeling	M. Reckman	Bestuur GR / wethouder / gewogen	Jaarlijkse bijdrage o.b.v. inwoneraantal

			stemverhouding op inwoneraantal	
Inclusief Groep NV	Naamloze Vennootschap	W. Mazier	Ja / stemrecht / 23,4% zeggenschap op basis van aandelenkapital	4.660 aandelen; nominale waarde van € 46.600,- (€ 100,- per stuk) Agiostorting 4.660 x € 33,50 Jaarlijkse bijdrage, op basis van de rijksbijdrage Wsw
Meerinzicht	Gemeenschappelijke regeling	W. Mazier	Bestuur GR / wethouder	Jaarlijkse bijdrage: Aandeel Bedrijfsvoering 39,39% Aandeel Domein Sociaal 57,26 %
Meten en Monitoren Afvalwaterketen en Grondwater Vallei en Veluwe	Centrumregeling	M. Pijnenburg	Wethouder	Jaarlijkse bijdrage o.b.v. inwoneraantal
N.V. Fryslân Miljeu (per 1-1-2026)	Naamloze Vennootschap	E. Enklaar	Ja / stemrecht/ 33,2% zeggenschap op basis van aandelenkapital in BV Noord Veluwe i.o. (regio BV N.V. Fryslân Miljeu)	5.116 letteraandelen D van de BV Noord Veluwe i.o.; nominale waarde van € 236.562. (€ 46,24 per stuk)
Omgevingsdienst Veluwe	Gemeenschappelijke regeling	M. Pijnenburg	Bestuur GR / wethouder	Jaarlijkse bijdrage, aandeel 11,73%
Ontwikkelmaatschappij Vitale vakantieparken	Besloten Vennootschap	E. Enklaar	Ja / stemrecht / 2,84% zeggenschap op basis van	Nominale waarde

			aandelenkapitaal	€ 1.276,-. (€ 1,- per stuk)
Noord-Veluws Archief (voorheen Streekarchivariaat Noordwest Veluwe)	Gemeenschappelijke Regeling	W. Mazier	Bestuur GR / wethouder	Jaarlijkse bijdrage, aandeel 17,6 %
Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)	Gemeenschappelijke Regeling	J. Joon	Bestuur GR / burgemeester / gewogen stemverhouding op inwoneraantal	Jaarlijkse bijdrage, aandeel 5,73%
Warmtenetwerk bedrijf	Besloten Vennootschap	M. Pijnenburg	Ja / stemrecht / 50% zeggenschap op basis van aandelenkapitaal	Aandeel 50%, 10 aandelen A nominaal €0,01 en 1.500 aandelen B nominaal €1.000,- Agiostortingen € 985.000,- + € 750.000 in 2025
Zonnepark Harderwijk BV	Besloten Vennootschap	M. Pijnenburg	Ja / stemrecht / 51% zeggenschap op basis van aandelenkapitaal	Aandeel 51%, 51 aandelen met een nominale waarde van €1,-

Afvalsturing Friesland

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Hidalgoweg 5 8938 BA, Leeuwarden
Portefeuillehouder	E. Enklaar
Ambtelijke accounthouder	J. de Koeijer
Openbaar belang	Afval op een professionele, innovatieve en duurzame manier in te zamelen en te verwerken. De aandelen van de Afvalsturing Friesland NV worden gehouden door de Friese gemeenten, de Groningse gemeenten Eemsdelta, Westerwolde, Groningen, Het Hogeland, Pekela en Westerkwartier, regio Noord

	Veluwe (Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten) en NV Irado (Capelle aan den IJssel, Schiedam, Vlaardingen, Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk) en gemeente Aalsmeer. Als aandeelhouder heeft de gemeente Harderwijk zeggenschap in de algemene vergadering van de aandeelhouders. Een collegelid van de gemeente Oldebroek vertegenwoordigt de regio Noord Veluwe hierin.
Doelstelling verbonden partij	Afvalsturing Friesland zorgt voor het duurzaam overslaan, transporteren en be- en verwerken van het huishoudelijk afval van de bij haar aangesloten (samenwerkende) gemeenten en is hun kennispartner voor het realiseren van de VANG-doelstellingen.
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap volgens Nederlands recht
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 7 Duurzaamheid en milieu, taakveld 7.3 Afval
Kansen en ontwikkelingen	
Risico	De belangrijkste risico's voor de vennootschap zijn de technische beschikbaarheid van de kapitaalintensieve installaties, de beschikbaarheid van afval en de ontwikkelingen op de energiemarkt. Langdurige stilstand, onvoldoende beschikbaarheid van afval of dalende energieprijzen kunnen een grote impact hebben op het resultaat van Afvalsturing Friesland. Door het uitvoeren van (preventieve) onderhoudsprogramma's wordt ongeplande stilstand van onze installaties zoveel mogelijk voorkomen en moet een zo hoog mogelijk niveau van operationele beschikbaarheid worden gerealiseerd. De contracten van Afvalsturing Friesland voor de levering van afval hebben in de meeste gevallen een meerjarig karakter. Er is continu aandacht voor een optimale afstemming van de afvalportefeuille voor de korte en lange termijn op de capaciteit van de installaties. Tenslotte worden de ontwikkelingen op de energiemarkt gevolgd en zijn zowel contractueel als door middel van subsidies maatregelen getroffen om de risico's van onverwachte fluctuaties te voorkomen. Er is kans op een lagere uitkering aan dividend dan begroot. Bij de jaarrekening 2024 is een goedkeurende controleverklaring afgegeven door een RA-accountant.

Financiële informatie			
Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	€ 83.562.000,-	-	-

Vreemd vermogen	€ 131.694.000 ,-	-	-
Resultaat	€ 7.130.000,-	€ 2.805.000 ,-	€ 4.883.000,-
Begrote bijdrage	€ 50.000,-	-	-
Realisatie bijdrage	-	-	-
Belang	Het geplaatst kapitaal van de vennootschap bedraagt € 1.937.700 verdeeld in 3.001 gewone aandelen A van € 450 per stuk en in 1.350 gewone aandelen B waarvan 108 in bezit gemeente Harderwijk		
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Alliander

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Utrechtseweg 68 6812 AH, Arnhem
Portefeuillehouder	W. Mazier
Ambtelijke accounthouder	T.J. Stuart
Openbaar belang	Alliander is als netwerkbedrijf verantwoordelijk voor de distributie van energie, zoals elektriciteit, (bio)gas en warmte. Als nutsbedrijf opereert Alliander vanuit een monopolie positie in een sector die beschouwd wordt van openbaar nut te zijn, omdat het belangrijke producten of diensten levert die in het algemeen openbaar belang zijn. Hier worden de elektriciteits-, gas- en drinkwatervoorziening toe gerekend. Alle aandelen van Alliander zijn direct in handen van Nederlandse provincies en gemeenten. De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland (44,68%), Friesland (12,65%) en Noord-Holland (9,16%) en de gemeente Amsterdam (9,16%). Hiermee bezitten deze aandeelhouders gezamenlijk 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn een 70-tal kleinere gemeenten en de provincie Flevoland. De gemeente kan door het zeer geringe aandelenpakket feitelijk zelf geen invloed uitoefenen op het functioneren van Alliander. Samenwerking is daarom gezocht (beleidsmatig en organisatorisch) via het NUON, Vitens, Alliander-platform (NUVAL).
Doelstelling verbonden partij	De energietransitie gaat gepaard met aanzienlijke uitdagingen voor Alliander. Dit leidt tot een grotere investeringsopgave en een teruggang in de dividenduitkeringen. Om deze investeringen mogelijk te maken is door de gemeente (en een groot aantal andere gemeenten en de provincie) eind 2021 een lening verstrekt aan Alliander. Totale

	aandeelhouderslening bedraagt € 600 miljoen. Ons aandeel 0,405% leidt tot een reverse converteerbare hybride obligatielening ten bedrage van € 2.428.265. Dit is net genoeg gebleken. Er wordt een afsprakenkader voorbereid om toetreding door de Staat mogelijk te maken in de toekomst.
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap volgens Nederlands recht
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 0 Bestuur en ondersteuning, taakveld 0.5 Treasury
Kansen en ontwikkelingen	De energietransitie gaat gepaard met aanzienlijke uitdagingen voor Alliander. Dit leidt tot een grotere investeringsopgave en een teruggang in de dividenduitkeringen. Om deze investeringen mogelijk te maken is door de gemeente Harderwijk (en een groot aantal andere gemeenten en de provincie) eind 2021 een lening verstrekt aan Alliander. Dit is net genoeg gebleken. Er wordt een afsprakenkader voorbereidt om toetreding door de Staat mogelijk te maken in de toekomst.
Risico	Er is een kans op een lagere dividenduitkering door de omvangrijke investeringen die eraan komen. Alliander doet standaard in haar beleid geen uitspraken over de hoogte van het dividend. Het risico met m.b.t. de uitgegeven lening lijkt beperkt. De aandeelhouderslening is achtergesteld en er zijn geen zekerheden/onderpand gevestigd. Verwachting is dat het debiteurenrisico beperkt is. Alliander is een financieel solide bedrijf met een A-rating. Bij de jaarrekening over 2024 is een goedkeurende controleverklaring afgegeven door een RA-accountant.

Financiële informatie

Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	€ 6.038 miljoen	-	-
Vreemd vermogen	€ 6.918 miljoen	-	-
Resultaat	€ 975 miljoen	-	-
Begrote bijdrage	€ 350.000,- (bij Turap 2024 bijgesteld naar € 701.000)	€ 450.000,-	€ 450.000,-

Realisatie bijdrage	€ 701.637,- **door verkoop Kenter eenmalig extra hoog (€ 214.497,-)*	Eerste doorkijk realisatie lijkt op ca. €400.000 uit te komen.	-
Belang	Belang 0,405%. Aantal aandelen 553.624. Nominale waarde € 2,77 miljoen (€ 5 per stuk)		
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Koninginnegracht 2 2514 AA, Den Haag
Portefeuillehouder	W. Mazier
Ambtelijke accounthouder	T.J. Stuart
Openbaar belang	Alle aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang, is de gemeente gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.
Doelstelling verbonden partij	BNG Bank is de bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank biedt haar klanten een breed pakket van financiële dienstverlening aan: onder andere kredietverlening, betalingsverkeer, gebiedsontwikkeling, duurzame projectfinanciering en participaties in publiek-private samenwerkingen. Daarmee draagt de bank zowel bij aan lagere kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de Nederlandse burger als aan een duurzamer Nederland.
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap volgens Nederlands recht
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 0 Bestuur en ondersteuning, taakveld 0.5 Treasury
Kansen en ontwikkelingen	Geen relevante inhoudelijke ontwikkelingen. Wel is de dividend uitkering wisselend en wordt de begroting al drie jaar op rij niet gehaald. De raming voor dividend bijgesteld in 2025 naar € 130.000,-

Risico	Er is een kans op een lagere uitkering aan dividend dan begroot. De bank hanteert standaard de beleidslijn geen tussentijdse uitspraken te doen over de verwachte nettowinst, gezien de veelal onvoorspelbare bewegingen op de (internationale) financiële markten. Bij de jaarrekening over 2024 is een goedkeurende controleverklaring afgegeven door een RA-accountant.

Financiële informatie			
Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	€ 4.777 miljoen	-	-
Vreemd vermogen	€ 123.164 miljoen	-	-
Resultaat	€ 294 miljoen	-	-
Begrote bijdrage (dividend)	€ 148.000,-	€ 130.000,-	€ 130.000,-
Realisatie bijdrage (dividend)	€ 125.808,-	-	-
Belang	58.968 aandelen; nominale waarde van € 147.420,- (€ 2,50 per stuk)		
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Coöperatie Gastvrije Randmeren

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Havendam 58, 3841 AA, Harderwijk
Portefeuillehouder	M. Pijnenburg
Ambtelijke accounthouder	S. de Groot
Openbaar belang	De Coöperatie Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband tussen 15 gemeenten (Almere, Blaricum, Bunschoten, Dronten, Eemnes, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Huizen, Kampen, Gooise Meren, Nijkerk, Nunspeet, Putten en Zeewolde) die als doel heeft het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van recreatie en natuur, en het bevorderen

	van het natuurschoon en de watersport binnen het gebied van de Randmeren. Het werkgebied van de Coöperatie Gastvrije Randmeren strekt zich uit van de Hollandse Brug tot Ketelbrug, een langgerekte merenreeks van ruim tachtig kilometer.
Doelstelling verbonden partij	De coöperatie heeft als doel het kwaliteitsniveau van het natuur- en recreatiegebied Randmeren te optimaliseren en het positioneren van de Randmeren in (inter)nationaal perspectief. De coöperatie zorgt namens de gemeenten voor het beheer en onderhoud van de recreatieve functies van de meren. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar het maaien van waterplanten in vaarwater, en recreatie bij aanlegplaatsen en eilanden.
Rechtsvorm	Coöperatie
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat, taakveld 2.4 Economische havens en waterwegen
Kansen en ontwikkelingen	De coöperatie draagt zorg voor het bereikbaar houden van havens en aanlegplaatsen door het maaien van waterplanten en het onderhoud van recreatieve voorzieningen. Er wordt ingezet op promotie van het hele gebied en hebben in 2024 een toekomstvisie voor de lange termijn opgesteld. 2025 stond vooral in het teken van een onderzoek naar de governance van de organisatie en de financiële gezondheid op de lange termijn.
Risico	Er zijn geen substantiële risico's. Bij de jaarrekening over 2024 is een goedkeurende controleverklaring afgegeven door een RA-accountant.

Financiële informatie

Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	€ 11.006.809,-	€ 10.224.000,-	€ 10.017.000,-
Vreemd vermogen	€ 976.593,-	-	-
Resultaat	€ 302.071,-	€ 210.391,- -/-	€ 206.531,- -/-
Begrote bijdrage	€ 30.275,-	€ 31.122,-	€ 31.963,-
Realisatie bijdrage	€ 30.275,-	-	-

Belang	Aandeel 9,3% door een ledenkapitaal van € 20.000,-
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0	

GGD Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG)

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Rijksstraatweg 65, 7231 AC Warnsveld (kantoorlocatie)
Portefeuillehouder	M. Reckman
Ambtelijke accounthouder	K. van Beest
Openbaar belang	De GGD faciliteert gemeenten op basis van de Wet publieke gezondheid, Wet Kinderopvang, Wet Veiligheidsregio's en op basis van autonome gemeentelijke taken, maar verzorgt ook taken in opdracht van derden zoals Rijk, politie en burgers. De GGD NOG is een samenwerkingsverband tussen 22 gemeenten (Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen) in de provincie Gelderland. De GGD NOG heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten te behartigen op het terrein van de publieke gezondheidszorg, toezicht kinderopvang en veiligheidsregio's. <u>Wettelijke GGD taken die voor de gemeenten worden uitgevoerd (A-taken)</u> • Kerntaken Wet publieke gezondheid • Infectieziektebestrijding • Medische milieukunde • Technische hygiënezorg • Psychosociale hulp bij rampen • Beleidsadvisering Jeugdgezondheidszorg • Onderzoek gezondheidssituatie bevolking • Beleidsadvisering • Preventieprogramma's en gezondheidsbevordering • Preventieve ouderengezondheidszorg • Toezicht kinderopvang op basis van de Wet kinderopvang • GGD-taak in de Wet veiligheidsregio's <u>Wettelijke gemeentelijke taken vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling (B1) of op basis van subsidiëring en/of dienstverleningsovereenkomsten (B2)</u>. • Jeugdgezondheidszorg 4-189 jaar (B1 taak)

	• Kwaliteitstoezicht, toegang beschermd wonen en maatschappelijke zorg op basis van de Wmo 2015 (B2 taak) • Preventieve activiteiten op basis van de Jeugdwet (B2 taak) • Lijkschouw op basis van de Wet op de Lijkbezorging (B2 taak) <u>Autonome gemeentelijke taken (C-taken)</u> • (Extra) onderzoek door Academische Werkplaats AGORA. (samenwerking GGD NOG en Wageningen University & Research Centre • (Extra) Onderzoek en advies door Evaluatiebureau Publieke Gezondheid GGD NOG <u>De GGD voert ook externe taken uit in opdracht van derden zoals Rijk, politie of burgers (D-taken)</u> • Rijksvaccinatieprogramma • Arrestantenzorg • Reizigersvaccinatie • Vergunningen tattooshops • Publieke gezondheidszorg asielzoekers • Aanvullende seksuele gezondheidszorg
Kansen en ontwikkelingen	De kosten zijn opgelopen als gevolg van een hoger inwoneraantal, een hoge indexatie, de functiewaardering van de verpleegkundigen in dienst van de GGD NOG (HR21) en het programma NOG Robuust.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen (A en B1 taken). Subsidiëring en/of dienstverleningsovereenkomst (B2, C en D taken).
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 7 Volksgezondheid en milieu, taakveld 7.1 volksgezondheid
Doelstelling verbonden partij	De GGD NOG heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten te behartigen op het terrein van de publieke gezondheidszorg, toezicht kinderopvang en veiligheidsregio's.
Risico	De GGD heeft in haar begroting de belangrijkste risico's benoemd en de beheersmaatregelen daarbij opgenomen. Er wordt een weerstandsvermogen door de GGD aangehouden. Het risico voor de gemeente is een mogelijke begrotingsoverschrijding. Bij de jaarrekening over 2024 is een goedkeurende controleverklaring afgegeven door een RA-accountant.
Financiële informatie	

Boekjaar:	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Eigen vermogen	€ 1.921.000,-	€ 2.158.000,-	€ 2.158.000,-
Vreemd vermogen	€ 11.330.000,-	€ 2.977.000,-	€ 2.927.000,-
Resultaat	€ 170.000,- -/-	€ 28.000,-	€ 28.000,-
Begrote bijdrage	€ 1.003.924,- € 23.550,- incidenteel	€ 1.106.483,- € 15.794,- incidenteel	€ 1.148.972,-
Realisatie bijdrage	€ 1.020.115,- € 23.930,- incidenteel	-	-
Belang	5,80%	5,80%	5,80%
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Inclusief Groep NV

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Industrieweg 47 8071 CS, Nunspeet
Portefeuillehouder	W. Mazier
Ambtelijke accounthouder	V. Schouten
Openbaar belang	Inclusief Groep voert primair de WSW uit en voor Meerinzicht de re-integratie. Hiermee draagt Inclusief Groep actief bij aan een inclusieve arbeidsmarkt. De governance bestaat uit zeven aandeelhouders, dit zijn wethouders van de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nijkerk, Nunspeet, Oldebroek en Putten.
Kansen en ontwikkelingen	Participatie en inclusieve arbeid • De arbeidsmarkt blijft in 2026 krap, ook in sectoren waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt traditioneel kansen kregen. Voor Inclusief Groep – het werkbedrijf waarin onze gemeenten aandeelhouder zijn – betekent dit dat vacatures moeilijk vervuld worden, met als gevolg dat er minder kan worden ingeschreven

	op opdrachten en aanbestedingen. Dit heeft directe gevolgen voor het brutoresultaat en daarmee voor de financiële houdbaarheid van het huidige bedrijfsmodel. • Tegelijkertijd zien we dat een groeiend deel van het bijstandsbestand een zwaardere ondersteuningsbehoefte heeft dan voorheen. De afstand tot de arbeidsmarkt is voor deze groep fors: het ontbreekt niet alleen aan recente werkervaring of diploma's, maar vaak ook aan stabiele randvoorwaarden zoals dagritme, gezondheid of schuldenproblematiek. De huidige Rijksbijdragen voor begeleiding zijn ontoereikend om deze mensen duurzaam aan werk te helpen. Dit vraagt om andere vormen van ondersteuning en samenwerking. • Er liggen ook kansen. Technologische innovaties, zoals robotica en beamertechnologie, maken het mogelijk om werk anders in te richten. Daarmee kunnen ook mensen met een arbeidsbeperking langer en zinvoller meedraaien in het arbeidsproces. Investeren in deze innovaties vraagt echter om een wendbare en toekomstbestendige organisatie. • In 2025 is daarom samen met de aandeelhoudende gemeenten een bestuurlijk traject gestart om de toekomstige koers van Inclusief Groep te bepalen. In het businessplan dat hiervoor wordt opgesteld, worden verschillende scenario's verkend. Doel is om tot een werkbedrijf te komen dat toekomstbestendig is – financieel, maatschappelijk en bestuurlijk – en dat een betekenisvolle rol blijft vervullen in het verbinden van kwetsbare inwoners aan passend werk.
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap volgens Nederlands recht
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 6 Sociaal domein, taakveld 6.4 begeleide participatie
Doelstelling verbonden partij	<u>De essentie van Inclusief Groep</u> Werken leer je door te werken. Inclusief Groep vindt het belangrijk dat mensen écht aan het werk gaan, op de werkplek met elkaar en van elkaar leren. Mensen met allerlei verschillende achtergronden en met verschillende leerdoelen werken samen. De 'academies' van Inclusief Groep zijn daarin de onmisbare schakel. Inclusief Groep is verbonden met de subregio FactorWerk Noord Veluwe en de arbeidsmarktregio FactorWerk. Er wordt nauw samengewerkt met gemeenten, onderwijs, zorg en het bedrijfsleven: door de gezamenlijke inspanning kunnen we onze maatschappelijke ambities realiseren. <u>De missie</u> Inclusief Groep streeft naar een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen duurzaam kan deelnemen en waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt optimaal kunnen participeren. <u>De visie</u> De kortste route naar duurzaam werk, dát is het uitgangspunt van de aanpak bij Inclusief Groep. Inclusief Groep biedt daarvoor trajecten aan voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Bij voorkeur van diagnose rechtstreeks via bemiddeling naar werk. Als plaatsing bij

	reguliere werkgevers niet meteen kan, wordt binnen de regionale infrastructuur van Inclusief Groep i.s.m. onze regiopartners, de ontwikkeling van kandidaten werkende-weg versterkt, gericht op zo snel mogelijke participatie in (betaald) werk. Indien nodig kan dat ook binnen de werkbedrijven van Inclusief Groep; zo geven wij uitvoering aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Participatiewet (PW) en dragen actief bij aan een inclusieve arbeidsmarkt.
Risico	De Inclusief Groep (IG) heeft voldoende eigen vermogen om verliezen en risico's op te vangen. De meerjarenbegroting van IG laat geen positief resultaat meer zien. Er wordt gepoogd het verlies op te vangen door incidentele baten. Garantstelling ten behoeve van een lening bij de BNG bank oorspronkelijk € 2,5 miljoen. De gemeente staat garant voor 1/7 deel . Bij de jaarrekening over 2024 is een goedkeurende accountantsverklaring afgegeven door een RA accountant.

Financiële informatie			
Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	€ 7.703.000,-	€ 6.843.000,-	vanuit begroting 2025 € 6.187.000,-
Vreemd vermogen	€ 9.633.000,-	€ 9.252.000,-	vanuit begroting 2025 € 9.169.000,-
Resultaat	€ 906.000,-	€ 750.000,- -/-	vanuit begroting 2025 € 655.000,- -/-
Begrote bijdrage	€ 4.470.512,-	€ 4.511.434,-	€ 4.937.319,-
Realisatie bijdrage	€ 4.470.511,-	-	-
Belang	23,4%		
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 194.500,-.			

Meerinzicht (MIZ)

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Havendam 58, 3841 AA, Harderwijk

Portefeuillehouder	W. Mazier
Ambtelijke accounthouder	M. van Ittersum
Openbaar belang	Meerinzicht is een samenwerkingsverband op het gebied van uitvoeringstaken op het gebied van de bedrijfsvoering en het Sociaal Domein voor de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Het betreft de volgende uitvoeringstaken t.a.v. de bedrijfsvoering: • Informatisering en automatisering • Personeel en organisatie (HRM) • Facilitaire zaken/documentaire informatievoorziening/gebouwbeheer/inkoop • Belastingen, daaronder begrepen de heffing en invordering • Financiën & administratie • Juridische zaken • Communicatie • Geo-informatie Het betreft de volgende uitvoeringstaken t.a.v. het Sociaal Domein: • Participatiewet • Wmo, waaronder Beschermd Wonen • Jeugdwet en jeugdstrafketen • Leerplicht • RMC • Sociale recherche • Beleidsvoorbereiding • Inkomensondersteuning
Doelstelling verbonden partij	Meerinzicht, domein Bedrijfsvoering, faciliteert de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde, maar ook het domein Sociaal, door advisering, uitvoering, beheer en administratie voor genoemde bedrijfsvoeringstaken. Daarnaast voert Meerinzicht, domein Sociaal, het door het gemeentebestuur vastgestelde beleid uit op de genoemde taakvelden behorend tot het Sociaal Domein. De beleidsbepaling en -vaststelling is en blijft op beide domeinen voorbehouden aan de gemeentebesturen. Ook verzorgt Meerinzicht de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling; bedrijfsvoeringsorganisatie op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen
Beleidsinformatie	

Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 0 Bestuur en Ondersteuning Programma 6 Sociaal Domein
Kansen en ontwikkelingen	<u>Domein Bedrijfsvoering</u> De bedrijfsvoeringstaken zijn in Meerinzicht ondergebracht. Binnen domein bedrijfsvoering wordt een groot deel van de middelen ingezet voor reguliere taken ter ondersteuning van de bedrijfsvoering van de vier organisaties. Bijvoorbeeld op het terrein van personeel, juridische dienstverlening, inkoop en communicatie. <u>Domein Sociaal</u> Een groot deel van de bedrijfsvoeringsmiddelen domein sociaal wordt ingezet voor financiering van reguliere dienstverlening. Meerinzicht domein sociaal heeft diverse taken uit te voeren op basis van de gemeenschappelijke regeling Meerinzicht, de bijbehorende uitvoeringsovereenkomst en aanvullende regionale dienstverleningsovereenkomsten. Grofweg kan gesteld worden dat Meerinzicht een frontoffice heeft voor uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Participatiewet (Wmo en P-wet) en de Wet inburgering voor de EHZ gemeenten en voor Zeewolde een frontoffice jeugdhulp. In de frontoffice hebben klantmanagers rechtstreeks contact met inwoners ten aanzien van hun ondersteuningsbehoefte in het kader van bovengenoemde wetten. De gemeenten Ermelo en Harderwijk hebben de toegang tot jeugdhulp belegd bij stichting Centrum voor Jeugd en Gezin. Daarnaast heeft Meerinzicht een backoffice sociaal domein voor de EHZ gemeenten (Jeugdwet, Wmo, P-wet en Wet inburgering). In de backoffice vinden de administratieve processen plaats ten aanzien van vastlegging van overeenkomsten met zorgaanbieders. Ook worden cliëntgegevens vastgelegd en vindt via beveiligde verbinding berichtenuitwisseling plaats met aanbieders ten aanzien van bijvoorbeeld start- en stopberichten en facturatieprocessen. Tevens worden taken voor meerdere gemeenten in de regio Noord-Veluwe uitgevoerd ten aanzien van leerplicht, jeugdstrafketen, Regionale Meld- en Coördinatiepunten voor vroegtijdig schoolverlaters (RMC) en beschermd wonen. Deze regionale taken worden afzonderlijk begroot en gefinancierd. Bij de uitvoering van bovengenoemde wetten en aandachtsgebieden ondersteunen medewerkers op het gebied van beleid en kwaliteit (o.a. toezicht, juridische ondersteuning, prestatielevering). In programma 0 Bestuur en Ondersteuning, programma 6 Sociaal Domein en in de paragraaf bedrijfsvoering staat meer informatie over (een aantal van) de bovenstaande onderwerpen. Overigens is de informatie ook te vinden in de meerjarenbegroting 2026-2029 van Meerinzicht. <u>KPI's Meerinzicht</u> Op 21 april 2022 heeft de gemeenteraad de aanbevelingen uit het "Rekenkameronderzoek naar Meerinzicht" overgenomen. De kernboodschap is om tot meer sturingsinformatie en gestructureerde informatievoorziening te komen. In 2024 heeft Berenschot een rapport opgeleverd waarin vier indicatoren worden voorgesteld: • Kwaliteit: met als doel het verbeteren van de dienstverlening • Kwetsbaarheid: met als doel het verminderen van de kwetsbaarheid • Klantgerichtheid: met als doel het verhogen van de mate van klantgerichtheid • Kostenbeheersing: met als doel het kritisch zijn op de kosten.

	De implementatie van de werkwijze van de KPI's is bij Meerinzicht belegd. Meerinzicht heeft de verdere invulling en normering van de KPI's in 2025 projectmatig opgepakt. Bij de Bestuursrapportage 2025 Meerinzicht is een voorstel hiervoor bijgevoegd. Financiën Op de meerjarenbegroting 2025-2028 van Meerinzicht heeft gemeente Harderwijk een zienswijze ingediend. Hierbij is aan Meerinzicht, als verlengd lokaal bestuur, gevraagd om mogelijkheden voor ombuigingen te inventariseren. Meerinzicht heeft deze inventarisatie bij de begroting 2026-2029 van Meerinzicht opgeleverd. De gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde hebben samen met Meerinzicht een proces uitgelijnd waarin de voorstellen verder worden uitgewerkt en integraal worden afgestemd. Deze voorstellen worden ter besluitvorming aangeboden aan de colleges van B&W, en indien aan de orde, aan de gemeenteraden.
Risico	Meerinzicht heeft in haar begroting de belangrijkste risico's benoemd en de beheersmaatregelen daarbij opgenomen. De risico's zijn echter niet gekwantificeerd waardoor er een kans bestaat dat het risicobedrag dat de gemeente opneemt in haar weerstandsvermogen voor Meerinzicht onvoldoende is. Het risicobedrag voor de gemeente bestaat voornamelijk uit het risico op begrotingsoverschrijding zoals in voorgaande jaren het geval was. Hiervoor is een bedrag opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente. Risicobeheersing binnen Meerinzicht maakt onderdeel uit van de controlfunctie.

Financiële informatie

Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 24.741.000,-	€ 23.850.000,-	€ 18.010.000,-
Resultaat	Domein bedrijfsvoering € 561.000,- Domein sociaal -/- € 323.000,-	€ 0	€ 0
Begrote bijdrage	€ 18.641.000,- (uniform) € 3.376.000,- (specifiek)	€ 19.214.000,- (uniform) € 3.178.000,- (specifiek)	€ 20.385.000,- (uniform) € 3.718.000,- (specifiek)
Realisatie bijdrage	€ 18.605.000,- (uniform) € 3.547.000,- (specifiek)	€ 0	€ 0

Belang Domein Bedrijfsvoering	aandeel 39,39%	aandeel 39,39%	aandeel 39,39%
Belang Domein Sociaal	aandeel 57,26%	aandeel 57,26%	aandeel 57,26%
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 120.000,-			

Meten en Monitoren Afvalwaterketen en Grondwater Vallei en Veluwe

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Steenbokstraat 51, 7324 AZ, Apeldoorn
Portefeuillehouder	M. Pijnenburg
Ambtelijke accounthouder	M. Geerdink
Openbaar belang	
Doelstelling verbonden partij	Het Waterschap Vallei en Veluwe heeft tezamen met 21 gemeenten een centrumregeling aangegaan op het gebied van meten en monitoren in de afvalwaterketen en het grondwater in het beheergebied van Waterschap Vallei en Veluwe. In deze regeling is het waterschap aangewezen als centrumorganisatie. Het waterschap geeft (vanuit de rol van centrumorganisatie) onderdak aan de UVT (Uitvoeringsteam) en regelt de bemensing ervan. De medewerkers van de UVT zijn in dienst van het waterschap. De kosten hiervan worden gedragen door het waterschap en de deelnemende gemeenten. De taken van de centrumorganisatie omvatten het meten en monitoren van de gemeentelijke rioolstelsels, het systeem van de afvalwaterketen, het stedelijk oppervlaktewatersysteem en het grondwater, alsmede daaraan verbonden advisering in opdracht. Doelstelling is een efficiënte uitvoering van een aantal specialistische operationele beheertaken voor de gemeentelijke rioleringszorg (datavalidatie en -analyse). Operationele taken op het gebied van meten en monitoren van de afvalwaterketen en grondwater voeren we gezamenlijk en gebundeld uit. Dat scheelt in tijd en kosten voor alle gemeenten, dan wanneer elke gemeente dit ieder voor zich zou moeten oppakken, en er wordt gebruik gemaakt van elkaar kennis en kunde.
Rechtsvorm	Centrumregeling
Beleidsinformatie	

Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 7 Volksgezondheid en milieu
Kansen en ontwikkelingen	De toetreding van gemeente Harderwijk is administratief nog niet afgehandeld (huidige status: aspirant lid).
Risico	Mocht er aanleiding zijn tot eenzijdige opzegging vanuit een gemeente, dan is de uittredende deelnemer éénmalig een extra vergoeding aan de centrumorganisatie verschuldigd, ter hoogte van de jaarlijkse bijdrage voor de basiskosten, ter dekking van eventuele directe of indirecte kosten als gevolg van uittreding. Voor de gemeente Harderwijk bedraagt de basisbijdrage ca. € 21.339,-

Financiële informatie			
Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	-	-	-
Vreemd vermogen	-	-	-
Resultaat	-	-	-
Begrote bijdrage	-	€ 21.886,-	€ 21.886,-
Realisatie bijdrage	-	-	-
Belang	o.b.v. inwoneraantal van 1/1/2024. 48.414 van gemeente Harderwijk, totaal inwoners alle deelnemende gemeenten: 936.365.		

Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0

Omgevingsdienst Veluwe (ODV)

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Marktplein 1, 7311 LG Apeldoorn
Portefeuillehouder	M. Pijnenburg

Ambtelijke accounthouder	R. van Drunen
Openbaar belang	In opdracht van gemeenten Apeldoorn, Brummen, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst en de provincie Gelderland bijdragen aan een veilige en gezonde fysieke leefomgeving.
Doelstelling verbonden partij	De Omgevingsdienst Veluwe (ODVeluwe) draagt bij aan een veilige en gezonde leefomgeving. In opdracht van de gemeenten en de provincie Gelderland adviseert ODVeluwe over de milieu VTH-taken: milieuparagraaf in de omgevingsvergunning en milieutoezicht op de naleving van de vergunning. Waar nodig treedt de ODVeluwe handhavend op tegen overtredingen van de milieuwetgeving. Ook adviseren de experts van de ODVeluwe over een groot aantal (milieu)onderwerpen, zoals energie, bodem, ruimtelijke ordening, duurzaamheid, lucht, geluid, externe veiligheid, natuur en ecologie.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 7 Volksgezondheid en milieu, taakveld 7.4 milieubeheer
Kansen en ontwikkelingen	<u>Interbestuurlijk programma (Aanbeveling commissie Van Aartsen)</u> Het ministerie van IenW is in 2022 gestart met de uitwerking van de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen. Voor de uitwerking is het ministerie gestart met het Interbestuurlijk programma Versterking VTH-stelsel waarin diverse onderwerpen (pijlers) zijn ondergebracht. Voor ons zijn de drie belangrijkste onderwerpen die nu spelen het bepalen van robuustheid van de omgevingsdienst, de wijze van financiering en de aanpak / inhoud van de onderlinge visitaties. De fusie van ODNV en OVIJ levert een belangrijke bijdrage aan de landelijke discussie over de robuustheid van omgevingsdiensten. Het Ministerie van I&W heeft in april 2025 op basis van de 1e voortgangsrapportage geoordeeld dat ODVeluwe 'groen' scoort (het is aannemelijk dat ODVeluwe per 1 april 2026 voldoet aan de robuustheidscriteria. Ook heeft ODVeluwe deelgenomen aan de landelijke visitatie en heeft de visitatiecommissie geoordeeld dat ODVeluwe een goede basis biedt om een robuuste omgevingsdienst te zijn. <u>Versterking VTH-stelsel provincie Gelderland</u> De provincie Gelderland is gestart met het proces "Versterking VTH-stelsel Gelderland: robuustheid omgevingsdiensten en het VTH-stelsel". Voor de versterking van het VTH-stelsel is het voorkeursscenario van de provincie "De vorming van één gezamenlijke omgevingsdienst voor de uitvoering van provinciale en gemeentelijke VTH-taken is de inzet is voor de vervolggesprekken met gemeenten en omgevingsdiensten." Om dit doel te bereiken is de instemming van en samenwerking met alle partners nodig. De provincie heeft geen doorzettingsmacht en kan één gezamenlijke omgevingsdienst niet afdwingen. In relatie tot dit provinciale

	proces heeft het Algemeen Bestuur van ODVeluwe de ODAchterhoek uitgenodigd om gezamenlijk te verkennen waar beide OD's elkaar kunnen versterken en wat daarvoor nodig is. Samenwerkingsovereenkomst 2024 Op basis van de jaarlijkse begroting stelt de ODVeluwe een Samenwerkingsovereenkomst op. De overeenkomst is een uitwerking van de te realiseren producten, onderverdeeld in 4 programma's (Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving, Advies, Projecten). De programma's zijn opgebouwd met producten en bevatten op basis van kentallen een urenraming die gekoppeld is aan de begroting. Voor werkzaamheden die niet zijn opgenomen in de begroting stelt de ODVeluwe een met ons afgestemde projectovereenkomst op. Dit is veelal ongepland werk dat niet uitgesteld kan worden. Eenmalige werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van de projectovereenkomst. Nieuwe reguliere werkzaamheden worden via een begrotingswijziging onderdeel van de begroting van het daaropvolgende jaar. Deze werkwijze continueren wij in 2026. Regionale Uitvoerings- en Handhavingsstrategie In 2025 is gestart met het opstellen van een Regionale Uitvoerings- en Handhavingsstrategie (RUHS) voor de milieu VTH-taken. De RUHS geeft de gemeenten en provincie richting aan de werkzaamheden zoals uitgevoerd door ODVeluwe. In het najaar wordt deze RUHS door alle gemeenten (college van B&W) en de provincie (GS) vastgesteld.
Risico	De ODVeluwe geeft in hun begroting ieder jaar weer wat de belangrijkste risico's zijn. Er zijn geen substantiële risico's aanwezig in de MJB 2026-2029. Over het algemeen is het risico voor de gemeente zeer beperkt. Bij de jaarrekening over 2024 is een goedkeurende controleverklaring afgegeven door een RA-accountant.

Financiële informatie

Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	€ 121.500,-	€ 90.000,-	€ 347.000,-
Vreemd vermogen	€ 3.852.245,-	€ 2.060.000,-	€ 4.212.500,-
Resultaat	€ 462.678,-	€ 0,-	€ 0,-
Begrote bijdrage	€ 1.795.394,-	€ 1.836.527,-	€ 1.940.242,-
Realisatie bijdrage	€ 1.747.779,-	-	-

Belang	11,7%	11,7%	11,8%
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 5.500.			

Ontwikkelmaatschappij Vitale vakantieparken

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Galvanistraat 1 6716 AE, Ede
Portefeuillehouder	E. Enklaar
Ambtelijke accounthouder	S. Duschka
Openbaar belang	De Ontwikkelingsmaatschappij Vitale vakantieparken is een besloten vennootschap, waarvan de aandelen worden gehouden door 11 gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Heerde, Nunspeet, Oldebroek, Putten en de provincie Gelderland (de zogenaamde publieke aandeelhouders). Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang voor de versterking en ontwikkeling van de verblijfsrecreatie is de gemeente gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.
Doelstelling verbonden partij	Doel van het programma Vitale Vakantieparken is: een divers en kwalitatief goed aanbod van vakantieparken te realiseren, dat een sterke schakel vormt in het hele toeristisch-recreatieve aanbod van de Veluwe. Op die manier draagt de Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken bij aan de gezamenlijke ambitie om van de Veluwe de meest gastvrije vakantiebestemming van Nederland te worden.
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 8 Ruimte en wonen, taakveld 8.1 Programma 5 Sport, cultuur en recreatie, taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Kansen en ontwikkelingen	De OMVV bestaat uit een fonds en een ontwikkelbedrijf. Het ontwikkelbedrijf kan projecten uitvoeren als verwerving, investeren in vastgoed, beheer en verkoop. Het fonds stelt geld (garanties, leningen, bijdragen) beschikbaar voor projecten. De provincie bezit de helft van de aandelen en de gemeenten de andere helft van de aandelen. Er wordt op dit moment gewerkt aan OMVV 2.0 en gemeente Harderwijk heeft samen met 2 andere gemeenten aangegeven hierin niet meer te

	participeren. Over de uittreding vindt separate advisering plaats. Er worden geen bijdragen meer betaald.		
Risico			
Financiële informatie			
Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	n.n.b.	-	-
Vreemd vermogen	n.n.b.	-	-
Resultaat	n.n.b.	-	-
Begrote bijdrage	-	-	-
Realisatie bijdrage	-	-	-
Belang	Aandeel 2,84%, aandelen 1.276, nominale waarde € 1.276,- (€ 1,- per stuk)		
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Noord-Veluws Archief

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Zuiderzeestraatweg Oost 19 8081 LA, Elburg
Portefeuillehouder	W. Mazier
Ambtelijke accounthouder	B.A. Brons
Openbaar belang	Het Noord-Veluws Archief (NoVA) beheert overgebrachte archiefbescheiden van deelnemende gemeenten aan de regeling (Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Nunspeet en Oldebroek), beheert overgedragen particuliere collecties, verstrekt informatie hieruit en houdt toezicht op het beheer van niet-overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten.

Doelstelling verbonden partij	Het uitvoeren van de Archiefwetgeving, het fungeren als regionaal kennis- en informatiecentrum door het opbouwen en beheren van historische bronnen en deze dienstbaar te maken voor het publiek, een en ander binnen de taken die aan NoVA zijn opgedragen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, bedrijfsvoeringsorganisatie op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 5. Sport, cultuur en recreatie, taakveld 5.4 musea
Kansen en ontwikkelingen	Per 1 juli 2025 zijn het Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe en het Streekarchief Epe, Hattem en Heerde gefuseerd tot het Noord-Veluws Archief. Er wordt in 2025 gestart met een traject om tot centralisatie van huisvesting en dienstverlening te komen, wat de efficiëntie moet verbeteren en de gemeentelijke bijdrage beheersbaar moet houden.
Risico	Minder sturing op de koers en taakuitvoering van het Noord-Veluws Archief. De gemeente Harderwijk is 1 van de 8 deelnemers. Dit risico is verminderd door actieve betrokkenheid van gemeente Harderwijk en de overige deelnemers bij het fusietraject en het opstellen van de GR-tekst met onderliggende documenten. Tot 2028 zal de gemeentelijke bijdrage gebaseerd zijn op het huidige kostenverdeelmodel. Daarna gebaseerd op inwoneraantal. Aan deze uitkomst is een besluit tot centralisatie gekoppeld om tot maximale kostenefficiëntie en schaalvoordelen op de middellange en lange termijn te komen.

Financiële informatie

Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	-	-	-
Vreemd vermogen	-	-	-
Resultaat	€ 1.836,-	-	-
Begrote bijdrage	€ 313.063,-	€ 327.210,-	€ 332.881,-
Realisatie bijdrage	€ 313.063,-	-	-

Belang	17,6% (belang 2025)
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 2.500,-.	

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Europaweg 79 7336 AK, Apeldoorn
Portefeuillehouder	J. Joon
Ambtelijke accounthouder	H. Nederveen
Openbaar belang	De gemeente valt onder de Veiligheidsregio Noord-Oost Gelderland (VNOG). VNOG is dé organisatie in de regio voor samenwerking aan veiligheid. Het is een operationele organisatie, die bij een crisissituatie of ramp nu en in de toekomst garant staat voor professionele hulpverlening aan de inwoners en bezoekers van de regio. Voorzien wordt in brandweerzorg, rampenbestrijding, risico- en crisisbeheersing, bevolkingszorg, geneeskundige hulpverlening en de meldkamer Oost-Nederland. De VNOG ondersteunt de gemeente in haar crisis-taken op het gebied van bevolkingszorg en crisiscommunicatie.
Doelstelling verbonden partij	Meer veiligheid in de regio, dat is de ambitie van de VNOG. In de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland werken de brandweer, politie, GHOR, meldkamer en gemeenten nauw samen. Er wordt gewerkt vanuit een eigen invalshoek, maar met een gezamenlijke missie: een veilige leefomgeving.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 0. Bestuur en ondersteuning Programma 1. Veiligheid
Kansen en ontwikkelingen	De gemeente werkt op vele vlakken samen met de VNOG, zoals aan het risicoprofiel, het project natuurbrandbestrijding, het project demarcatie, waterongevallen en duiken, de brandweerkazerne Harderwijk en het proces Bevolkingszorg. Zie ook programmatekst veiligheid. In 2024 zijn gesprekken gestart tussen de gemeente Harderwijk en de VNOG over het dienstverleningsconcept van de VNOG. Naar verwachting

	wordt in 2025 een gewijzigd dienstverleningsconcept vastgesteld. Momenteel wordt onderzocht welke gevolgen dit heeft voor de ambtelijke organisatie van de gemeente Harderwijk. De VNOG ondersteunt en adviseert de gemeente in dit proces.
Risico	De VNOG geeft in hun begroting ieder jaar weer wat de belangrijkste risico's zijn. Hiervoor wordt een weerstandsvermogen aangehouden, waarmee ze de risico's zelf kunnen afdekken.

Financiële informatie			
Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	€ 22.716.712 ,-	€ 15.667.000,-	€ 17.135.000,-
Vreemd vermogen	€ 30.501.190,-	€ 68.571.000,-	€ 86.873.000,-
Resultaat	€ 1.793.000,-	-	-
Begrote bijdrage	€ 2.733.000,-	€ 3.216.900,-	€ 3.324.890,-
Realisatie bijdrage	€ 2.858.000,-	-	-
Belang	5,13%	5,73%	5,73%
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Warmtenetwerk Harderwijk

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Koningstraat 28 1, 6811 DG Arnhem
Portefeuillehouder	M. Pijnenburg
Ambtelijke accounthouder	M. Karels
Openbaar belang	Warmtenetwerk Harderwijk B.V. (WNH) is een besloten vennootschap, waarvan 50% van de aandelen gehouden wordt door gemeente Harderwijk. De deelneming wordt door de gemeente Harderwijk beschouwd als onderdeel van haar publieke taak ter realisering van haar duurzaamheidsdoelen.

Doelstelling verbonden partij	WNH heeft voornamelijk tot doel: het realiseren, in stand houden en (doen) exploiteren van een warmte-infrabedrijf, ten behoeve van een duurzame energievoorziening door middel van een warmtenet in de gemeente Harderwijk.
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 7, Duurzaamheid en Milieu Programma 8, taakveld 8.3 Wonen en bouwen
Kansen en ontwikkelingen	Aansluiting Waterfront fase 3, Stadhuis (gerealiseerd in 2025). Oriëntatie om ook rol van warmteleverancier binnen WNH te gaan faciliteren, in afwachting op Wcw en bredere governance discussie met de partners binnen de gemeente tav de warmtetransitie in de bestaande bouw. Hier is intern een werkgroep voor ingesteld. Ook toezicht en sturing vanuit de gemeente zal hierin worden meegenomen. WNH BV kijkt waar nodig in de initiatieffase mee met nieuwe warmtenetontwikkelingen in andere delen van de gemeente: Nieuw-Weiburg, Zeebuurt, Stadsweiden.
Risico	Aanleg- en exploitatie risico's ten aanzien van het warmtenet. Deze risico's worden primair door WNH BV zelf gedragen, maar de kans bestaat dat de gemeente wordt aangesproken of op eigen initiatief een rol pakt bij het oplossen van eventuele problemen. Prijsstijgingen waardoor tegenvallende aanbestedingsresultaten. Door het doorschuiven van woningbouw blijven inkomsten in de vorm van eenmalige aansluitbijdragen en vastrecht achter. Hiervoor is in 2025 een additionele agiostorting gedaan ten bedrage van € 750.000,- . Bij de jaarrekening over 2023 is een goedkeurende controleverklaring afgegeven door een RA-accountant.

Financiële informatie

Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	n.n.b.	€ 6.200.000,-	€ 6.200.000,-
Vreemd vermogen	n.n.b.	-	-
Resultaat	n.n.b.	-	-
Begrote bijdrage	-	-	-

Realisatie bijdrage	-	-	-
Belang	50% verdeeld in 10 aandelen A nominaal € 0,01 en 1.500 aandelen B nominaal € 1.000,- Agiostortingen € 985.000,- + € 750.000,- in 2025		
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 0			

Zonnepark Harderwijk BV

Algemene informatie	
Adres en Vestigingsplaats	Deventerweg 2A, 3843GD, Harderwijk
Portefeuillehouder	M. Pijnenburg
Ambtelijke accounthouder	T. Meuwissen
Openbaar belang	Zonnepark Harderwijk B.V. is een besloten vennootschap, waarvan 51% van de aandelen gehouden wordt door gemeente Harderwijk. De overige 49 % wordt gehouden door Endura. De deelneming wordt door de gemeente Harderwijk beschouwd als onderdeel van haar publieke taak ter realisering van haar duurzaamheidsdoelen.
Doelstelling verbonden partij	Het doel is de realisatie en exploitatie/onderhoud van een zonnepark. Dit in het kader van het realiseren van de duurzaamheidsdoelen van gemeente Harderwijk. Doordat het zonnepark is gerealiseerd op een carport op een parkeerterrein is er sprake van het realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen zonder dat landbouwgrond wordt opgeofferd (dubbel oppervlaktegebruik). Voor een deel van de financiering zijn zondelen (obligaties) uitgegeven aan particulieren in 2021 en 2022.
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Beleidsinformatie	
Aan welk programma draagt de verbonden partij bij?	Programma 7 Duurzaamheid en Milieu
Kansen en ontwikkelingen	Het zonnepark is in juni 2022 in gebruik genomen. Gedurende deze fase produceert het zonnepark energie.

Risico	Garantstelling aan Waterschapsbank, oorspronkelijk € 2 miljoen elk jaar aflossing met € 80.000,-. Voor dit risico wordt in het weerstandsvermogen een bedrag opgenomen.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	**Jaarstukken 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Eigen vermogen	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Resultaat	n.n.b.	€ 15.566,-	n.n.b.
Begrote bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Realisatie bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Belang	Aandeel 51%, 51 aandelen met een nominale waarde van € 1		
Bedrag waarvoor de verbonden partij is opgenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen: € 440.000,-.			

Grondbeleid

Algemeen

Met grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op de grond- en vastgoedmarkt. Op basis van haar rol en inzet van instrumenten kan de gemeente hiermee uitvoering geven aan gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij is grondbeleid geen doel op zich maar ondersteunend aan uitvoering van gemeentelijke doelstellingen zoals het versterken van de woonbalans en het realiseren van CO2 reductie.

Toepassing grondbeleid
De gebiedsontwikkeling vindt plaats in een dynamisch speelveld, welke voortdurend aan verandering onderhevig is. De veranderingen raken de uitvoering van grondbeleid. De kernelementen uit de veranderende omstandigheden betreffen:

- Marktomstandigheden (vastgoed- en grondmarkt);
- Maatschappelijke opgaven;
- Wijzigingen wet- en regelgeving.

Conform de Nota Grondbeleid 2019 zet de gemeente Harderwijk zich in om ruimtelijke ontwikkelingen te faciliteren en de focus te leggen op haar publiekrechtelijke rol. Wel vindt er per geval (project of gebied) een afweging plaats om voor een andere rolinvulling te kiezen indien hiermee maatschappelijke meerwaarde kan worden gerealiseerd. Beslissingen hierover worden verantwoord door middel van een ontwikkelingsstrategie.

De Nota grondbeleid wordt op dit moment herijkt. De planning is dat het herziene grondbeleid uiterlijk in het 1e kwartaal 2026 wordt vastgesteld.

Nieuwe omgevingswet
Per 1 januari 2024 is de nieuwe Omgevingswet in werking getreden. Het doel is regels voor ruimtelijke ontwikkelingen te vereenvoudigen en samen te voegen. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur.

Woondeals
In maart 2023 is de woondeal regio Noord-Veluwe ondertekend. De regionale woondeal is een doorvertaling van de gemaakte nationale woningbouwopgave. Op nationaal niveau moeten er tot en met 2030 tussen de 900.000 en 1.000.000 nieuwe woningen in Nederland worden opgeleverd. In 2025 is de woondeal Noord-Veluwe geactualiseerd voor de periode 2025-2035. In de regio moeten tot en met 2034, 14.812 woningen worden gerealiseerd (tot en met 2030, 10.084 woningen). De gemeente Harderwijk neemt hiervan 4.900 woningen (ofwel 33,1%) voor haar rekening (tot en met 2030, 3.463 woningen).

Onroerendgoedmarkt
De gemiddelde verkoopprijs van door Nederlandse Vereniging voor makelaars (N.V.M.) verkochte woningen bereikte in het 2e kwartaal 2025 een prijs van € 495.000 (nieuwbouw € 474.000). Deze prijs is 6,2% (nieuwbouw 3,1%) hoger dan in het 2e kwartaal 2024. De prijzen stijgen door de hogere lonen verbeterde leencapaciteit, krapte op de markt, het aanhoudende vertrouwen in de markt en de verwachting van kopers dat hun eigen woning verder in waarde toeneemt.
Het aantal verkochte nieuwbouw woningen schommelt al sinds begin 2024 rond de 7.000 woningen per jaar. Dat de aantallen verkochte nieuwbouw woningen niet stijgt komt niet door verminderde vraag. Het probleem zit in het aanbod. Niet in het aantal maar in de soort woningen die op de markt komen. De vraag van de consument sluit minder goed aan op wat er aangeboden wordt. Woningen zijn gemiddeld te klein en het aandeel appartementen is te groot.

Jaar	Kwartaal	Nieuwbouw		Bestaande bouw				
		Gemiddelde transactieprijs	stijging jaar %	Gemiddelde transactieprijs	stijging jaar %	Boven vraagprijs		krapte indicator
						% van totale verkoop	gemiddeld %	
2021	1e	433.000	8,0%	384.000	14,7%	65%	3,9%	1,5
	2e	450.000	12,2%	411.000	21,1%	78%	7,7%	1,5
	3e	455.000	13,6%	420.000	19,8%	81%	8,8%	1,6
	4e	466.000	13,9%	440.000	21.2%	82%	9,1%	1,3
2022	1e	466.000	11,5%	431.000	14,6%	81%	8,6%	1,7
	2e	479.000	12,0%	451.000	9,8%	82%	7,8%	2,1

	3e	495.000	8,0%	427.000	2,0%	66%	3,2%	2,7
	4e	488.000	6,0%	409.000	-6,3%	45%	0,1%	3,2
2023	1e	473.000	-2.5%	395.000	-8,2%	31%	-1,2%	3,2
	2e	468.000	-2,9%	412.000	-8,9%	39%	-0,5%	2,7
	3e	477.000	-5,3%	423.000	-1,7%	46%	0,3%	2,6
	4e	469.000	-2,3%	436.000	3,1%	53%	1,4%	2,1
2024	1e	479.000	1,2%	433.000	9,1%	56%	2,0%	2,3
	2e	477.000	0,2%	470.000	13,6%	68%	4,4%	2,1
	3e	477.000	0,4%	474.000	12,3%	69%	4,7%	2,3
	4e	471.000	1,6	485.000	11,6	71%	4,7%	1,8
2025	1e	492.000	4,2%	474.000	9,7%	69%	4,5%	2,2
	2e	474.000	3,1%	495.000	6,2%	74%	5,6%	2,3

Uit de cijfers komt naar voren dat bestaande duurder lijkt dan nieuwbouw. De gemiddelde prijzen zijn echter niet 1 op 1 te vergelijken. Dit komt doordat bestaande bouw gemiddeld meer m2 vloeroppervlakte heeft. Het aandeel appartementen in nieuwbouw hoger ligt dan in bestaande bouw. Tenslotte liggen de bestaande woningen gemiddeld in duurdere gemeenten dan de nieuwbouw. De prijzen van nieuwbouw woningen lijken ook minder hard te stijgen dan in de bestaande bouw. Dit komt omdat de gemiddelde nieuwbouw woning steeds kleiner wordt (gemiddeld vloeroppervlak) en het aandeel appartementen steeds hoger wordt. Bij nieuwbouw is in het 2e kwartaal 2025 53% appartement (2e kwartaal 2024, 37%).

Prognose
Voor de prognose is gebruikgemaakt van de Voorjaarsraming juni 2025 van De Nederlandse Bank (DNB).

Jaar	Voorjaarsraming juni 2024 (tot juni 2023 : Economische ontwikkelingen en vooruitzichten)			
	Juni 2025	Juni 2024	Juni 2022 (nr.25)	Juni 2022 (nr.23)

2023	-2,9%	-2,8%	-5,1%	3,7%
2024	8,8%	5,9%	-3,8%	2,5%
2025	7,4%	4,1%	0,2%	
2026	3,7%	3,8%		
2027	4,0%			

In 2025 is de gemiddelde stijging van de huizenprijs 7,4%. De belangrijkste verklaring volgens de DNB is dat de loonstijgingen ervoor zorgen dat mensen meer kunnen lenen. Ook de aanhoudende krapte op de huizenmarkt, en de verwachting van huizenkopers dat hun woning in waarde zal stijgen, dragen bij aan de prijsstijging. De leencapaciteit wordt in de ramingsperiode (tot en met 2027) wel beperkt door de verwachting dat vanaf 2026 de hypotheekrente heel ligt stijgt. Hierdoor vlakt de huizenprijsgroei na 2025 wat af. De betaalbaarheid van koopwoningen blijft stabiel. Dat komt omdat de huizenprijsgroei sterk samenhangt met de toename van de leencapaciteit. Die stijgt door aanhoudende loongroei.

Betaalbaarheid woning
In 2015 kon meer dan de helft van de huishoudens een gemiddeld huis volledig hypothecair financieren. Hoewel de betaalbaarheid de komende jaren stabiel blijft kan in 2026 naar schatting ongeveer één op de drie (37%) van de huishoudens dit. Voor veel huishoudens is en blijft een gemiddelde woning - zonder inleg van eigen geld of hulp van familie - te duur. Voor starters is en blijven de huizenprijzen problematisch. In toenemende mate maakt de starter om een woning te bemachtigen gebruik van spaargeld en leningen en/of schenkingen van familie.

Huizenprijzen stijgen door, betaalbaarheid stabiliseert

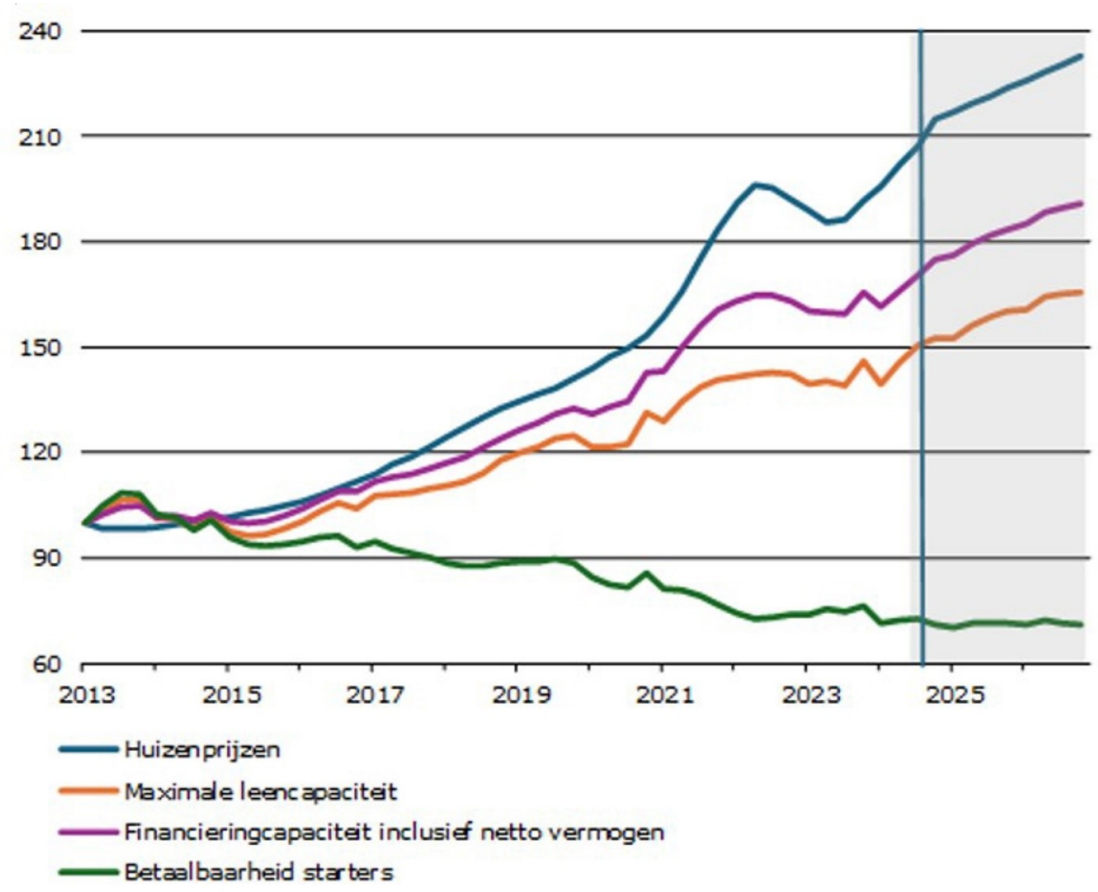

Toelichting: *Maximale leencapaciteit is voor huishoudens met een gemiddeld huishoudinkomen, financieringscapaciteit is maximale leencapaciteit + gemiddeld netto vermogen (spaartegoeden + financieel vermogen + woningvermogen -/- schulden).*

Bronnen: CBS, DNB en NIBUD

Volgens DNB zijn voor de woningmarkt de volgende maatregelen nodig.

Meer nieuwe woningen
De komende jaren moeten er veel nieuwe woningen worden gebouwd. Hierbij moet de overheid de regie nemen. Er moeten met name meer betaalbare huurwoningen in de vrije sector komen. Dat biedt starters een alternatief voor het kopen van een huis. Ook kunnen ze dan eventueel sparen voor een koopwoning zodat ze zich niet zo diep in de schulden hoeven te steken op het moment dat ze een huis kopen.

Bouw belastingvoordelen woningbezitters af
Er bestaat een groot verschil tussen kopers en huurders. Mensen met een koopwoning hebben door belastingvoordelen vaak veel lagere woonlasten dan huurders in de vrije sector. DNB adviseert de overheid om de financiële voordelen voor huizenbezitters verder af te bouwen. Bijvoorbeeld door de eigen woning voor de belasting van box 1 naar box 3 te verplaatsen, of het eigenwoningforfait stapsgewijs te verhogen. De opbrengst kan worden gebruikt om bijvoorbeeld de inkomstenbelasting te verlagen. Natuurlijk moet dit in kleine stapjes en over een lange periode gebeuren zodat huizenbezitters niet plotseling te maken krijgen met hogere kosten.

Verlaag de leennormen voor hypotheek
In Nederland hebben we hoge hypotheekschulden in vergelijking met andere landen. Je kunt 100% van de waarde van de woning financieren met een hypotheek. De overheid maakt het bovendien financieel aantrekkelijk om veel geld te lenen voor een huis. Dat leidt ertoe dat Nederlandse huishoudens een hoge hypotheekschuld hebben. Dat maakt huishoudens financieel kwetsbaar. Want als de huizenprijzen sterk dalen, kunnen huizen onder water komen te staan. De hoge hypotheekschuld leidt ook tot extra sterke schommelingen in onze economie. DNB adviseert de maximale hypotheek geleidelijk te verlagen: van maximaal 100% naar 90% van de woningprijs.

DNB adviseert geen maatregelen die de leencapaciteit vergroten. Denk hierbij aan de verruiming van startersleningen en het afschaffen van de overdrachtsbelasting voor starters. Deze maatregelen zijn volgens de DNB goed bedoeld, maar leiden op de langere termijn juist tot nog hogere huizenprijzen.

Grondexploitaties gemeente Harderwijk

In onderstaande tabel wordt de prognose voor uitgifte van gronden voor woningbouwgebieden (aantal woningen) en bedrijventerreinen (aantal m2.) weergegeven op basis van de vastgestelde grondexploitaties 2025.

Jaar		Woningbouwgebieden (aantal woningen)		Bedrijventerreinen (aantal ha.)			
	Groene Zoom	Harderweide	Waterfront 3e fase	Groene Zoom	Tonsel/Sypel	Lorentz III	Lorentzhaven
2025	20	44	153		3.850 m² (Tonsel)	9.887 m²	2.436 m²
2026		264	127	3.044 m² (verhuur)	1.794 m2 (Sypel), 8.010 m2 (Tonsel)	11.010 m2	4.806 m²
2027		175	132			20.688 m²	

2028		175	200			22.439 m²	23.603 m2
2029						61.976 m²	30.180 m2
2030						3.157 m2	

Fiscale ontwikkelingen

De gemeente valt voor zover ze deelneemt aan bedrijfsmatige activiteiten, een winststreven heeft en in concurrentie treedt met de markt onder de vennootschapsbelasting (VPB). Met een winststreven wordt bedoeld dat er bij een (clustering van) activiteit(en) structureel sprake moet zijn van vermogensoverschotten.

Bij de toets van het winststreven voor het onderdeel grondexploitaties is voor de gemeente Harderwijk gebleken dat, wanneer de gehele looptijd van de lopende grondexploitaties in ogenschouw wordt genomen, er geen sprake is van structurele vermogensoverschotten. Het gemeentelijke standpunt is dan ook dat er geen VPB verschuldigd is.
Wel zal jaarlijks op basis van alle dan lopende grondexploitaties getoetst moeten worden of dit nog steeds geldt. Op basis van de laatst vastgestelde grondexploitatieberekeningen in 2025, is het de verwachting dat er in 2026 geen VPB verschuldigd zal zijn over de activiteiten binnen de grondexploitaties.

Financiële resultaten

Rente
De commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) heeft eind 2023 een nieuwe notitie met betrekking tot grondbeleid gepubliceerd. Waar de rentetoerekening aan de grondexploitaties van gemeente Harderwijk op dit moment gebaseerd is op de werkelijk betaalde rente zal dat vanaf 2025 gerelateerd worden aan de omslagrente. Deze omslagrente bedraagt voor de begroting 2026 0,5%.

Resultaten grondexploitatie
De resultaten van een grondexploitatie worden verantwoord tegen eindwaarde. De volgende tabel geeft per grondexploitatie een overzicht van de eindwaarde en looptijd o.b.v. de grondexploitatieberekeningen 2025. Jaarlijks vindt een herziening plaats van deze berekeningen.

Complex	2025			
	Eindwaarde (in duizendtallen)	t/m 2024 genomen winst (in duizendtallen)	Vanaf 2025 nog te nemen winst (in duizendtallen)	Looptijd
Drielanden	€ 20.680 -/-	€ 9.125 -/-	€ 11.555 -/-	31-12-2030
Waterfront	€ 65.514	€ 0	€ 65.514	31-12-2030
Lorentz III	€ 19.551 -/-	€ 11.141 -/-	€ 8.410 -/-	31-12-2031

Restkavels Lorentz II	€ 1.462 -/-	€ 1.353 -/-	€ 109 -/-	31-12-2025
Restkavels Sypel	€ 126 -/-	€ 55 -/-	€ 71 -/-	31-12-2028
Restkavels Tonsel	€ 2.649 -/-	€ 1.210 -/-	€ 1.439 -/-	31-12-2028

-/- is voordelig

*De grondexploitatie kent een nadelige eindwaarde. Ter dekking van dit nadeel is een voorziening getroffen.

Tussentijds Winst/Verlies nemen
Iedere grondexploitatieberekening sluit met een verwacht financieel resultaat. Bij de jaarrekening wordt, afhankelijk van dit resultaat en rekening houdend met gekwantificeerde risico's, tussentijds winst of verlies genomen.
Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt bij een winstgevende grondexploitatie tussentijds winst genomen volgens de Percentage of Completion (POC) methode. Dit betekent concreet dat er gekeken wordt in hoeverre de kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd. De uitkomst hiervan wordt vermenigvuldigd met de te verwachten winst, rekening houdend met de gekwantificeerde risico's. Tenslotte wordt de in het verleden genomen winst hierop in mindering gebracht. De boekwaarde speelt bij deze methode geen rol.

Voorbeeld
80% kosten gerealiseerd, 60% opbrengsten gerealiseerd, verwachte winst, rekening houdend met de gekwantificeerde risico's € 5,0 miljoen. In vorige jaren is al € 1.600.000 winst genomen. De te nemen winst bedraagt in dit voorbeeld € 800.000 ((0,8 x 0,6 x € 5.000.000,-) -/- € 1.600.000,-).

Wanneer een grondexploitatie verliesgevend is, wordt een voorziening gevormd ter grootte van het volledige te verwachten verlies. De POC-methode wordt niet toegepast bij verliesgevende grondexploitaties. Wanneer uit de jaarlijkse herziening van een verliesgevende grondexploitatie blijkt dat het verlies is toe-/afgenomen, dient de voorziening hierop te worden aangepast.

Wet Open Overheid (WOO)

Algemeen

De Wet open overheid (hierna: 'Woo') is op 1 mei 2022 in werking getreden. Het doel van de wet is het bevorderen van openbaarheid en transparantie: overheidsorganisaties moeten, uit zichzelf of als iemand daarom vraagt, informatie openbaar maken over wat er gedaan wordt en waarom. Op die manier is het voor iedereen mogelijk om de overheid te controleren. Openbaarheid van overheidsinformatie is belangrijk voor de democratie en het vertrouwen tussen de samenleving en de overheid.
De Woo stelt drie belangrijke verplichtingen aan overheidsorganisaties: een actieve openbaarmakingsplicht, een passieve openbaarmakingsplicht en een informatiehuishoudingsplicht.

Passieve openbaarmaking

De passieve openbaarmakingsverplichting houdt in dat overheidsorganisaties informatie openbaar moeten maken op verzoek. Op grond van de Woo kan iedereen aan een overheidsorganisatie vragen om publieke informatie openbaar te maken. Daarbij is het uitgangspunt dat informatie openbaar is, tenzij er een reden is waarom dat niet kan.
Hoewel sinds 2023 het aantal verzoeken om openbaarmaking binnen EHZM niet significant is toegenomen, is er in medio 2025 een stijging op te merken. Verder valt het op dat verzoeken steeds vaker omvangrijk en/of complex zijn, en vaker betrekking hebben op maatschappelijke of ruimtelijke ontwikkelingen en projecten. De Woo-coördinator van Meerinzicht coördineert de verzoeken binnen EHZM en adviseert de organisaties over de afhandeling van de verzoeken.

Actieve openbaarmaking

De actieve openbaarmakingsverplichting houdt in dat overheidsorganisaties verplicht zijn om actief informatie openbaar te maken. Deze verplichting geldt in het bijzonder voor 17 informatiecategorieën die in de Woo worden genoemd. De invoering van deze verplichting gebeurt gefaseerd in vier tranches. Door de gefaseerde invoering kunnen overheidsorganisaties geleidelijk voldoen aan de actieve openbaarmakingsverplichting.
De eerste tranche van informatiecategorieën is op 1 november 2024 in werking getreden. De EHZM-organisaties (de gemeenten Ermelo, Harderwijk, Zeewolde en de gemeenschappelijke regeling Meerinzicht) voldoen hieraan. De ingangsdata van de overige tranches zijn nog niet vastgesteld.
Aanvankelijk zou voor het publiceren van de informatie uit de informatiecategorieën het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) worden gebruikt. In 2022 is deze centrale infrastructuur stopgezet, en is er in 2023 een verwijsindex (de 'Woo-index') gelanceerd. De Woo-index is niet een centraal publicatieplatform, maar maakt het mogelijk dat informatie voor iedereen centraal doorzoekbaar is. De EHZM-organisaties zijn aangesloten op de Woo-index.

Informatiehuishouding

De informatiehuishoudingsplicht houdt in dat overheidsorganisaties verplicht zijn om maatregelen te treffen zodat overheidsinformatie goed te vinden en toegankelijk is. Een goede informatiehuishouding is van belang voor de uitvoering van de actieve en passieve openbaarmakingsverplichting.
Het verbeteren van de informatiehuishouding vraagt om een structurele aanpak. Binnen EHZM wordt daarom vanuit de Informatievisie en het Informatiebeleid sturing gegeven aan het verbeteren van de informatiehuishouding.

Subsidies

Algemeen

Begrotingssubsidies
Begrotingssubsidies zijn subsidies waarvoor geldt dat de beoogde subsidieontvanger en het bedrag dat maximaal als subsidie kan worden verstrekt aan deze partij, in de gemeentebegroting staan opgenomen of in de toelichting daarop. Dit type subsidie wordt veelal toegekend aan organisaties die een belangrijke bijdrage leveren aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente op gebieden als cultuur, sport en welzijn, ter ondersteuning van hun doorlopende activiteiten of projecten.

Begrotingssubsidies worden niet op basis van een subsidieregeling verstrekt, maar rechtstreeks één op één; wel is de Algemene subsidieverordening Harderwijk 2020 van toepassing. Recent heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling) echter uitgesproken dat deze gangbare praktijk niet meer is toegestaan en dat ook bij begrotingssubsidies in beginsel gelijke kansen en daarmee mededingingsruimte moet worden geboden (zie ABRvS 23 juli 2025, ECLI:NL:RVS:2025:3399). Hiermee bevestigt de Afdeling dat de 'leer van schaarse rechten' breder geldt dan eerder werd verondersteld.

De voornoemde uitspraak van de Afdeling betekent onder meer dat een jarenlange (subsidie)relatie met een organisatie niet langer voldoende is als argument om een begrotingssubsidie in de toekomst te blijven toekennen aan die organisatie. Het blijven toekennen van een begrotingssubsidie aan een specifieke organisatie is zonder het bieden van mededingingsruimte uitsluitend nog mogelijk als deze organisatie op basis van objectieve, toetsbare en redelijke criteria de enige serieuze gegadigde is.

Inmiddels is een onderzoek gestart om te bepalen of de op de navolgende pagina vermelde organisaties de enige serieuze gegadigden zijn om voor een begrotingssubsidie in aanmerking te komen. De uitkomsten van dit onderzoek, de consequenties ervan en de te nemen maatregelen zullen na afronding ervan ter kennisneming en/of besluitvorming aan het college en/of de raad worden voorgelegd.

Subsidie partner (Bedragen x 1.000)	Bedrag begroting 2026
AZS De Vlieger	19.663
COV Noord-West Veluwe	2.500
GGD Noord- en Oost-Gelderland	25.333
Historische Vereniging Herderewich	5.788
Humanitas	10.000
Kunst na Arbeid	5.000
MFC Harderwijk	780.000
Oranjevereniging Harderwijk	880
Proo Primair Onderwijs Veluwe	66.755
Slachtofferhulp	13.460
Sociale Adviesraad	27.746
Speeltuinvereniging Havenkwartier	13.248
Stad als Podium	844.260
Stichting Bach Passionen Harderwijk	2.370
Stichting Beiaard	16.300
Stichting Bibliotheek Noordwest Veluwe	817.671
Stichting Buurtwerk Tweelingstad	49.810
Stichting Cultuurkust	708.154
Stichting De Hortus	97.534
Stichting Dierenweide Harderwijk	20.910
Stichting EduCare, Protestants Christelijk	24.913
Stichting GA! Harderwijk	1.002.179
Stichting Halt	15.755
Stichting Holding VCO Harderwijk	20.540
Stichting Icare Jeugdgezondheidszorg	1.327.742
Stichting Jeugd Noord-Veluwe	4.966.415
Stichting Joods Erfgoed	5.000
Stichting Landstede	9.964
Stichting Leergeld Randmeren	92.700
Stichting MEE Samen	243.120
Stichting MESS Harderwijk	25.000
Stichting MFC De Bogen	260.807
Stichting Nels Kledingservice	10.000
Stichting Odensehuis Harderwijk	169.455
Stichting Ontmoeting	48.000
Stichting Popschool Harderwijk	263.880
Stichting Present	38.260
Stichting Randmeerconcerten	3.850
Stichting Regionale Veteranendag Noord-West Veluwe	3.340
Stichting Rietmeen	8.514
Stichting Stadsdichter Harderwijk	1.780
Stichting Stadsmuseum Harderwijk	328.790
Stichting Stimenz	565.685
Stichting Tactus Verslavingszorg	51.740
Stichting Thuishuis Harderwijk	76.730
Stichting Vrienden van Sinterklaas Harderwijk	1.627
Stichting Welkom Vluchtelingen Harderwijk	6.340
Stichting Wereldwinkel Harderwijk	616
Stichting ZorgDat	2.473.187
Veilig Thuis Noord Oost Gelderland	285.006
Veluwe FM	36.320
Vluchtelingenwerk Nederland	30.800
Voedselbank Harderwijk Ermelo en Putten	13.030
Wijkplatform Zeebuurt	2.845
Totaal	**15.941.311**

Ombuigingen

Bij de Begroting 2025-2028 is besloten om cat. A en B te effectueren. Om hier de raad structureel in mee te nemen wordt er aan de begroting en jaarstukken een paragraaf ombuigingen toegevoegd en tevens wordt er in de tussentijdse rapportages gerapporteerd over de voortgang.

In deze paragraaf Ombuigingen in de Begroting 2026 wordt de stand van zaken van ombuigingen geanalyseerd en specifieke aandachtspunten opgenomen voor het begrotingsjaar 2026 en verder. In de bijlage is de gehele ombuigingsmonitor terug te vinden, waarin per ombuiging en per taakstelling specifiek ingegaan wordt op de stand van zaken.

Analyse op stand van zaken

Ombuigingen cat A+B (bedragen x 1.000)	2026	2027	2028	2029	Toelichting
Reeds gerealiseerd €	€ 6.854	€ 6.951	€ 6.751	€ 5.956	1
Realisatie%	60%	56%	53%	48%	
Nog te realiseren €	€ 2.972	€ 3.913	€ 4.370	€ 4.780	2
Nog te realiseren %	26%	31%	34%	39%	
(deels) Niet te realiseren €	€ 842	€ 814	€ 786	€ 821	3
(deels) Niet te realiseren %	7%	7%	6%	7%	
Teruggedraaid bij KN €	€ 818	€ 839	€ 854	€ 854	4
Teruggedraaid bij KN %	7%	7%	7%	7%	
Totaal ombuigingen €	**€ 11.486**	**€ 12.517**	**€ 12.761**	**€ 12.410**	
Totaal ombuigingen %	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	

1. Gedeelte van de ombuigingen die als gerealiseerd worden beschouwd
Over het algemeen worden de ombuigingen als gerealiseerd beschouwd wanneer deze heel concreet zijn ingevuld. Echter zijn er ook ombuigingen die gaan over inkomsten realiseren of trends die minder hard stijgen door interventies. Bijvoorbeeld bij parkeren, rente en in het sociaal domein. Het is niet zwart-wit welk gedeelte gerealiseerd is en/of komt door een ingezette ombuiging. Ook kan een gedeelte van ombuigingen ingevuld zijn. In de ombuigingsmonitor wordt per ombuiging ingegaan op de stand van zaken en/of op welke wijze de ombuiging gerealiseerd is en hoeveel euro als definitief wordt beschouwd.

Ten opzichte van de voorjaarsmonitor ombuigingen 2025 (bij 1ste turap), waar grofweg 3 miljoen voor 2026 was ingevuld, is nu grofweg 3,5 miljoen extra gerealiseerd. Dit zit voor het grootste gedeelte in de vertraging van het IHP welke nu als volledig afgerond kan worden beschouwd, invullen van taakstelling bedrijfsvoering en een gedeelte van de rente inkomsten die worden behaald en een heel aantal ombuigingen in het sociaal domein welke (gedeeltelijk) ingevuld zijn. Voor 2026 zit hier ook een gedeelte van de taakstelling van het IBOR in, al heeft deze nog geen volledige structurele invulling in de jaren erna.

Nadere duiding invulling taakstelling bedrijfsvoering P0-28:
In het afgelopen jaar zijn er meerdere interventies gepleegd om de kosten op de bedrijfsvoering te drukken. In de paragraaf bedrijfsvoering in de Begroting 2025 is uiteengezet welke maatregelen zijn genomen om structureel € 99.000,- om te buigen. Vervolgens zijn er acties ondernomen om de werving en selectie uitgaven fors te verminderen, is er een verzekering opgezegd waarvan de risico's aanvaardbaar zijn, en is er geïnventariseerd welke fte's, mede door de ombuigingen, opgegeven kunnen worden zonder aan verdere ambities te tornen of extra beleidskeuzes te moeten maken en wordt inhuur zoveel mogelijk beperkt (de ZZP regeling werkt hier ook in ons voordeel zie indicator inhuur). De meeste ombuigingen hebben geen direct effect op de benodigde fte inzet. Bijvoorbeeld, als er subsidies verminderd worden in bedrag, maar het aantal subsidies ongeveer hetzelfde blijft, levert dit geen efficiëntie besparing op. Echter heeft de uitnutting van de personeelsbudgetten in 2025 (bij de 2de turap) wederom laten zien dat er voldoende ruimte zit op het geheel van de bedrijfsvoering. Ramen voor vacatureruimte en onderuitputting mag echter niet. Het opgeven van specifieke fte's zou gepaard moeten gaan met het opgeven van die specifieke ambities waar die specifieke fte's voor bedoeld zijn. En dat is niet een wenselijk gevolg. Al deze overwegingen hebben geleid tot de volgende concrete invulling voor de taakstelling P-028 bedrijfsvoering:

Bedragen x 1.000	2026	2027	2028	2029

Stopzetten AOV bestuur	30	30	30	30
FTE's*	18	158	158	158
Incidentele vergoedingen	44	44	44	44
Ruimte WKR**	30	30	30	30
Werving en selectie	20	20	20	20
Inhuurbudget	293	153	153	153
Totaal	435	435	435	435
Restant ombuiging P0-28	**0**	**0**	**0**	**0**

*Voor de volledigheid, er zit formatie opgenomen in de taakstellingen vanuit het IBOR op groen en grijs en de manier waarop bij de herziening van het IBOR is voorgesteld om deze in te vullen. Deze in te leveren formatieplekken zijn niet betrokken bij het invullen van de taakstelling bedrijfsvoering maar bij de invulling van de taakstellingen IBOR omdat deze één op één gerelateerd zijn aan beleidskeuzes om iets wel of niet te doen. Daarmee is de druk op de bedrijfsvoering om om te buigen feitelijk hoger dan slechts de taakstellingen op bedrijfsvoering.
**Over de WKR ruimte van de gemeente zal in de komende tijd wel een beleidskeuze voorgelegd worden aan het college en de raad inzake een splitsing tussen ambtelijke organisatie en politieke ambtsdragers. Voor het huidige beleid is er voldoende ruimte en kan de post ingezet worden in de ombuigingen. Indien de raad wenst mee te gaan in het nieuwe beleid (wat een vrije keuze is), zal dit moeten voorzien worden van nieuwe middelen en hier is dan geen ruimte meer voor op het huidige budget. In het kader van transparantie is het gewenst mee te geven dat dit onderwerp speelt en mogelijk een voorstel naar de raad komt om verrassingen achteraf te voorkomen.

2. Ombuigingen nog te realiseren
Uiteraard zijn er ook ombuigingen die nog niet definitief gerealiseerd zijn. Grotere ombuigingen daarin zijn bijvoorbeeld de parkeerinkomsten en het restant van de renteinkomsten. Maar ook taakstellingen in het sociaal domein en bedrijfsvoering (plusvariant) welke nog niet als definitief kunnen worden beschouwd. Wanneer een ombuiging (nog) niet gerealiseerd is, is het vaak een kwestie van monitoring in jaar 2026 of de realisatie aansluit bij de verwachting omdat er onvoldoende zekerheid over de realisatie kan worden afgegeven. Wanneer er wel voldoende zekerheid over de realisatie afgegeven kan worden zijn er bedragen opgenomen en valt dat gedeelte onder 1) hierboven. Tot slot zijn er ook nog ombuigingen waar naar alternatieven binnen hetzelfde onderwerp wordt gezocht, dit geldt bijvoorbeeld voor de ombuigingen op Stichting Leergeld, de subsidie van de buurthuizen en huur van defensie.

3. Ombuigingen die niet (volledig) gerealiseerd kunnen worden
P0-12B: Stelpost BTW compensatiefonds (BCF) (cat A)
De ombuiging is door de uitkomst van de meicirculaire deels teruggedraaid. De gemeente mag van de toezichthouder deze stelpost maximaal zetten op het bedrag dat uit de laatste meicirculaire is gekomen. Hierdoor moet € 520.000,- structureel afgeboekt worden. Dit risico was reeds voorzien in het ombuigingsvoorstel. Jaarlijks zal in de advisering van de meicirculaire het maximale bedrag opgenomen worden vanaf heden, waarbij dit dus jaarlijks kan schommelen.
Voorstel: Bij de advisering meicirculaire is deze ombuiging budgettair teruggedraaid naar het maximum (effect structureel €520.000 nadelig). Voorstel is de ombuiging als afgerond te beschouwen en jaarlijks bij de meicirculaire bij te stellen. De dekking is reeds via de advisering van de meicirculaire besloten en daarmee heeft het afronden van deze ombuiging geen financieel effect.

P1-01: Veiligheidsregio: (cat B)
In 2023 is er in de jaarrekening een overschot geweest met betrekking tot personele kosten. In 2024 is dit niet meer het geval en is er een tekort ontstaan. De genoemde 10 fte betreft vacatureruimte van steeds wisselende formatieplaatsen in de beroepsorganisatie van VNOG (ca. 350 fte). Een krappe arbeidsmarkt maakt dat ook VNOG te maken heeft met meer doorstroom dan enkele jaren geleden en het lastiger invullen van vacatures. Deze vacatureruimte wordt gebruikt om waar noodzakelijk (m.n. ter vervanging) tijdelijk personeel in te huren. Het is dus niet zo dat er structureel 10 FTE niet opgevuld is. Gelet op de leeftijdsopbouw van het personeelsbestand van de VNOG is het riskant om niet met de maximale loonschaal te rekenen. Hoewel dit een voordeel lijkt op te leveren, wordt er in de Kadernota geen extra geld opgenomen voor inhuur van benodigd personeel, maar hiervoor worden de extra middelen vanuit de maximale loonschaal gebruikt. Dit zal dus geen besparing opleveren. We blijven de komende tijd de financiën van de VNOG kritisch monitoren. Waarbij we in de besluitvorming van de jaarstukken 2024 van de VNOG al middelen hebben gereserveerd om de hogere bijdrage aan de VNOG te kunnen ‘dempen’. Deze bijdrage is na aanpassing van de verdeelsleutel en conform eerdere besluitvorming al in de begroting van Harderwijk opgenomen en zal daardoor incidenteel een voordeel opleveren met de Kadernota 2027-2030 van de VNOG.
Voorstel: Ombuiging afvoeren en met ingang van 2026 € 57.000,- structureel te dekken uit het begrotingssaldo.

P6-07: AZC overschot middelen faciliteiten besluit (cat A)
Het jaar 2025 is gerealiseerd. Vanaf 2026 is er onzekerheid over de middelen door de einddatum van de Graaf Ottolaan half 2026. Hierdoor kan de ombuiging maar gedeeltelijk in 2026 gerealiseerd worden. In 2027 zijn er geen middelen en dus geen middelen om om te buigen. Pas vanaf 2028 worden er weer inkomsten verwacht wanneer er een nieuwe AZC geopend wordt en dan pas kan weer herzien worden op welke wijze deze ombuiging te realiseren is. Gezien de maximale grootte (die vele malen kleiner is dan voorheen) van het asielzoekerscentrum wordt voorgesteld de ombuiging naar rato bij te stellen omdat de middelen ook verminderd worden ten opzichte van de situatie in 2024 wanneer de ombuigingen waren opgevoerd. Het risico i.r.t. de toekomstplannen was destijds al wel aangegeven en daarom wordt nu voorgesteld de ombuiging in het licht van de huidige realiteit bij te stellen.
Voorstel: De ombuiging P6-07 AZC in 2026 (gedeeltelijk) en 2027 te dekken vanuit het begrotingssaldo en vanaf 2028 de ombuiging te handhaven op een lager niveau. Zie onderstaande tabel.

P8-10 School Harderweide (cat B)
Deze ombuiging blijkt onder de BBV / onderwijsverantwoording / DDC niet mogelijk. In het ombuigingsvoorstel destijds stond ook dat dit nog onderzocht moest worden. Er is nog onderzocht of er een alternatief mogelijk is in relatie tot dit specifieke onderwerp, bijvoorbeeld een zo gunstig mogelijke grondoverdracht conform BBV te realiseren, maar dit leidt alleen tot incidentele voordelen en geen structurele. Daarmee zijn er op dit moment geen alternatieven meer op deze specifieke ombuiging om een structureel voordeel te behalen en wordt voorgesteld de ombuiging af te voeren.
Voorstel: Ombuiging afvoeren en met ingang van 2029 € 34.800,- structureel te dekken uit begrotingssaldo.

Het cumulatieve budgettaire effect van niet te realiseren ombuigingen en die voorgesteld worden om af te voeren in het beslispunt van het advies is € 100.750,- in 2026 oplopend tot € 134.300,- structureel vanaf 2029.

Bedragen x 1.000	2026	2027	2028	2029
P1-01: Veiligheidsregio: (cat B)	-57	-57	-57	-57
P6-07: AZC overschot middelen faciliteiten besluit (cat A)	-44	-75	-43	-43
P8-10 School Harderweide (cat B)				-35
Totaal	**-101**	**-132**	**-100**	**-134**

4. Ombuigingen die teruggedraaid zijn bij de Kadernota 2026-2029
Er zijn bij de Kadernota 2026-2028 een aantal ombuigingen voorgesteld om terug te draaien, aangevuld met een ombuiging die door een aangenomen amendement is teruggedraaid:

Advies ombuigingen (bedragen x 1.000)	2026	2027	2028	2029
OMB-B-P0-30b OZB woningen verhogen met 5% m.i.v. 2026 (basis)	-397	-403	-403	-403
OMB-B-P0-31b OZB niet-woningen en eigendom gebruikers verhogen met 5% m.i.v. 2026 (basis)	-281	-281	-281	-281
OMB-B-P5-16a Subsidies grote culturele instellingen verlagen (50% terugdraaien)	-105	-105	-105	-105
OMB-B-P5-09 / OMB-B-P5-10 Tarieven zwemles / recreatief zwemmen verhogen	-31	-46	-61	-61
OMB-B-P6-25 Lokale subsidie Tactus verslavingszorg	-4	-4	-4	-4
Totaal terug te draaien ombuigingen	-818	-839	-854	-854

Financiële begroting

Resultaatbepaling en -bestemming

Resultaat voor bestemming

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
Baten				
Totaal Baten	**226.917**	**226.617**	**224.024**	**228.671**
Lasten				
Totaal Lasten	**-227.872**	**-225.370**	**-224.266**	**-228.823**
Onttrekkingen				
Totaal Onttrekkingen	**6.992**	**3.397**	**1.716**	**1.409**
Stortingen				
Totaal Stortingen	**-1.680**	**-1.633**	**-544**	**-544**
Gerealiseerd resultaat	**4.358**	**3.011**	**930**	**712**

Resultaat (bedragen x € 1.000,-)	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Resultaat na bestemming		**4.358**	**3.011**	**930**	**712**
Mutaties reserves	Stortingen	-1.680	-1.633	-544	-544
	Onttrekkingen (incidenteel)	6.102	2.232	464	430
	Onttrekkingen (structureel)	890	1.165	1.252	979
Resultaat voor bestemming		**9.670**	**4.775**	**2.102**	**1.577**
Incidentele baten en lasten	Onttrekkingen (structureel)	-890	-1.165	-1.252	-979
	Incidenteel baten en lasten	-4.447	-1.469	-55	
Resultaat na bestemming - Totaal		**-5.337**	**-2.634**	**-1.307**	**-979**
Structurele begrotingssaldo		**4.333**	**2.141**	**795**	**598**

Dit structurele saldo zal voor de provincie geen aanleiding zijn de vorm van toezicht te wijzigen. Het totale begrotingssaldo is hierbij het uitgangspunt. Onttrekkingen uit reserves ter dekking van kapitaallasten mogen worden toegerekend aan de structurele baten. In het eerste deel van de tabel wordt het begrotingssaldo gecorrigeerd met alle mutaties op reserves. In het tweede deel van de tabel wordt het begrotingssaldo van bestemming vervolgens gecorrigeerd met de onttrekkingen aan de bestemmingsreserves kapitaallasten en het saldo van de incidentele baten en lasten (zie hiervoor Totaaloverzichten van baten, lasten en resultaatbestemming). In de hiernavolgende tabel zijn de dotaties en onttrekkingen aan reserves per programma uitgesplitst:

Dotaties en onttrekkingen

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
PROG0	**Bestuur en ondersteuning**				
Onttrekkingen		3.944	1.600	175	141
Stortingen		-12	-12	-12	-12
Totaal Bestuur en ondersteuning		**3.933**	**1.588**	**163**	**129**
PROG2	**Verkeer, vervoer en waterstaat**				
Onttrekkingen		822	586	586	555
Stortingen		-448	-93	-93	-93
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat		**374**	**493**	**493**	**462**
PROG3	**Economie**				
Onttrekkingen		700	0	0	0
Stortingen		-500	0	0	0
Totaal Economie		**200**	**0**	**0**	**0**
PROG4	**Onderwijs**				
Onttrekkingen		94	243	267	26
Stortingen		-12	-12	-12	-12
Totaal Onderwijs		**82**	**231**	**256**	**14**
PROG5	**Sport, cultuur en recreatie**				
Onttrekkingen		267	319	162	162
Stortingen		-12	-12	-12	-12
Totaal Sport, cultuur en recreatie		**255**	**307**	**150**	**150**
PROG7	**Duurzaamheid en milieu**				
Onttrekkingen		881	486	525	525
Stortingen		-659	-1.467	-378	-378
Totaal Duurzaamheid en milieu		**223**	**-981**	**147**	**147**
PROG8	**Ruimte en wonen**				
Onttrekkingen		283	163	0	0
Stortingen		-38	-38	-38	-38
Totaal Ruimte en wonen		**246**	**126**	**-38**	**-38**
Gerealiseerd resultaat		**5.312**	**1.764**	**1.172**	**865**

Geprognosticeerde balans

Vanuit de BBV voorschriften dient een geprognosticeerde balans te worden opgenomen.

Activa (bedragen x 1.000)	Rekening 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028	Ultimo 2029
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	3.015	2.817	2.797	2.777	2.717	2.657
Materiële vaste activa	154.018	166.805	182.726	200.723	209.741	212.013
Financiële vaste activa	12.629	9.253	9.253	9.253	9.253	9.253
Totaal vaste activa	**169.662**	**178.876**	**194.776**	**212.753**	**221.711**	**223.923**
Vlottende activa						
Voorraden	55.311	63.366	33.004	15.535	-11.689	-26.366
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korten dan één jaar	65.491	30.338	38.339	16.500	26.625	35.154
Liquide middelen	1.252	1.252	1.252	1.252	1.252	1.252
Overlopende activa	8.167	8.167	8.167	8.167	8.167	8.167
Totaal vlottende activa	**130.221**	**103.123**	**80.762**	**41.454**	**24.355**	**18.207**
Totaal activa	**299.883**	**281.999**	**275.538**	**254.207**	**246.066**	**242.129**
Passiva	**Rekening 2024**	**Ultimo 2025**	**Ultimo 2026**	**Ultimo 2027**	**Ultimo 2028**	**Ultimo 2029**
Vaste passiva						
Eigen vermogen	107.960	97.682	95.194	92.023	88.733	87.627
Voorzieningen	21.232	13.544	13.472	13.511	13.860	16.129
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	116.212	116.294	112.394	94.194	88.994	83.894
Totaal vaste passiva	**245.404**	**227.520**	**221.060**	**199.728**	**191.587**	**187.651**
Vlottende passiva						
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	4.968	4.968	4.968	4.968	4.968	4.968
Overlopende passiva	49.511	49.511	49.511	49.511	49.511	49.511
Totaal vlottende passiva	**54.479**	**54.479**	**54.479**	**54.479**	**54.479**	**54.479**
Totaal passiva	**299.883**	**281.999**	**275.539**	**254.207**	**246.066**	**242.130**

* De saldi van de Algemene Reserve is inclusief het verwachte resultaat van het jaar daarvoor (taakveld 0.11).

EMU-saldo

Het EMU-saldo over het jaar t-1, jaar t en t+1 worden in de begroting opgenomen in lijn met landelijke afspraken. Het EMU-saldo wordt berekend volgens onderstaande tabel:

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1. *Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)*	956	4.358	3.011	930	712
2. *Mutatie (im)materiële vaste activa*	12.589	15.901	17.977	8.958	2.211
3. *Mutatie voorzieningen*	-72	38,948	349	2.269	-724
4. *Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)*	8.055	-30.362	-17.469	-27.224	-14.677
5. *Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa*	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo	**-19.760**	**18.859**	**2.852**	**21.466**	**12.454**

Totaaloverzicht baten, lasten en resultaatbestemming

Overzicht baten, lasten en mutaties van reserves per programma.

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Resultaat 2024	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
PROG0	**Bestuur en ondersteuning**						
Baten		-2.089	133.678	142.153	142.677	141.879	144.243
Lasten		-4.868	-32.452	-37.358	-36.989	-36.946	-38.958
Onttrekkingen		504	9.688	3.944	1.600	175	141
Stortingen		23.030	-2.382	-12	-12	-12	-12
Totaal Bestuur en ondersteuning		**16.577**	**108.532**	**108.728**	**107.276**	**105.097**	**105.415**
PROG1	**Veiligheid**						
Baten		47	214	177	177	171	171
Lasten		-162	-6.275	-6.578	-6.678	-6.662	-6.659
Totaal Veiligheid		**-115**	**-6.061**	**-6.401**	**-6.501**	**-6.490**	**-6.488**
PROG2	**Verkeer, vervoer en waterstaat**						
Baten		-181	996	976	1.152	1.034	1.069
Lasten		63	-11.696	-11.480	-12.027	-11.745	-11.791
Onttrekkingen		56	874	822	586	586	555
Stortingen		0	-586	-448	-93	-93	-93
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat		**-62**	**-10.411**	**-10.129**	**-10.382**	**-10.218**	**-10.260**
PROG3	**Economie**						
Baten		-885	1.659	1.386	1.337	911	1.854
Lasten		-846	-2.698	-2.497	-2.095	-1.649	-2.633
Onttrekkingen		6	280	700	0	0	0
Stortingen		0	-200	-500	0	0	0
Totaal Economie		**-1.725**	**-959**	**-912**	**-757**	**-738**	**-778**
PROG4	**Onderwijs**						
Baten		-116	2.990	3.145	3.145	3.157	3.181
Lasten		-278	-8.766	-8.883	-8.992	-9.419	-10.015
Onttrekkingen		0	76	94	243	267	26
Stortingen		0	-57	-12	-12	-12	-12
Totaal Onderwijs		**-394**	**-5.756**	**-5.656**	**-5.615**	**-6.006**	**-6.820**
PROG5	**Sport, cultuur en recreatie**						
Baten		-381	3.173	3.352	3.107	3.232	3.237
Lasten		-1.189	-18.938	-17.435	-16.676	-16.480	-16.279
Onttrekkingen		19	678	267	319	162	162
Stortingen		0	-916	-12	-12	-12	-12
Totaal Sport, cultuur en recreatie		**-1.551**	**-16.004**	**-13.828**	**-13.263**	**-13.098**	**-12.893**
PROG6	**Sociaal domein**						
Baten		9.470	50.617	50.245	50.047	50.047	50.047
Lasten		-12.084	-112.444	-115.720	-114.421	-113.256	-112.948
Onttrekkingen		781	964	0	0	0	0
Stortingen		0	-2.010	0	0	0	0
Totaal Sociaal domein		**-1.833**	**-62.872**	**-65.475**	**-64.374**	**-63.209**	**-62.901**
PROG7	**Duurzaamheid en milieu**						
Baten		1.222	16.717	14.430	14.915	15.833	15.914
Lasten		-3.336	-22.898	-18.289	-18.121	-19.041	-19.114
Onttrekkingen		1.746	3.685	881	486	525	525
Stortingen		0	-1.071	-659	-1.467	-378	-378
Totaal Duurzaamheid en milieu		**-368**	**-3.566**	**-3.636**	**-4.188**	**-3.060**	**-3.053**
PROG8	**Ruimte en wonen**						

Exploitatie	Resultaat 2024	Begroting 2025	Primitieve begroting 2026	Primitieve begroting 2027	Primitieve begroting 2028	Primitieve begroting 2029
Baten	-7.125	21.736	11.053	10.060	7.758	8.954
Lasten	-4.120	-25.186	-13.989	-12.381	-9.998	-11.139
Onttrekkingen	718	1.246	283	163	0	0
Stortingen	0	-698	-38	-38	-38	-38
Totaal Ruimte en wonen	**-10.528**	**-2.902**	**-2.690**	**-2.196**	**-2.277**	**-2.222**
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten bestaan uit posten die naar zijn aard geen terugkerend karakter hebben. Veruit de meeste begrotingsposten zijn structureel van aard. Dit geldt niet voor reserve mutaties, die zijn in beginsel incidenteel van aard. Uitzondering hierop vormen bestemmingsreserves die bedoeld zijn om kapitaallasten in de exploitatie te dekken.

In onderstaande tabellen wordt inzicht gegeven in welke incidentele middelen in de begroting zijn opgenomen. Om onnodige complexiteit te voorkomen wordt - in lijn met de richtlijnen van de commissie BBV - een grensbedrag gehanteerd van € 50.000,-.

Resultaat (bedragen x € 1.000,-)	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal incidentele baten en lasten					
Mutaties reserves	Stortingen	-1.680	-1.633	-544	-544
	Onttrekkingen (incidenteel)	6.102	2.232	464	430
Resultaat voor bestemming		**4.422**	**599**	**-80**	**-114**
Incidentele baten en lasten	Incidentele lasten	-4.632	-1.654	-55	
	Incidenteel baten	185	185		
Resultaat na bestemming - Totaal		**-4.447**	**-1.469**	**-55**	**-**
Totaal incidentele baten en lasten		**-25**	**-870**	**-135**	**-114**

Overzicht incidentele lasten en baten

De reservemutaties zijn waar nodig toegelicht bij de betreffende programma's. De overige incidentele baten en lasten worden hieronder verder toegelicht.

Programma (bedragen x 1.000)	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Programma 0	BG23 Archieven Harderwijk	-239			
	BG23 Bedrijfsvoering specifiek	-70			
	KD25 Uitvoeringskosten regioarrangement EHPZ				
	KD25 Uitvoeringskosten regioarrangement EHPZ	-82			
	KD25 Extra FTE's afhandeling aanvragen minimaregelingen	-64			
	KD26 Versnelde afschrijving applicatie Unit4	-33	-91		
	KD26 Aanbesteding Wmo 2026				
	KD26 CyberBeveiligingsWet	-79			
	KD26 Incidentele kosten arbeidsmarktcommunicatie				
	KD26 Onvoorzien	-150			
Totaal programma 0		**-717**	**-91**	**-**	**-**
Programma 1	KD25 Voortzetten integrale aanpak op Zorg en veiligheid	-110	-110		
	KD25 Voortzetten intergemeentelijke aanpak Ondermijning	-97	-97		
	KD25 Voortzetten intergemeentelijke aanpak Ondermijning	65	65		
	KD25 Aanstellen beleidsadviseur Ondermijning	-110	-110		
Totaal programma 1		**-252**	**-252**	**-**	**-**
Programma 2	Toegankelijkh buitenruimte 1e fase	-60			
	KD25 Aanmelding werkgroeptoegankelijkheid	-50	-50		
	KD25 Uitvoering vergunning/ontheffing parkeren	-138			
	KD26 Inrichting en doorontwikkeling software parkeerproducten	-180			
	KD26 Uitvoering programma onderdeel parkeren	-175			
Totaal programma 2		**-603**	**-50**	**-**	**-**
Programma 3	KD26 Economisch programma	-50	0		
	KD26 Wegwerken achterstanden recreatie, toerisme en evenementen	-72			
Totaal programma 3		**-122**	**-**	**-**	**-**
Programma 5	KN24 Bibliotheek op school	-94			
	KN24 voortzet. senioren beweegcoach	-65			
	KD25 Structureel voortzetten senioren beweegcoach		-65		
	KD25 Vervangen 3 voetbal kunstgrasvelden	-193			
Totaal programma 5		**-352**	**-65**	**-**	**-**
Programma 6	Coll.pr. KN24 KD25 Odensehuis	-165	-165		
	KD25 Voortzetting Jongerensportcoach Voortgezet Onderwijs en Inschools jongerenwerk	-120	-120		
	KD25 Voortzetting Jongerensportcoach Voortgezet Onderwijs en Inschools jongerenwerk	120	120		
	KD26 Collectief aanbod en respijtzorg	-240	-195		
	KD26 Individuele ondersteuning jeugd in de sociale basis	-270	-270		
	KD26 Praktische thuisbegeleiding Jeugd	-201	-201		
	KD26 Heroriëntatie toegang	-100	-100		
	KD26 Focusteam 16-23 jaar	-100			
Totaal programma 6		**-1.076**	**-931**	**-**	**-**
Programma 7	Coll.pr. Uitvoering Duurzaamheid	-250			
	KD 2023 Circulaire Economie	-100			
	KD 2023 Transitieve Warmte	-150			
	KN24 Financiering OKO 2024 tm 2026	-50			
	KN24 Structurele borging JOGG	-55			
	KD26 Ketenaanpak overgewicht en obesitas (KnGG en VnGG)	-50			
Totaal programma 7		**-655**	**-**	**-**	**-**
Programma 8	2e Turap Uitvoering woonivisie	-90	0		
	KD25 Haalbaarheidsonderzoek ontwikkeling locatie watersportactiviteiten	-75	-25		
	KD25 Werkbudget ruimtelijk projectenbureau	-55	-55	-55	

Programma (bedragen x 1.000)	Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
	KD25 Projectbudget uitwerking voorkeurslocatie woonwagens	-150			
	KD26 Hart van Hierden	-300			
Totaal programma 8		**-670**	**-80**	**-55**	**-**
Totaal incidenteel		**-4.447**	**-1.469**	**-55**	**-**

Toelichting baten en lasten

De begroting 2026-2029 is opgesteld binnen de bestaande beleidsmatige en financiële kaders. Verder zijn voor de samenstelling de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Bestaand beleid begroting 2025 voor jaarschijf 2026 - 2029 inclusief wijzigingen t/m juli 2025.
- Meicirculaire Gemeentefonds 2025.
- Kadernota 2026 - 2029
- Loonsom toegestane formatie per 1 mei 2025.
- Loonontwikkeling 2,0% als stelpost voor een nieuw af te sluiten cao.
- Materiële budgetten zijn geïndexeerd met 2,7%.
- Trendmatige verhoging van de baten met 2,7%, behalve leges en kostendekkende tarieven, daar is de mate van kostendekkendheid leidend voor een eventuele stijging.
- Aanpassing van budgetten die gebaseerd zijn op areaal (uitbreiding).

Toelichting op reserves en voorzieningen

De reserves kunnen naar aard en doel als volgt worden onderverdeeld:

- Algemene Reserves.
- Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten.
- Bestemmingsreserves ter dekking van overige exploitatielasten.

De algemene reserves hebben een tweeledig doel. Enerzijds wordt minimaal het vloerbedrag beschikbaar gehouden in het kader van de weerstandscapaciteit. Anderzijds is er sprake van een bufferfunctie. De bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten hebben als doel de in de exploitatie opgenomen kapitaallasten van de geactiveerde investeringen budgettair neutraal te verantwoorden. Deze bestemmingsreserves zijn niet vrij aanwendbaar. Voorzieningen zijn bedoeld om te egaliseren en/of toekomstige verplichtingen op te kunnen vangen. Voorzieningen zijn niet vrij aanwendbaar. Onderstaand een meerjarig overzicht van reserves en voorzieningen:

	Naam reserve (Bedragen x 1.000)	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029
Algemene Reserves	RES0000 Algemene reserve	-37.756	-36.237	-36.173	-36.143
	RES0002 Algemene reserve saldo	-	-	-	-
Algemene Reserves - Totaal		**-37.756**	**-36.237**	**-36.173**	**-36.143**
Bestemmingsreserves Kapitaallasten	RES0003 BRKL Uitvoeringsagenda	-131	-117	-117	-117
	RES0005 BRKL Havenwerken kapitaallasten	-1.697	-1.631	-1.564	-1.498
	RES0006 BRKL Leerpakketten AZC	-7	-	-	-
	RES0007 BRKL Nieuwe werf Graaf Ottolaan	-167	-151	-135	-119
	RES0008 BRKL Install.techn.vz.gem.geb.	-1.008	-912	-817	-738
	RES0009 BRKL Aanlichten Zeebeer	-32	-30	-28	-26
	RES0010 BRKL Verkeersveiligheid Wittenhagen	-212	-206	-200	-194
	RES0011 BRKL Bankjes voor ouderen	-	-	-	-
	RES0012 BRKL Rev.bedrijvent.Lorentz 2e fase	-751	-695	-640	-584
	RES0013 BRKL Vlot bij strandeiland	-12	-5	-5	-5
	RES0016 BRKL Gebied wellen - de stille wei	-1.449	-1.394	-1.340	-1.286
	RES0017 BRKL Aanpassingen rond N302	-71	-71	-71	-71
	RES0018 BRKL Herinrichting Melis Stokelaan	-529	-500	-471	-442
	RES0043 BRKL Geluidswerende maatregelen A28	-2.047	-2.047	-2.008	-1.968
	RES0047 BRKL Herinr. Stationslaan	-1.192	-1.160	-1.128	-1.095
	RES0048 BRKL Reconstructie Vondellaan	-341	-323	-305	-287
	RES0056 BRKL Civiele projecten	-895	-856	-817	-778
	RES0060 BRKL Reconstructie Scheepsingel	-272	-258	-245	-231
	RES0062 BRKL Restauratie Catharinakapel	-186	-176	-166	-155
	RES0063 BRKL Aanp.techn.inst. kelder Markt 1	-148	-144	-140	-135
	RES0068 BRKL Laad-hub Waterfront	-98	-90	-81	-73
	RES0069 BRKL Parkeren Waterfront	-5.281	-5.060	-4.838	-4.647
	RES0071 BRKL Rec.Ceintuurbaan/Korhoenlaan	-903	-866	-830	-794
	RES0072 BRKL Herontw. Zeeplein	-433	-415	-397	-379
	RES0073 BRKL Revat.Binnenstad 23-26	-506	-486	-465	-445
	RES0074 BRKL Schoolgebouw Sypel 2	-1.003	-978	-952	-926
	RES0078 BRKL Verkeersveiligheid	-1.128	-1.128	-1.082	-1.037
	RES0080 BRKL Woonpark Hierden	-852	-826	-799	-773
	RES0082 BRKL Zonnepanelen Sypel	-42	-39	-37	-35
Bestemmingsreserves Kapitaallasten - Totaal		**-21.395**	**-20.564**	**-19.678**	**-18.840**
Bestemmingsreserves Overige	RES0021 BR Parkeren Waterfront	-12.427	-12.427	-12.427	-12.427
	RES0022 BR Havenwerken	-355	-448	-541	-634
	RES0023 BR Laad en loskade Kelvinstraat	-	-	-	-
	RES0025 BR Aandelen Afvalwerken Friesland	-49	-49	-49	-49
	RES0026 BR Aandelen Inclusiefgroep	-622	-622	-622	-622
	RES0030 BR Archeologiefonds	-48	-48	-48	-48
	RES0031 BR Multifunctioneel theater (09/15)	-2.914	-2.914	-2.914	-2.914

	Naam reserve (Bedragen x 1.000)	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029
	RES0033 BR Sociaal domein	-3.959	-3.898	-3.898	-3.898
	RES0034 BR Nieuwe Energiemaatregelen	-	-	-	-
	RES0035 BR Duurzaamheidsmaatr, LorentzIII	-970	-970	-970	-970
	RES0037 BR Stimulering sociale huur	-520	-520	-520	-520
	RES0038 BR Tijd. huisvesting oud Struikterr.	-338	-375	-375	-375
	RES0040 BR Stadsvernieuwing	-136	-136	-136	-136
	RES0041 BR Monumenten	-154	-154	-154	-154
	RES0042 BR Implementatie omgevingswet	-462	-462	-462	-462
	RES0045 BR Egalisatiereserve automatisering	-	-	-	-
	RES0058 BR Duurzaamheid	-138	-138	-138	-138
	RES0059 BR Organisatieontwikkeling MIZ	-	-	-	-
	RES0061 BR Hanzedagen 2031	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
	RES0064 BR Duurzaamheidsfonds	-270	-270	-270	-270
	RES0065 BR Woonfonds	-3.215	-3.052	-3.052	-3.052
	RES0066 BR Gemeentelijke energielasten 23-24	-	-	-	-
	RES0067 BR Energielastn stichting vereniging	-	-	-	-
	RES0070 BR Duurzaam Vastgoed	-2.368	-3.374	-3.291	-3.208
	RES0075 BR IHP vanuit OHBA middelen	-447	-239	-	-
	RES0076 BR Opvang Oekraine	-500	-500	-500	-500
	RES0077 BR Programma Dienstverlening	-36	-36	-36	-36
	RES0079 BR Binnenstadvisie	-6	-6	-6	-6
	RES0081 BR Eenmalige invest. in sportacc	-150	-	-	-
	RES0083 BR klimaatadaptieve maatr. BuRWKA	-	-	-	-
	RES0084 BR Energieneutraal De Sypel	-454	-454	-454	-454
	RES0085 BR Uitvoeringsprogramma parkeren	-150	-120	-90	-60
Bestemmingsreserves Overige - Totaal		**-31.686**	**-32.211**	**-31.952**	**-31.932**
Totaal Reserves		**-90.836**	**-89.012**	**-87.803**	**-86.915**
	Naam voorziening (Bedragen x 1.000)	**Prognose 2026**	**Prognose 2027**	**Prognose 2028**	**Prognose 2029**
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	VRZ0012 VZ Onderh. inrichting begraafplaats	-114	-123	-132	-141
	VRZ0013 VZ Onderhoud gemeentelijke gebouwen	-1.101	-1.289	-806	-1.050
	VRZ0016 VZ Havenwerken	-579	-419	-475	-531
Onderhoudsegalisatievoorzieningen - Totaal		**-1.795**	**-1.832**	**-1.414**	**-1.723**
Voorzieningen LV, Verpl. en Risico's	VRZ0009 VZ Pensioengelden wethouders	-5.314	-5.064	-4.813	-4.563
	VRZ0010 VZ Afvloeingsregeling personeel	-779	-779	-779	-779
	VRZ0011 VZ Soc. uitker. voormalig personeel	-347	-177	-139	-102
	VRZ0017 VZ Verlofsparen	-113	-113	-113	-113
Voorzieningen LV, Verpl. en Risico's - Totaal		**-6.553**	**-6.132**	**-5.844**	**-5.556**
Voorzieningen derden beklemmende mid	VRZ0002 VZ Egalisatie Onderh. gem.watertaken	-1.205	-1.616	-2.658	-4.894
	VRZ0004 VZ Afkoop onderhoud graven	-1.626	-1.639	-1.652	-1.665

	Naam reserve (Bedragen x 1.000)	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029
	VRZ0006 VZ Ruimtelijke ontwikkeling	-520	-520	-520	-520
	VRZ0015 VZ Verevening Vitale Vakantieparken	-1.773	-1.773	-1.773	-1.773
Voorzieningen derden beklemmende mid - Totaal		**-5.124**	**-5.547**	**-6.602**	**-8.851**
Totaal Voorzieningen		**-13.472**	**-13.511**	**-13.860**	**-16.129**
Totaal reserves en voorzieningen		**-104.308**	**-102.523**	**-101.663**	**-103.045**

Bijlagen

Meerjareninvesteringsplan

Inleiding

Conform de Nota Waarderen, Activeren en Afschrijven (WAAVA) 2024-2027, zoals vastgesteld bij raadsbesluit van 21 maart 2024, wordt jaarlijks, als onderdeel van de Kadernota, een meerjarig investeringsplan voorgelegd. Deze werkwijze heeft als doel een transparante integrale afweging te bevorderen in combinatie met alle andere voorstellen voor nieuwe budgetuitgaven, die bij de Kadernota worden gedaan. In onderstaande tabellen zijn zowel de investeringen nieuw beleid als vervangingsinvesteringen opgenomen.

De kapitaallasten van de daarin opgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief. Dit heeft als gevolg dat de kapitaallasten van afgeschreven investeringen niet meer vrijvallen maar beschikbaar blijven ter dekking van vervangingsinvesteringen. Het voordeel hiervan is dat er op lange termijn in de begroting geen grote schommelingen ontstaan ten aanzien van de kapitaallasten. Een ander voordeel is dat het besluitvormingsproces aanzienlijk vereenvoudigd wordt omdat bij het vaststellen van de begroting ook de meerjareninvesteringsplanning wordt vastgesteld. Het is dan niet meer nodig voor investeringen die worden genoemd in het meerjareninvesteringsplan afzonderlijk kredietaanvragen te doen. Voor nieuwe investeringen kan een afzonderlijk raadsbesluit nodig zijn.

Overeenkomstig de vastgestelde systematiek van waarderen en afschrijven worden de kapitaallasten volgens de formule t+1 berekend vanaf één jaar na het jaar van de investering.

Investeringen nieuw beleid

In onderstaande tabellen zijn de investeringen nieuw beleid weergegeven voor de begrotingsjaren 2026-2029. Voor onderstaande investeringen kan nog een afzonderlijk raadsbesluit benodigd zijn. Dit is aangegeven in onderstaande tabel. Onderstaande bedragen in de tabellen betreft bedragen in euro’s inclusief eventuele niet-verrekenbare btw. De kredieten in het eerste jaar worden definitief vastgesteld ter uitvoering, indien geen aanvullend advies aan de raad benodigd is. Bij deze kredieten is de krediethouder vermeld. De bedragen voor de kredieten m.b.t. het IHP zijn gebaseerd op prijspeil 2025.

Activasoort (Bedragen x 1.000)	Omschrijving	2026	Advies aan raad volgt?	Krediethouder
Gebouwen	DMJOP MFC de Bogen sporthal	115	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)	A. Koopmans
Gebouwen	DMJOP MFC de Bogen school en wijkcentrum	166	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)	A. Koopmans
Gebouwen	DMJOP Gymlokaal Houtkamp	286	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)	A. Koopmans
Onderwijs IHP	Uitbreiding Dok19 t.b.v. Waterfront	2.400	Nee (raadsbesluit 20-03-2025)	M. Mulder
Onderwijs IHP	De Springplank	9.003	Nee (raadsbesluit 20-03-2025)	M. Mulder
Onderwijs IHP	Gymzaal Springplank	2.888	Nee (raadsbesluit 20-03-2025)	M. Mulder
Onderwijs IHP	Verschoorschool incl. gymzaal	11.477	Nee (raadsbesluit 20-03-2025)	M. Mulder
Onderwijs IHP	Dominicus Savio uitbreiding	2.790	Nee (raadsbesluit 20-03-2025)	M. Mulder
Onderwijs IHP	CBS De Schakel uitbreiding	2.989	Nee (raadsbesluit 20-03-2025)	M. Mulder
Verkeer en vervoer	Uitvoering verkeersveiligheidsplan (2026 t/m 2030)	350	Ja (verkeersveiligheidsplan)	Advisering volgt
Verkeer en vervoer	Revitalisering binnenstad 2026-2029	1.089	Nee (uitvoering binnenstadvisie)	E. Hamelink
Verkeer en vervoer	Omvormen LED (2026 t/m 2029)	250	Nee	G. de Bruin
Verkeer en vervoer	Ombouwen rotondes Groene Zoomweg	1.533	Nee	W. van Blijderveen
Verkeer en vervoer	Ombouwen rotondes Groene Zoomweg (inkomst)	-337	Nee	W. van Blijderveen
Verkeer en vervoer	Verkeersveilig maken Pauwenkamp en Parallelweg	4.471	Nee	W. van Blijderveen
Openbaar groen	Veluwe ontvangstlocatie	1.912	Nee	F. van Tol
Openbaar groen	Veluwe ontvangstlocatie (inkomst)	-1.037	Nee	I. Petrova
Openbaar groen	Herinrichting OR Goeman Borgesiuslaan	800	Nee	P. Lohmeijer
Openbaar groen	Herinrichting OR Goeman Borgesiuslaan (inkomst)	-400	Nee	P. Lohmeijer
	Totaal	**40.745**		

Activasoort (Bedragen x 1.000)	Omschrijving	2027	Advies aan raad volgt?
Gebouwen	DMJOP Buurthuis de Tweeling	129	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Gebouwen	DMJOP Begraafplaats Oostergaarde	98	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Gebouwen	DMJOP Begraafplaats Elzenhof	38	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Gebouwen	DMJOP Sportzaal Stadsweiden	537	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Gebouwen	DMJOP Gymlokaal Vliepad	320	Nee (raadsbesluit 16-02-2023)
Verkeer en vervoer	Uitvoering verkeersveiligheidsplan (2026 t/m 2030)	350	Ja (verkeersveiligheidsplan)
Verkeer en vervoer	Revitalisering binnenstad 2026-2029	1.283	Nee (uitvoering binnenstadvisie)
Verkeer en vervoer	Omvormen LED (2026 t/m 2029)	250	Nee
Verkeer en vervoer	Optimaliseren inrichting Boulevard	300	Nee
	Totaal	**3.305**	

Activasoort (Bedragen x 1.000)	Omschrijving	2028	Advies aan raad volgt?
Onderwijs IHP	CBS de Brug	5.614	Nee (raadsbesluit 20-03-2025)
Onderwijs IHP	Tijdelijke unit Wolderweide	150	Nee (raadsbesluit 20-03-2025)
Verkeer en vervoer	Uitvoering verkeersveiligheidsplan (2026 t/m 2030)	350	Ja (verkeersveiligheidsplan)
Verkeer en vervoer	Revitalisering binnenstad 2026-2029	1.061	Nee (uitvoering binnenstadvisie)
Verkeer en vervoer	Omvormen LED (2026 t/m 2029)	250	Nee
	Totaal	**7.425**	

Activasoort (Bedragen x 1.000)	Omschrijving	2029	Advies aan raad volgt?
Onderwijs IHP	De Olijfboom	3.706	Nee (raadsbesluit 20-03-2025)
Verkeer en vervoer	Revitalisering binnenstad 2026-2029	1.245	Nee (uitvoering binnenstadvisie)
Verkeer en vervoer	Uitvoering verkeersveiligheidsplan (2026 t/m 2030)	350	Ja (verkeersveiligheidsplan)
Verkeer en vervoer	Omvormen LED (2026 t/m 2029)	250	Nee
	Totaal	**5.551**	

Vervangingsinvesteringen

Voor de in het investeringsplan opgenomen vervangingsinvesteringen is geen afzonderlijk besluit van de raad nodig. Binnen de in de begroting beschikbare financiële kaders kan direct tot uitvoering worden overgegaan door het college. De vervangingsinvesteringen zijn geactualiseerd voor de jaren 2026-2029 wat betreft fasering en bedragen op basis van reëel ramen. Onderstaande bedragen in de tabel betreft de bedragen inclusief eventuele niet-verrekenbare btw. Wat betreft kredieten sport worden de kredieten getoond waarbij rekening is gehouden met de inkomsten vanuit de SPUK sport btw. De kredieten in het eerste jaar worden definitief vastgesteld ter uitvoering. Voor 2026 betreft het een totaalkrediet van € 568.000,-.

Activasoort (Bedragen x 1.000)	Omschrijving	2026	Krediethouder
Tractie (Openbaar groen)	Trekker - Groen	90	J. van der Meer
Tractie (Openbaar groen)	Trilo Blad gras zuigwagen - Groen	100	J. van der Meer
Tractie (Reiniging)	Voertuig buitengebied - Reiniging	70	J. van der Meer
Beheerplan Openbare Ruimte	Vervanging opslagsysteem camera's politie	45	K.J. Bakema
Openbare orde en veiligheid	Mobiel Camera Systeem	43	C. Sikkema
Huis van de Stad	Verbouwing Raadzaal Audiovis. Mid.	75	G. de Bruin
Openbare orde en veiligheid	Verv. Cameratoezicht Binnenstad	107	G. de Bruin
Huisvestingskosten	Aanschaf Koffieautomaten	38	C. Sikkema
	Totaal	**568**	
Activasoort (Bedragen x 1.000)	**Omschrijving**	**2027**	
Tractie (Openbaar groen)	Werkvoertuig buitengebied	70	
Tractie (Openbaar groen)	Werkvoertuig buitengebied	70	
Tractie (Openbaar groen)	Versnipperaar - Groen	65	
Tractie (Reiniging)	Veegmachine (klein)	210	
Huis van de Stad	Renovatie stadhuis inrichting (koppeling MJOP)	875	
Sport	Verv. Armaturen sportpark de Strokel	62	
Openbare orde en veiligheid	Cameratoezicht Hortuspark	27	
	Totaal	**1.379**	
Activasoort (Bedragen x 1.000)	**Omschrijving**	**2028**	
Tractie	VW transporter TDI EU6 (1	41	
Tractie	Aanschaf Mitsubishi Canter	46	
Tractie	Tractor	42	
Tractie	Elektrisch straatreinigingsvoert. 1	44	
Tractie	Elektrisch straatreinigingsvoert. 2	44	
Tractie (begraven)	Portaalkraan	73	
Parkeren	Verv. Parkeerapparatuur Klooster	60	
Gebouwen	Renovatie 't Klooster	1.933	
Sport	Verv. Wijkkunstgrasspeelvelden	109	
Sport	Verv. Wijkkunstgrasspeelveld fase 2	57	
Sport	Groot Sypel fase 2 inr. Hockeyveld	547	
	Totaal	**2.996**	
Activasoort (Bedragen x 1.000)	**Omschrijving**	**2029**	
Tractie	Riolering Elektrische minigraver-21	84	
Tractie	Maaimachine begraafplaatsen 2023	21	
Tractie	Werktuigdrager 2023	50	
Tractie	Begraafplaats Werkvoertuig Addax-21	44	
Tractie	Mitsubishi Fuso V-612-XG (riolering	55	
Tractie	Mitsubishi Fuso V-613-XG (boomploeg	59	
Tractie	Mitsubishi Fuso V-592-XP (techn. die	59	
Parkeren	Verv. Parkeerapparatuur Westeinde	52	
Sport	Vervanging automatiseringssysteem Sypel	58	
Gebouwen	Trouwzaal Oude Stadhuis	25	
Onderwijs	Bouw+inr. 6 kl.cbs Kerkplein (koppeling IHP)	351	
Onderwijs	Uitbreiding cbs De Wegwijzer (koppeling IHP)	134	
Gymzalen	School Drielanden West inricht.gymzaal	105	
	Totaal	**1.097**	

Overzicht baten en lasten per taakveld naar indeling Iv3

In onderstaand overzicht zijn de baten en lasten per taakveld gepresenteerd op basis van de Iv3-indeling (Informatie voor Derden). De Iv3-indeling is landelijk voorgeschreven en wordt gebruikt voor het uitwisselen van financiële informatie met onder andere de Rijksoverheid en het CBS. Deze informatie kan ook gebruikt worden voor een vergelijking met andere gemeenten. Onderstaande informatie wijkt op onderdelen af van de taakvelden zoals toegelicht onder hoofdstuk 2 Programmaplan. In het programmaplan zijn reservemutaties voor het inzicht verantwoord onder de betreffende programma's. In de Iv3-indeling worden alle reservemutatie verantwoord op taakveld 0.10 Mutaties reserves. De totale baten, lasten en het Saldo zijn gelijk.

Programma (Bedragen x 1.000)	Taakveld		Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0 - Bestuur en ondersteuning	0.1 Bestuur	Lasten	-3.408	-3.084	-3.018	-3.018
		Baten	312	312	312	312
	0.2 Burgerzaken	Lasten	-3.471	-3.344	-3.337	-2.906
		Baten	1.385	1.396	1.307	859
	0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	Lasten	-2.329	-2.330	-2.349	-2.349
		Baten	971	982	982	1.372
	0.4 Overhead	Lasten	-21.965	-21.349	-20.842	-20.798
		Baten	3.066	3.060	2.876	2.846
	0.5 Treasury	Lasten	-1.456	-1.812	-1.722	-1.605
		Baten	2.356	2.168	2.182	2.246
	0.61 OZB woningen	Baten	9.261	9.371	9.525	9.603
	0.62 OZB niet-woningen	Baten	6.560	6.560	6.560	6.560
	0.63 Parkeerbelasting	Baten	3.912	3.912	4.019	4.019
	0.64 Belastingen overig	Lasten	-917	-917	-917	-917
		Baten	696	696	696	696
	0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	Lasten	-1.253	-2.979	-5.398	-7.987
		Baten	115.583	116.190	115.235	117.515
	0.8 Overige baten en lasten	Lasten	-150	-133	-248	-451
		Baten	-	-	-	-
	0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Lasten	-	-	-	-
	0.10 Mutaties reserves	Lasten	-1.680	-1.633	-544	-544
		Baten	6.992	3.397	1.716	1.409
	0.11 Res. v.de rek. van baten lasten	Lasten	-4.358	-3.011	-930	-712
0 - Bestuur en ondersteuning - Totaal			110.107	107.452	106.105	106.150
1 - Veiligheid	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	-4.315	-4.468	-4.534	-4.532
		Baten	145	145	145	145
	1.2 Openbare orde en veiligheid	Lasten	-2.264	-2.210	-2.128	-2.127
		Baten	33	33	27	27
1 - Veiligheid - Totaal			-6.401	-6.501	-6.490	-6.488
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1 Verkeer en vervoer	Lasten	-7.591	-7.984	-7.848	-7.908
		Baten	183	183	183	183
	2.2 Parkeren	Lasten	-2.684	-2.663	-2.641	-2.598
		Baten	18	18	18	18
	2.3 Recreatieve havens	Lasten	-5	-5	-5	-5
	2.4 Economische havens en waterwegen	Lasten	-1.132	-1.309	-1.188	-1.216
		Baten	776	952	834	868
	2.5 Openbaar vervoer	Lasten	-68	-67	-64	-64
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat - Totaal			-10.504	-10.875	-10.711	-10.722
3 - Economie	3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	-487	-212	-212	-212
		Baten	101	101	101	101
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	-835	-786	-360	-1.303
		Baten	835	786	360	1.303
	3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	Lasten	-431	-427	-414	-414
		Baten	45	45	45	45
	3.4 Economische promotie	Lasten	-744	-670	-663	-703
		Baten	406	406	406	406
3 - Economie - Totaal			-1.112	-757	-738	-778
4 - Onderwijs	4.1 Openbaar basisonderwijs	Lasten	-208	-208	-207	-207
	4.2 Onderwijshuisvesting	Lasten	-4.230	-4.373	-4.823	-5.419
		Baten	292	292	304	328
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Lasten	-4.445	-4.411	-4.389	-4.389
		Baten	2.853	2.853	2.853	2.853
4 - Onderwijs - Totaal			-5.738	-5.847	-6.262	-6.834

Programma (Bedragen x 1.000)	Taakveld		Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
5 - Sport, cultuur en recreatie	5.1 Sportbeleid en activering	Lasten	-1.094	-1.064	-1.058	-1.049
		Baten	274	-	-	-
	5.2 Sportaccommodaties	Lasten	-5.569	-5.338	-5.283	-5.208
		Baten	2.539	2.568	2.694	2.694
	5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	Lasten	-2.977	-2.802	-2.782	-2.691
		Baten	94	94	94	94
	5.4 Musea	Lasten	-893	-887	-887	-886
		Baten	88	88	88	88
	5.5 Cultureel erfgoed	Lasten	-567	-564	-558	-558
		Baten	173	173	173	173
	5.6 Media	Lasten	-1.029	-875	-871	-871
		Baten	47	47	47	47
	5.7 Openbaar groen en recreatie	Lasten	-5.307	-5.146	-5.042	-5.016
		Baten	136	136	136	140
5 - Sport, cultuur en recreatie - Totaal			-14.083	-13.569	-13.247	-13.042
6 - Sociaal domein	6.1 Samenkracht en burgerparticip.	Lasten	-9.247	-8.899	-8.459	-8.462
		Baten	1.540	1.342	1.342	1.342
	6.2 Toegang en eerste lijnsvoorz.	Lasten	-	-	-	-
		Baten	-	-	-	-
	6.22 Toegang/1e lijnsvrz. Jeugd	Lasten	-5.539	-5.487	-5.217	-5.217
		Baten	-	-	-	-
	6.23 Toegang/1e lijnsvrz. Integraal	Lasten	-734	-734	-634	-634
		Baten	-	-	-	-
	6.3 Inkomensregelingen	Lasten	-22.034	-22.027	-21.968	-21.968
		Baten	17.435	17.435	17.435	17.435
	6.4 WSW en beschut werk	Lasten	-4.990	-4.757	-4.566	-4.304
	6.5 Arbeidsparticipatie	Lasten	-1.393	-1.390	-1.390	-1.390
	6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	Lasten	-2.335	-2.335	-2.334	-2.334
		Baten	45	45	45	45
	6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	Lasten	-5.915	-5.915	-5.915	-5.915
		Baten	276	276	276	276
	6.712 Begeleiding (Wmo)	Lasten	-3.980	-3.930	-3.880	-3.830
	6.713 Dagbesteding (Wmo)	Lasten	-685	-655	-655	-655
	6.714 Ov.maatwerkarrangementen (Wmo)	Lasten	-135	-135	-135	-135
	6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	Lasten	-21	-21	-21	-21
	6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	Lasten	-12.509	-12.159	-12.109	-12.109
	6.762 Jeugdhulp m verblijf regionaal	Lasten	-5.827	-5.827	-5.827	-5.827
	6.763 Jeugdhulp m verblijf landelijk	Lasten	-350	-350	-350	-350
	6.791 PGB Wmo	Lasten	-1.905	-1.875	-1.875	-1.875
	6.792 PGB Jeugd	Lasten	-625	-595	-595	-595
	6.811 Beschermd wonen (Wmo)	Lasten	-21.779	-21.679	-21.679	-21.679
		Baten	26.000	26.000	26.000	26.000
	6.812 Maatsch. en vrouwenopv. (Wmo)	Lasten	-8.292	-8.292	-8.292	-8.292
		Baten	4.949	4.949	4.949	4.949
	6.821 Jeugdbescherming	Lasten	-1.309	-1.309	-1.309	-1.309
	6.822 Jeugdreclassering	Lasten	-195	-195	-195	-195
	6.91 Coörd. en beleid Wmo	Lasten	-3.058	-3.021	-3.021	-3.021
	6.92 Coörd. en beleid Jeugd	Lasten	-2.864	-2.834	-2.831	-2.831
6 - Sociaal domein - Totaal			-65.475	-64.374	-63.209	-62.901
7 - Volksgezondheid en milieu	7.1 Volksgezondheid	Lasten	-3.408	-3.145	-3.141	-3.139
		Baten	581	384	384	384

Programma (Bedragen x 1.000)	Taakveld		Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
	7.2 Riolering	Lasten	-3.916	-4.491	-5.396	-5.473
		Baten	4.768	5.408	6.327	6.408
	7.3 Afval	Lasten	-5.871	-5.867	-5.992	-5.991
		Baten	6.767	6.905	6.905	6.905
	7.4 Milieubeheer	Lasten	-3.794	-3.328	-3.408	-3.410
		Baten	934	844	844	844
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	-1.300	-1.290	-1.104	-1.101
		Baten	1.380	1.374	1.373	1.373
7 - Volksgezondheid en milieu - Totaal			3.859	3.207	3.207	3.200
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.1 Ruimtelijke ordening	Lasten	-2.338	-2.011	-1.967	-1.913
		Baten	901	893	892	893
	8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	Lasten	-8.915	-7.929	-5.629	-6.824
		Baten	8.915	7.930	5.629	6.824
	8.3 Wonen en bouwen	Lasten	-2.736	-2.441	-2.402	-2.402
		Baten	1.237	1.237	1.237	1.237
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Totaal			2.935	2.321	2.240	2.185
Totaal			-	-	-	-

Kerngegevens

		Peildatum					
		1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025
Sociale structuur	Aantal inwoners totaal	48.414	48.726	48.857	48.906	49.387	50.042*
	0 - 14 jaar	8.581	8.509	8.424	8.359	8.252	8.220
	15 - 24 jaar	5.703	5.750	5.802	5.783	5.795	5.909
	25 - 44 jaar	12.042	12.114	12.090	12.036	12.276	12.534
	45 - 64 jaar	13.157	13.177	13.200	13.188	13.277	13.368
	65 - 74 jaar	5.184	5.356	5.327	5.321	5.365	5.406
	75 - 84 jaar	2.750	2.796	2.977	3.191	3.363	3.532
	85 jaar en ouder	997	1.024	1.037	1.028	1.059	1.073
	Aantal inwoners totaal in %						
	0 - 14 jaar	17,70%	17,50%	17,20%	17,10%	16,70%	16,40%
	15 - 24 jaar	11,80%	11,80%	11,90%	11,80%	11,70%	11,80%
	25 - 44 jaar	24,90%	24,90%	24,70%	24,60%	24,90%	25,00%
	45 - 64 jaar	27,20%	27,00%	27,00%	27,00%	26,90%	26,70%
	65 - 74 jaar	10,70%	11,00%	10,90%	10,90%	10,90%	10,80%
	75 - 84 jaar	5,70%	5,70%	6,10%	6,50%	6,80%	7,10%
	85 jaar en ouder	2,10%	2,10%	2,10%	2,10%	2,10%	2,10%
	Aantal huishoudens totaal	20531	20778	20891	20999	21470	**
	% alleenstaand	33,00%	33,40%	33,60%	34,00%	34,70%	**
	% samenwonend zonder kinderen	29,40%	29,30%	29,50%	29,10%	29,50%	**
	% samenwonend met kinderen	37,60%	37,30%	36,90%	36,90%	35,80%	**
	Uitkeringen sociale zekerheid						
	AOW uitkeringen	8390	8580	8650	8740*	8830*	**
	WAO ontvangers	630	580	550	510*	480*	**
	WIA uitkeringen	490	590	640	740*	770*	**
	Wajong ontvangers	690	670	680	670*	650*	**
	WAZ ontvangers	**	**	**	**	**	**
	WW uitkeringen	620	380	290	350*	410*	**
	Bijstandsuitkeringen (personen)	1570	1140	1070	1090*	1100*	**
	Bijstandsuitkeringen (huishoudens)	850	920	870	840	860	870
	Werkloosheid in %						
	Werkzoekenden van de beroepsbevolking	4,30%	3,80%	3,20%	3,10%	3,20%	**
	Aantal Leerlingen basisonderwijs	4658	4606	4567	4470	4410	**
	Aantal Leerlingen voortgezet onderwijs	2958	2907	2927*	**	**	**
Fysieke structuur	Oppervlakte totaal gemeente in ha	4827	4827	4827	4827	4827	4827
	Oppervlakte land	3889	3889	3892	3892	3892	3892
	Oppervlakte water	938	938	935	935	935	935
	Oppervlakte totaal gemeente in %						
	Oppervlakte land in %	80,6	80,6	80,6	80,6	80,6	80,6
	Oppervlakte water in %	19,4	19,4	19,4	19,4	19,4	19,4
	Woonruimten totaal (excl. Recreatie) in %	19442	20677	21143	21553	21777	22045*
	Koopwoningen	59,1%	59,2%	59,1%	58,6%	58,6%	**
	Sociale huurwoningen	29,5%	28,7%	28,2%	27,8%	27,2%	**
	Particulier sector	10,8%	12,1%	12,6%	13,5%	14,1%	**
	Lengte wegennet totaal	270	273	277	287	291	**
	Lengte wegennet gemeentelijke- en waterschapswegen	247	248	252	261	263	**
	Lengte wegennet provinciale wegen	10	11	11	12	14	**
	Lengte wegennet rijkswegen	14	14	14	14	14	**

	Peildatum					
Lengte wegennet totaal in %						
Lengte wegennet gemeentelijke- en waterschapswegen	91,48%	90,84%	90,97%	90,94%	90,38%	**
Lengte wegennet provinciale wegen	3,70%	4,03%	3,97%	4,18%	4,81%	**
Lengte wegennet rijkswegen	5,19%	5,13%	5,05%	4,88%	4,81%	**

** Deze gegevens zijn, bij het samenstellen vande begroting nog niet definitief, maar een schatting (bron CBS)

** Bij het samenstellen vande begroting zijn deze cijfers (nog) niet beschikbaar.

Totaaloverzicht voorgesteld nieuw beleid

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Naam aanmelding	I / S	2026	2027	2028	2029
0.1 Bestuur	Uitvoeringskosten Regioarrangement EHPZ	S	-17	-15	-95	-95
0.1 Bestuur	Adviseur Participatie	S	-97	-97	-97	-97
0.2 Burgerzaken	Strategisch adviseur dienstverlening en contentbeheerder	S	-60	-60	-115	-115
0.2 Burgerzaken	Budget verkiezingen	S	-31	-46	-31	-31
0.4 Overhead	Versnelde afschrijving applicatie Unit4	S	-	8	6	2
0.4 Overhead	Versnelde afschrijving applicatie Unit4	I	-33	-91	-	-
0.4 Overhead	Formatie applicatiebeheer Centric LeefOmgeving (CLO)	S	-19	-19	-19	-19
0.4 Overhead	SROI-Coördinator	S	-	-20	-20	-20
0.4 Overhead	Aanbesteding Wmo 2026	I	-34	-	-	-
0.4 Overhead	Accountmanager werkgeversdienstverlening	S	-61	-61	-61	-61
0.4 Overhead	Arbeidsdeskundigen	S	-	-50	-50	-50
0.4 Overhead	Budget advies, bezwaar beroep Belastingen	S	-41	-41	-41	-41
0.4 Overhead	CyberBeveiligingsWet	I	-79	-	-	-
0.4 Overhead	Kwijtschelding Belastingen	S	-27	-27	-27	-27
0.4 Overhead	Optimalisatie uitvoering wet WOZ	S	-33	-33	-33	-33
0.4 Overhead	Personele verzekeringen	S	-11	-11	-11	-11
0.4 Overhead	Incidentele kosten arbeidsmarktcommunicatie	I	-8	-	-	-
0.4 Overhead	Structurele kosten arbeidsmarktcommunicatie	S	-30	-30	-30	-30
Totaal programma 0			**-581**	**-593**	**-624**	**-628**
1.1 Crisisbeheer en brandweer	Wijziging DVC Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland	S	-163	-149	-149	-149
1.2 Openbare orde en veiligheid	Handhavingsjurist	S	-111	-111	-111	-111
1.2 Openbare orde en veiligheid	Studie- opleidingskosten BOA's	S	-30	-30	-30	-30
Totaal programma 1			**-304**	**-290**	**-290**	**-290**
2.1 Verkeer en vervoer	Onderhouden van de Blauwe Zones in de stad	S	-5	-5	-5	-5
2.1 Verkeer en vervoer	Verkeerstellingen	I	-	-	-	-30
2.1 Verkeer en vervoer	Revitalisering binnenstad 2026-2029	S	-	-49	-105	-152
2.1 Verkeer en vervoer	Omvormen LED	S	-	-14	-27	-41
2.1 Verkeer en vervoer	Ombouwen rotondes Groene Zoomweg naar turborotondes	S	-	-54	-54	-54
2.1 Verkeer en vervoer	Optimaliseren inrichting Boulevard	S	-	-	-14	-13
2.1 Verkeer en vervoer	Verkeersveilig maken Pauwenkamp en Parallelweg	S	-	-21	-21	-21
2.2 Parkeren	Inrichting en doorontwikkeling software parkeerproducten	I	-180	-	-	-
2.2 Parkeren	Uitvoering programma onderdeel parkeren	I	-175	-	-	-
Totaal programma 2			**-360**	**-143**	**-226**	**-316**
3.1 Economische ontwikkeling	Uitvoeringsagenda detailhandel	I	-25	-	-	-
3.1 Economische ontwikkeling	Economisch programma	I	-50	-	-	-
3.4 Economische promotie	Wegwerken achterstanden recreatie, toerisme en evenementen	I	-72	-	-	-
3.4 Economische promotie	Veluwe ontvangstlocatie	S	-	-	-	-39
Totaal programma 3			**-147**	**-**	**-**	**-39**
Er zijn geen kadernota-aanmeldingen binnen het programma Onderwijs						
Totaal programma 4			**-**	**-**	**-**	**-**
5.1 Sportbeleid en activering	Koningsspelen	I	-9	-9	-9	-
5.1 Sportbeleid en activering	Beweegcoach senioren	S	-	-	-70	-70
5.3 Cultuur	Exploitatiesubsidie de Mess	I	-30	-	-	-
5.3 Cultuur	Cultuur en erfgoedpact	S	-6	-6	-6	-6
5.7 Openbaar groen en buitenrecreatie	Herinrichting Openbare ruimte Goeman Borgesiuslaan	S	-	-15	-15	-15
Totaal programma 5			**-45**	**-30**	**-100**	**-91**
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Odensehuis	S	-	-	-165	-165
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Toekomstplan Positieve Gezondheid MFC Harderwijk	S	-84	-84	-84	-84
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Samenredzame en zorgzame gemeenschappen (community building)	S	-200	-200	-200	-200
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Collectief aanbod en respijtzorg	I	-240	-195	-	-

Taakveld (Bedragen x 1.000)	Naam aanmelding	I / S	2026	2027	2028	2029
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Versterken van Welzijn op recept/trefpunt PG	I	-39	-	-	-
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Versterken van Welzijn op recept/trefpunt PG	S	-30	-68	-90	-100
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Stichting Present	S	-26	-26	-26	-26
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie	Thuishuis	I	-41	-41	-	-
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	Jongerencoach i.c.m. inschools jongerenwerk	S	-	-	-130	-130
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	Preventief aanbod kansrijk opvoeden/opgroeien	S	-55	-55	-55	-55
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	Individuele ondersteuning jeugd in de sociale basis	I	-270	-270	-	-
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	Wijkaanpak Jeugd Tweelingstad/Stadsdennen	S	-35	-35	-35	-35
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	Onderwijs/Jeugd arrangementen	S	-100	-100	-100	-100
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	Praktische thuisbegeleiding Jeugd	I	-201	-201	-	-
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Heroriëntatie toegang	I	-100	-100	-	-
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Cultuuromslag / Bewustwording	S	-50	-50	-50	-50
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Huiselijk geweld	S	-15	-15	-15	-15
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	Focusteam 16-23 jaar	I	-100	-	-	-
Totaal programma 6			**-1.586**	**-1.440**	**-950**	**-960**
7.1 Volksgezondheid	Ketenaanpak overgewicht en obesitas (KnGG en VnGG)	I	-50	-	-	-
7.1 Volksgezondheid	Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)	S	-5	-25	-25	-25
Totaal programma 7			**-55**	**-25**	**-25**	**-25**
8.1 Ruimte en leefomgeving	Hart van Hierden	I	-300	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen	DVO Wonen	S	-75	-75	-75	-75
Totaal programma 8			**-375**	**-75**	**-75**	**-75**
Totaal alle programma's			**-3.453**	**-2.596**	**-2.290**	**-2.424**

Afkortingenlijst

Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
2-W vragen	‘Wat willen we bereiken?’ en ‘Wat doen we daarvoor?’
Alg.	Algemeen
ANWB	Algemene Nederlandsche Wielrijders Bond
AOW	Algemene Ouderdomswet
APV	Algemeen plaatselijke verordening
AVE	Aanpak Voorkoming Escalatie
AZC	Asielzoekerscentrum
B&O	Bestuur en Organisatie
B&W	Burgemeesters en Wethouders
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
Berap	Bestuursrapportage
BG	Begroting
Bibob	bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BOH	Binnenstandondernemers Harderwijk
BR	Bestemmingsreserve
BRKL	Bestemmingsreserve Kapitaallasten
BRP	Basisregistratie personen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	Gebundelde Uitkering
BV	Besloten Vennootschap
BWMO	Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang
BZK	Binnenlandse Zaken en Koningsrelaties
CBS	Centraal Bureau Statistiek
CISO	Chief Information Security Officer
CJG	Centrum voor Jeugd en gezin
Co2	Koolstofdioxide
Coelo	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
Coll.	College
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek.
D&H	Dijkgraaf en Hoogheemraden
d.m.v.	Door middel van
Diftar	Gedifferentieerde Tarieven
DigiD	Digitale Identiteit
DIV	Documentaire Informatievoorziening
DMJOP	Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan
DNB	De Nederlandse Bank
DOK	Dynamisch, Onderzoekend en Kindgericht
DSO	digitaal Stelsel Omgevingswet
DUO	Dienst uitvoering Onderwijs
EBS	Energieregistratie- en Bewakingssysteem
EHPZ	Ermelo, Harderwijk, Putten, de waterschappen Vallei, Veluwe en Zuiderzeeland.
EHZ	Ermelo, Harderwijk en Zeewolde
EHZM	Ermelo, Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidig Normatiek Single Information Audit
Etc.	Et cetera
FG	Functionaris Gegevensbescherming
Fido	Financiering Decentrale Overheden
FM	Frequentie Modulatie
FTE	Fulltime Equivalent
GALA	Gezond Actief Leven Akkoord

Afkorting	Betekenis
GEM	Ecosysteem en mentale gezondheid
Geo	Geografisch
GFT	Groente- Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke/Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGI	Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de Regio
GVVP	Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan
Ha	Hectare
HAVO	Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
HRM	Human Resource Management
Hwijk	Harderwijk
HWK	Harderwijk
I	Incidenteel
I&A	Informatievoorziening en automatisering
I.h.k.v.	in het kader van
I.s.m	in samenspraak met
IBOR	Integraal Beheerplan Openbare Ruimte
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IenW	Infrastructuur en Waterstaat
IG	Inclusief Groep
IHP	Integraal Huisvestingsplan
Incl.	Inclusief
IPV	Integraal Veiligheidsplan
i.s.m	In samenspraak met
ISNV	Inkoop samenwerking Noordwest-Veluwe
Iv3	Informatie voor derden
JGGZ	Jeugd Geestelijke Gezondheidszorg
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOGG	jongeren op gezond gewicht
KCC	Klant Contact centrum
KEC	Klant Expertise Centrum
KIOS	Kunstwerken Informatie Onderhoudssysteem
KN	Kadernota
KNAU	Koninklijke Nederlandse Atletiek Unie
KNHB	Koninklijke Nederlandse Hockey Bond
KNVB	Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond
LISA	Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen en vestigingen
LTA	Landelijke transitie arrangement
LVB	Licht verstandelijke beperking
m.b.t.	met betrekking tot
m.u.v.	met uitzondering van
MAP	Module Arbeidsmarkt Participatie
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MDT	Maatschappelijke Diensttijd
MFC	Multi functioneel centrum
MIZ	Meerinzicht
MJB	Meerjarenbegroting
MJBP	Meerjarenbeleidsplan Politie
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
MKB	Midden Kleine Bedrijven
MPvE	mobiliteitsprogramma van eisen
MVOI	Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen
N.a.v.	Naar aanleiding van
N.B.	Niet Beschikbaar

Afkorting	Betekenis
N.n.b.	Nog niet bekend
N.n.t.b.	Nog niet te berekenen
N.V.M.	Nederlandse Vereniging voor Makelaars
N.v.t.	Niet van toepassing
NIS	Netwerken en Informatiesystemen
NOG	Noord- en Oost Gelderland
NS	Nederlandse Spoorwegen
NSVV	Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde
NUVAL	Nuon, Vitens, Alliander-platform
NV	Naamloze Vennotschap
NvO	Norm voor opdrachtgeverschap
O.a.	Onder andere
O.b.v.	Op basis van
OAB	Onderwijs Achterstanden beleid
ODNV	Omgevingsdienst Noord Veluwe
ODV	Omgevingsdienst Veluwe
OKO	Opgroeien in een Kansrijke Omgeving
OLP	Object Language Program
OM	Openbaar ministerie
OMP	Operationeel Maatregelen Programma
OMVV	Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken
Ov.	Overig
OV	Openbaar Vervoer
OVV	Onderzoeksraad voor Veiligheid
OVIJ	Omgevingsdienst Veluwe IJssel
OZB	Onroerende zaak belasting
OZB E	Onroerende zaak belasting eigenaren
OZB G	Onroerende zaak belasting gebruikers
P.M.	Pro Memorie
PGA	Persoonsgerichte aanpak
PGB	Persoonsgebonden budget
PIOFACH	Projecten, Informatie, Organisatie, Financiën, Applicaties, Communicatie, Huisvesting
PLOOI	Platform Open Overheidsinformatie
PMD	Plastic, Metaal en Drankkartons
POC	Percentage of Completion
PRIS	Parkeerroute Informatie systeem
PROG/pr.	Programma
Proo	Primair openbaar onderwijs
PVT	Participatie Verklaringstraject
Rek.	Rekening
RIEC	Regionale informatie- en expertise centra
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RO	Ruimtelijke Ordening
RPW	Regionaal Programma Werklocaties
RS4	Regionale samenwerking van 4 Gelderse Gemeenten: Tiel, Harderwijk, Doetinchem en Zutphen
RSG	Rijksscholen gemeenschap
RWS	Rijkswaterstaat
S	Structureel
SaaS	Software as a Service
SAP	Systeemanalyse Programmaontwikkeling
SISA	Single Information Single Audit
SNWV	Stichting Nieuwe Woonvormen
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SPUK	Specifieke uitkering
SROI	Social Return on Investment

Afkorting	Betekenis
STOMP	Stappen, Trappen, OV, MaaS en Prive-auto
T.a.v.	ter attentie van
T.b.v.	ten behoeve van
T.o.v.	ten opzichte van
t/m	tot en met
TIP	Toeristische Informatie Punt
Turap	Tussentijdserapportage
TV	Taakveld
Uitbr.	Uitbreiding
UVT	Uitvoeringsteam
V(S)O	Voortgezet (Speciaal) Onderwijs
VANG	Van afval naar Grondstof
VIB	Vergunningverlening, Informatievoorziening en Beheer
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNOG	Veiligheidsregio Noord- en Oost- Gelderland
VO	Voortgezet Onderwijs
VON	Vrij Op Naam
VPB	Vennootschapsbelasting
VRZ	Voorziening
VSV	Voortijdig schoolverlaters
VVN	Veilig verkeer Nederland
VV	Voetbal Vereniging
VVOG	Voetbal Vereniging Ons Genoegen
VWO	Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet Werk en Arbeidsondersteuning Jonggehandicapten
Wams	Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein
WAO	Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAZ	Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
WHEP	Waterschap Vallei en Veluwe Harderwijk, Ermelo en Putten
WHW	Warmtenetwerk Harderwijk
WIA	Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
WKP	Water- en Klimaatadaptieprogramma
WLZ	Wet langdurige zorg
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WPG	Wet Politiegegevens
WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening
WSP	Werkgevers Service Punt
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	Werkloosheidsuitkering
ZAP	Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan

Beleidsindicatoren

Formatie, fte per 1.000 inwoners

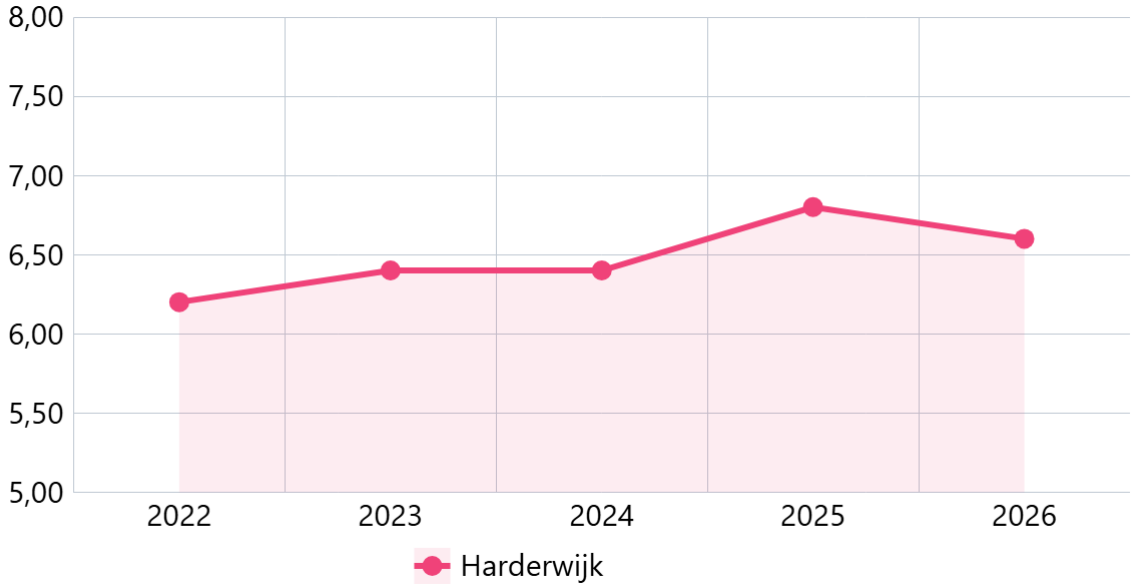

Bron: 2020-2024 jaarrekening en 2025-2026 begroting

Tot 2025 is er een lichte stijging te zien. Steeds meer taken worden decentraal bij gemeenten belegd, wat om extra inzet vraagt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan Oekraïne opvang, klimaatakkoordgelden en decentralisatie vraagstuk Jeugdzorg. In 2026 zien we een lichte daling aangezien daar de ombuigingen op de bedrijfsvoering zijn doorgevoerd. De bezetting van deze formatieplekken is te zien in de onderstaande grafiek.

Bezetting, fte per 1.000 inwoners

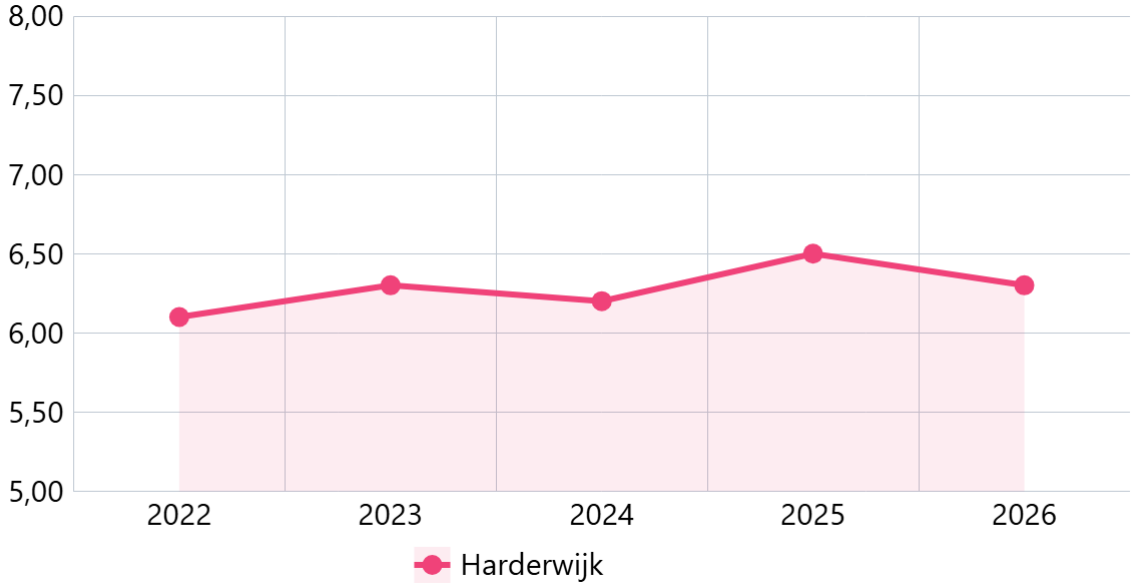

Bron: 2020-2024 jaarrekening en 2025-2026 begroting

Apparaatskosten per inwoner

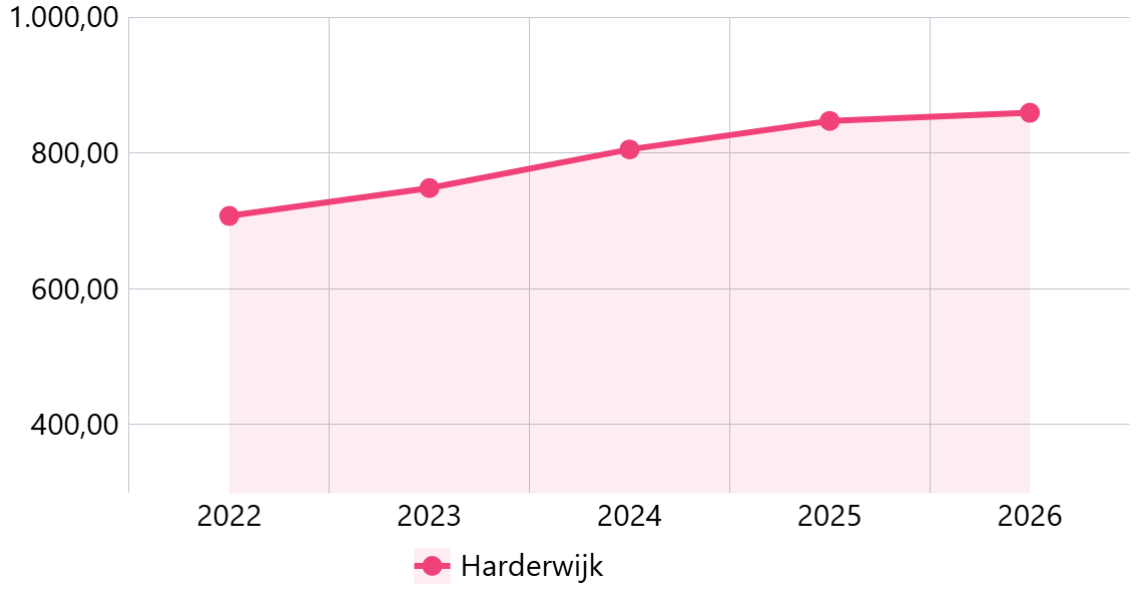

Bron: eigen gemeente. Incl. de PIOFACH taken die ondergebracht zijn bij Meerinzicht.

De stijging die te zien is, is inclusief index. Dit betekent dat een gedeelte van de stijgende lijn te verklaren is door indexatie van budgetten en cao-ontwikkelingen. Daarnaast zijn er de laatste jaren meer dan gemiddeld Kadernota aanmeldingen geweest voor bedrijfsvoering, bijvoorbeeld op het gebied van informatiebeveiliging.

Externe inhuur, kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur

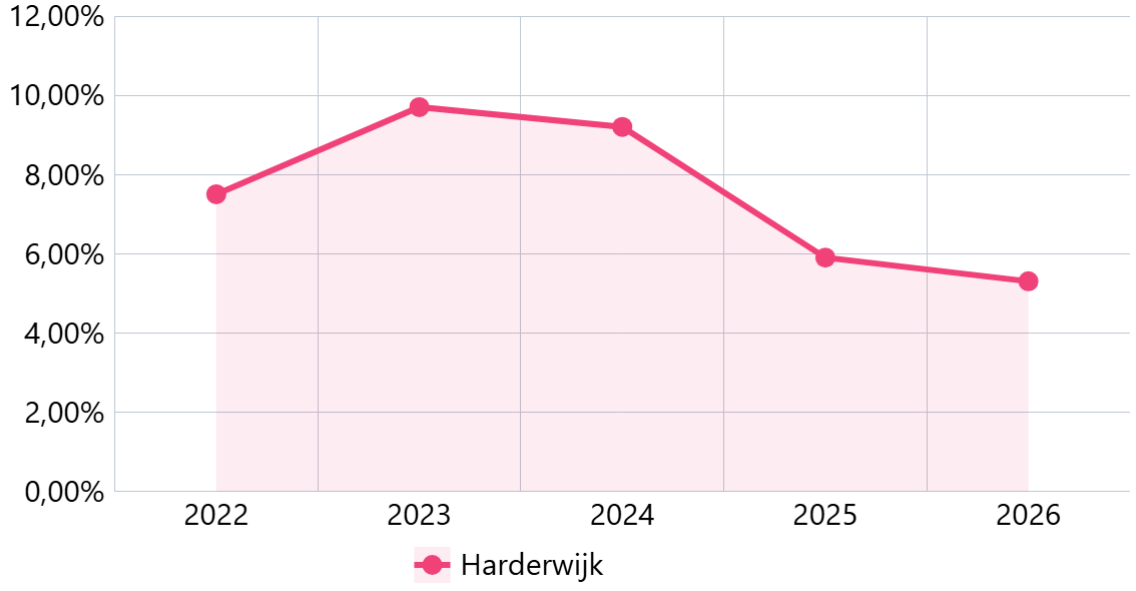

Bron: 2020-2024 jaarrekening en 2025-2026 begroting

Overhead, % van de totale lasten

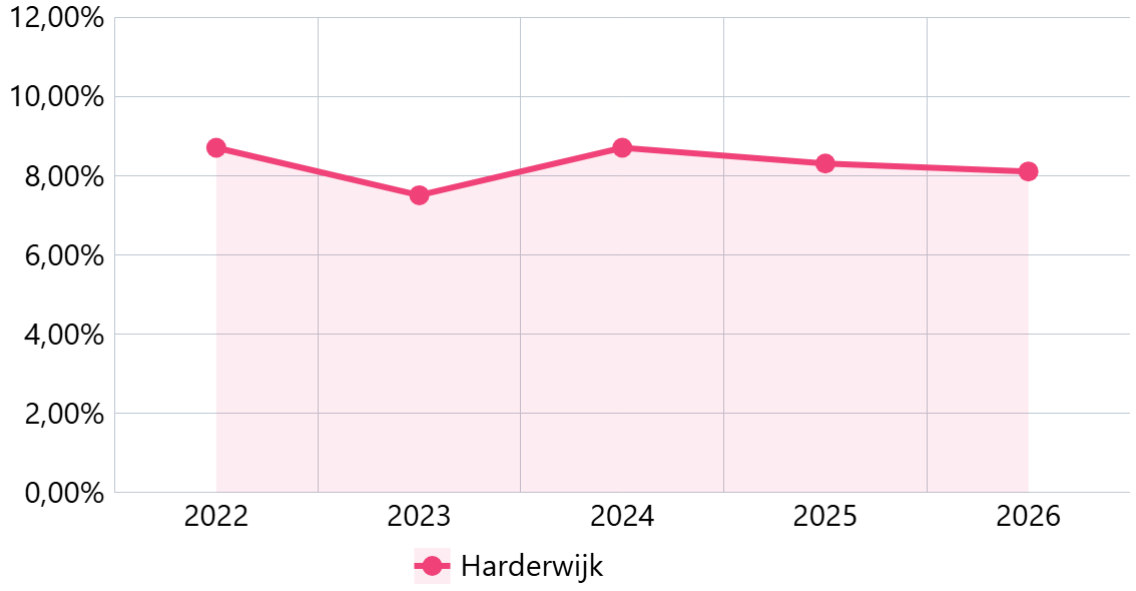

Bron: 2020-2024 jaarrekening en 2025-2026 begroting

Gemeentelijke woonlasten, éénpersoonshuishouden

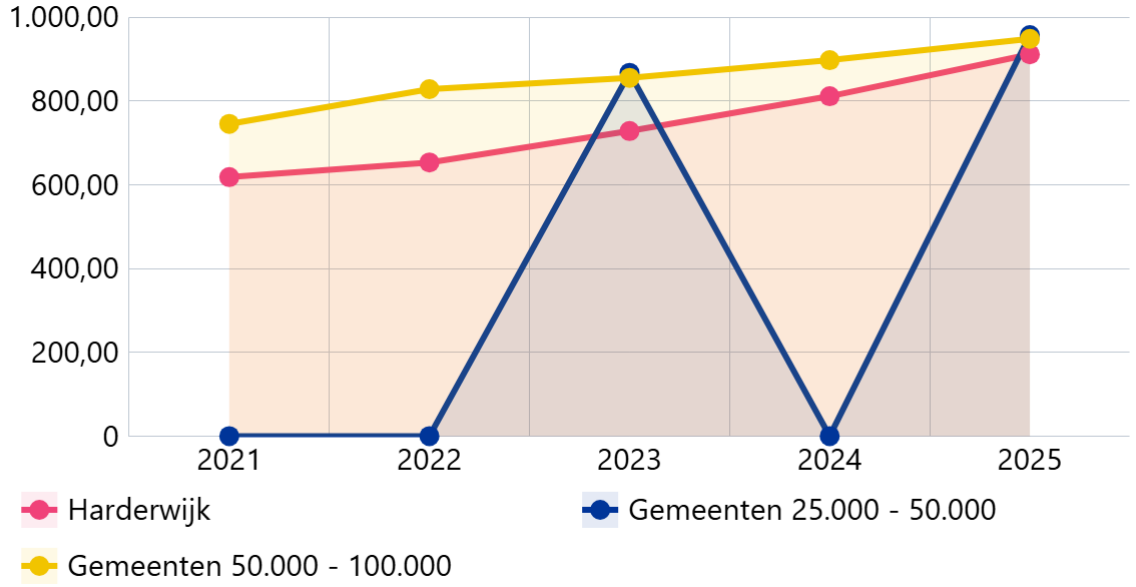

Bron: COELO. Voor de jaren 2021, 2022 en 2024 hebben we bij het segment Gemeenten 25.000 - 50.000 geen data beschikbaar.

Gemeentelijke woonlasten, meerpersoonshuishouden

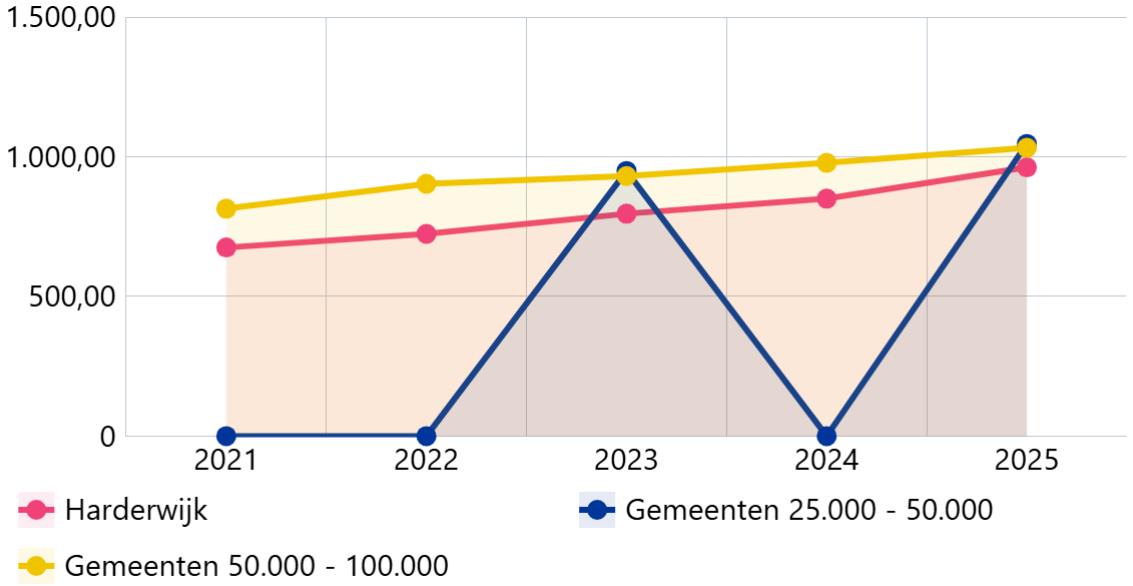

Bron: COELO. Voor de jaren 2021, 2022 en 2024 hebben we bij het segment Gemeenten 25.000 - 50.000 geen data beschikbaar.

Lokale woonlasten

Excel-tabel

Woonlasten woning met gemiddelde WOZ-waarde	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
WOZ-waarde	296.000	331.000	366.500	374.500	405.000
Rekentarief OZB	0,10050	0,09181	0,09173	0,09960	0,09150
OZB	297,48	303,89	335,20	373,00	370,58
Afvalstoffenheffing (bruto)	230,00	277,00	281,00	288,00	305,00
Riool- en waterzorgheffing	144,75	147,25	155,50	177,00	198,00
Totaal	**672,23**	**728,14**	**771,70**	**838,00**	**873,58**
Korting door demping	-	-12,00	-	-	-
Totaal	**672,23**	**716,14**	**771,70**	**838,00**	**873,58**

Woonlasten

Bron: COELO

Overzicht COELO Lokale lastendruk 2025 Provincie Gelderland

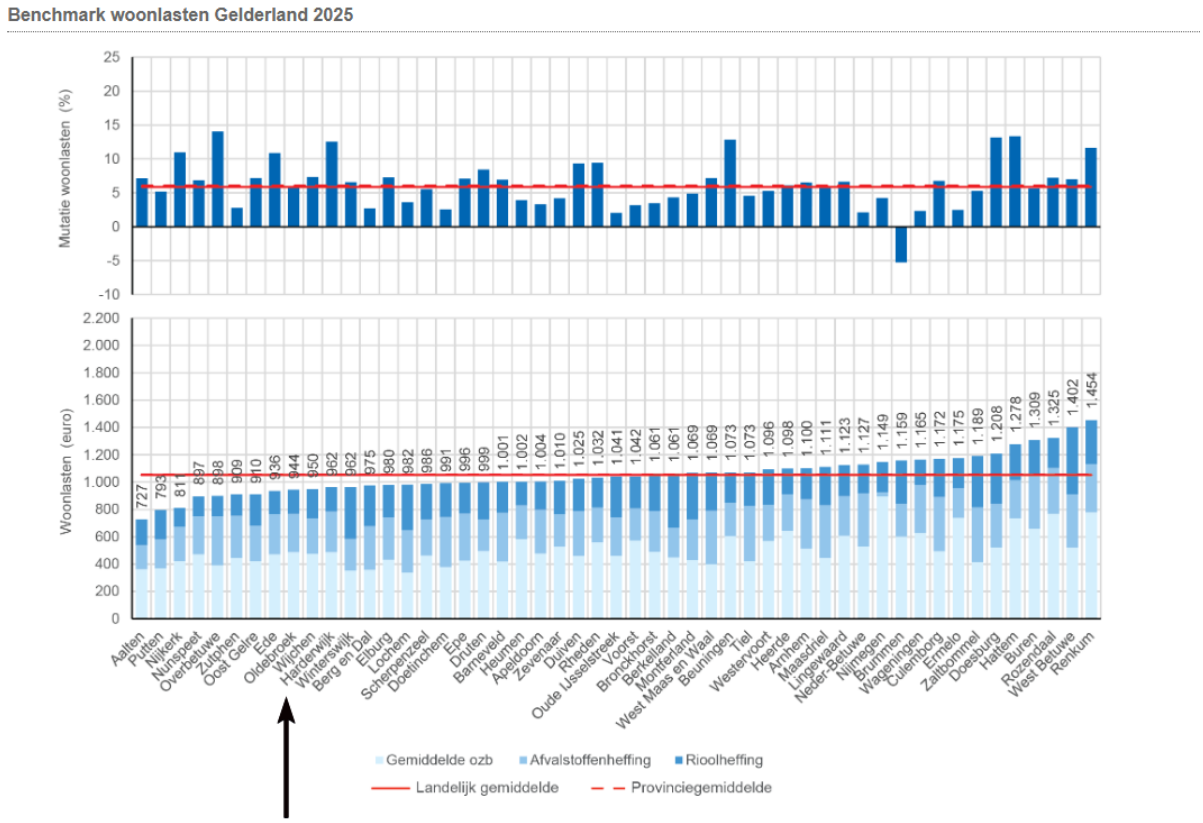

Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren

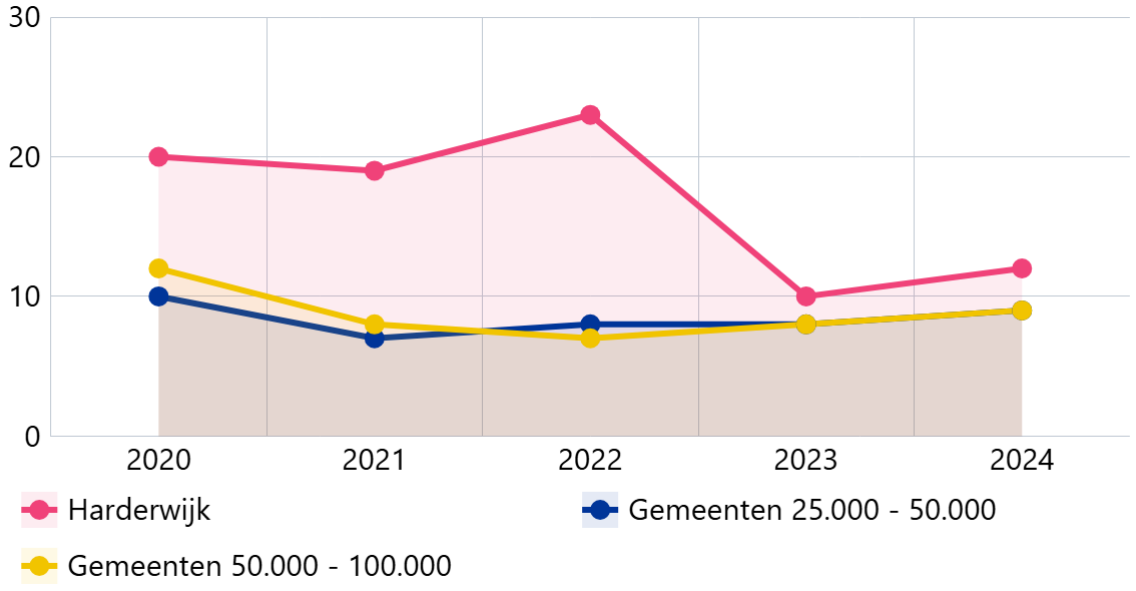

Bron: Halt

Misdrijven - Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners

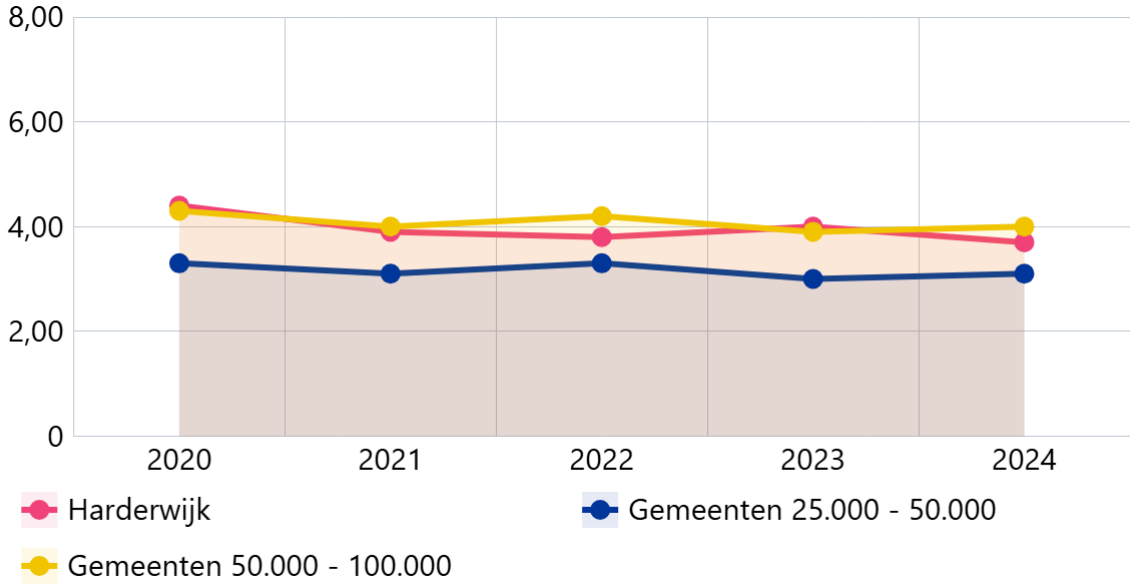

Bron: CBS

Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte

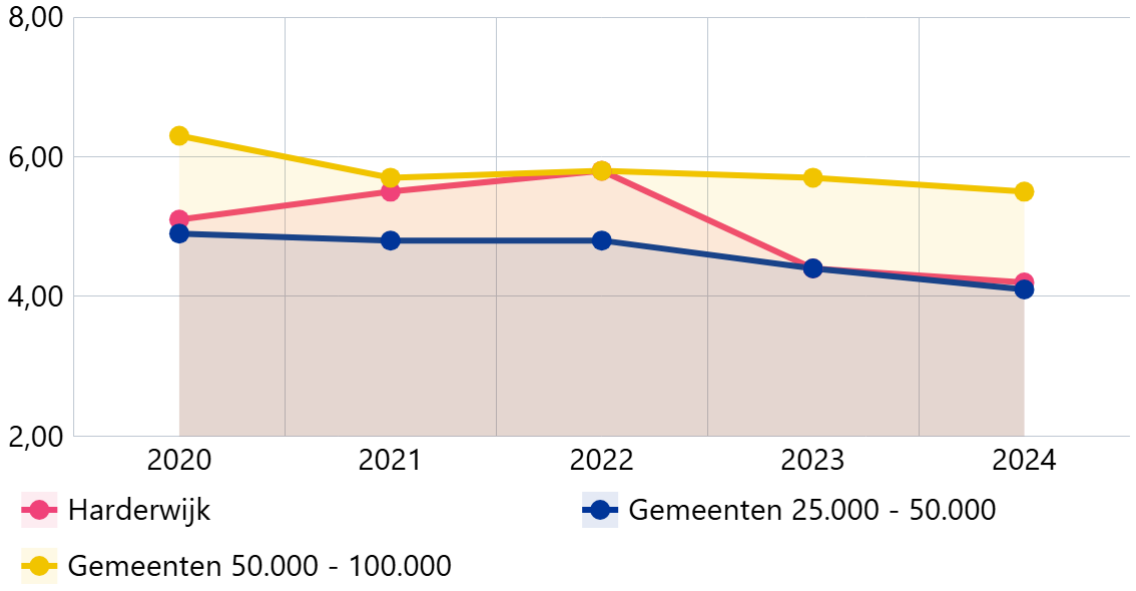

Bron: CBS

Misdrijven - Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners

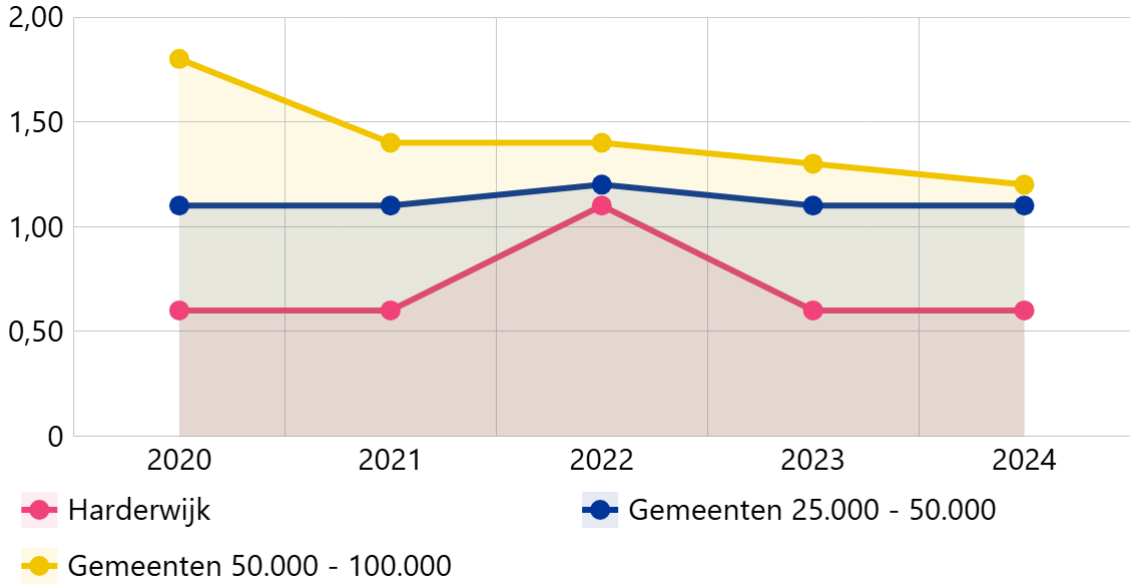

Bron: CBS

Misdrijven - Winkeldiefstallen

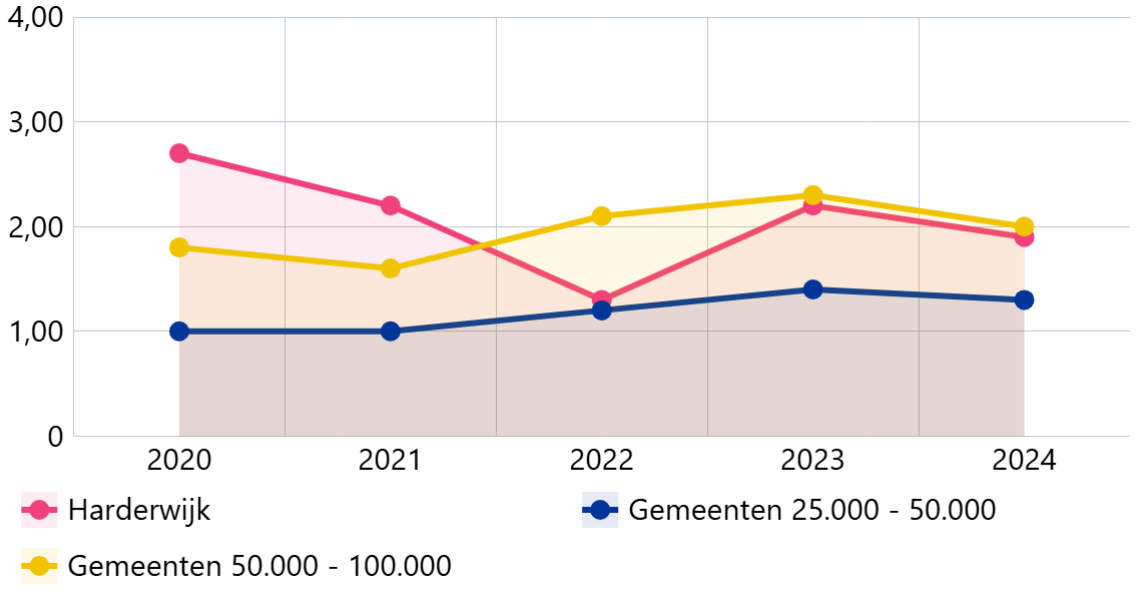

Bron: CBS

Aangiften woninginbraak

Bron: Politieteam Veluwe West

Gemiddeld 2012-2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Gemiddeld 2020-2024
147	72	33	84	57	37	35	42	27	40

Opgelegde tijdelijke huisverboden

Bron: Gemeente Harderwijk

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
3	8	6	3	7	3	2

Diverse indicatoren in relatie tot veiligheid

Bron: Politieteam Veluwe West

Feiten	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal misdrijven	1576	1425	1861	1992	1772	1776	1908	1768
Geweld	167	177	175	178	158	157	166	150

Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	165	80	72	79	65	50	77	49
Diefstal brom-, snor-, fietsen	129	90	182	110	142	170	216	193
Vernieling c.q. zaakbeschadiging	141	94	159	176	162	184	148	156
Totaal registraties overlast	1101	863	1007	1139	1385	1237	1330	1307
Jeugdoverlast	335	165	215	405	538	380	397	371
Drugsoverlast	81	108	116	118	119	121	159	174
Verkeersongevallen	432	419	464	327	315	335	369	N.N.B.

Aantal verkeersongevallen per 1.000 inwoners

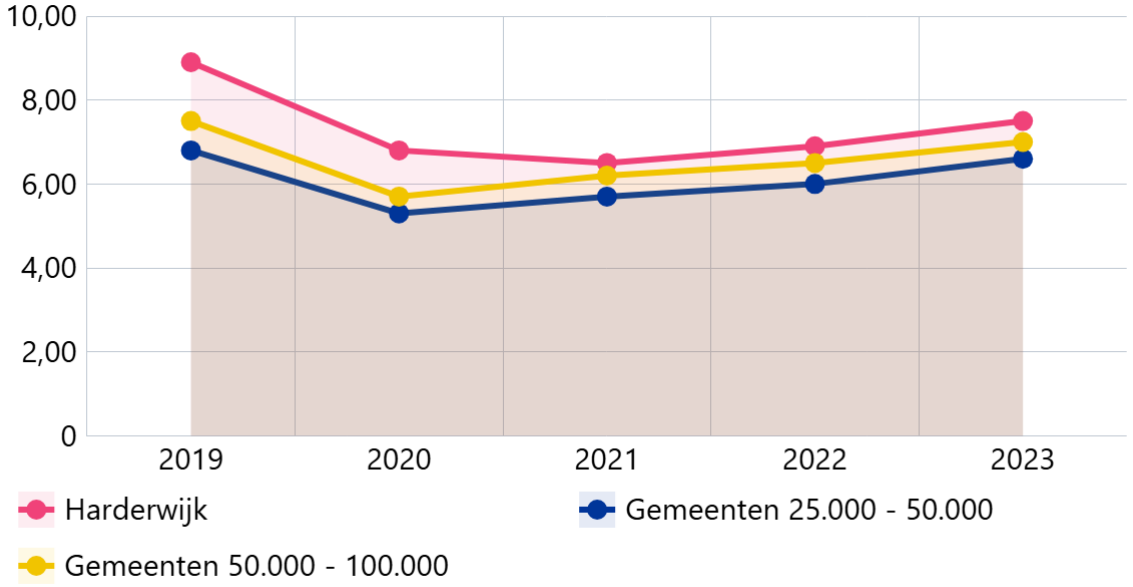

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Functiemenging: weerspiegelt verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

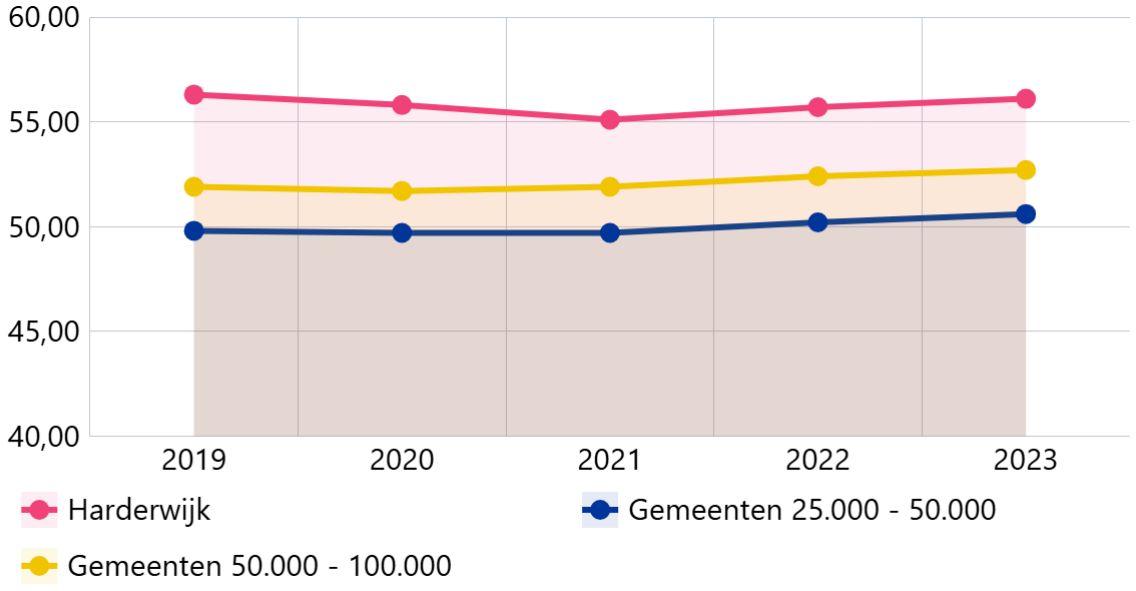

Bron: CBS BAG/LISA

Vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar

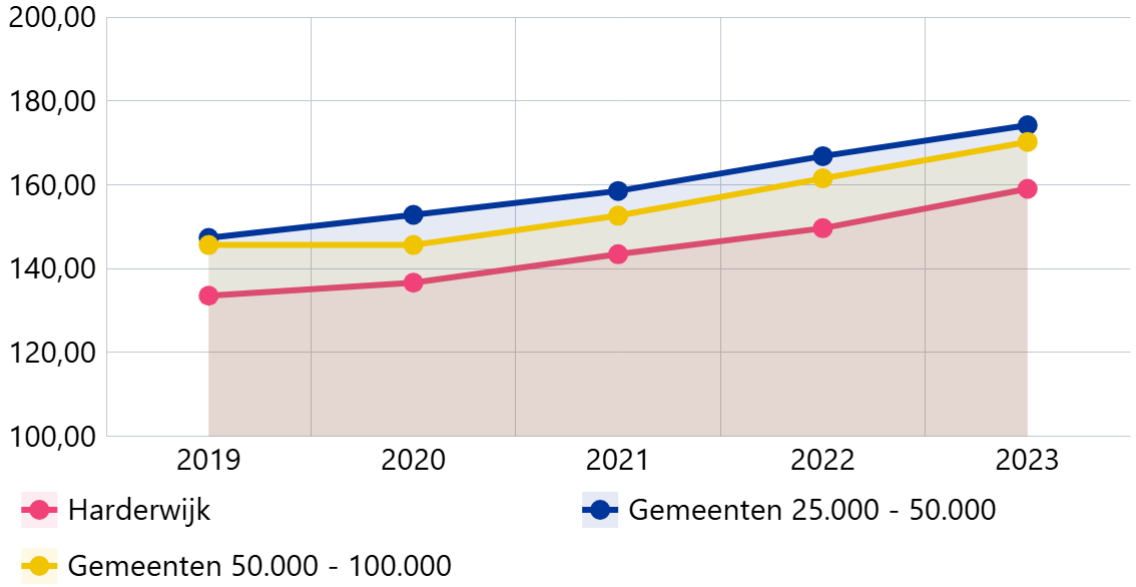

Bron: LISA

Absoluut verzuim per 1.000 inwoners

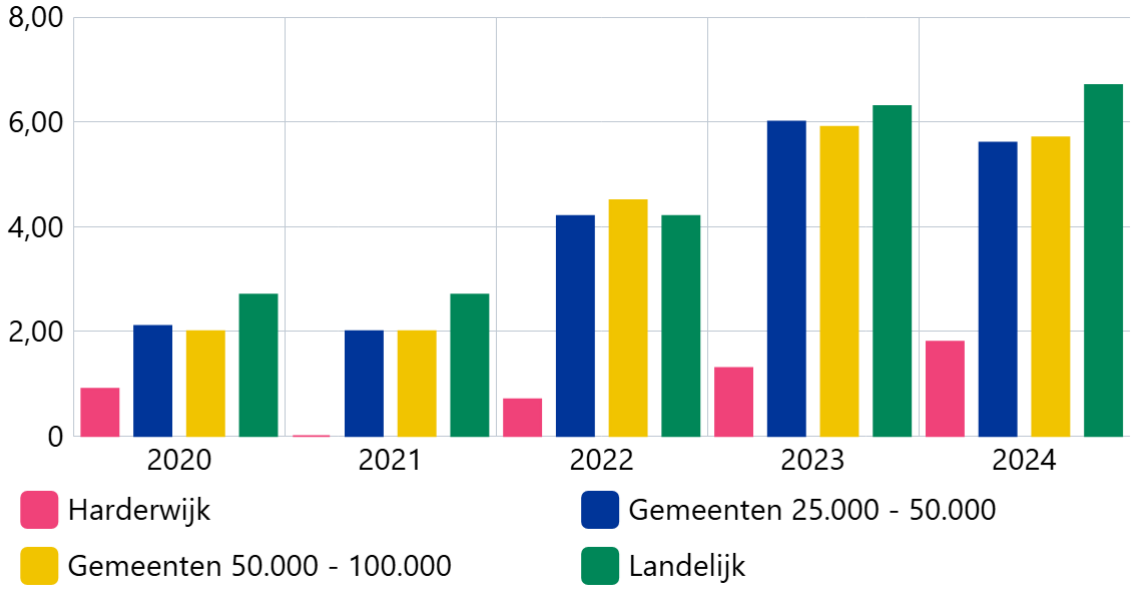

Bron: DUO/Ingrado

Het verschil tussen absoluut verzuim en relatief verzuim per 1.000 inwoners ligt aan de berekening en leidt tot een opmerkelijk verschil. Het absolute verzuim ziet op de verzuimgevallen t.o.v. de totale bevolking van Harderwijk. Het relatieve verzuim ziet op de verzuimgevallen t.o.v. de specifieke doelgroep (leerlingen van 5-18 jaar). Dan zien we dat het ongeoorloofde schoolverzuim binnen Harderwijk vergelijkbaar is met andere gemeenten in Nederland.

Relatief verzuim per 1.000 inwoners

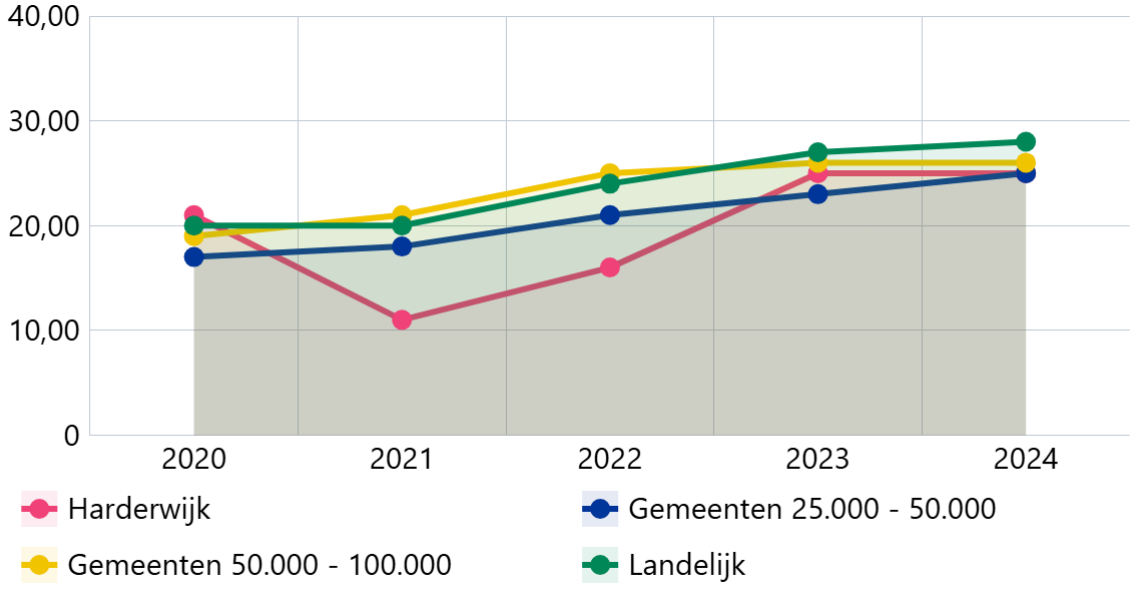

Bron: DUO/Ingrado

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie

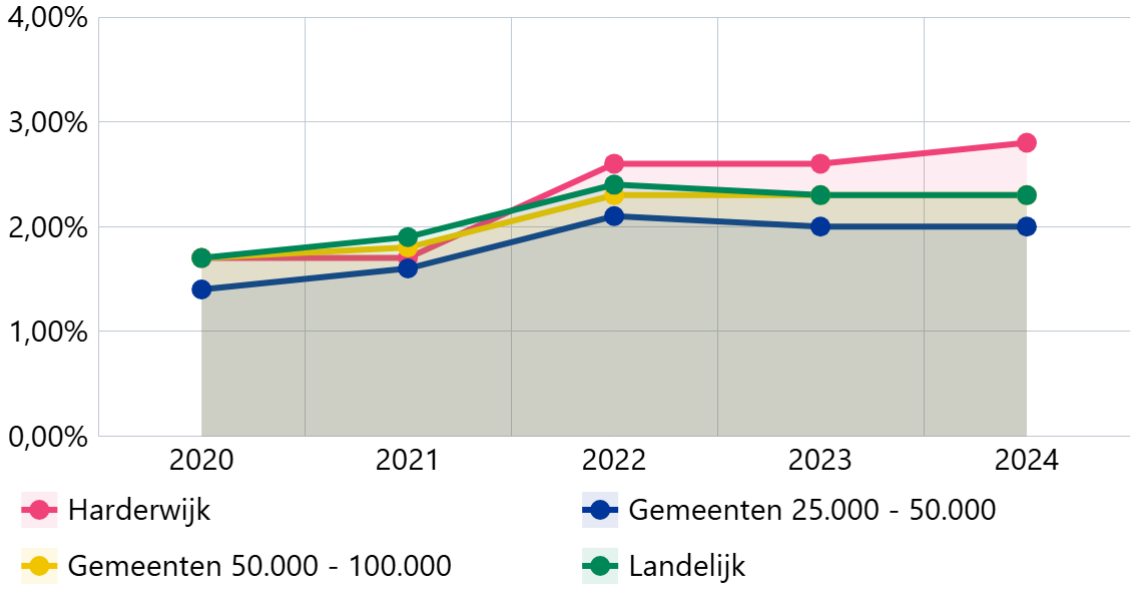

Bron: DUO/Ingrado

In onze regio zien we een hoge uitval in het mbo, verspreid over alle niveaus en scholen. 90% van onze VSV-ers komt uit het mbo. Een groot deel van de VSV-ers gaat ongekwalificeerd aan het werk.

Percentage werkloze jongeren in de leeftijd van 16-22 jaar

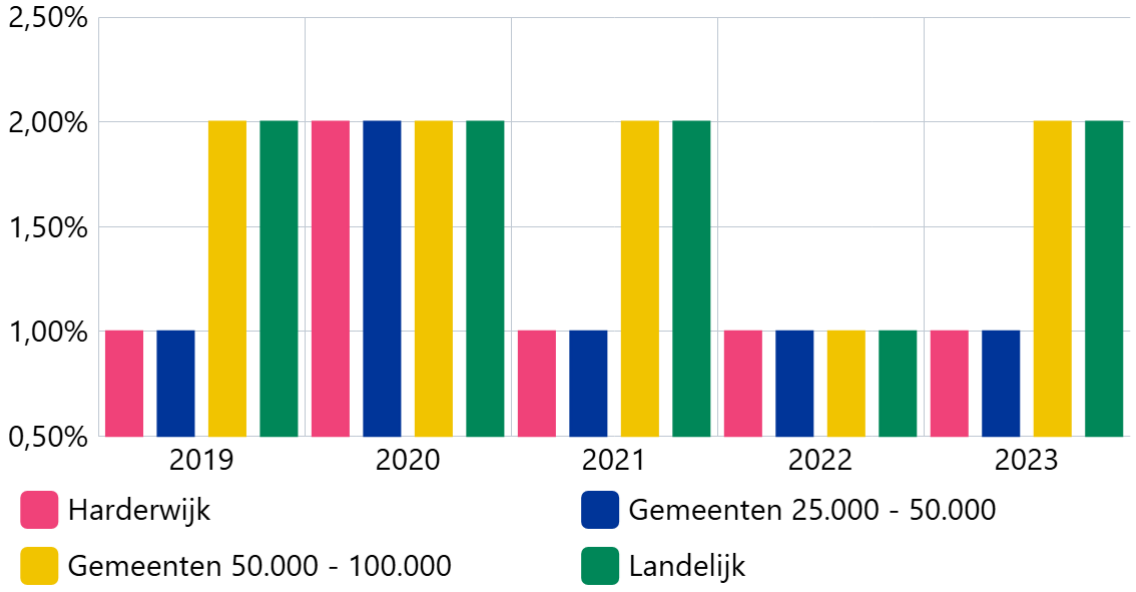

Bron: CBS

Niet-sporters

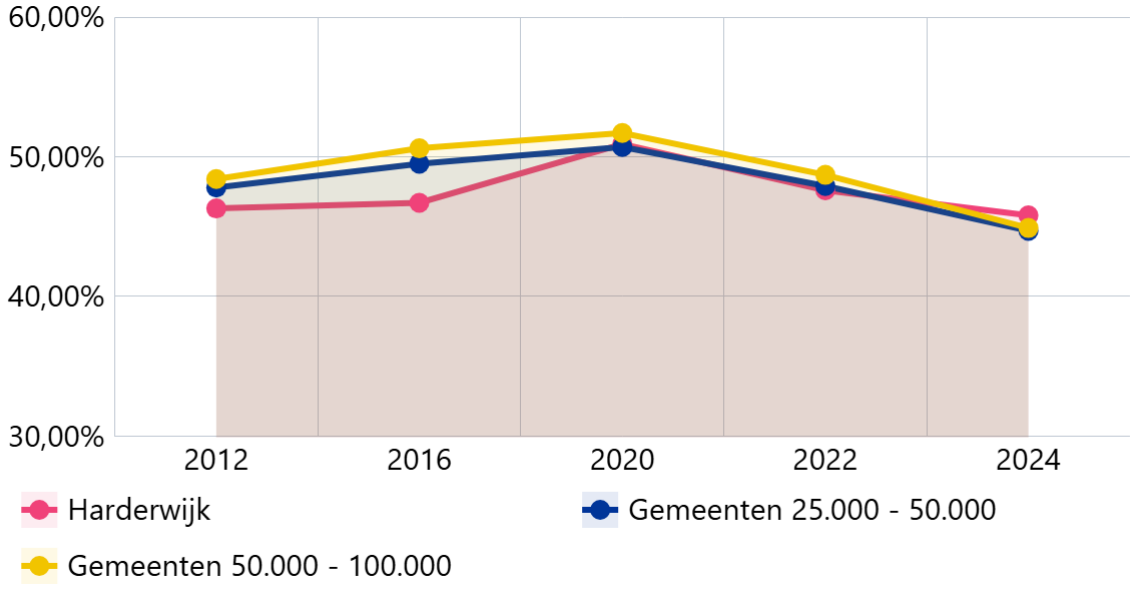

Bron: Meerdere bronnen

Banen per 1.000 inwoners van 15 - 75 jaar

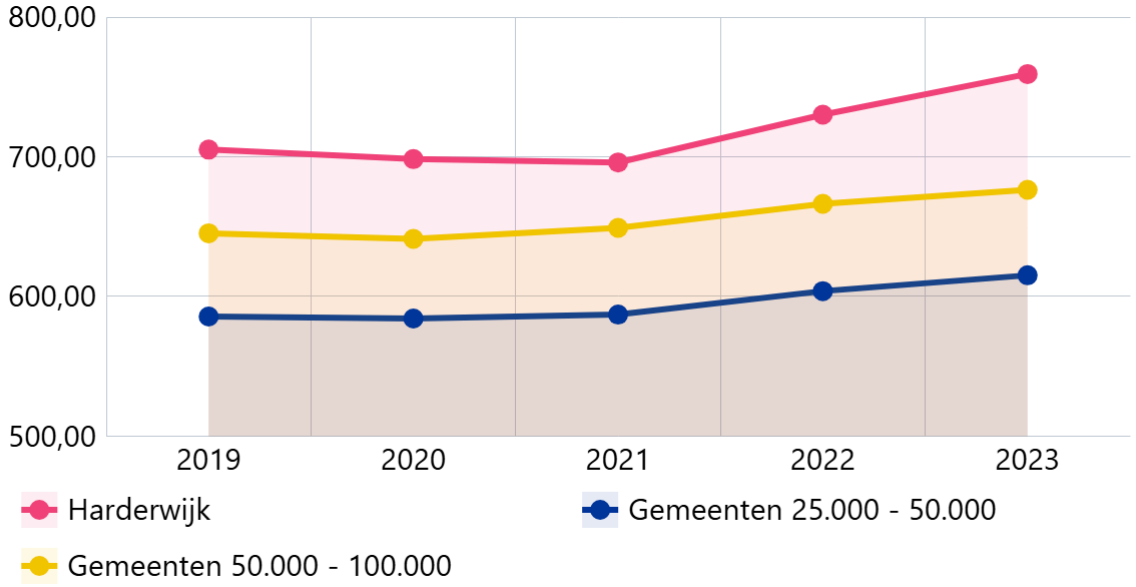

Bron: Meerdere bronnen

Netto arbeidsparticipatie

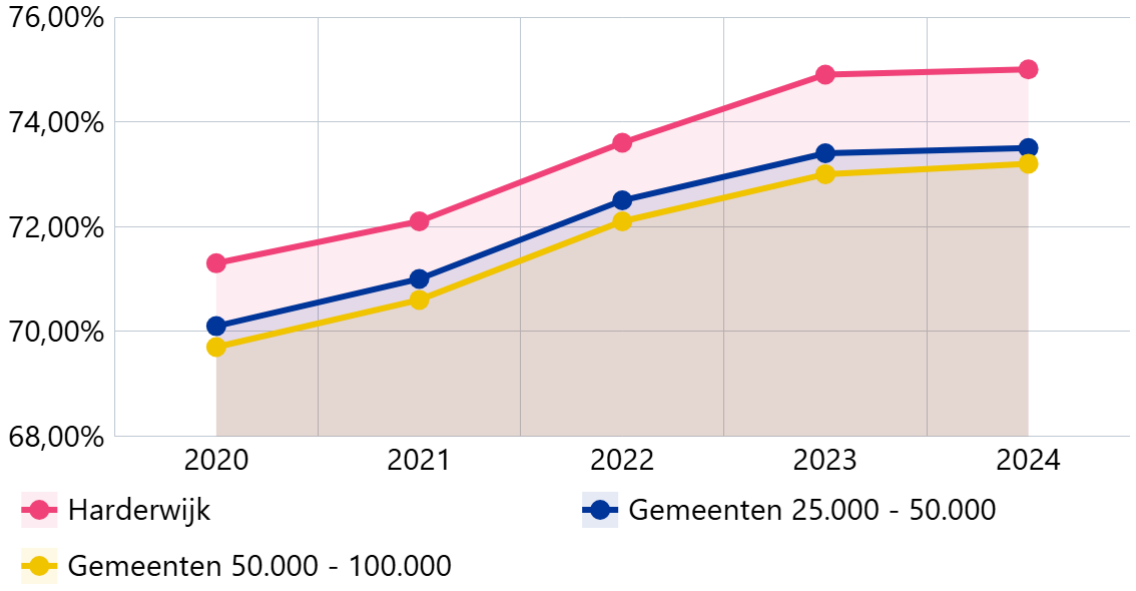

Bron: CBS

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

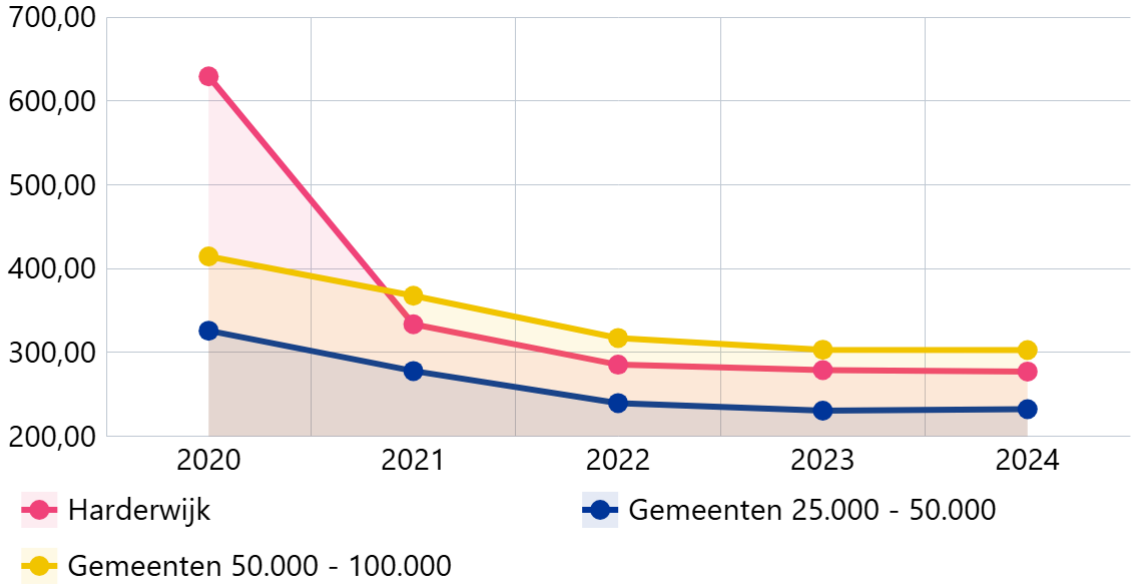

Bron: CBS

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar

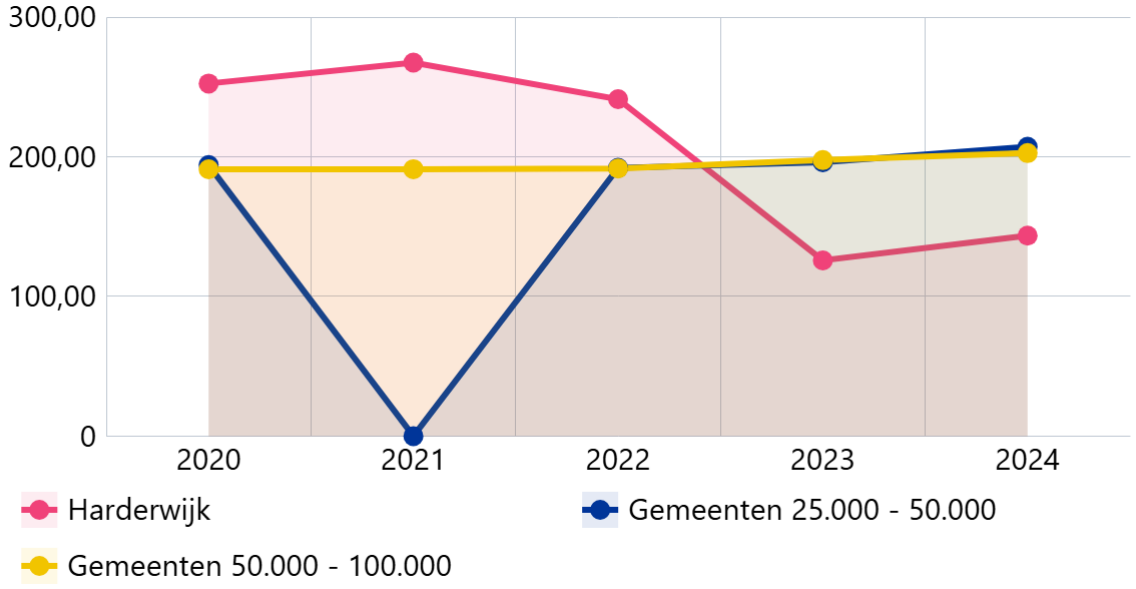

Bron: CBS. Voor 2021 zijn geen gegevens bekend bij het CBS.

Percentage huishoudens en onderverdeling per soort huishouden met een bijstandsuitkering

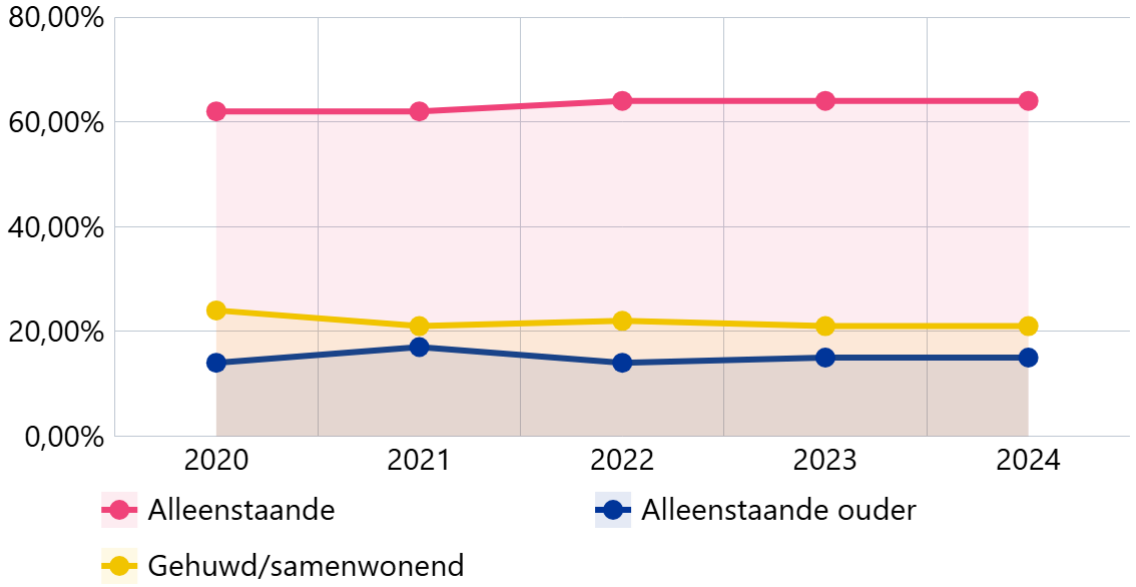

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Aantal participatiewet per voorziening

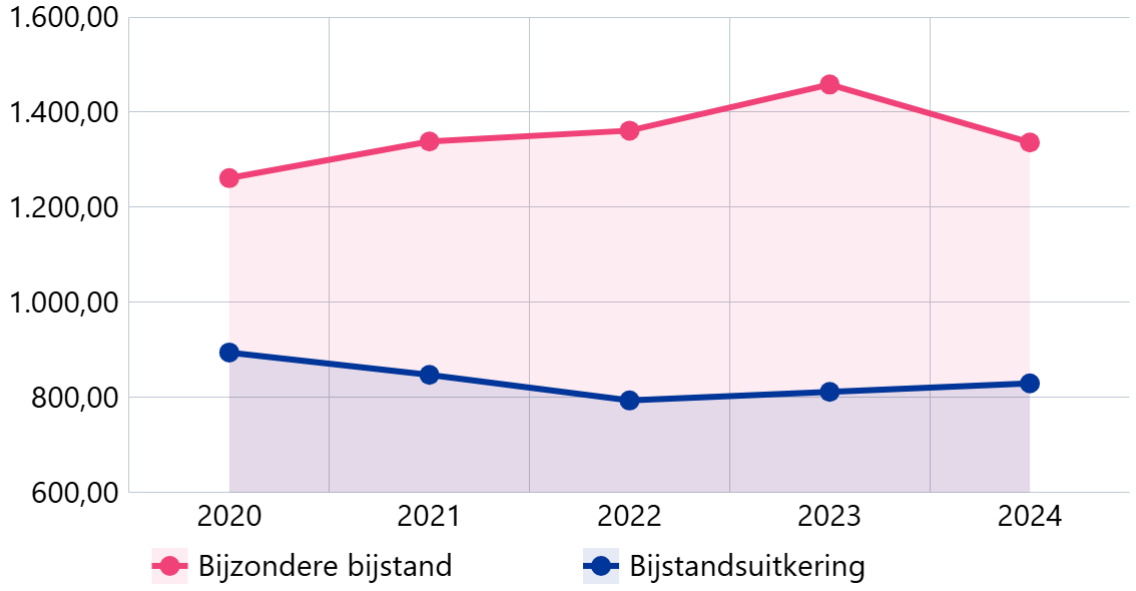

Bron: Jaarverslag Meerinzicht

Aantal inwoners met WW-uitkering

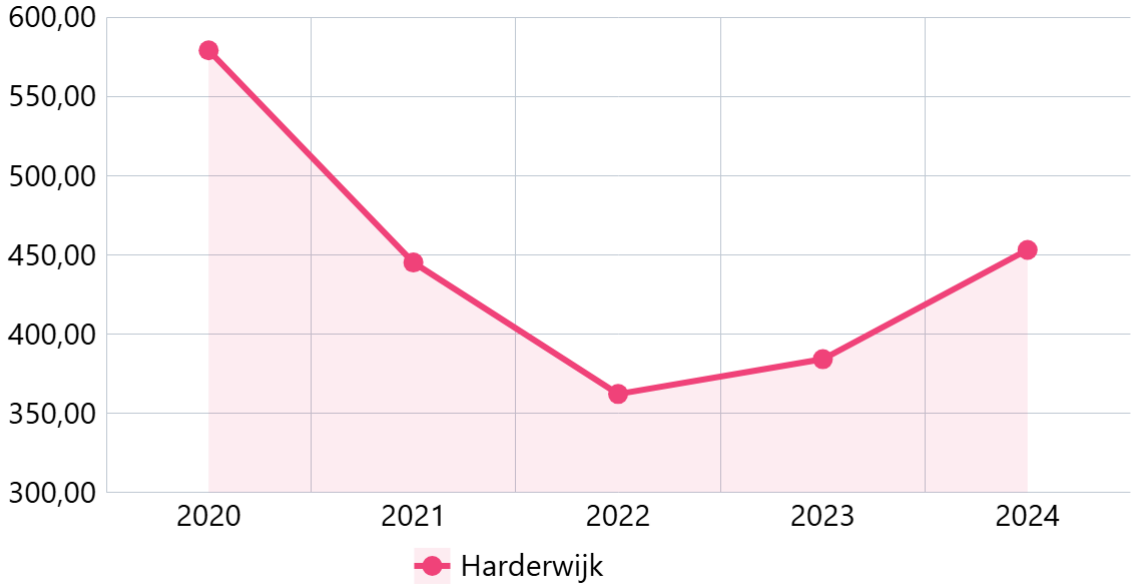

Bron: WW Uitkeringen per 31-12 via arbeidsmarktincijfers

Percentage inwoners met WW-uitkering

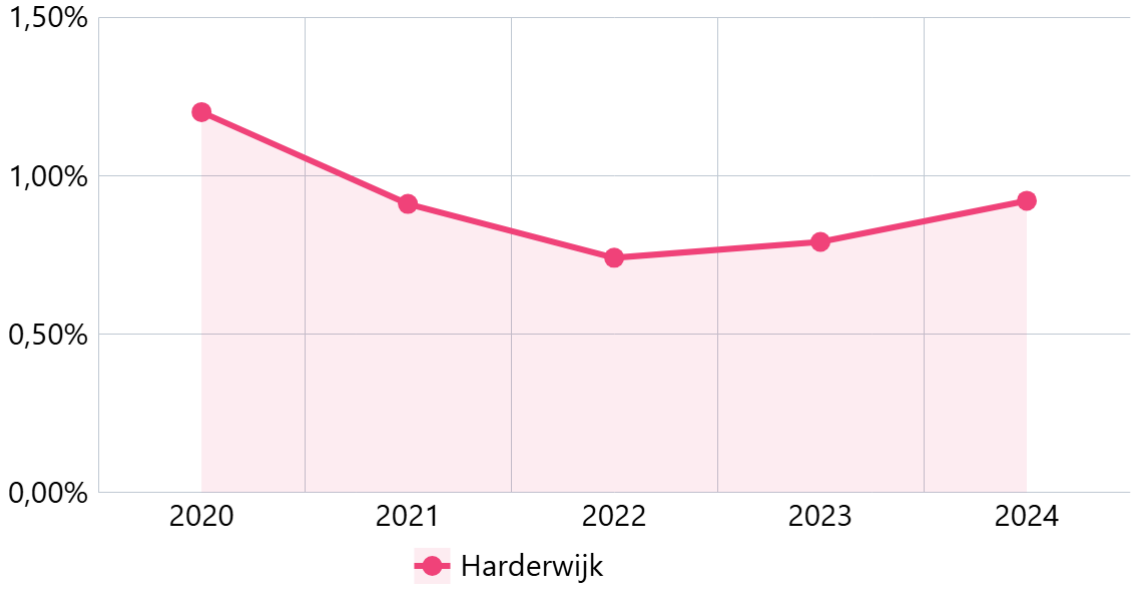

Bron: WW uitkeringen in laatste maand van het jaar via arbeidsmarktincijfers

Onderverdeling bestaanszekerheid

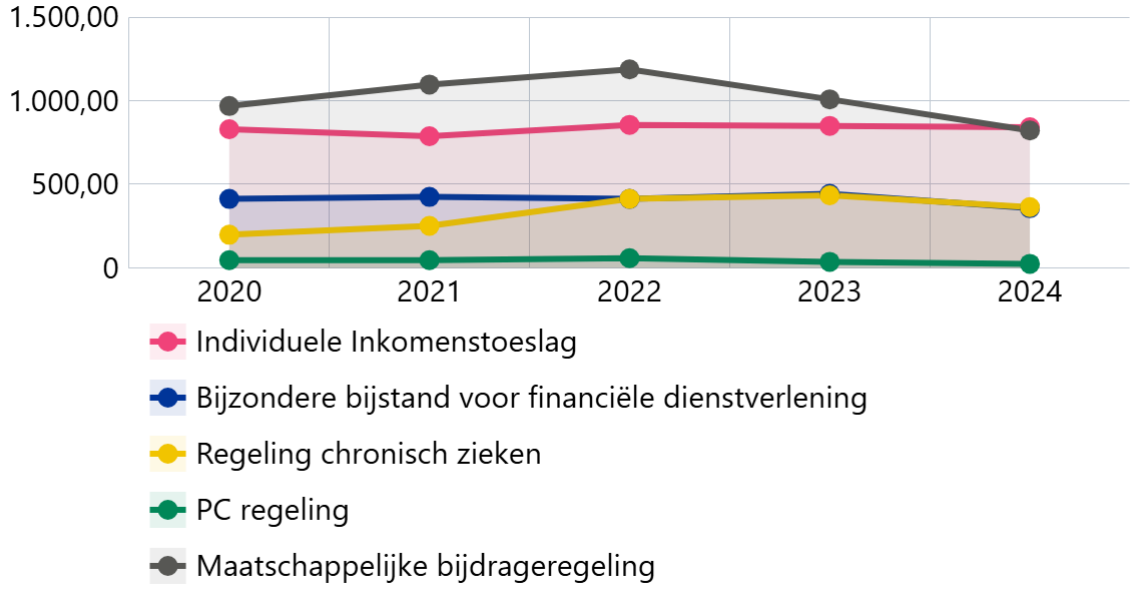

Bron: Factsheets sociaal domein

Cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 10.000 inwoners

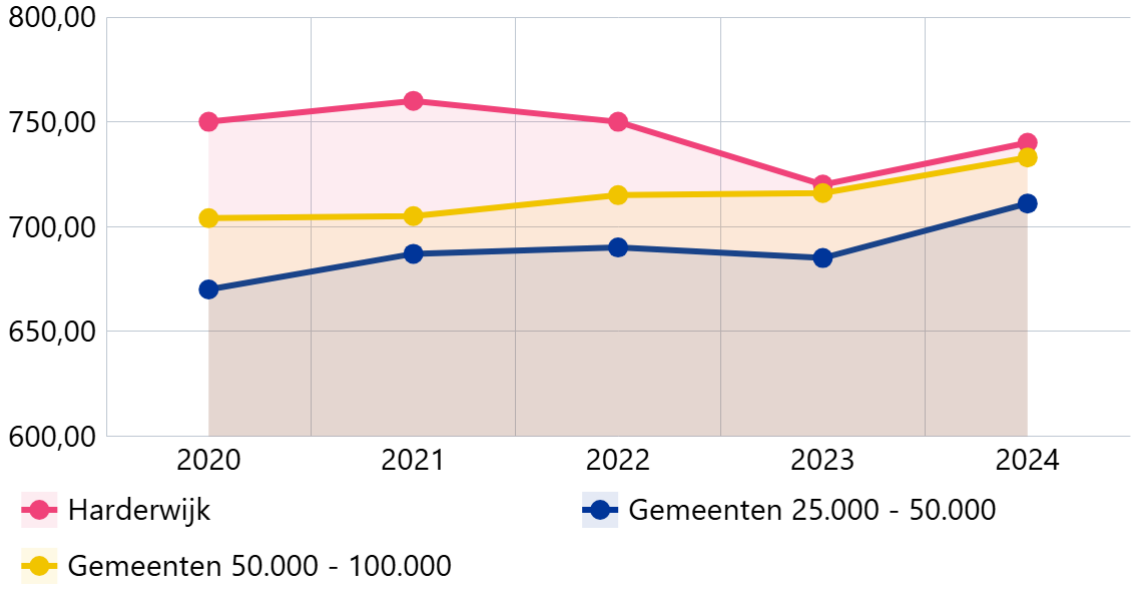

Bron: CBS MSD WMO

Aantal cliënten WMO

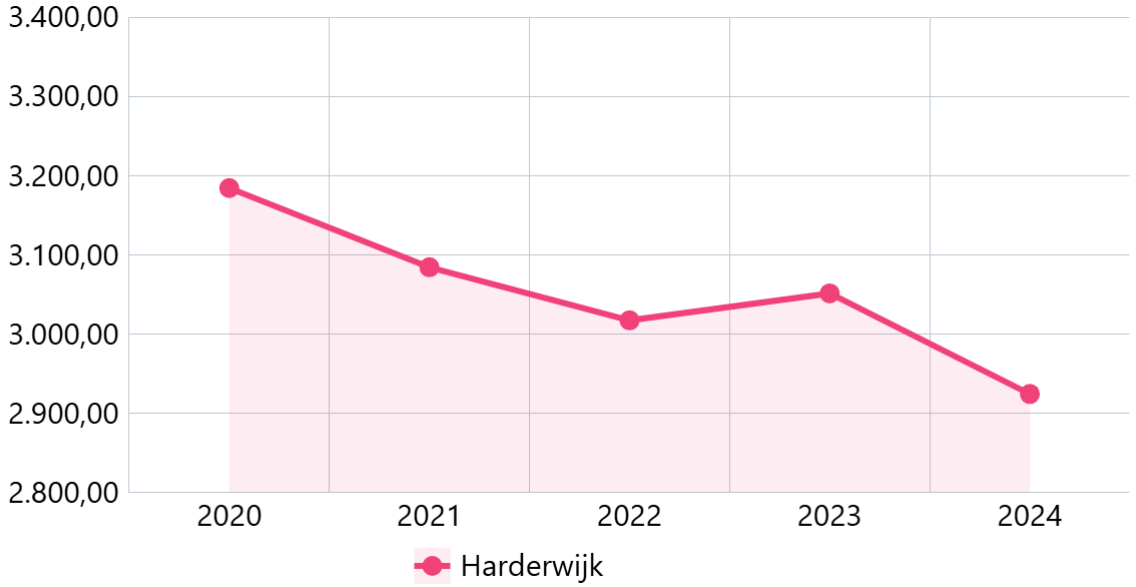

Bron: Jaarstukken Zorgkosten 2024

Percentage cliënten WMO ten opzichte van het aantal inwoners

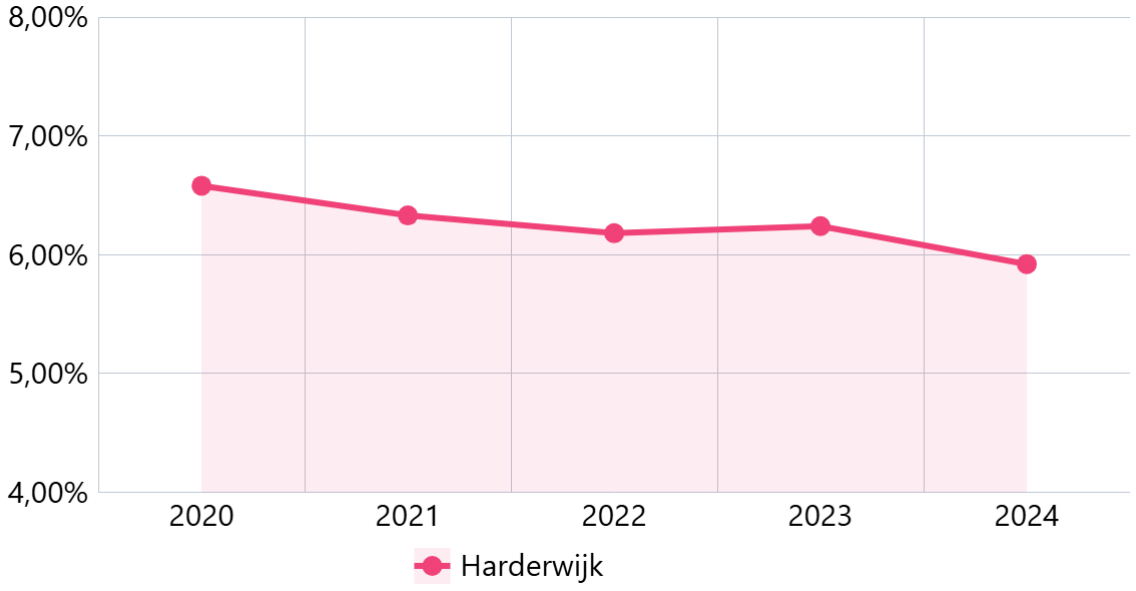

Bron: Jaarstukken Zorgkosten 2024

Unieke cliënten WMO per voorziening

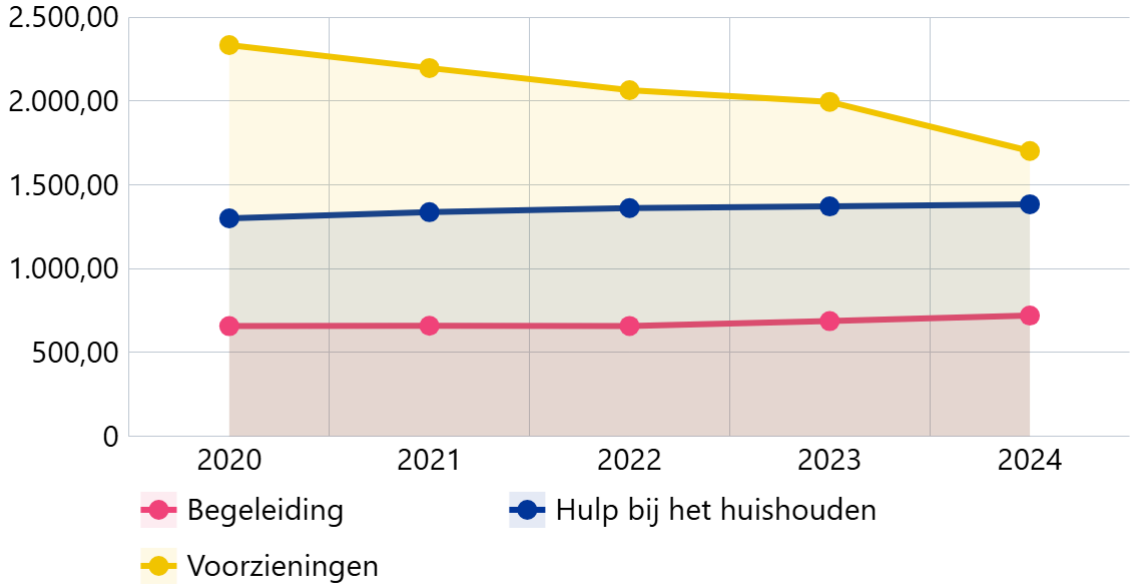

Bron: Jaarstukken Zorgkosten 2024

Jongeren met een delict voor de rechter

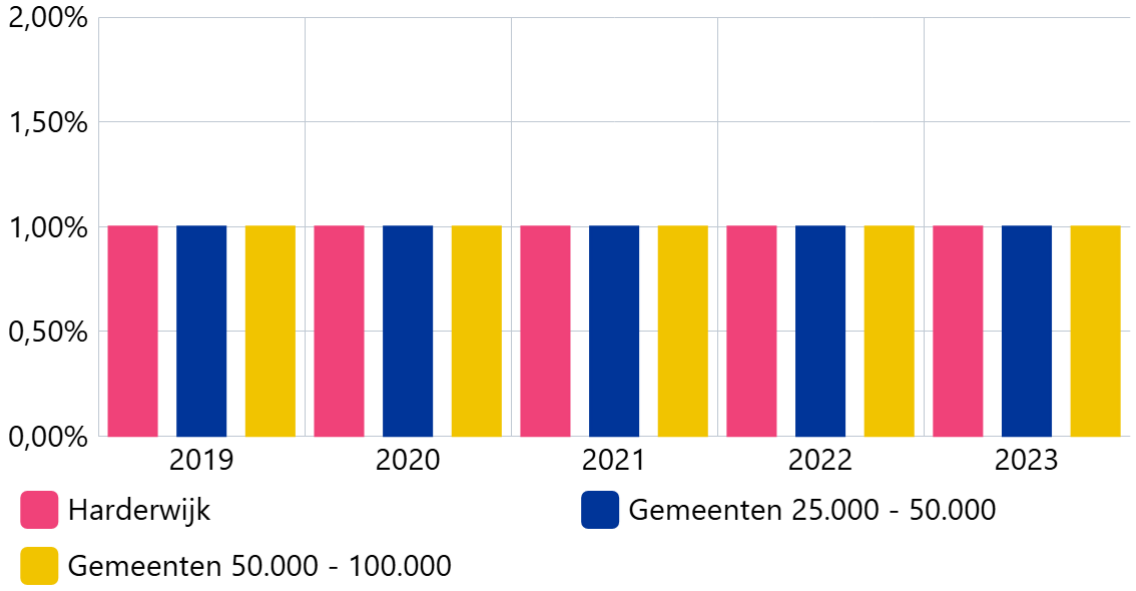

Bron: CBS

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin

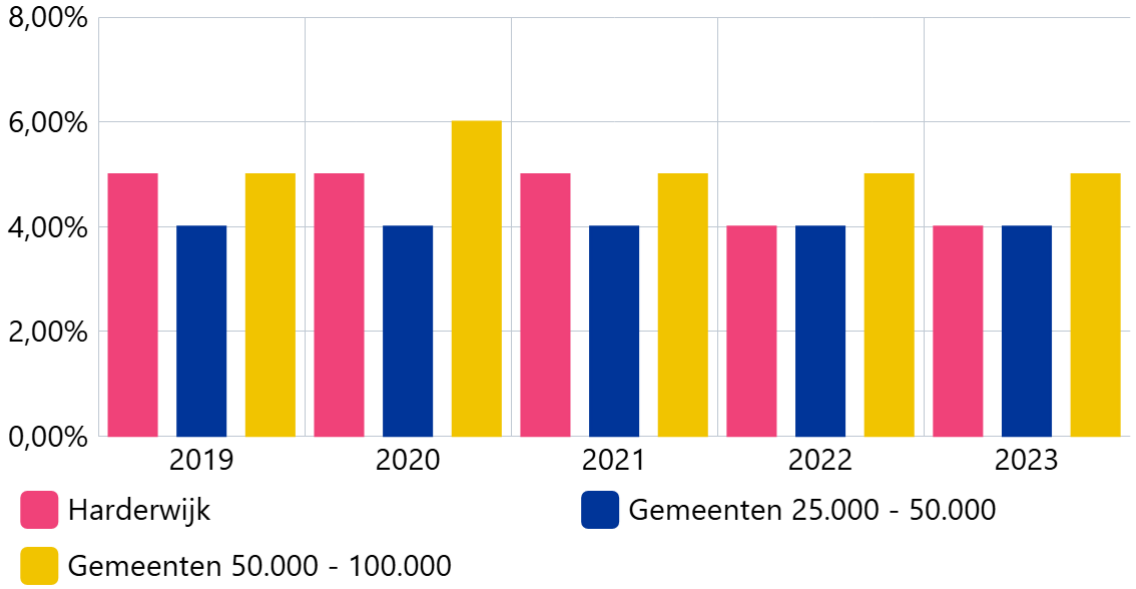

Bron: CBS

Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren

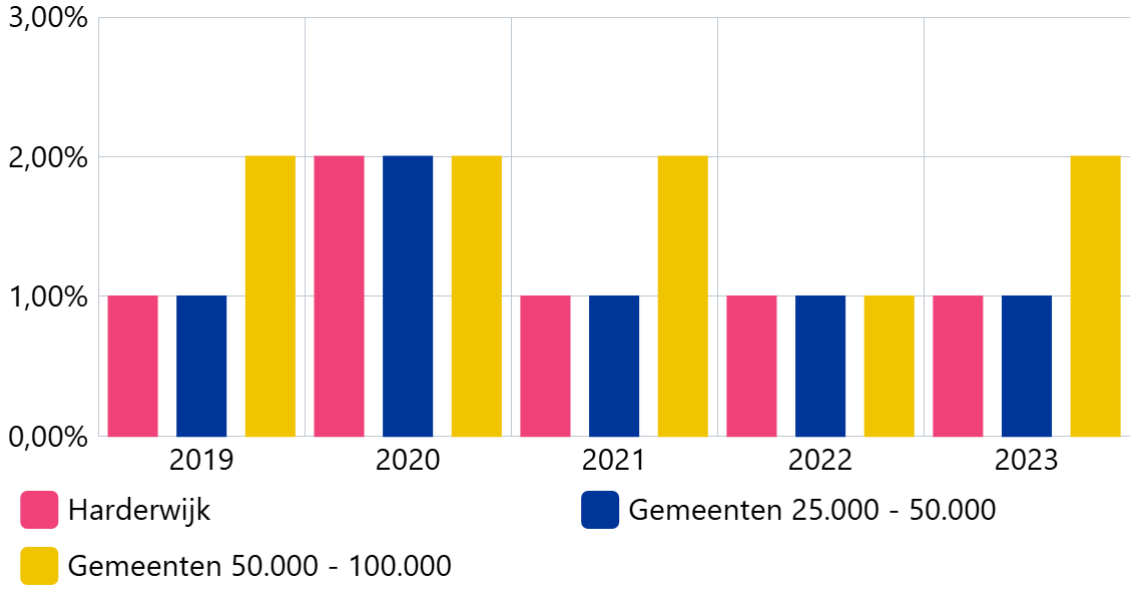

Bron: CBS

Jongeren met jeugdhulp in % van alle jongeren tot 18 jaar

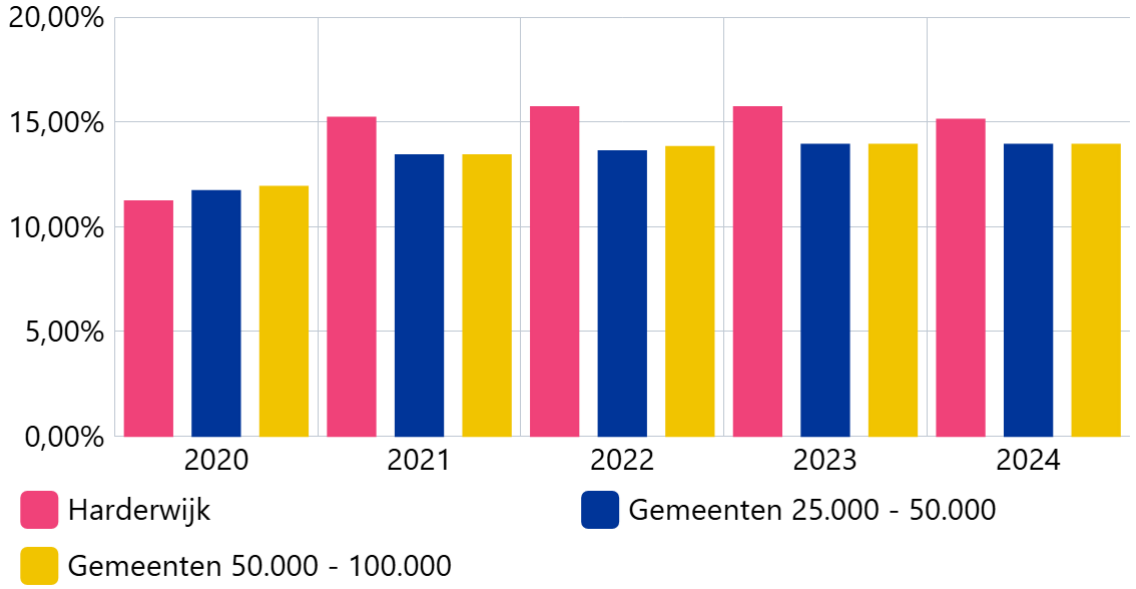

Bron: CBS

Jongeren met jeugdbescherming

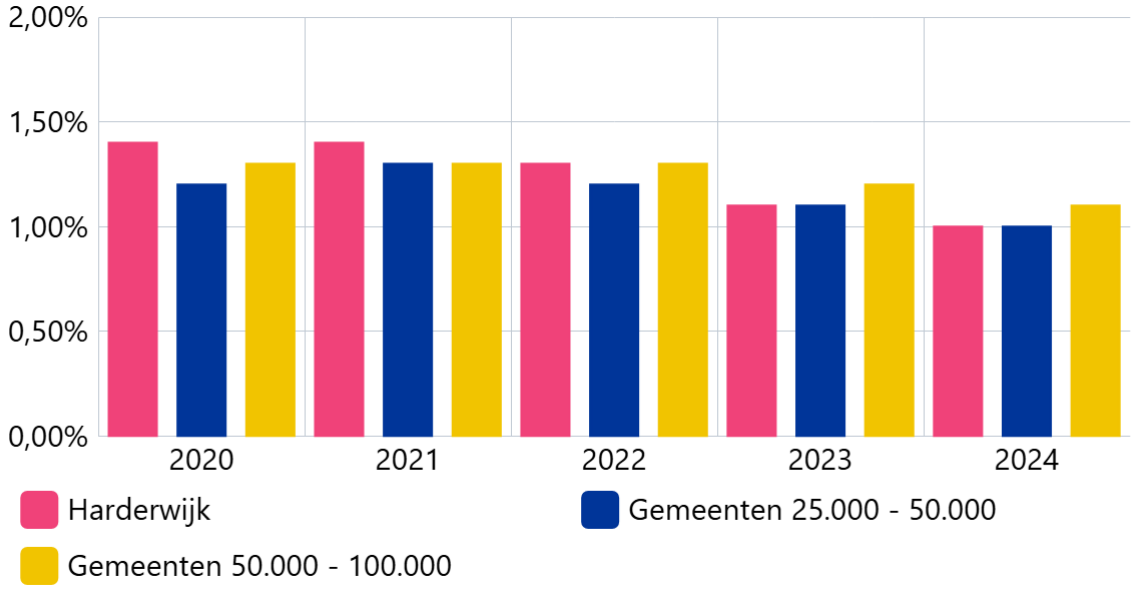

Bron: CBS

Jongeren met jeugdreclassering

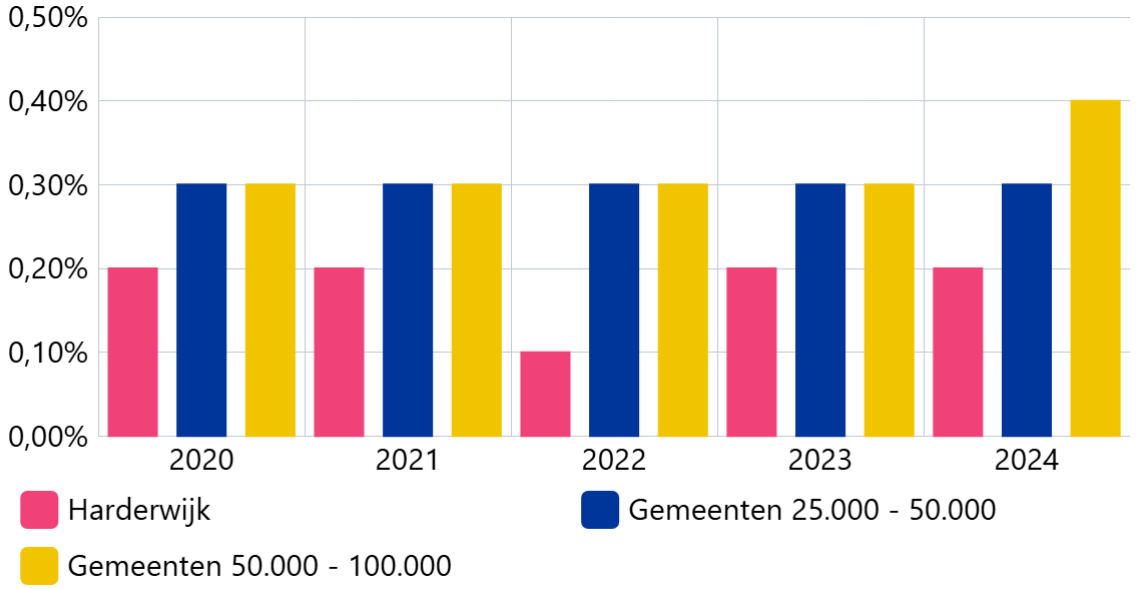

Bron: CBS

Aantal cliënten per segment

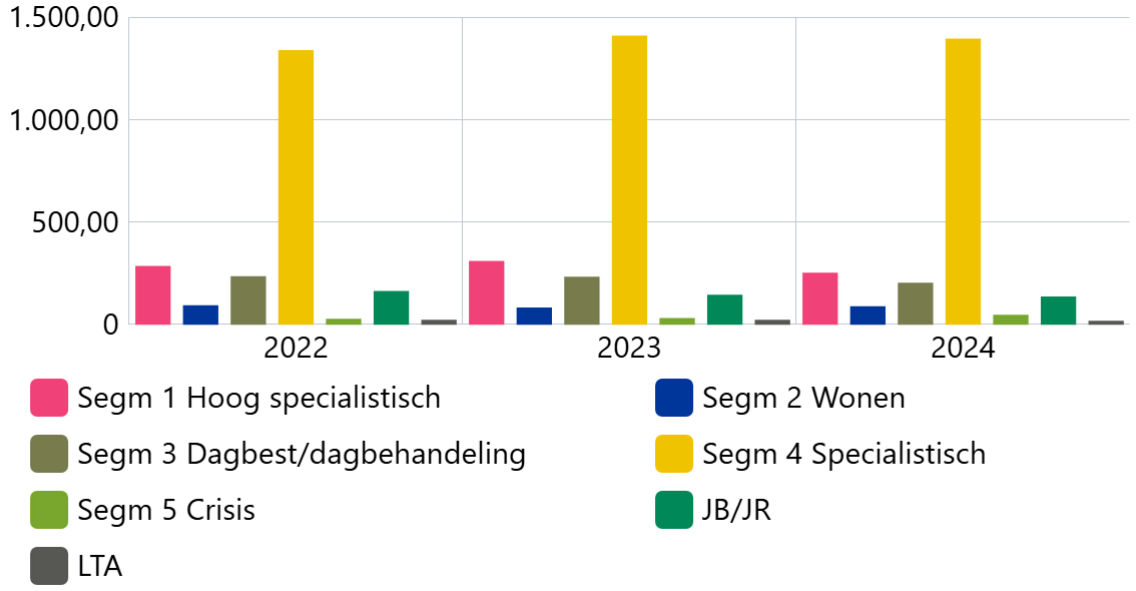

Bron: Jaarverslag Meerinzicht. Als gevolg van de nieuwe inkoop per 2022 is vanaf 2022 de indeling naar segmenten.

Percentage verwijzingen

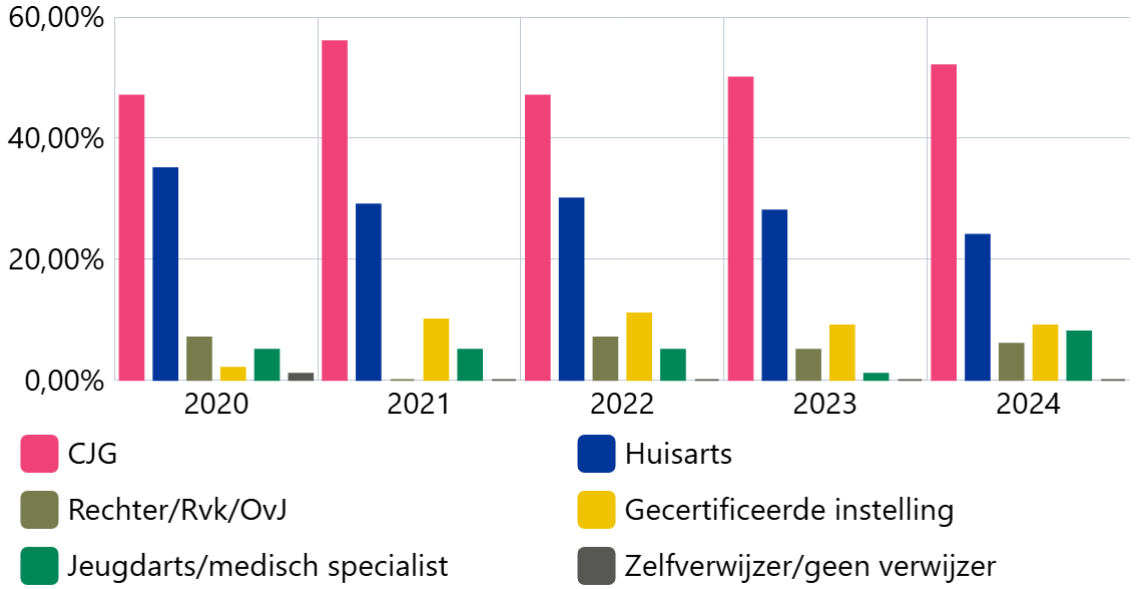

Bron: Jaarstukken Meerinzicht 2024; Dashboard Jeugd

Omvang huishoudelijk restafval in kg per inwoner

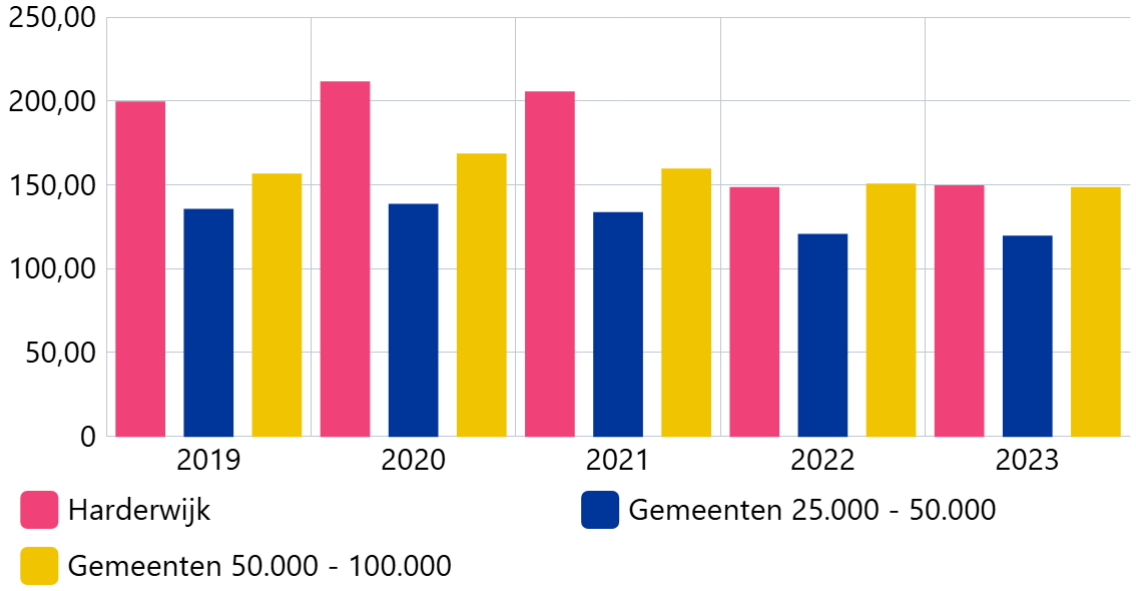

Bron: CBS

Hernieuwbare elektriciteit

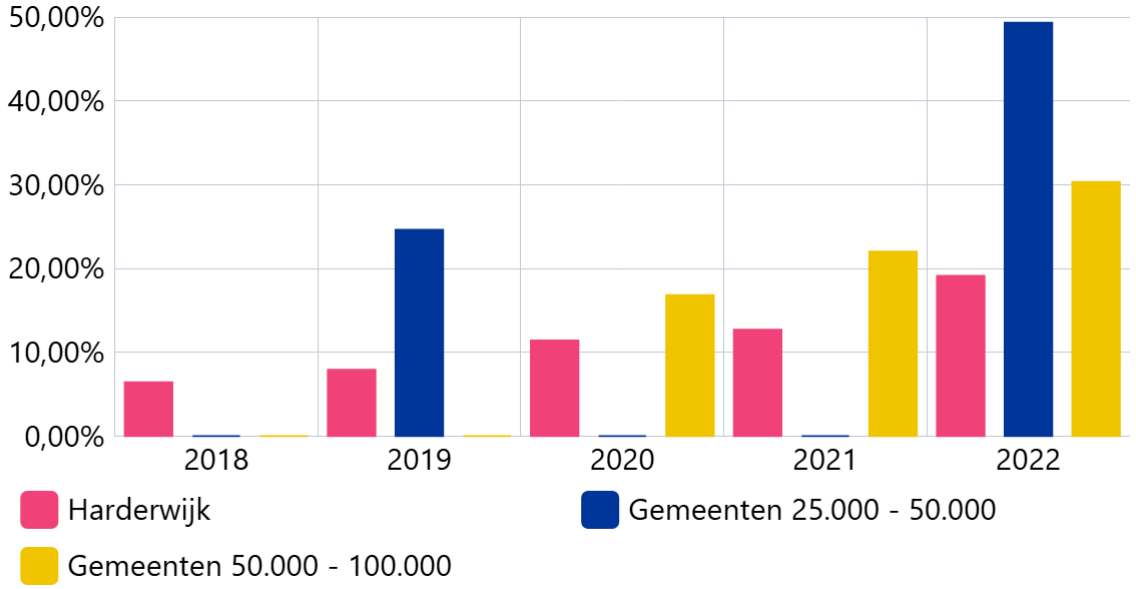

Bron: Klimaatmonitor-RWS

CO^2-emissie per ton excl. CO^2-uitstoot auto(snel)wegen

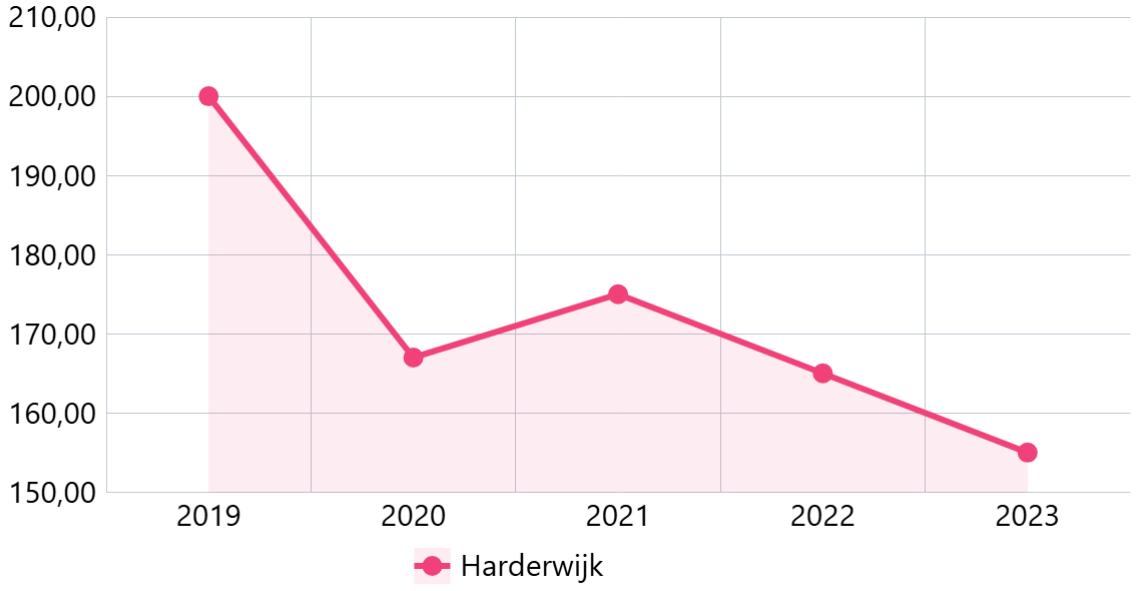

Bron: Klimaatmonitor

Gemiddelde WOZ waarde x € 1.000,-

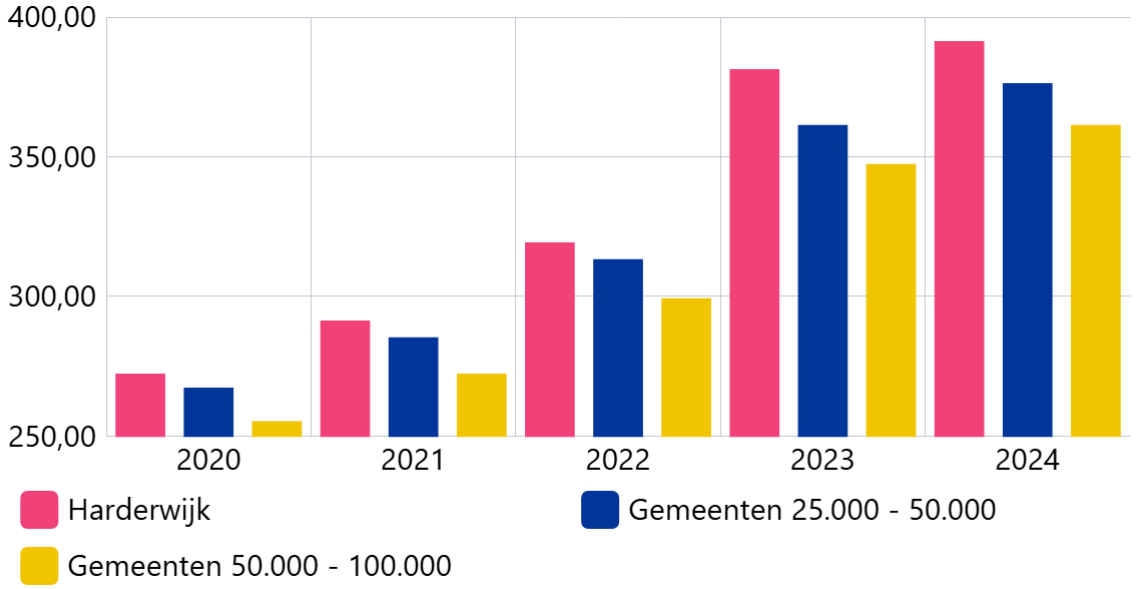

Bron: CBS

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

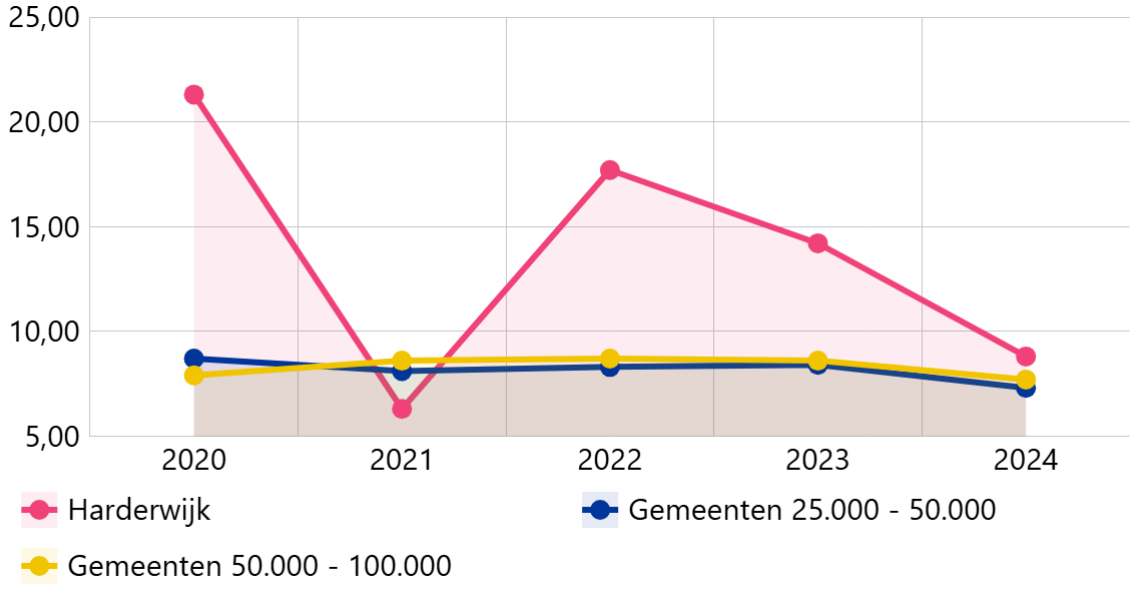

Bron: BAG/ABF

Demografische druk

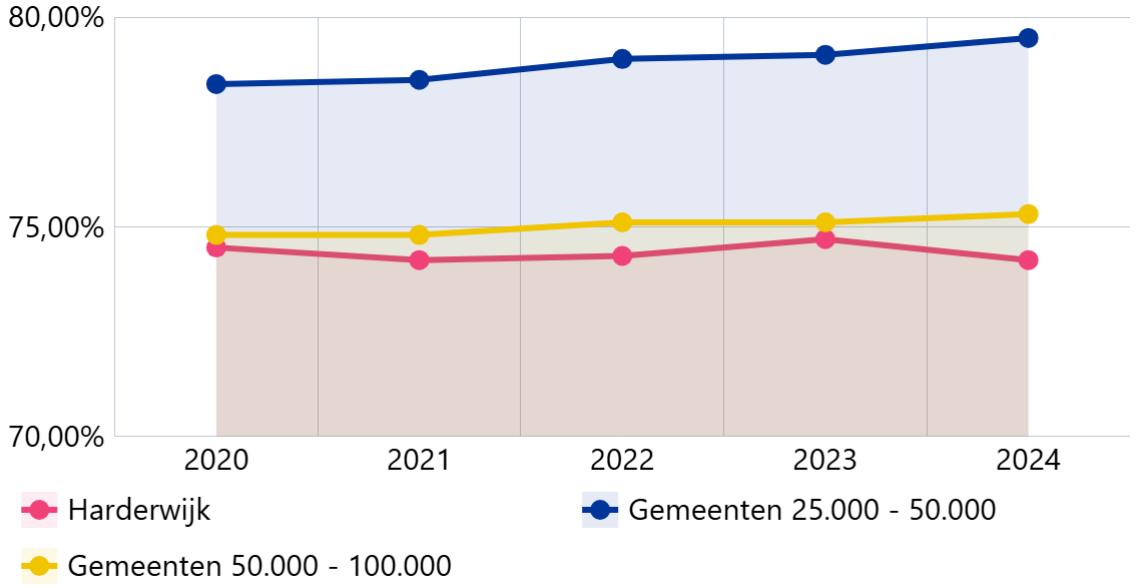

Bron: CBS (De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20-65 jaar)

Ambitie woningbouw

	Totaal	Huur			Koop			Onbekend
		Sociaal	Middenhuur <1184	Dure huur >1184	Goedkoop <269K	Betaalbaar 269K-405K	Duur >405K	
Ambitie 2024 t/m 2030 (volkshuisvestelijk omgevingsprogramma)	4800	1290	480		480	960	960	150
Gerealiseerd 2024-2025	448	54	0		0	88	164	142
Saldo	**4352**	**1236**	**480**		**480**	**872**	**796**	
Harde plannen	1738	401	95		178	442	610	12
Zachte plannen	2747	1031	308		190	519	636	63
Totaal planaanbod	**4485**	**1432**	**403**		**368**	**961**	**1246**	**75**

* Ambitie volkshuisvestelijk omgevingsprogramma is gebaseerd op woondeal 2023, nieuwe woondeal (2025) gaat uit van 4.900 woningen 2025-2035.